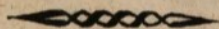

78. 136. 521.

II

NAVUCHANYE
V U
P R A V I C Z A H
S Z A M O S Z V O J N E H
V U G E R Z K E H
DOMIN IMBRIHA

Vszech Pravicz Doktora, pri Velikeh Skolah Zagrebekkeh Dogodozpisza Pravicz Szamoszvojneh Vugerzkeh, y oveh izteh tak Varaskeh, kak y Zaglavneh Navuchitela Kralyevzkoga, Ochitnoga, Narednoga, Navuchitelov ovde Skol Velikeh Ztarsshine, Obodvojega Szuda priszesnoga Pravdopravnika, y Szlavne Varmegyie Zagrebekkeh Szudbenoga Ztola Priszednika.

KNIGA II.
O D
D U G O V A N Y.

V U Z A G R E B U

z-Szlovami Ferencza Suppan.

1 8 5 0.

Za Skodu Dobickek jemlyi, koji Glasza vumarja
Dobroga

Damnūm adpellandum est, eum mala fama lucrūm,

P. Syrus v. 63.

*Imena Gozpodinov y Gozpode, chijeh
Podpizka, po Pripadu Dobi odtetoga, Domo-
rodzki Poszel, dusnomu Zpamenku takaj predaje.*

A.

Andrassevich Josef Lud-
bregzhzki V-Fiskal

B.

Bacho Boltek Kapelan vu
Jaszki

Bujanovich Kar. Lieutenant
Szl. Reg. Krisevechkoga.

C.

Czerovzky alit. Czerjak Jos.
Czulifay Imbrih Juraszor
Szl. Varm. Zagr.

Czvetan Josef, Kapelan
Shipachki.

D.

Dominich Sandor Veliki
Szudecz Varm. Varasd.
y Asheshor Varasd. y Za-
lad VV.

Draskovich Ivan Grof, od
Trakostein, Komornik
Kr. y Varm. tak Zagr.
kak Krisevechke Szudb.
Ztola Prisednik. 2

E.

Ebner Laczko Veliki No-
tar Varasha Varasd. y
Varm. Varasd. Ash.

Erdödi Ivan Grof, She-
kretar pri Prev. Tolu.
Kr. Nameztnichk. Vug.
Dvorzkem, y vishe Varm.
Asheshor.

F.

Fabry Josef Plebanush
Pribichki.

Folnegovich Ferencz Szl.
Kapt. Zagr. Doktor.

G.

Gerleczy Julika Zemelyzka
Gozp.

H.

Hundry Stefan Juraszor y
chaztni V-Szudecz vu
Varm. Zagr.

J.

Jambrechak Gregur Kasz-
nar Biskupie Zagrab.
Pokupzki.

Jankovich Notar. 2

K.

Kanatovich Ludvik Lada-
vecz Imanya Pokupje.

Kattkich Stefan Jazterbar-
zki Magizter y Notar.

Kerchelich Sándor Jura-
szor Szl. Varm. Zagr.

Kiss Ivan V-Szudecz Varm.
Varasd. y Asheshor Szl.
Varm. Zagr. y Varasd.

Klemenich Ivan Evang.
Plebanush Krashichki.

Klemenich Stefan Pravdo-
znanya Poszlush. vu. L. 2.

Koczianich Gyuro Preben-
dar Jazterbarzki

Koosz Janush Pravdoznanya Poszlushitel vu L II.
Koosz Stefan Ekzaktor Szl. Varm. Zagrebchke.
Kovachich Josef Shenator Plemenitoga Varasha Zagrebchkoga.
Kovachich Martin Pervi Kantzelista, y Pravdih Chuvar Varasha Varasd.
Kukulyevich Anton Pervi V-Komesh Varm. Varasd. y Varm. Zag. Varasd. Kris. Ztola Szudb. Prisz.

L.

Luef Ant: Aloyz. Varm. Varasd. Doktor y Ashesh.
Lukinich Josef Plebanush na Lyubeshchiczi.
Lust Vinczentz Fiskal vu Karlovczu.

M.

Mihalovich Anton de Mikloss Veröczke Varm. Asheshor.
Mikloussich Josef Opid. Jaszke Szudecz.
Modich Fridrih Imanyih Koztel Szvojnuk.
Mrák Andrash Kapelan Turenzki.

O.

Orssich de Szlavetich Wilhelm Grof, Szudb. Ztola Varm. Varasd. Po-

sechke, y Veröczke Priszednik.

P.

Pásztory Ludvik Varm. Varasd. Szudb. Ztola Priszednik.
Plohlin Imbrih V-Notár Plem. Varasha Varasd.

R.

Reizer Ferencz Mudroznanztva Poszl. vu L. II.
Rizman Mihaly Szudecz Varash. Varasd. y Varm. Zag. Varasd. y Kris. Ash.

S.

Schinczek Ferenez Prev. Tab. Banzke Juratush.
Sugel Stefan Plebanush Turenzki.
Szinkovich Josef Ekzaktor Varm. Varasd. y Varm. Var. Kris. Veröczke Ash.
Szladovich Komishar.
Szuchich Stefan Kapitan Pl. Varash. Varasd. Varm. Zagreb. Varasd. Kris. y Zala Asheshor.

T.

Tkalecz Ignatz Gozp. Zem. Turkovich Josef Pravdoznanya Poszl. v. L. II.

V.

Vidale Florian Purgar y Tergovecz Zagrebchki.

K N I G A II.

NAVUCHANYA VU PRAVICZAH SZAMO-
SZVOJNEH VUGERZKEH.

O d

Dugovany y Pravicz nyihoveh.

§. 1.

Predversek ove

Predversek Pravicz drugi Dugovanyaszu, zato Knige II. Napisz Praviczam Dugovany dajesze, t. j. Dugovany Pravicze, vu Knigi ovoj razlagati, vezda je nashe Nakanenye, Kajti pako izto ono, chijega Pravicze znati hochemo, predi poznatisze ima, neg onoga iztoga Pravicze napervosze daju, odtud naj pervlye, Dugovanye kaj y kuliko verztno je, da chujemo.

§. 2.

Dugovanyaszu,

Dugovanye vu pravom Znamenuvanyu, szamo ono Bitje je, koje nit Pershona, nit Chin Pershone ni *a*). Zvan Bitja ovoga, Dugovanya vu shirjem Vzetju velijusze josh

1-ich Chini Pershon szamo varaski, zvan Tushih (actiones). *

2-och Chini vszi Oszobih, takaj zaglavni *b*).

3-ich Ne szamo Chini, nego y izte Oszobe, vu naj shirshem Jemanyu Dugovanyeszu *c*).

A

* Mi Dugovanya, vu Razlaganyu Pravicz nyihoveh, vu Razmevanyu ovem jemlyemo, ter vu Knigi ovoj od Pravicz II., zvan Naredbih oneh, koje z-Dugovanyi naj ztegnenyeshetakvemi barachu, szamo josh one, koje Pregreske varaske preganyaju, vuchili bude-mo. Szuprotivno Tusbe, Knige od Pravicz III., Pregreske pako zaglavne, Praviczam zaglavnem oztavlyajusze.

a) Heinec. Elem. Jur. Civ. L. 2. tit: 1. §. 312.
b) de Martini de leg. nat. Pos. 149. c) Heinec. ond.

§. 3.

Tak Pravicz Bosanzkeh,

Jeszu pako jedna *Pravicz Bosanzkeh*, (Juris Divini), druga *Pravicz chlovechanzkeh*, (Juris humani). Ona* zpadaju na Szlusbu Bosju, ali za zvershavati Pobosnozt; ova pako Potrebocham chlovechanzkem szluse. Pravicz Bosanzkeh drugaszu

1-ich *Bogu odluchena* (Sacrae), z-kojemi uprav Bogu szluisize, y k-Podavanyu Sakramentuma, vu koju Potrebochu od Dvorjanikov Czirkve z-czirkvenem Obichajem poszvechujusze. v. P. Szveta Krizma, Czirkve, Oltari, Poszudja za Aldov meshni y. t. d.

2-och *Bogoztovne religiosae*: kojesz ne-poszvechuju, negosz ali blagoszavlyaju za Vsi-vanye pobosno, v. P. Czintori Kerschenikov, Oprava za Szlusbu Bosju; ali y prez toga Prestimavanye duhovno vre vu szebi imaju, v. P. Oztatki Szveczev (Reliquiae Sanctorum), Kipi pobosni, Icones piae.

* Dugovanya vendar Czirkvenikov szim ne zpadaju, ar ovem za Haszen szamo vremenitu ona jeszu. Niti vszako Szveto Dugovanye je y zkupa Dugovanya Pravicz Bosanzkeh: ar Szveto vsze ono velisze, kaj proti Kriviczam z-Kastigami je zabranjeno, vre pako Dugovanya takaj szvetzka Kastige brane.

§. 4.

Ar y od oveh Vugrom Naredbih je:

Okolo Imany *Pravicz Bosanzkeh* ztavlyenaszu

1-ich naztajucha iz nyih Pravda pred Ztol duhovni zpada a).

2-och z-Dugovanyi bogoztovnemi pobosno baratatisze mora b).

3-ich Bogu odluchena vu Poszel szvetzki obernutisze ne mogu, pokehdob da zvan Terstva poztavlyenaszu c).

4-ich Czirkve vdirajuchesze popraviti, y z-Dohodkom obzkerbetisze imaju: ar Szvetozt zato josh nezgubivaju, najmre, ako Ztranka ona josh ztala bi, kojoj Znamenya Poszvechenya priqanaszu d). Ako vendar

5-ich po czirkvenem Nachinu nyim Szvetozt vzimalasze bi, ali Obraza onoga vishe imala nebi, koj za Bogu szlusiti potrebujesze, onda na Haszen szvetzku szlobodnosze oberna.

a) D. 10, p. 14. b) Col. L. 1. C. 69. c) D. 10. p. 14. S. Lad. L. 1. C. 29, d) S. Steph. L. 2. C. 34. S. Lad. L. 1. C. 7. 8.

§. 5.

Kak Chlovechanzkeh

Dugovanya *Pravicz chlovechanzkeh*, drugaszu

1-ich *obchinzka* (communes), chijeh Szvojnozt je nichija, kajti zbog prevelike Shirine nyihove z-nikakvum Mochjum zastavitisze nemo-gu; za Vsivanye vendar na vszakoga Varaschana zpadaju. v. P. Zrak za dihati, ali Szvetlina za videti. Drugaszu

2-óch *vlaztna* (publica), koja vu Szvojnoztí czeloga Orszaga Vugerzkoga jeszu, z-nyimi pako Vsivanye zpada ali na vszakoga, y onda *pravo vlaztna* v. P. Put orszachki, Potoki, Vechnicza Kr.; ali na szamu Zkupchinu Varashchanov, y onda *Dugovanya Kralyestva*, ali *Orszaga Imetek*, v. P. Kasza Domachintva, Imanya temelyna (fundationalia); ali jedino na Kralya, y onda *korunzka*, ali *fiskalzka* zovusze. v. P. Rude szolne, Imanya neverneh, ali odomrejukeh. Drugaszu

3-ich *szamoszvojna* (privatae), koja gledech tak na Vsivanye, kak na Szvojnozt, na Szamoszvojcza (privatum) zpadaju, Pershonu jeli pojednu, jeli Obchinu.

§. 6.

Telovna, y netelovna.

Tak *vlaztna*, kak *szamoszvojna* jednaszu

1-ich *telovna*, druga *netelovna*: Ona Chutenyu podversenaszn, v. P. Oprava, Penezi; ova po szamem Razumu doszesujusze. v. P. Pleme, Kulikocha, Fela, Pravicza, Dusnozt y t. d. Obodvoja drugaszu

2-och *gibucha*, druga *negibucha*: *telovna* vendar szamo vu onem Razmevanyu *gibucha*, y *negibucha* rechisze mogu, na kuliko Prizpadki bi bili *Dugovanya telovnoga* vre genyivoga, vre negenyivoga 2ae. 52. Drugaszu

3-ich *Glavnicze*, druga *Prizpadki* (adper-tinentiae), koji od drugeh viziju.

§. 7.

Negibucha,

Negibucha Dugovanya velijusze ona, koja

genuti prepoveda, ali izto Bitje nyihovo, ali Naredba, ali Mestria. Anda drugaszu

1-ich *naravzko negibucha*: koja, akoszebi genula, Bitje izto nyihovo bi pretajalo v. P. Breg, Polye. Drugaszu

2-och *naredbzko negibucha*: koja poleg Narave szvoje, zadnyih genutisze bi mogla, nye vendar gibati Naredba prepoveda. v. P. v-Zemlyu Zabitki (terrae infixa) vu Preszelivanyu Kmetov. Drugaszu

3-ich *mesterzko negibucha*, koja chlovehja Mudria tak szlosila je, da genutisze nemogu prez da nebi pretajala biti to, kajszu bila v. P. zidana Hisa.

§. 8.

y *Gibucha*.

Gibucha takaj vsza jednovertna niszu: ar szu Dugovanya takva, koja prez vszakoga Kvara szvoga, Mezto premeniti mogu, ali ako y to mogla nebi, vendar nye za genlyive Naredba ima. Anda drugaszu

1-ich *naravzko gibucha*: koja prez Pokvarjenja giblyusze, ali z-Mochjum nuternyum, v. P. Sivina, y ova *giblyajuchasze*; ali z-vanzkum, ter ova *pravo gibucha* velesze- Drugaszu

2-och *naredbzko gibucha*: koja z-zadersanom Kakvochum szvojum Mezto zadnyih premeniti nemogu, y od Narave szvoje negenlyivaszu, od Narèdbe vendar nashe za genlyive vzimlyusze. Takvaszu vszi Grundti varaski, y vszi Zalogi Imany takaj plemeniteh, akoprem naravzko negenlyiveh a).

a) 1647: 125. §. 2. D. 2. p. 158.

§. 9.

Potroshlyiva y Nepotroshlyiva.

Naravzko Genlyiva delesze dalye, jeszu najmre vre

1-ich *potroshlyiva*, koja Haszen navadnu, koju obchinzki chine, dati drugach nemogu, zvan da ali zevszema ne znikneju, ali na menye ne dojdu v. P. Penezi, Sitek, Vino, y- t. d. Vre

2-och *nepotroshlyiva*, koja po vchinyenum takaj visheputnum Hasznum szvojum navadntum * vu szvojem Bitju vendar obztaju v. P. Oprava, Kniga, Ztol y. t. d.

* Po Haszne zvan navadne, mogu potroshlyiva vu nepotroshlyiva, y nazopet ova na ona premenitisze. v. P. Kniga gledch na nyezinu Haszen navadnu, Dugovanye je nepotroshlyivo, ar chteti nyu, koja je navadna Knige Haszen, mochi je prezda ona na menye bi ishla: vendar ako Lizte van iz nye ztergnesh, y z-onemi potlam Dugovanya druga bi zamotaval, z-takvem Nachinom Kniga po zvannavadne ove Haszne iz Dugovanya nepotroshlyivoga, potroshlyivo poztaje. Tak nazopet Penezi Dugovanye vu Reduszu potroshlyivo, dabi vendar oni szamó zato poszudilisze, dasze pokazati hi mogli za Veruszi prizkerbeti, y za Pokazanyem oni ako mahom nazad bisze dali, po ovakve zvannavadne Haszne Penezi Dugovanye nepotroshlyivo poztaliszu, ar potrosheni niszu.

§. 10.

Takaj Prizpadki.

Dela y Prizpadki * imaju: ar drugiszu

1-ich *bitni*, koji prez Pokvarenaya tak szvo-ga, kak Glavnicze szvoje, razdrusitisze nikak nemogu, v. P. Kip na Zidu namalyan.

2-och *naravzki*, koji od Glavnicze zadnyich razdrusitisze mogu, prez dasze pokvari jeli Glavnicza, jeli Prizpadek, Haszen vendar chiniti

Glavnicza prez Prizpadka nemore, v. P. Kluchenicza prez Klucha, ali Szelo kmetzko prez Poly y Travnikov, ar takvo Kmet oztavil bi.

3-ich *prigodni*: ovi Dugovanyu, k-kojemu priversenaszu, Ztran nizu nit bitna, nit naravzka, iliti potrebna, nego volynoztavna (arbitrar.), koji zato y prez Glavnicze ztati mogu, y szamoztavno Dugovanye biti, v. P. Szela, Petine, k-Gradu kojemu po Daruvanyu prilosena, ali Kotel v-Kuhinyi zazidan.

* Od Prizpadkov velisze: *Prizpadek szledi Glavniczu szvoju*. To vendar szamo vu Redu ztoji: ar po lznimke pri Prizpadkih prigodneh to onda nebiva, ako on, koj Prizpadka takvoga zrokuval je, keszneje bi nyega razzaztavlyal. v. P. ako Hisu bi Petru, Kotla pako v-Kuchinyi zazidanoga, ako bi oztavlyal zoszeh Pavlu.

§. 11.

y druge szamoszvojneh Fele.

Szamoszvojna josh delijusze

1-ich na *dedovna y zazkerbna*: ona po Putu Dosheztja (successionis), od Pregyih 'nashih roditelzkeh na nasz zpuschavajusze; ova pako dobivamo, ali po Trudu nashem, ali po Szrechi. Dedovna jeszu

2-och ali *jedino dedovna*, ali *zaveruvana* (fideicommissum): ona od Zadobitela Dosheztju zvannavadnomu podversena nizu; ova pako zvannavadno Dosheztje od nyega prepiszano imaju. Zazkerbnaszu vre *

3-ich *pravotakva*, vre *imenotakva*: vu oneh Zadoblyenye, od dedovneh odtugyeno je nikaj; ova pako iz Odtugyenya dedovneh zdiglaszusze, y zato Zazkerbu od Ztrane szamo

one chiniti mogu, koja za nameschenih dedov-
neh odvishe bi bila. 723: 49.

4-ich tak dedovna kak zazkerbna, druga da-
ruvanyzka, druga nedaruvanyzkaszu, t. j. za
Peneze, ali po Testamentumu, ali drugach, ne
pako po Donaczie vlatne zadoblyena. Obodvo-
jaszu

5-ich vre na obodvoj Zpol, vre szamo na
myski zpadajucha.

* Rimlyani zazkerbna deliliszu: 1.) na *taborzka*,
po Junachtvu pridoblyena, kakva vu Vremenu Wer-
böczya, Imanya daruvanyzka vsza bilaszu, kajti, kak
szvedochi 1ae. 18ti, Pregyi nashi k-Imanyam jedino
z-Prolevanyem Kervi dozpevaliszu; 2.) na *kakti tabor-
zka*, iliti po Trudu drugem prizkerblyena, kakvaszu
pri nasz Imanya zapiszana (Inskripczie); 3.) na *prigo-
dna*, (advéntitia), koja prez verloga Truda dohagya-
ju v. P. sparuo sivuch, ali po Testamentumu. Vu
nasheh Praviczah ovoga Zazkerbe Razluchavanya
chizto potrebno nije: kajti okolo Zazkerbe vu obchin-
zkom vszake, jeli taborzke, jeli druge, pri nasz je-
dna, ter ova Pravicza ztoji, da ad Zazkerbe szvoje
Zazkerbnik vszaki szlobodno odredyuje a). Szupro-
tivno pri Rymlyanah vszaka ovde povedana Zazkerbe
Fela, Pravicze razluchene imala je b).

a) 1ae. 5. 57. 723: 49. b) Heinecc. Elem. Jur.
Civ. l. 2. t. 9. §. 474. szl.

§. 12.

z-Dvojum Praviczum nadelyena.

Okolo Dugovany tak vnogoverztneh dvoja
ova Pravicza vershisze: Pravicza *vu*, y Pravicza
na Dugovanye. Zato Kniga ova nasha od Pra-
vicz II. na Ztrani dve razhajasje

Ztran I. *od Pravicze vu Dugovanye*

Ztran II. *od Pravicze na Dugovanye* go-
vorila bude.

* Nekoji Knigu II. na Ztrani tri razdelyuju: kajti vendar dve nyihove zadnye Ztrani niszu neg jedna izta Ztran, ar obodve ove Ztrani zadnye Praviczu jednu iztu t. j. Praviczu na Dugovanye razlasu; zato nam dve nashe Ztrani zadozta vidijusze. Naj bude anda

KNIGE II. ZTRAN I.

o d

Pravicze vu Dugovanye.

§. 15.

Perva vu Dugovanye velisze.

Pravicza vu Dugovanye, drugach korenyzka (Jus radicale), ali Korenitozt (radicalitas), Gozpodehina (Dominium), Szvojnozt (Proprietas), je vu Dugovanye ztanovito zakorenyena Szloboda, szledechu Moch davajucha:

1-ich od Dugovanya iztoga tak Bivztva, kak od Poszledjih, iliti Hasznuvanyih nyegveh po Volye odregyuvati, t. j. tak z-Dugovanyem iztem, kak z-nyegvemi Hasznuvanyi ladati, ova na drugi Kip premeniti, ali vu Potrebochu, Korizt, Prilichnozt obrnuti, y po Volye takaj ona odtugyiti a)*.

2-och Dugovanye izto od Zadersitela kojega goder, nit Kralya van zemshi**, kajti niti | on Dugovanye tугye nepravedno zadersati nemre b), pred zpunyenem vendar Oztarenym nazad potrebuвати c). Kaj vishe

3-ich med Letom y Danom zaradi iztoga toga Dugovanya krivichno szebi odtetoga, y na Put Mochi zpuschatisze, t. j. Zavjtela z-Mochjum lastovitan od onud odtirati d).

* Szlobodno po Volye Odregyuvanye mejashi medtem, tak Naredba, kak Pogodba, ali Testamentum. Vu oszebnom: daruvanyzka prez Privolenya Kr. e); dedovna pako zaradi Jusha Kervi zkupdelnichke /) odtugyiti prepoveda Naredba. Tak y Pogodba ali Testamentum, kajti szamo od Zazkerbe ztoje, Zazkerbnik pako od Zazkerbe 'szvoje szlobodno bi odredyual g), danu komu Szvojnozt ztegnuti takaj mogu.

** Pravicza vu Dugovanye, kajti vu izto Dugovanye vupirasze, y Krepozst szvoju proti vszakomu krivichnem Zadersitelu bi prusila, zato Tusba Dugovanye iz Szvojnozt izchecha *dugovanyzka* velisze. Szuprotivno Tusba, koju Pravicza na Dugovanye zvana daje, je jedino *oszobna*, ar Praviczu na Dugovanye, Zavezuvanye szamo poragya, vre pako iz ovoga neveseze drugi nigdo, nego on szam y jedini, kojsze zavezual je, y ovoga Dosheztnik, zvan da Zavezuvanye bi iz Pregreske naztajalo, ar Kastiga na Dosheztnika ne prehaja h).

a) Mart. ond. §. 422. 1ae. 60. §. 6. b) 2ae. 9. §. 3. c) 1ae. 78. d) 1ae. 68. e) 715: 26. f) 1ae. 59. §. 1. g) 1ae. 5. h) D. 29. p. 159.

§. 14.

Je vishzverztna.

Gozpodchina druga je *predztojecha* (eminentens)*, koju jedini Kraly, tak vu Pershone, kak Dugovanya szebi Podlosnikov, vu Szili Kralyeztva zkradnyi ima; druga *prozta*, koju inaju Szamoszvojczi vu Dugovanya szvoja. Ova druga je

1-ich *ztegnyena*, druga *neztegnyena*, kojoj niti Naredba, niti Pogodba, niti Testamentuma Vuchinitel Meje poztavili niszu. Obodvoja druga je

2-och *szamena*, druga *zkupna*, kad vu Dugovanye Szvojnozt visheih imaju. Ova je dalje

3-ich vre *razdelyivna*, vre *nerazdelyivna*, koju v. P. imaju Brati vu l'izma, koja, kajti

razdelyitisze nemogu, zato nyihovo Chuvanye Ztareshini jedinomu od Naredbe predano je a). Szuprotivno vu Imanyih, Brati Gozpodchinu imaju zkupnu, kajti ova med nyimi jednako podelitisze imaju. b) Prozta

4-ich jedna *puna*, druga *nepuna* velisze. Punu ima Szvojnuk (Proprietarius) vu Ladanyu naravzkem y vezdashnyem Dugovanya szvoje-ga ztojechi; nepunu pako tak Szvojnuk, kad z-Dugovanyem nyegvem lada drugi, kak takaj Ladavecz Neszvojnuk, ter on *pravu* (directum); ov pako *prudnu* Gozpodchinu (utile) imati velisze.

* Gozpodchina predztojecha razluchjesze od naj visheshega Orszaga Kormanyuvanya, iliti Lyudztva Ravnanya: Kajti z-ovum Kraly lada zmirom prez Koncza, z-onum pako vu Szili szamo Orszaga naj zvanzke.

a) 1ae. 42. b) 1ae. 40. §. 2.

§. 15.

Nyu vendar zadobiti Nachin je szamo naredbzki.

Za Gozpodchinu zadobiti Nachin jedini, t. j. Zrok naj blisneshi koji Dugovanye k-Rukam dopelyiva, szam zadozta ni, nego y Zrok dalyeshni potrebujesze, t. j. da Naredbe je, koja Nachinu ovomu Moch, Szvojnozt prenezti, dodaje a). Zato

1-ich Zavjimanye mochno za Gozpona napraviti nikoga nemre: kajti Naredba menyka, koja Oszvojenye tudyega Imanya dopuschavala bi. Zato

2-och Prikazanye Dugovanya tudyega, Gozpodchinu takaj nedaje, akoprem Nachina vu Prikazu pofalelo nebi, kajti y pak Naredbe ni,

koja tugya Dugovanya prikasuvati Szlobodu bi davala.

a) Mart. §. 424.

§. 16.

Zapochetni, vre prenashajuchi.

Anda Nachini jedino naredbzki Gozpodchinu zruhavaju, ovi pako jedniszu

1-ich *naravzki*, drugi *varaski*: jedniszu
2-ochⁿⁱ *zapochetni* (originarii), po kojemi dobivasze Dugovanye nichije, ali oztavlyeno — drugi *prenashajuchi*, po kojemi Dugovanye drugoga nashe biva. Zato Ztran ova I. Knige II. na Odszeke dva odhaja:

I. od Nachinov zapochetneh,

II. od Nachinov prenashajucheh baratali budu.

KNIGE II. ZTRANII. ODSZEK I.

od

Nachinov Gozpodchinu zadobiti zapochetneh.

§. 17.

Zapochetni vre naravzki, vre domovinzkiszu.

Zapochetni Gozpodchinu zadobiti Nachini vu oszehnom drugiszu

1-ich *naravzki*, koji Zapochet szvoju Praviczam naravzkem zahvaluju, y oviszu Zavjimaneye (occupatio), y Prihagyanye (accessio) a); drugiszu

2-och *Pravicz szamo domovinzkeh*: szim zpadaju Daruvanye Kr, — Palatinalzko — y Prelaturalzko. Ar Kr. Szvetlozt, Palatinush, y nekoji Prelatushi Dugovanya szamo nichija prikazati mogu, ne pako takva, vu koja Szvojnost imajuchi josh odomerl bil nebi. Naj pervlye od Nachinov Gozpodchinu zadobiti naravzkeh, ter:

a) Mart. Pos. 444.

D E L I.

Od Zavjimanya.

§. 18.

Naravzki je I. Zavjimanye, ili A.) Lov

Zavjimanye je Poprietje Dugovanya nichijega. Fele nyegveszu *Lov y Nashaztje*. Lov jemlyesze

1-ich *shirje*: za Preganyanye Zverin kakveh goder;

2-och *ztegnyeneshe*: za Pregon Zverin szamo zemelyzkeh;

3-ich *vu Vzetju Naredbe*: za Preganyanye Zverin, tak zemelyzkeh, kak letechek; ar zvekshinum jedno izto od obodvojega ovoga Preganyanya Naredba ztavlya, drugo pako od Ribarie*.

* Od Ribarie naregyeno je I. koj na tугyem ribari. Mochi menyshe Krivecz poztaja 1ae. 68. II. Szoldatom vu iztih Nakvarterenya nyihovoga Meztih prepovedasze. B. Regulament. milit. de a. 1751. art. 11.

§. 19.

Musu prepovedan

Od Lova Zverin nevodeneh drugach go-

voru Naredba: ter od Lova muskoga nahagyasze
vu onoj

1-ich Musi na Zapoved Gozpona Z. Leto
vszako, nego tri Dni szamo, na Zapoved pako
Varmegyie visheputi takaj, nego grabeche sza-
mo Zverine tak zemelyzke, kak leteche, na
Nazveschenye Viczekomesha, ali Velikoga Szu-
oza, Gozponu nyihovomu Z. vchinyeno, loviti
moraju, y drugach takaj, kak najmre za Fun-
danye zgrabecheh Zverin, y Pticz, Okoliczam
metznem primerjeno, Varmegyia bi ztavila, za-
dozta vchiniti v. P. vu ztanovitom Broju vrab-
cheve Glave prinashati a). Medtem

2-och Musi nit Orusja, nit Czuczke lovne*
imati nemogu, ona ne pod Kastigum Poszlov
rukneh, takaj zvan Szuda dominalzkoga izre-
chlyivum b); ove pako imajuche Gozpon Z.
ali szudovolyno c), zvan Szuda vendar Domi-
nalzkoga, z-Poszli y pak ruknemi kastiguge d).
k-tomu

3-ich Musi Fele vu Naredbi ztojeche, ko-
jeszu: Fazani, Terchke, (Perdices), Jerebicze
(Attagenes) y divji Kokoti (Urogalli), z-
nikakvem Nachinom pod Kastigum szudovolynum
ptichariti neszmeju e).

4-ich Pod iztum Kastigum ne szamo Jelene
(cervos), Szerne (Damas), Zajcze, y Divjake
(apros) f), nego niti druge Zverine Musem lo-
viti szlohodno nije g).

* Prepoved Orusja, y Czuczke lovne imati, kak
y Prepoved Lova y Pticharenya na vsze Neplemenite
jednako zpada h), Purgare van vzmshi, koji vu Ko-
taru szvojega Varasha, prez Kvara trejtoga, y zvan
da Lov iz Arenda dan bil nebi, love tak, kak pti-
chare szlobodno.

a) 802: 24. §. 11. b) B. U. p. 8. 9. c) 802: 24.
§. 8. d) B. U. p. 8. 9. e) 802: 24. §. 1. 8. f) 504:
18. g) 802: 24. §. 1. 8. h) 802: 24. §. 1.

§. 20.

Szoldatu ztegnyen

Takaj y Szoldatom pod Zasztavnikom vszem Lov je prepovedan, Zasztavniku pako, y drugem vekshem Oficzirom dopuschan je pod ovmi Zavezkami:

1-ich Szamo za od Zkerbi Pochivanye, po szebi szameh, ne pako po Pershonah drugeh.

2-och Szamo na Meztu Kvartera nyihovoga, ako k-tomu Gozpon Z. onde ztanuval nebi, drugach nyegvo Dopuschenye potrebujesze.

3-ich po Polyu szamo y Germovju, a ne vu Lozah, kad pako oveh bilo nebi, onda niti po Germovju, ali Terztikovinah, nego szamo po Polyih.

4-ich Fele, Vremena, y Mezta, koja Plemenitem niszu dopuschena, ona y Szoldatom prechesze, y k-tomu josh Vreme Plodenya Divjakov od 2. Februara do Dana Szy. Gallusha, t. j. do 16. Oktobra, kaj Plemeniti nemoraju, obdersavati imaju.

5-ich Truda, kojsze izsziliti nemre, y Kvara zrokuvanoga Lyudem naplatiti dusniszu. B. Regulament n. p. M.

§. 21.

Plemenitomu vu Kotaru szvojem ne szamo chizto szloboden

Josh veksha, ter trojverztna je Plemeniteh Szloboda lovzka. Perva je, da vu Kotaru szvojem Plemenit vszako Vreme, y Felu vszaku tak Zverin, kak Pticz szlobodno lovi, y z-Nachinom vszakem, Kvara vendar drugomu, nit Kmetu szyemu napraviti neszme. Zato niti

Peshecz, niti na Konyu, niti vu szvojem Kotáru Gozpon Z. loviti neszme

1-ich po tугyeh Nyivah, od Vremena Szjanya, do Koncza Setve;

2-och po tугyih Travníkih, od Dana Szv. Juraja do pobranoga Szena, ali Otave, ako y ova koszilaszé hi;

3-ich po tугyih Vinogradih, od 1. Febr. do pobranoga Grozdja. 1802: 24. §. 5.

§. 22.

Kojega Poloviczu k-tomu pravedno

Druga je: da vszaki Gozpon Z. Poloviczu czeloga szvoga Kotara, za szvoj laztoвити Lov zasztaviti, y vszem drugim Plemenitem Lova po Poloviczi ovoj prepovedati more a). Polovicza ova razmevasze ovak:

1-ich Ako Gozpon Z. vu vishe Varmegyiah Imanya imal bi, onda more on vu vszakoj Varmegyii Poloviczu prepovedati b).

2-och Akoprem vu jedne szamo Varmegyii bi ladal, ako vendar Ladanye nyegvo bi czeli Dominium bil, onda more, ali czeloga Dominiuma, ali vszakoga Imanya poszeb Poloviczu prepovedati c).

3-ich Zkupiladavczy mogu ali vszaki poszeb. Ztrani szvoje Poloviczu prepovedati, ali ako ova tak mala bi bila, da po nyoj zoszeb Lova dersati mochi nebi, onda z-Privolenyem zкупnem, czeloga Zkupiladanya (composseszorii) Polovicza zasztavlyaszé d).

4-ich Szloboda Poloviczu prepovedati zpada ne szamo na Plemenite, nego na neplemenite takaj, z-negibuchemi Imanyi plemenitemi Ladavcze e).

a) 1802: 24. §. 2. b) ond. c) ond. d) ond. e) ond. §. 3.

§. 25.

z-Znanyem Varmegyie preprechuje.

Prepovedanye ovo z-pridojduchum Oblaztjum Magistrualzkum biya ovak:

1-ich Gozpon Z. Varmegyii pizsmeno nazveschuje, da Imanyia szvoga Poloviczu za Lov szvoj zadersati je nakanil, y zkupa Ekzmiszushe proszi. Na Proshnyu ovu

2-och Vanposzlani, nebili mozbit Ztranka, kojasje prepovedati bi imala, veksha od Polovicze bila, pregledati, y Dugovanye, kak nashliszu, Varmegyii referuvati, iliti opovedati dusniszu.

3-ich ako veksha od Polovicze Ztranka ova znashlasze ni, onda novi Ekzmiszushi van zhajaju, koji Table nove, iliti navadna Prepovedi Znamenya, po Ztranki prepovedane, poztavlyaju a). Zatem

4-ich med ovemi Znamenji vishe nikomu prez Dopuschenya Gozponovoga loviti ni szlobodno, pod Kastigum Mochi menyshe, ali szudovolynum, ako Prekershitel neplemenit bi bil. Ter ov Kastigi ovoj jedni, ali drugoj, tuliko kuliko puti podlasesze, zvan da y Czenu vubite Zverine, y Ztroske pravdene k-tomu naplachuje b).

a) 802: 24. §. 2. b) ond. §. 3. 8.

§. 24.

Nego y na tugyem z-Zdersavanyi dopuschen.

Trejta vu Lovu Plemeniteh Szloboda ztoji vu tom, da po Ztrani, Kotara gozpodzkgoga neprepovedane, akoprem tugyega, Plemenit vszaki Lova imati more, nitiga vu tom prechiti ni

szlobodno, pod Kastigum Mochi menyshe, ali szudovolynum, ako Preprechitel neplemenit bi bil *a*). Ovo vendar na tугyem, Plemenitem dopuscheno Lovenye, szledecha Zdersavanya ima:

1-ich dasze ne Zpogonichi, nit za Tertsvo, nego za Domachu szamo Potrebochu, z-jednem, ali dvemi Szlugi, ali z-najetemi lovi *a*).

2-och prez Kvara, ali Poly, ali Travnikov, ali Vinogradov *b*) (§. 21).

3-ich da zaperte Zverine, y Terehke, ali Fazane Plemeniti niti putujuchi * bi lovili onde, gde od Gozpona oszebujno bisze hranile *c*).

4-ich da vu Vremenu Plodenya najsze ne lovi *d*).

* Plemeniti putujuchi vu Lovenyu drugo nikakvo Zdersavanye nimaju: zato Plemeniti, na Putu budu-chi; na prepovedanom takaj Meztu, Zverinu ali Pticzu poleg Puta, y vu Vremenu takaj Plodenya szlobodno ztrele.

a) 1802: 24. §. 3. *b*) ond. §. 5. *c*) ond. §. 7. *d*) ond. §. 4.

§. 25.

Vremena Plodenya.

Vremena, vu kojeh Zverine za Povekshavanye szvoje Felezkerbijusze, vu Naredbi ztavlyenaszu ova: 1) za Jelene szamicze od Dana Szvete *Hildegarde*, t. j, 15. Szeptembra do pervoga Juniusha; 2) za Jelene szamicze od pervoga Januariusha do pervoga Szeptembra; 3) za Szerne (Dam. foem.) od pervoga Mardziusha do 16ga Majusha; 4) za Zajeze od pervoga Februara do 3iga Mardziusha *a*). Druge Fele Zverin Vreme Plodenya szebi ztavlyeno vu Naredbi nashe nimaju. Zato

1-ich Zverine ovoga vu Naredbi nimajuचे Plemenit na tугyem na Ztrane ne prepovedane

szlobodno ztrelya, takaj vu Vremenu, kadsze bi plodile b).

2-och Plodeny Vreme Fele jedne, ne prechi ztrelati Felu drugu, kojasze onda neplodi c).

* Lovenye prepovedano zaradi Zroka Prizpadnozti (accessorialitatis), pretesesze takaj na Gnezda, Jajcza, y Pipliche: zato Gnezda zizkavati, Jajcza, ali Pipliche povzimati, ni szamo onem, koji loviti neszmeju, nego nit drugem, szlobodno nije vu prepovedanem jeli Vremenu, jeli Meztu, jeli Fel pprepovedaneh.

a) 1802: 24. §. 4. b) ond. c) ond.

§. 26.

Prekershenya lovzka.

Kastiga nepravedno lovechek je ona izta, koja je y oneh, koji Lova pravednoga prepRechuje, anda za Plemenite je *Mochi menyshy*, za Neplemenite pako *szudovolyna a*). Pod ovum iztum Kastigum prepovedasze takaj*

1-ich prechiti, za Zverinum, na Szlobodnom ranyenum, vu Mezto prepovedano, kam bi odzkakala bila, dasze poszvojiti more, pokorachiti.

2-och prechiti Mezto prepovedano zasztupiti, za Czuczke nazad pozvati, koji za Zverinum tam prezkakaliszu, Lova vendar szim takaj pretegnuti, pod Kastigum iztum prepovedasze.

3-ich Czuczke vu Gojenyu Zverine na Mezto prepovedano dozpevajuche, na prepovedanom zvan Terszja pozrelati, ali vlovlyene zadersati b).

* Vu szledechek Pripechenyih Kastiga ne Mochi menyshy, nego Pregreski primerjena ztavlyasze. I. Kad prepovedana Mezta nemertucho branilasze bi, vu oszebnom 1) ako Plemenitomu lovechemu Puskasze bi vzimala, odkud neplemenitomu Pusku vzeti neprepovedasze; 2) ako vu lovechega czilyaloszebi; ali 3) y zprusila ak-szebi vu nyega Puska e). Medtem zavda-

na Szmert, Tusbu zaglavnu za szobum vleche, na Kastigu zaglavnu, kakti Pregreski primerjenu, takaj iz 1ae. 15. II. Ako Jagar prez Naruchena (commissione) Gozpona szvoga Kvara bi komu napravlyal, zvan Naplache Kvara. Mudneshega Gozpona Magistrat doztojni nameschuje, ter Jagara mezto Gozpona nyevoga kastigati, y Kvara naplatiti daje d).

a) 1802: 24. §. 8. b) ond. §. 6. c) ond. §. 9. e) ond. §. 10.

§. 27.

Kvar po Zverin.

Kad pako Zverine. Kvara bi zrokuvale, onda y Varmegyia Gozpodu Zemelyzku, da ali marlyiveshe nye naj pripreju, ali na menyie nye naj zprave, przsziluje, y Szamoszvojecz takaj okvarjeni szledechu Szlobodu ima:

1-ich Zverinu vu Kvaru vloviti, y zatuchi more vszaki. Plemenit k-tomu nyu y na Haszen obernuti, to vendar chinechi Tusbe odrechuje, ar zaradi jedne izte Pregreske Zadovolschina dvoja nedajesze. Szuprotivno Mus Zverinu zatuchenu zasze zadersati nemre pod Kastigum szudovolynum, y Ztroskov Pravde k-tomu, z-Zverinum zkupa, placha a). Kada pako

2-och Plemenit Zverinu zadersati neche, onda z-Musem jednako, mahom prez Odlachena, Kvara preczeniti dati ima, da z-preztajuchemi Tragi, Preczenenya Predversek, y z-ovem zkupa, Kvara potrebuвати Pravicza da preztajala nebi b). Po vchinyenem Preczenenem

3-ich Zverina vmorjena Gozponu; y na Glasz dajesze, y Kvar zkupa, kak je preczenen, potrebujesze. Opomenyen

4-ich Kvara naplatiti nehtechi, Tusbu na Kastigu Mochi menyshe nasze navalyuje, ter

ova poleg Priztajanya Fiskusha M. teche, ako ovkvarjen Mus bi bil c).

a) 1802: 24. §. 7. 8: b) ond. §. 10. c) ond. y §. 8.

§. 28.

Pra vdeiz Lova.

Anda Pravdih iz Lova vszeh zkupa je oveh:

1-ich *Szumarzka*, na Kastigu szudovolynu, z-Kvari y z-Ztroski: tusi Fiskush D. iliti Gozpon kmeta szvoga, y pred Szudom szvojem D. kajti kmet, ali lovil, ali Czuczke lovne imal, ali Fele van znete pticharil bi. Tusba vpirasze vu 1802: 24. §. 1. 8.

2-och *Impenzionalzka*, proti ztranzkomu Musu pred Szudom D. Gozpona nyegvoga, na Kastigu szudovolynu: kajti na tugi Tusitela Zemlyi, on ali lovil, ali pticharil, ali Lova pravednoga preprechuval, ali Pregreske lovzke druge vuchinil je, koje proti Plemenitomu Tusbu na Kastigu Mochi menyshe daju (§. 26). Tusba vpirasze vu 1802: 24. §. 1. 6. 7. 8. 10. Nego Puska vzeta nyu preprehuje, proti Purgaru pako pred Magistratom Varask. teche 3ae 10.

3-ich *Fiskusha M.* pred Shedrium proti Gozponu Z. zaradi nemertucho zabranjena Mezta prepovedana — ali proti Jagaru, iz kojega Zadovolyschinu dati, Gozpon nyegov hotel ni — na Kastigu Pregreski primerjenu, z-Kvari zkupa, iz 802: 24. §. 9. 10.

4-ich *Na Kastigu Mochi menyshe*; proti Plemenitomu zaradi preprechenoga pravednoga Lova, ali dersanoga Lovenya nepravednoga, ali Pregreske lovzke druge, pod iztum Kastigum prepovedane (§. 26.), ali ne plachenoga

po Zverini zavdatoga [Kvara. Pravda ova vu
Techaju Terminushev dveh dokonchatisze ima
1802: 24. §. 8.

§. 29.

B) Nashazt Dugovany: 1.) nichijeh,

Zavjimanya Fela druga Nashazt je (Inventio), iliti Poprietje Dugovanya genlyivoga nichijega, ali oztavlyenoga, Sivlenya nimajučega, ali imajučega, ne vendar Zverin, koje Lova jedino Predversekszu. Dugovanya nichija ztegnyneshe velijusze szamo ona, koja na pervichnem Meztu najgyena, z-Priproztochum szebi prirogyenum ochiveztno chine, da ovu nyim odteti doszad josh nigdo terszilsze ni. v. P. vu Zakutkih Bregov, ali vu Pescheniczi Potoka najgyen dragi Kamen, josh neodchischen. Zverhu Nashazti takveh Dugovany Pravicze szudijusze ove:

1-ich Ztranzki Dugovanya, koja pri nasz nashel bi, pravichno zgubiva. Kajti kajgod med Megyami Orszaga nashega nahagyasze, to gledch na Ztranzke, vsze vre od nasz zavjeto je, y na Naroda nashega, po Praviczzi pako ovoga na Szvojnika zpada, Kotara onoga, gde Nashazt chinilasze je, zvan da ov Ztranzkomu, Kotara szvoga preizkati, za Nashazt napraviti, bi dopuztil bil. Szuprotivno

2-och Domachina Dugovanya takva z-punum Praviczum dobiva, niti nemora nye Gozponu Zemlye povernuti, kajti z-Dugovanyi ladata, od kojeh, daszu, Gozpon nikaj nezna, Gozpon Volyu imati nemre, vre pako Gozpodchina, prez imati Volye, niti zadobiti, niti zadersati nemoresze c). Medtem

3-ich Fundusha tugega pregledavati z-Selyum na Dugovanya takva nadojti, szlobodno nije, kajti Grundta Haszen z-Vanzkluchenyem vszeh drugeh, Gozpona szamoga ide.

a) Mart. n. p. M.

§. 50.

Kojem nit Szol,

K-Dugovanyam nichijem prihajaju Dugovanya zakrito lesecha (latentes), med kojemi Szol y Medo perveshegaszu Premishlavanya. Od Szoli ztavlyeno je

1-ich Rude szolne vsze, tak ztare, kak nove, vsze takaj Bolte szolne, y Mezta Szoli Polosenya vsza, Dugovanya Korunzka szu. Zato Gozpon Z., ako na Grundtu szvojem Rudu szolnu nashel bi, nyu na Haszen szvoju obernuti neszme a).

2-och Ztranzku Szol vu Orszag dopelyati, ali nye vsivatisze, ali nyu prodavati, pod Kastigum Povzimanya, Szamoszvojezcu szlobodno takaj nije, da Szv. Korune Dohodki pomenyshalisze nebi b). Jedino Varmegyie Turocz, Arva, y Lipto, Polyzke Szoli vsivatisze, y Terstvo z-nyum tirati, ne vendar domachu vanzklenuti mogu e). Takaj vu Horvatzku y Slavonszku Zemlyu Szol morzka, ne vendar Stajerzka szlobodnosze vpelyiva d).

3-ich drase, neg na blisnyem Polosischu Kr. dobitisze Szol more, nyu prodavati Terszci neszmeju pod Kastigum Povzimanya y fr. 500, koju tuliko kulikoputi terpiju na Tusbu Fiskusha Kr. ali M., dobivaju pako vre Komora Kr. vre Varmegyia za Potrebochu szvoju. Prepovedavcza trejta Ztran ide, vu Lasi vendar najgyen vu jednako Odmerenye vpada e). Medtem

4-ich vu Varmegyah bresnateh x.^{rov} 3. vu ravneh pako x.^{rov} 2. od Milye vszake, y pri Czentu vszakomu, za Foringu, y druge Ztroske vishe pobirati dopuschasze f).

5-ich da ali vu Polosischu Kr., ali na Szeny-mu Szoliszi kupiti, Kmeti mogli nebi, prechiti to Gozpode Z. pod jednakum Kastigum prepovedasze g).

a) 492: 30. 514: 1. §. 4. 3. §. 6. 7. b) 439: 41. Sig.s. D. 2: 20. D. 3: 8. c) 548: 29. §. 3. 715: 13. Pr.¹ 715: 13. d) 635. 43. §. 1. 715: 122. e) 729: 5. f) ond. g) ond.

§. 51.

Nit Medo nezpada.

Zkapadek perveshega Znamenuvanya, Pravicz Kralyevzkeh* je takaj Medo (metallum), od kojega Rudih (fodin.)** vu Naredbih nahajam:

1-ich ztare Kr. vsze korunzkeszu, y kakti takve odtugyitisze neszmeju, odtugyena pako po Fiskushu Kr. nazad poizkati morajusze a).

2-och nove Szamoszvojczu po Preszlobodi odpuztiti mogusze, ali ov y *Urburu*, t. j, *Plachu* vszakletnu Komori Kr. polositi. y Medo plemeniteshe nyoj jedino prodati mora, zvan Ztranke one, kojamusze za Barat domachi puscha b). Tulikajshe

3-ich Kralyevzka Szvetlozt nye y zasze zadersati more: ali onda Szamoszvojczu, na chijem Grundtu nashlesze jeszu, Grundt drugi, jednake Vrednozti datisze ima c).

* Dugovanya zakrito lesecha, kojasje vanzkapaju, iliti Zkapadki (fossilia) Pravicz Kralyevzkeh, josh y drugiszu, med oztavlemi Sveplo. Rude ovoga vu Horvatzke Zemlye vu Varmegyie Varasdinzke pri Szelu Radoboy josh pred malo Let prichete tak bogateszu, da pri Czentu Funtov szamo 10. Ochischenye

vzimlye. Grof Ferencz Wojkly, Komornik Kr. za Breg szvoj Jednovrednozt dobil, Anton pako Benczetich Kanonik Chasmenzki, za onda Plebanush v-Radoboju, Rudam ovem Blagoszlova Nachinom szvetechnem podelil je.

** Zkapadki na Gozpona zemelyzkoga zpadajuchijeszu Zemlye Fele vszake, vszi prozti Kameni, tak za Vapno sgati, kak za Ztanya, melinzki takaj, y Mramor — k-tomu Peszek, y kamenito Vuglenye. Ova vanzkapati na Grundtu szvojem. Gozpona Zemlye, prez da platiti kaj zato komu bi moral. vidimo vszaktan, vidimo takaj iz Zemlye szvoje Czigla sgati, zemlyenu Poszudu napravlyati, vu Lozah szvojuh lusnu Szol (Podaschen) ztvaryati, kaj vandar prez Poroblenya Loz jedino dopuschasze.

a) 1514: 1. 3. 608: 22. a. c. 1622: 46. b) Sigis. D. 3: 13. 492: 30. Max. Bergordnung Art. 21. §. 3. Art. 39. §. 2. Art. 41. §. 4. c) 351: 13. 486: 49.

§. 32.

2) *Oztavlyenek.*

Predversek Nashaztja drugi, Dugovanyaszu *oztavlyena* (derelictae), za kojeh, pokedob Dugovanya szvoja oztavlyati, kakti na Pomoch k-Zvershenozti zpadajucha, nigdo nestimasze, szamo ona dersatisze mogu, koja Szvojniak szam z-zdravum Pametjum iz Szvojnnozt szvoje neprimarjan vanzpuschava* Anda

1-ich Dugovanya, koja vu Pogibelyi Vtoplenya, za Ladju lehkeshu nachiniti, vu Vodu vansze zhitaju. — Tatom, ali Vukom iztergnusze — oztavlyena rechisze nemogu, ar od Gozponov szvojuh, vendar z-Volyum, josh ladajusze, y zato nazad potrebuvasisze od oveh josche mogu. Zato takaj

2-och Marha zabludecha** kak bersesze najde, Viczekomeshu, ali Velikomu Szuczuz to na Znanye datisze mora, potlam po Izvishenom

Tolnachtvu Kr. Terminsze poztavi, do kjojega, ako Gozpon Marsheta napervo doshel nebi, Marshe onda na Vendetu ide, Penezi pako za Varmegyie Haszen domachu obernusze, ne vendar z-Prezudom Gozpona, koj josh keszneje dobrosze navjavlya 3ae 33. 1729: 42.

* Vu oszebnom Leto 1806 Jul. 29., kad vu Prilike Installacie Grofa Ignacza Gyulay na Chazt Bana Horvatzke, Dalmatinzke y Slavonzke Zemlye, iz dveh velikeh viszoko poztavlyeneh Vos, na lepem szvojem, *Harmicza* zvanom Piaczu, Vino naj bolshe techi je puschal, y polg taki Vola czeloga pechi je dal Varash Zagrebchki; Dugovanya ova, Lyudztvu, za lyublenoga Grofa videti iz szveh Krajov szim ztechajuchemu za Razveszelenye podana, y naj dobrovolyneshe iz Szvojnozti szvoje od Varasha van zpuschana, *oztavlyena* bilaszu. Zato kak berse zprevagyajuhe, jedna od druge lepsha, prez Koczka Kuchije, z-Gozpodinom na Breg vu Grad Banzki bilieszu chez Harmiczu preletele. izkerce vre k-Volu pechenomu pritechu, y Falateszi odrezati, vre pod Vosu z-Kupiczum ali z-Kapum poztavitisze, y prez vszake Molybe okrepitisze Lyudztvo z-Radoztjum videliszmo.

** Vu ztarem Vremenu Marhe takve Zkupzpravlyachev laztovitih biloje: ovi Marhu takvu vlovlyenu do Dana Szv. Mihalya vu Szenymih visheputi pokazivati moraliszu, Gozponi pako ove. ako do Termina ovoga navjavilisze niszu, onda Marhe Ztran deszetu, Biskup, dveh Ztranih Kraly, y jednu Veliki Knez Varmegyie za Deszetinum dobivaliszu. S. Lad. L. 3. C. 13. 14. 20. 29.

§. 29.

Od oveh razluchujusze tak zgublyena,

Od Dugovany oztavlyeneh razluchenaszu Dugovanya zgublyena. Takvaszu ona genlyiva Dugovanya nasha, koja proti Volye nashe, pripetlyivo, y po nichijega Zlochintvu zvan Ladanya nashega doshlaszu; anda Gozponi Dugovany nasheh zgublyeneh josh oztajemo. Zato

1-ich Gozpon oveh nelaslyivo, y marlyivo poizkati imasze: ar da Gozponu Dugovanye nazad datisze mora, vu tom Dvojnbe nikakve ni, vre pako Dusnozti ovoj kak za dozta vchinil bude on, koj vu Zizkavanyu Gozpona nyihovoga Truda nikakvoga vzelszi nebi? Ova izta zato

2-och najgyenomu Gozponu prez vszakoga Prikaza povernutisze moraju, kajti Dusnozt Plachu vanzluchuje: kak berse anda nazad datisze imaju, tak vre zato izto prez Dara nye nazad dati treba je — Ztroski vendar Zdersavanya prikazatisze nimaju, poleg onoga, z-kvarom drugoga bogateshi poztati nemre nigdo.

3-ich Nashaztnik Gozponu navjavljajuchemusze, y Szvojnozt szvoju dokazajuchemu Nashazt povernuti nehotechi, od ovoga na Tusbu Dugovanye lovechu (reipersecutoria actione) szlobodnosze potesuje: ar Pravicza nadugovanyzka Pravdu ovu iz Prol- 5. daje. Medtem

4-ich za dovershenem Oztarenya Vremenom Dugovanya zgublyena Nashaztnik dobiva, kajti Dugovanya niti takva od Oztarenya proztaniszu iae, 78, Zato

5-ich Nashaztnik Nashazt na Zroke pobosne obernuti dusen nije: ar pred zpunyenem Oztarenym dati nyu Gozponu nazad ima; za zpunyenem pak Oztarenym szam Gozpon nyoj poztaja, y kak takov z-nyum chini onda, kaj hoche.

§. 34.

Kak pozkrita.

K-oztavlyenem Dugovanyam nezpadaju nit Dugovanya pozkrita (reconditae): ovaszu vu

Pogibeli v-Zemlyu zakopana z-Mishlyenyem, da za preztajuchum Pogibeljum, y paksze vanzkopaju, y za Haszen onda Pozkriteja ober-nusze. Akoszu velike Vrednozi, Kincha, (The-sauri) Ime nosze, koji Gozponu nazadsze dati ima, ako pak ov znashelsze nebi, onda Kinch iz Temelya onoga, da Dugovanye nichije per-voga Zavjitela biva *a*), Nashaztnikov bi po-ztati imal; kajti pako Prizpadek Glavniczu szvo-ju bi szledoval, Kinch zato na Gozpona Grundta gdesze je nashel. zpadati bi moral, nego y Fi-skusha Kr. biti bi imal, kakti iz Iae. 10. vszeh odomrejucheh Dosheztnika. Zato Maria II. Therezia *b*), y vezda szrečno kralyujuchi Fereńcz I. *c*), szuprotivneszi Temelye ove zje-dinili, ter ovaszu okolo najgyenoga Kincha ztavili:

1-ich Da Kinch najgyen blisneshemu Oficzi-ru Kameralzkomu prez Odlachenya na Znanye sze daje, y nyemusze predaje. Ar jeli tuliko valya, da Ztran nyegva trejta na Fiskusha dojti bi imala, to preszuditi na Previzzoku Komoru Kr. zpada.

2-och Da Kinch Vrednozt fr. 150 ne pre-korachajuchi, szamo med Nashaztnikom y Go-zponom Grundta z-Vanzkluchenyem Fiskusha Kr.; prekorachajuchi pako med Nashaztnikom, Gozponom Grundta, y Fiskushem Kr. jedna-kosze razdeluje.

3-ich Na obchinzkom Grundtu Kinch, ak' nashelsze bi, onda Gozponova Ztran, da Fi-skusha Kr. biva.

4-ich Gozpon Grundta jeli Szamoszvojecz, jeli Fiskush Kr., ako zkupa y Nashaztnik bi bil, onda y Dela Nashaztnika da on dobiva.

5-ich Da Nashaztnik Dela szvoga nima, kada Kincha ali zatajil, aliga z-zlum Mestrium

poizkal, ali prez Gozponovoga jeli Znanya, jeli Volye, Grundta nyegvoga presturiti bisze bil podufal. Vu oveh Pripechenyih Del Nashaztnika, ter vu pervem na Prepovedavcza, vu drugem na Fiskusha Kr., vu trejtem na Gozpona Z. vpada.

a) De Martini Pos. 444. de leg. nat. b) dd. 27. Jan. 1776. et 23. Jan. 1777. dd. 8. Maii 1787. Nr. 17157. c) dd. 3. Aug. 1813. Nr. 18788, et 11. Apr. 1815. Nr. 10368.

D E L II.

O d

Prihajanyih (Accessionibus).

§. 55.

Naravzki je II. Prihajanye.

Drugi Nachin naravzki zadobiti Gozpochinu, po kojem vendar ne Bivztvo Dugovanya, nego szamo Naraztek, koj k-Dugovanyu nashe-mu prilosilszeje, dobivamo, Prihajanye (accessio) zovesze. Drugo je

1-ich naravzko, drugo pridelano, drugo zmeshano, koje ne szamo po Krepozti Zrokov naravzkeh, nego y zkupa po Trudu poragyasze. Naravzko

2-och je Haszen vre iz Ztvarih, vre iz Vod nasheh, y ova druga je navadna, druga zvannavadna.

3-ich Prihajanye pridelano vre je Priztranchenye (adjunctio), vre je Pofelenye (specificatio), vre Pomes hanye (commixtio).

4-ich Zmeshano drugo je Szejanye, drugo

Szagyenyé, drugo Szadopobiranyé (fructuum perceptio).

§, 36.

Iz Temelya trojverztnoga.

Temelyi, iz kojeh Szvojnózt Prihajanyih jemlyesze van, jeszu ovi

1-ich *Vszaki Prihodek szledi szvoju Glavníczu a*). Odtud Prihajanyé iz Dugovanya nashéga naztajuche nashe je *b*).

2-och *Vszako Dugovanyé krichi za szvojem Gozponom c*). Zato Dugovanyu nashemu pridójdúcha Haszen od drugud, chíje Gozpon predeshnyi neznán ni, ovomu nazad povernutisze ima *d*).

3-ich *Dugovanyé nichije je pervoga Zavjítela*. Zato Prihajanyé Dugovanyu nashemu pridrúsechesze od drugud tak, da Gozpon nyezin predeshnyi pod níkakov Nachin zeznatisze nemre, biva nashe, t. j. Gozpona Dugovanyá Glavnícze, kajti ov je prvi Prihajanya Zavjítel *e*).

a) 2ae. 52. b) 351: 6. 498: 54. 647: 96. y druge Devétinu ztavlajuche. c) Prol. 5. d) 1ae, 87. e) Mart. de leg. Nat. Pos. 445.

§. 37.

A) Naravzko iliti 1.) Haszen iz Ztvarih.

Haszne iz Ztvarih jeszu:

1-ich *Marsheta Delo*, jeli na domache Gozpodarzto obernyeno, jeli za Plachu poszúgyeno.

2-och *Zanozki Sivire senzke*.

3-ich *Mleko, Maszlo, Szir, Med, Meszo*.

4-ich *Vuna, Flake, ali Perje*.

5-ich Gnoj, Kosa, Loj, Rogi, y drugi pri prozteshi Oztanki (exuviae)*.

* Da vu Haszni ovoj Kmet Pomenykanya pochutil nebi, szlobodnomuje tuliko, y one Fele Ztvarih dersati, kuliko, y koje Fele hotel bi, van zemshi I. *Koze*, za obchuvati Loze vu rudarzkih Ztranah a), ali gde Varmegyia nye iz ovoga Zroka dersati bi prepovedala. II. *Oszle*, poleg Ztavlyanya y pak Varmegyie iz jednako Zroka. III. *Ovcze*, gde Pashe premalo bi hilo, da jarmene Marhi Hrana pomenykala nebi, takaj poleg Ztavlyanya Varmegyie. IV. *Ztvari divje*: ar ove imati szamo Plemeniti mogu b), zaradi turobneh Pripecheny, y Kvarov, koje nameztiti, y Plemenit mora. V. *Czuczke*, ne szamo *Sinkoran* zvane, iliti Agare, koje nit Plemenit dersati neszme c), nego nit lovne (§. 19). Druge Czuczke Kmeti imati mogu, prevechih vendar naj ne derse, tak zaradi Hrane, koja Bogczem bolye podavasze, kak takaj zaradi velike Pogibelyi, kada bi ztekli poztajali.

a) Edict. Maximil. dd. 16. Febr. 1573. b) 802: 24. §. 7. 10. c) 729: 22. §. 9. d) ond.

§. 38.

2) *Haszen iz Vod tak navadna, vre iz Zviralischa.*

Haszen iz Vod, ter iz naj menysheh, t. j. iz Zdencza van netekuchega ztoji:

1-ich vu Nahajanyu Szoli, ali Meda, kjasze bi vu nyem zadersavala: takvoga Zdencza szam Gozpon Z. vsivatisze neszme, kajti iz Szoli, ali Meda Haszen vsza na szamoga Kralya zpada a).

2-och vu Vanznimanyu iz nyega Vode jeli-vrachlyive, jeli navadne. Takvoga Mus takaj imati, y druge iz Vzimanya Zdencza szvoga van zklenuti Szlobodu ima, ar y z-Szmetjem natepztisze more, y Zdersavanye Zdencza z-Ztroski je zkupzvezano. Koji pako

3-ich na obchinzkom Grundtu ztal bi, takvoga szama Vlazt, iliti Varmegyia prepoveda, ako

Zroki poszebni to szvetuvali bi; ne pako Po-
szebecz: ar Zdenczi kak berse vlaztniszu, Vsi-
vanyu vszeh vre zato izto podlasejusze.

a) 492: 30. 486: 49.

§. 59.

Vre zvan nyega 1) vszem zadoztna.

Vode iz Zviralischa vanprusechesze, druge
ztojeche, druge tekucheszu. Oveh Haszen je
trojverztna: 1) vszem zadoztna, 2) terstvena,
3) jedino gozpodzka. Pervu Gozpon nikomu
prepovedati nemre. Zato vidimo da szlobodno
je vszakomu

1-ich iz tekucheh Vod tulikoszi vzeti, jeli
za Pilo, jeli za drugu domachu Potrebochu,
jeli za Mestriu, kuliko bi komu potrebno bilo.
Vidimo

2-och da vu Vode tekuche szlobodnosze
Marha ztranzka, takaj y napaja, y popira, y
dasze Lyudi takaj odkudgod, y Oprava vu nyej
szlobodno Operu. Medtem

3-ich Gozpon Z. terpeti nemora: 1) da vu
Vodah puneh Rib Konoplesze moche. 2) da za
Piyu kuhati potrebna Voda, z-Szmetjemsze
zaszmradi. c) da Potok ne vnogo Vode imaju-
chi, Melinom, y Fabrikam gozpodzkem potre-
ben, za Verte ali Travnike vpiralszebi: kajti
vsza ova Haszen Gozponu Z. skodlyiva je, y
vre zato vszem ni zadoztna; anda Gozpon nyu
pravichno prechi.

§. 40.

2) *Terstvena.*

Haszen terstvena na czeli Orszag zpada,
zato prepovedasze

1-ich skodlyiva Ladjarenyu Szlaganya (structuras) poztavlyati, koja, ako popraviti moglasze nebi, Varmegyia porushiti dati ima a).

2-och Dachu od Ladvarov (navigantib.) pobirati: vu tom prekershechi na Tusbu vregyena, V-Komeshu predanu, vu Czekinih 100. zvan Ztroskov kastigujesze, tak Pershona pojedna, kak y czela Obchina. Oficziri szoldachki zato Kralyevzkoy Szvetlozti zatusujesze b). K tomu

3-ich Gozpoda Z. na Bregih Potoka, Pute potrebne, po kojeh Lyudi, y Marha Ladje potesecha, prilichno hoditi mogu, iz Obdersavanya orszachkoga (dopuztiti dusnaszu. Ali takaj

4-ich Ladvari moraju od Zavdavanya Kvarov zdersavatisze, drugach nye nadomeztiti, po Tusbe vregyenoga, primarjajusze c).

* Haszen terstvena Potokov, da na Orszag czeli zpada, tomu Zrok je on, da Bogatzvo narodzko naj vishe iz Terstva dohaja. Zato takaj ztavlyasze 1) da potochna Poztelya marlyivosze bi zesznasila d). 2) da vishe Potokov zkupsze bi zpelyavalo e), y 3) vszakem Nachinom da Terstvo naperveszebi genulo f).

a) 751: 14. b) 751: 17. c) 638: 27. d) 723: 15. §. 9. 765: 19. e) 723: 122, f) 715: 75. 723: 78. 118. 119. 741: 27. 765: 41.

§. 41.

3) *Gozpona Zemelyzkoga.*

Vanzemshi Haszen ovu terstvenu, kak takaj Zlatapranya, szamoga Kralya Szvojnozt, y zvan Haszen vszakomu zadoztnu, koja nikomu prechitisze nemre, vsza druga iz Potokov Haszen, iz izte Donacie Kr. je jedino Gozpodzka. **Vu oszebnom**

1-ich *Pravicza melinzka* (Jus molendinorum), t. j. Meline imati, zvan Rukomeline, szam

V

C

Gozpon Z. more, ter ne szamo Ladjomeline, iliti na Ladji, nego y na szuhem poztavlyene, tak Vodenicze, koje tira Voda, kak y one, koje ali Veter, iliti Vetro-Meline, ali Konyi, Voli, Oszli, bi obrachali *a*), da Kvar vendar nikomu nechinisze, niti Terstvu orszachkomu (publico) *b*). Zato, koji Meline imati hoteli bi, nye ali vre podignyene, ali Mezto za Melina podignuti od Gozpona Z. za Plachu na Vremeszi prizkerblyuju.

1-och *Pravicza ribariti*, Ribarenye najmre tak vekshe, koja z-Mresami, kak menyshe, koje z-Mresiczum, ali Vudiczum zvershavasze, takajshe je szamoga Gozpona, ali Arendatora nyegvoga *c*).

3-ich *Lovenye Rakov*, ali *Selvih*, y ovo jedino Gozponovo je, ali komu ono ov dopuztil bi.

4-ich *Porezanye* vu Vodah nahagyajuchesze ali *Terztine*, ali *Shasha*, ali *Rogoz*, y vu preszusheneh Mochvarih Vanznimanye *Turfe*, y *Szode*.

5-ich Szloboda potrebuвати podneszlyivu *Plachu za dan Ladji Kvarter*, t. j. od Kolcza, kojega Ladjenaki na Bregu Potoka, za Ladju privezati zabijaju, ne vendar od Plemeniteh *d*). Dachu ovu limiterati ne na Varasha, nego na Varmegyiu zpada.

6-ich *Pravicza Brodovine*, ali *Malte*, kad po Predszlobode, ali po Oztarenju *e*) zadoblyena bi bila*.

* Za obchuvati Dobra ova Gozponu Z. ne szamo z-podignyenem Naszipom, nego y z-drugemi Chinztvi Mestrie vodene, koja takaj na tugyem, prez vendar Kvara poztaviti more, Brega szvoga obraniti *f*) proti Navalenyu Vode, szlobodno je.

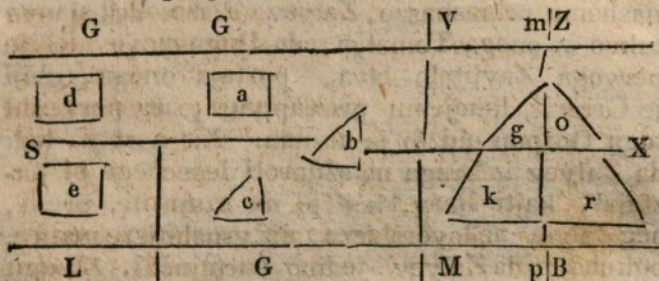
a) 1ae 87. *b*) 751: 14. *c*) 1ae 87. *d*) 1ae. 9. *e*) 1ae 78. *f*) 1ae. 87. §. 4.

§. 42.

Kak zvanavadna 1) Medvodje.

Vezda na zvanrednu, kojasze iz Vod ima Haszen. Szim spada *Medvodje* (insula) y *Zalyev* (alluvio). Ono je Zemlya z-Vodami okolo y okolo obzterta. Iz pervoga Prihajanyih Temelya Medvodja Szvojnozt onoga biva, chija je Potoka Ztranka ona, na kojoj naztaje. Je pako Potoka Gozpon on, chije je y Potoka Breg 1ae 87. §. 4. Anda.

1-ich ako Bregi na szuprotiszi lesechi obodva na jednoga iztoga Gozpona bi zpadali, onda y zakluchen med nyimi Potok toga iztoga je. Zato vu Kipu prilosenem

Medvodjicze *a. b. c.* vsze tri jednoga iztoga Gozpona G. Szvojnozt chine.

2-och Kada Bregi na szuprotiszi lesechi na jednoga Gozpona nezapadaju, onda Polovicza szamo Potoka vszakoga ide, poleg Poteza *S X*. Polovicze ove razluhejuchega, koji chez Szredinu Potoka voditisze ima. Zato vu chije Poloviczi Medvodje bi naztajalo, vu onoga iztoga Ladanye dolhaja takaj y Medvodje, y tak vu Kipu iztom Medvodjicza *d.* Gozpona G. — Medvodjicza *e.* Gozpona L. Szvojnozt portaja.

3-ich ako z-jednem iztem Bregom ladaloih

V

C 2

bi vishe, onda iz Meje Ladanya Szuszedov, na Potez Polovicze razluchujuchi S X. Potez ravni (perpendicularis) pelyaszé mp. y ov potlam vszakomu Brega Ladavczu, Medvodja, Ztranku pravednu odszechuje. Zato vu kipu iztem Medvodja X. Ztranka g. na V.; Ztranka k. na M., Ztranka o. na Z, Ztranka zadnyich szamo r., y ne vishe od iztoga Medvodja na B. zpadati more.

§. 45.

2) Zalyev.

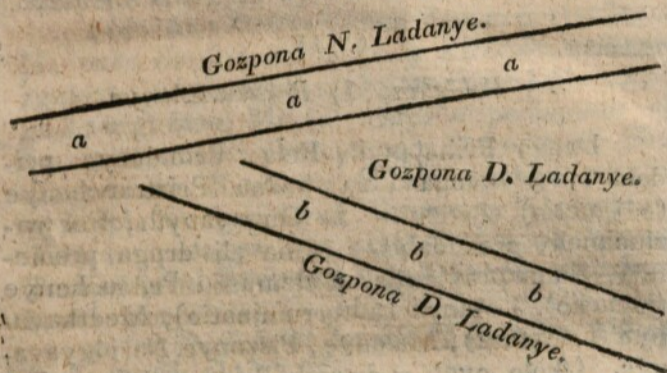
Priraztek, koj po Dobrochinztvu Potoka vsze po malem, y Nachinom zakritem Grundtu nashemu prinashasze, Zalyev velisze. Prihajanye takyo iz onoga Temelya, da Dugovanye nichije pervoga Zavjitela biva, poztaja onoga, chiji je Grundt, k-kojemu priztuplyuje; ar perveshi toga Gozpon chizto je neznán. Nit neztoji, kak da Zalyev iz Brega na szuproti lesechega bi naztajal, kajti Breg, koj je na szuproti, predi, neg Zalyev nedovershisze, nit vrushitisze nemre, pokedob da Zalyev jedino naztajuchi, Ztrugu potochnu bi ztesznuval, prez kojega Ztesznvanya Breg nit opadal nebi. K-tomu Razumu vnogo bolye zpodobno je, da Zalyev iz gornyeh neznanih Ztrankah po Mochi Vode tekuche, do-lye dopelyivasze, neg da izkerdze iz naszuproti, proti Techaju Potoka zgotavlyalszebi. Medtem 1-ich izmestruvati, da Breg na szuproti ztrusesze, szlobodno ni, y Tushe onsze podlase, koj Orudelye, to zvershavajuche, proch vugnul nebi 715: 14. Kada pako

2-och Potok od szamoga szebe poskodlyiv bi poztajal, onda on . komu skodi, vodene Krelyuti podichi, na tugyem takaj more (§. 41.*).

§. 44.

Ne vendar Szila potochna.

Razluchna od Zalyeva je *potochna Szila* (vis fluminis), kada po naglem Ztruge potochne Oztavlyenem (Alvei mutatio), Proztor velik Zemlye ztranzke, poznanyiy vendar, kajti zvanzko Licze szvoje ne premenya, na jedenput Grundtu nashemu Potok pridrusuje. Vre pako Dugovanye vszako za szvojem Gozponom krichi*: zato vu Kipu szledechem

1-ich lesecha med Szuhum Grabum *aaa*, y Grabum novum *bbb* Zemlya, oztaja y potlam Gozpona szvoga perveshoga D. Zato

2-och Graba szuha *aaa*, iz Polovicze od Gozpona D, iz Polovicze pako druge od Gozpona N, one vu oszebnom, koja vszakomu blisnyja je, ladalasze bude, ar y predi, doklam Potok onde tekul je, na Gozpone ove izte, vu iztoj Poloviczi, na vszakoga je zpadala. Zato

3-ich Potok vu novoj Grabi *bbb* na obodva,

ove izte, takajshe zpada, kajti y predi Potok
ove izte za Gozpone imalje. Zato

4-ich Gozpon N, vu Grabe nove *bbb* vsza
Dobrochinztva Potoka, vu ztaroj Grabe *aaa* ima-
na, dok Voda josh onde tekla je, y potlam ima,
akoprem Grabe nove *bbb* Breg obodvoj na Go-
zpona D, nijeden pako vishe na Gozpona N.
zpada! nebi.

* Povodnya takaj Nachin ni Gozpodchinu zadobiti:
ar ako je vremenita, onda kak berse Voda; vugnesze,
Gozpon Zemlyu szvoju mahom prepozna, y nazadju
dobiva; akoje pako nepreztajucha, onda Dobrochin-
ztva szamo zamenyajusze, t. j. zemelyzka z-vodenemi.

§. 45.

B.) Pridelano 1) Priztranchenye.

Druga Prihajanyih Fela, Prihajanye pri-
delano, y ovoga Fela ljedna Priztranchenye
(adjunctio) zovesze. Je Dugovanyih, Fel ra-
zluchneh, prez dabisze jedna ali druga preme-
nila, Zkupzpravlenye: Felemuszu Prikluchenye
(inclusio), Lotanye (adferruminatio), Medtkava-
nye (intextura), Malanye, Piszanye, Nazidgyava-
nye. Okolo oveh y drugeh Priztranchenya Fel
Praviczeszu ove:

1-ich Gozpon, Dugovanya szvoja Fel razluch-
neh, zkupzpravlya szlobodno; ar Gozpon z-
Dugovanyem szvojem, poleg Naredbe, oberne,
kam hoche *a*).

2-och Dugovanye tugye z-szvojem zku-
zdrusiti nemre nigdo. Zato, kadsze to vendar
vchinilo bi, tugyesze onda, ako je razdruslyivo,
Gozponu szvemu povracha, drugach pako Pri-
hodek Glavniczu szvoju szledi, t. j. Dugovanye
menye vredno prihaja k-Dugovanyu Vrednoztí
vekshe *b*). Ali prez Dugovanya szvoga oztajuchi

Nekvaraozt zadobiti ima, ar nigdo z-Kvarom drugoga bogateshi poztati nemre. Zato

3-ich Ztanye prihaja k-Grundtu, kajti ov poleg Pravicz nasheh za Glavniczu dersisze; nego Grundta Gozpon, Ztanye Poztavlyachu ima izplatiti, ne vendar iz Dopadivanya, iliti Vugodnozti poztavlyeno (voluptuar), koje Poztavitel vzetiszi, t. j. razmetati, y na Falate prochszi odpelyati more, na kuliko to prez Kvara Ztany Gozpona Grundta vre predi ztojecheh zvershitisze bi moglo c), y na kuliko Ztvari, iz kojeh Ztanye naztalo je, iz Grundta iztoga dobylene bile nebi d). Medtem

4-ich Ako Ztanye z-zlum Verum poztavilosze je, onda Zlositel y Ztanye y Ztroske neszamo zgubiva, nego zaradi oszvojenoga Grundta tugyega, Kastigi takaj Mochi menyshe podlasesze e).

5-ich zaradi oszvojenoga Dugovanya gibuchega zvan Naplache Kvara Kastiga vlaztna priztupi: ar genlyiveh Dugovany Oszvojenye Tatbinu poragya, y zato Tusba na Kastigu Tatbine proti Priztranchitelu takvomu podichisze kruto more.

a) 1ae 60. §. 6. b) 1ae 24. c) D. 25. p. 116. d) D. 12. p. 46. e) 1ae. 68.

§. 46.

2) Pofelenye.

K-pridelanomu Prihajanyu zpada na dalye Pofelenye iliti Dugovanya na Felu drugu Preobernenye v. P. Sitka na Kruh, Jachmena na Pivu, ali Dreva na Ztolek. To napraviti

1-ich iz Dugovanya szvoga more Gozpon vszaki c), zvan da ali Pravicza Szamoszvojcza, koju vrediti ni szlobodni, ali Dobro obchinzko, to prechilo bi, kak prechisze v. P. Szelo na

Puztoszelinu premenyati, Jali vu Vremenu Glada, iz Sitka sgano Vino napravlyati. Szuprotivno 2-och Na Kip drugi Dugovanye tugye preztaviti szlobodno ni, ar Gozpona Dugovanya Praviczza protivisze, zvan iz Naruchenya, kajti z Krepozti ovoga v. P. iz Szukna mojega Opravu nachinechi Szambol Pershonu moju zdersava. Mora vendar, Opravu pokvaril ak' bi, Kvara toga naplatiti: ar vszaki Kvara Zrok, Nadomeshenyu podlosen je. 659: 31. Zvan Naruchenya

3-ich koj Dugovanye tugye na Kip drugi preztavlya, takov ako z-dobrum Verum baratal je, *Kruhaszi* v. P. zadersi, nego Sitek tugi, iz kojegasze je zpekkel, platiti ima: ar Prihodek szledi Glavniczu szvoju, y z-Kvarom drugoga bogateshi poztaja nigdo. Prol. 5.

4-ich To izto chinechi z-zlum Verum, vesz Kvar naplachuje, y k-tomu Kastigi Tatbine podlasesze, zaradi oszvojenoga Dugovanya tugega genlyivoga

§. 47.

3) *Pomeshanye.*

Szim josh *Pomeshanye* zpada, szuheh, ali czurecheg Dugovany: od ovoga Prihajanya takaj to izto ztoji, najmre

1-ich Dugovanya szvoja vszaki szlobodno zmesha 1ae 60. §. 6.

2-och Dugovanya dveh Gozponov szamo z-Privolenyem oveh zkupversusze, kajti z-vszakem Dugovanyem szamo Gozpon odregyuje. Kada pako

3-ich po Volye szamo jednoga, prez Volye drugoga, Dugovanya bi zkupdohajala, onda vszakomu szvoje nazadsze povracha, ali ako razdru-sitisze mogla nebi, Prihodek Glavniczu szledi.

4-ich: z-zlum' Verum baratajuchi, y Kvara vszakoga placha, y k-tomu Kastigu Tatbine terpi, zaradi prez Volye Gozpona vzetoga Dugovanya nyegvoga genlyivoga.

§ 48.

C) *zmeshano* 1) *Szejanye* 2) *Szagyenye*.

Trejta Fela Prihajanya *zmeshano* Prihajanye velisze. K-ovomu zpada *Szejanye* y *Szagyenye*: okolo kojeh takaj tak, kak doszada, govoriti je: vu oszebnom

1-ich szvoja Dugovanya szaditi, ali szejati more vszaki rae 60. §. 6.

2-och vu Zemlyu szvoju tugye poztavechi, vu Veri dobre tugye naplacha, vu zli, Kastigu takaj Tata dobiva,

3-ich Na Zemlyi tugyi to izto z-Verum do-brum chinechi, Dugovanye ali vu Naturi, ali vu Jednovrednozti, kadsze prez Kvara Izraztek van zpuknuti nemre, nazad dobiva zvan Naplache Truda: ar bogateshi z-kvarom drugoga ne poztaja nigdo; vu zli Veri pako obodvoje zgubiva, zyan Kastige Mochi menyshe, kojoj po Tusbi podlasesze rae. 68.

* Dreva na Meji zkupne poztavlyenoga, Dervo y Szad, iz Ohdersavanya na onoga zpada, na chiji Grundt Terchek, y Szversi pretesejusze.

§. 49.

3) *Szadopobiranye*.

K-zmeshanomu Prihajanyu dohaja josh *Szadopobiranye*: Nachin je Szvojnozt zadobiti, ako

Szad iz Dugovanya mojega doshel je: ar Prihod szledi Glavniczu, ali ako Szad na tugyem z-dnyih, nego z-dobrum Verum je pobran, ar z-Verum dobrum Ladavecz vszega iz tugyega z-doblyenoga Szada, szvojega napravlya a). Szuprotivno z-ZlumVerum Ladavecz, vszega tugyega nazad povracha, zvan da Oztarenye medtem zpunilosze bi b). Zato

1-ich od Duga Interesh, ako taki ne zavezan, vendar teche od Dana, koj Dan, da platiti hochе Dusnik, obechal je, ali Dan, koj je szudbeno za platiti opomenyen c). Zato

2-och od Dana ponugyenoga, poszugyeneh Penez Povrachanya, Interesh akoprem zavezan, neztaja, ako Verovnik ponugyeneszi Peneze ozele, prijeti hotel ni, Zroka nikakvoga nimajuchi d). Jednakem Nachinom

3-ich Zavjitel szilni Imanya oszvojena z-Dohodki povernuti mora: ar menyka Vera dobra e). Szuprotivno

4-ich vu ztarih, y temnih Dosheztjih prijete vu Medvremenu Dohodke Obtuseni povrachati nima; kajti vu Veri dobre nahagyasze f). Takajshe

5-ich akoprem gdo z-Imanyi vu Shumi tak male bi ladal, da Dohodek nyihov, Shume izte Interesha vnogo bi prekoracheval, vendar Previshenozt nazad dati dusen nije; kajti doklam Penezi poszugyeni nepovernusze, dotlam Imanya Ladavecz z-Verum dobrum dersi, y zato vszi iz oveh Dohodki na nyega takaj zpadaju g).

a) 2ae 71. §. 9. b) 1ae 78. 481: 15. §. 4. 486: 27. §. 2. c) D. 7. p. 155. d) D. 3. p. 154. e) 1542: 4. 5. §. 3. D. N. f) D. 18. p. 140. g) D. 14. p. 139.

D E L III.

o d

Donacziih iliti Daruvanyih vlaztneh.

§. 50.

Domovinzki je Donatzia, zato Prikazanya Izpisz.

Prikazanye vu obchinzkom je Bitvozti Dugovanya szvojega na Prijemlyajuchega dareshlyivo Prenashanye. Velisze Prenashanye

1-ich *dareslyivo*: koje biva iz szame dobrochiniti Volye zvan vszake prizilujuche drugoga Pravicze: ar poleg takve, Prenashanye ne Prikazanye, nego Plachanye, ali drugo, kaj god hoches bilo bi. Velisze

2-och *Bitvozti Dugovanya*: ar kada szamo Vsivanye Dugovanya, ali Delo koje drugomu zabztuny szebi davalo, to Poszudba, ne pako Prikazanye bi bilo. Velisze

3-ich *szvojega*: kajti tugyega kaj, prikazati nemre nigdo, poleg izteh naravzkeh Pravicz.

4-ich *Prijemlyajuchega*: t. j. prikazati moresze szamo onomu, koj Dugovanye za szvoje vzeti, y hoche, y od Naredbe neprepovedasze. Medtem prez Terha akosze kaj bi prikazalo y prijeti to izto szlobodno bi bilo, onda Volya Prijemanya razmevasze, y za zadobiti Dugovanye zadozta je: ar vszaki stimasze hoteti to, kaj szebi je hasznovito, y vu nichem ni terhlyivo. Zato Prikaz Manenem, ali vu Detinztvu ztojechem vehinyen kruto valya.

§. 51.

Delenye.

Prikazanye drugo je:

1-ich *vlastno*, drugo *szamoszvojno*. Predversek onoga Imanyaszu szamo negibucha, ter fiskalzka szamo, y biva od vlastne Oszobe iz Szlusbhe vlastne; ovo pako chini Szamoszvojecz iz Mochi szamoszvojne vre vu gibuchem, vre negibuchem: ovoga Prikaz Inskripczia vu oszebnom velisze. Tak ova, kak vlastno negibucheh Daruvanye drugo je.

2-och Daruvanye *chizto* (pura), drugo *zmeszano* (mixta) velisze, kada Daruvani Zaszlusbam szvojem Peneze, takaj pridati mora. Drugo je

3-ich *neztegnjeno* (absoluta), drugo *ztegnjeno* (restricta), t. j. Zamejashenyem obzkerblyeno, privezano najmre, ali k-Vremenu, ali k-Zroku, ali k-Nachinu, ali k-Kondiczii, t. j. Pripechenyu buduchemu neztanovitomu.

§. 52.

Donatzie, Ztezuvanja.

Zamejashenye najmre Daruvanya more biti vre ono, kojesez veli

1-ich *od Dana* (ex die): ztegnjena ovak Donaczia, Szvojnozt daje szamo od ztanovitoga Vremena, y ne predi, v. P. Donaczia iz Privolenya Kr., ar ova po Szmerti ztoprav Prodavcza, Daruvanoga za Gozpona nachinya. Drugo velisze

2-och *do Dana* (in diem); ztegnjeno tak Daruvanye, Daruvanomu dan ztanoviti Szvojnozt vzimlye v. P. Inskripczia zalosna, koja kad

Leta zhajaju, prěztaje. Tak zamejashena ni nijedna Donaczia vlaztna (publica), ar vszaka na vesz Odvetek dajesze.

3-ich *pod Zrokom* (sub Causa); ova Szvojnost daje tak, ako Zrok Daruvanya ztoji; tak Inskripczie dane Zroki, ako neztoje, onda nit Inskripczia neztoji.

4-ich *pod Nachin* (sub modo); tak zamejasheszě Donaczia ona, koje Valyanost, Zaszlusham priveseszě, zaizto vchinyenem: ovo Zamejashenye takaj szamo Inskripcziam lazto-vito je, kajti Zaszlusbe vu Donaczii ztojechě probuvati nemorajuszě nigdar, niti ne dajesze Donaczia vlaztna zaradi Zaszlushih, koje ztopram vchinitiszě bi morale.

5-ich *pod Kondicziom*: ovak zamejashena Donaczia, neztanovitomu kojemu buduchemu Pripechenyu privesujeszě v. P. Donaczia Palatinalzka iz Privolěnya Kr., ar ova valya szamo tak, ako Prodavec v Techaju Chazti Palatinalzke Darovitela Palatinusha, vumerl je.

§. 53.

Prikaz szamoszvojni szim nezpada.

Prikazanyě szamoszvojno josh na vchinyeno *med sivemi* (inter vivos); y na vchinyeno iz *Zroka Szmerti* (mortis causa) razdelyujeszě. Ono je Pogodba dobrochinzka (contract. benef.) odkud Naravu nyegvu znati hotechy, na Navuk od Pogodbih napuchujeszě. Ovo pako biva vre zaradi obchinzke Vmertelynosti, vre zaradi nazochne Pogibeli, y od Testamentuma szamo vu tom razluchujeszě, da vu Daruvanyu iz Zroka Szmerti, Prijemlyenye josh pred Smertjum Prikazitela biva, y visheput takaj izto Dugova-

nya lzruchenye (traditio), kaj pri Testamentum nepripechasz. Drugach Prikazanye iz'Zroka Szmerti, pravi je Testamentum, kajti y ov iz Zroka Szmerti napravlyasz. Zato

1-ich Testamentuma vre rednoga (ordinar. solenn.) vre predszlobodnoga (privilegiati) Kakvoche potrebuje.

2-och po Nazadjemanyu (revocatioŋe) takaj preztaja, kak Testamentum.

3-ich Preztaje tulikajshe po Nevernozt, ali Krivnye vregyenoga Velichantzva, vu koju Prikazitel vpadal bi, kak y Testamentum 1ae 49.

4-ich Prikazanye zaradi nazochne Pogibeli, preztaje takaj z-preztajuchum Pogibelum: ar po Preztaju Zroka, preztati mora y Chin nyegov.

§. 54.

Donaczie Delenya.

Donaczii takaj, iliti Daruvanyu vlazti omu josh Delenya je: ter

1-ich gledech *Darovitela* (donantis), druga je Kralyevzka, druga Palatinalzka, druga Prelaturalzka.

2-och gledech *Imany Dovalivanya*: druga je ober Imanya, koje na Fiskusha Kr., ali Czirkvenoga vre vpalo je, druga pako ober takvoga koja na Fiskusha ztopram vpalo bude.

3-ich gledech *Valanye*: druga je pravedna, druga nepravedna. Takva je vre gledech

I. *Kralya*: kada nyu dal bi bil neokorunyen Kraly a).

II. *Szamoszvojcza*: kad Szvojnozt tugya prikazalaszebi, kaj biti nemre b); zato vu Daruvanya Litz dozpeva Zaporoka ova „*Salvo jure alieno*“, (Praviczu tugyu nevrazech); koja vendar y nepoztavlyena zarazmevasze c).

III. *Imanya*; kad prikazalasze bi *Imanya*, ali *korunzka*, koja zbog *Zachuvanya Jasznohti Dvora Kr. Szvete Kralyeztva Korune neodtugylyivo pridrusenaszu d)*, ali *Czirkvena c)*. Zato Zaporka ova „*ako na koj Grad nash Kr.*“, ali *Czirkvu Bosju zpadalo nebi*“, vu vszaku *Donacziu poztavlyasze f)*.

IV. *Darovnika (donatarii)*.

V. *Zvanzku Priliku*.

a) 2ae 14. b) 2ae. 11. c) 2ae 9. 1ae 29. d) 608: 22. a. c. e) 1ae 10. 567: 31: §. 9, f) *Obdersavanye*.

§. 55.

Nekoji nyu zadobiti nemogu.

Od *Zadoblyenya Donacie odhitavajusze*, ako taki naj bolye vredneshi:

1-ich *Ztranzki vszi, z-Domachinztvom josh ne nadelyeni a)*, kakve *Plemenit vszaki z-Nachinom naredbkem b)* iz *Imany nyim prikazaneh szlobodno van zhiti*.

2-och *Kaptolomzki, Klosterzki, y drugeh Szudbenoztih Notariushi, Shekretari, Plenipotenciariushi, Prokurator, Tutori, Kuratori, y vszi oni, koji ali Proszecheh Molbe, ali Princzipalov szvojeh, ali pod Obrambum szvojum ztojecheh Pizma, iz Szlusbe chtelishu, y Gingavochu Pravicze, z-kojum Imanya dersesze, iz nyih zeznatiszu mogli, Imanya izta zadobiti nemogu c)*. Zato *Prokurator szvoga Princzipala Imanya zadobechi, priszechi mora, da Pizma Princzipala szvojega chtel ni nigdar, iz kojeh Gingavochu Pravicze nyegve zeznati bi bil mogel d)*.

3-ich *Szlobodni y Kr. Varashi e)*.

4-ich *Tergovisha hajduchka f)*, y vsze

druge Obchine jeli neplemenite, jeli plemenite: jedino Czirkve vanznimlyusze, ar ako po Testamentumu nyim oztavlyena Imanya, poleg Dispenzacie Kr. zadobiti mogu g), tak Zroka nikakvoga nije, zakaj takaj Donaczia nyim pode-litisze mogla nebi.

a) 630: 30. b) 23: 715. c) 609: 36. 655: 32. D. 31. p. 73. d) D. 30. p. 73. e) 542: 33. D. Pos. §. 2. f) 636: 68. §. 1. g) 715: 16. §. zadn.

§. 56.

Nyeine Potrebchine zvunzke.

Potrebchine zvunzke Donaczie Kr, zvan vszem Predszlobedam obchinzkeh poszebnieszu ove: da najmre vszaka Donaczia

1-ich Zaporke od Naredbe al' Navade prepiszane vu szebi zadersava. Ovészü zvan vu §. 54. zpomenuteh, tak ova: *Praemissis sic ut praefertur stantibus, seque habentibus a)*, t. j. ako to tak, kak velisze, ztoji, y ako to tak sze ima — kak y ova „*dono tibi tuisque haeredibus, atque posteritatibus*, t. j. prikasujem Tebi, y Odvetku tvojemu — z-pridanum, ali zpuschenum Zaporkum Obodvojega Zpola. Da

2-och Zaporke Naredbum Kralyeztva protivne nijedna Donaczia vu szebi nima, ar y pridane za nepridane, y Krepozti nimajuče der-sesze b). Nijedne veidar druge zvan ove jedine „*de manibus nostris Regis*“* iz Ruk nashih Kralyevzkeh, vu Naredbih ne imanujesze c).

3-ich Zadeblenya Nadpisz, Ime (titulus), pod kojem Imanye prikasujesze, da vszaka Donaczia zgovarja: da y Szuprotrechnik iz koje Ztrane proti noj vojувati, y Darovnik takaj Temelya zpozna, z-kem Donacziuszi** branitisze more.

* Zaporka: *de manibus nostris Regis d)*, ziti-
menovala je, da Imanya iz iztoga Kraljevzkoga Lada-
nya prikasujusze, zaradi chesza Szuprotrechnik z-sza-
mem Fiskushem Kr. pravdatisze je moral. Z-Vreme-
nom pod iztum Zaporkum Imanya takaj takva prika-
sevalasze jeszu, vu chijeh Ladanyu, vu Vremenu dane
Donaczie Kraly nit bil ni, szamo da Szuprotrechnik
z-Fiskushem pravdatisze bi bil imal. Kajti pako z-ovcm
Fravdaye zaradi nyceveh vu Pravdih oszebujnih Pra-
vicz pretesko je bilo, zato ztivilosze je, da za budu-
che, Szuprotrechnik proti takaj Zaporke one, z-Da-
rovnikom szamo, a ne vishe z-Fiskushem Kr. pravda-
tisze ima, y vu ovoj Pravdi da Fiskush Kr. szamo
kakti Eviktor, iliti Kvara Domeztitel ztati more e).

** Iz napervoszlaneh szledecze zhaja Donaczie,
kak je Nachin Gozpodchinu zadobiti Izpiszavanye: da
je vu Zpodobe Predszlobode vandano, negibuchega vu
Oblazt Szvete Korune vre dozpetoga, jali ztopram
dozpevajuchega Imanya, po Kralyu Fershoni prikladni
vchinyeno, y z-Vpelivanyem objacheno Prikazanye.

a) 1ae 26. §. 4. b) D. 8. p. 62. c) 608: 9. a. c.
1647: 122. d) 486: 23. 492: 60. e) 492: 61.

§. 57.

Nyeina Krepozti.

Vre od Krepozti Donaczie, koja je ova:

1-ich Donacziu vu Redu niti Kraly preme-
niti nemre a), zvan da razumni Zrok vu na-
zadpozivajuchemu Liztu davalszebi b), vu
oszebnom ako vu Napervodavanyu (exposition.)
Proshnye, Zadobitel laslyivo bi bil govoril, ar
vszaka Donaczią pod tum Zaporkum dajesze,
*ako to tak, kaksze veli, ztoji, y ako to taksze
ima.* (§. 56 — 1.)

2-och Darovnik vu Imanyih szebi prika-
zaneh dobiva punu, y vekivechnu Gozpodchinu
c); Szlobodu najmre od nyih po Volye odre-
gyuvati d). Zato Darovnik more ona y pro-
dati, y razprikazati e), y zaveruvati (fidei com.)

f), kaj vchiniti Dosheztniki nyegvi nemogu, ar gledech ove, Imanya izta dedovna poztaju, od kojeh odregyvati szlobodno ni.

3-ich Darovnik Szlobodu ima, Reda vu Dosheztja Dobivanyu, od iztoga Kralya vu Daruvanya Litzu prepiszanoga, tak tverдно premeniti, da Chinu ovomu nikakvo Decze Szuprotrechje naskoditi nemre g); more najmre Imanya obodvojemu Zpolu prikazana, na Zpol szamo muski ztegnuti, y nazopet szamo muskomu prikazana more na obodvoji pretegnuti. Kaj vishe

4-ich More takaj neszamo jednomu Szinu vishe, drugomu pako menye vu Imanyih ozta-viti, ncgo y Dete more iz Dosheztja zevszema vanzkluchiti, akoprem Otecz Szinu, y nazopet Szin Otczu poleg izteh naravzkeh Pravicz h), zvan priszilyenoga Delenya Pripecheuyih i), zadobiti dusen bi bil, ar Odkrajanye Vechnicze Kr. mlajshe to izto dopuscha. Medtem

5-ich z-szvojem Odregyvanyem Praviczu Fiskusha Kr. vrediti vendar nemre k). Odtud Imanya Zpolu szamo muskomu prikazana, kad Zadobitel bi na Zpol obodvoji pretegnul, Naregyenye ovo szamo do Odomrenya Zpola muskoga ztoji, vu Pripadu kojem Imanya y pak na Kralya zpazti moraju l).

a) 1ae 37. §. 9. b) 2ae 12. §. 11. c) D. 4. p. 55. d) 1ae 5. e) 1ae 57. f) 723: 50. g) 1ae 57. h) 1ae 53. §. 10. i) 1ae 52. 53. 54. k) 715: 26. l) D. 36. p. 144.

§. 58.

Kchere poleg Zaporke.

Kada pako Zadobitel zaradi Dosheztja, Naregyenye nikakvo ztavit bil nebi, onda Dosheztje

poleg Zaporkih, Volyu Kralya oznanujucheh, biva a), kojescu

1-ich *Odvetku*, y *poszlednyem obodvojega Zpola* (haeredibus et posteritatibus utriusque Sexus a). Ova Zpolu obodvem Dosheztje daje.

2-och *Odvetku* y *poszlednyem szamo muskem* (hær. et post. solum masc) Ova Szenzkem-Dosheztje vzimlye b).

3-ich *Odvetku*, y *poszlednyem, pervlye Muskem*, *potlam takaj Senzkiem* (hær. et post. primum quidem masculis, dein etiam fœminis). Ova senzkiem Dosheztje po Odomrenyu Muskeh dopuscha c).

4-ich *Odvetku* y *poszlednyem pervo Muskem*, *potlam takaj Senzkiem do Shume v. P. Ranychkov 20 Jezer*, (ad Summam 20 mille florenorum). Ova Dosheztje na Imanyanya Senzkiem vzimlye, døk vendar od Fiskusha Shumu ovu prijela nebi, van ziti iz Imany dotlam nemoraju d).

5-ich *Tak Odvetku* y *poszlednyem, kak y onem, kojemsze bi ali oztavila, ali odpuztila* (hær. et post. legatariis item et cessionariis); po Krepozti Zaporke ove, ne szamo Dosheztje, ali za odomrejuchemi Muskemi ztopram, Senzke imaju, nego y vu Pomenkanyu Decze Imanyanya izta more Zadobitel, ne pako zkradnya nyegva Szversiscza ztranzkomu komu god oztaviti e).

a) 1ae 21. §. 6. h) 1ae 17. 48. 102. c) D. 14. p. 81. d) D. 11. p. 57. e) D. 8. p. 56.

§. 59.

Szini pako y prez nye Darovnika dosheztjuju.

Szim zpada takaj Zaporka *Odvetku* y *Poszlednyem* (hær. et post.). Zaporka ova Do-

sheztje ochitajucha znamenuje, da Imany jedino Muskem, ne pako y Senzkem* danaszu; ar iz Naredbe a) razlosne, Senzke vu daruvanyzkih Imanyih Dosheztje szamo onda imaju, kada od obodvojega Zpola Daruvanya Litzt razlichito zpominalszebi; szuprotivno Muskem, akoprem *Odvetku y Poszlednyem* Zaporcka iliti *haeredibus et posteritatibus* iz Lizta bi zpuschana bila, Doshezt vendar ide, kajti

1-ich Darovnikovi Szini vu obchinzkom, jeli zpominala, jeli y nezpominala od Odvetkov sze bi, Donaczta, Odvetki imenujusze b), vre pako Odvetkuvanye Praviczu dosheztjuvati znamenuje (jus succedendi).

2-och Fishush Praviczu dosheztjuvati szamo iz Odomrenya, ali Krivnye Nevernozti ima, anda dok Darovnik neodomira. nyemu on dosheztjuvati nemre. Zato Szini y pri zpuschane Zaporcke *haeredibus et posteritatibus*, dosheztjuvati mogu, ne vendar Kchere, kajti ovom Doshezt jedini Zpomenek obodvojega Zpola daje c).

* Stimaju nekoji, da vu Vremenu pred Verböczianzkem pod Rechjum *haeredes* Muske, pod Rechjum pako *Posteritates* Senzke razmevaleszusze, da anda vu onom Vremenu Zaporcka *haeredibus et posteritatibus* obodvojega Zpola znamenovala je: ali ne pravo: kajti vu Donaczii od Leta 1278, z-kojum Ladiszlav Kumanzki Stefana Bana je nadelil, Zaporcka *utriusque Sexus* (obodvojega Zpola) takajshe nahajasze; vre pako Zaporcka ova, ako vre izta Zaporcka *haeredibus et posteritatibus* obodvojega Zpola vre onda bi bila znamenovala, zaizto nepotrebno bisze bila poztavila.

a) 1ae 48. §. 3. b) 1ae 4. §. 1. c) 1ae 48.

§. 60.

Donacie Nadpiszi.

• Nadpiszov (tituli) pod kojemi Donaczia K.

zadobivasze (impetrationis), je 6, vn Naredbih vendar oneh szamo pet* chtejesze oveh: Doter gnjenje Szemena a), Krivnya Nevernozti b), Pravicza Kr. c), Nova Donaczia d), y Privolenye Kr. e). Zmed oveh Titulushev jedniszu

1-ich *izhodni* (cardinales), iz kojeh szameh Kralyu Pravicza vu Imanyu zhaja, t. j. iz kojeh ova jedino na Fiskusha vpadaju, y oviszu szamo dva, Doter gnjenje Szemena, y Krivnya Nevernozti. Drugi vsziszu

2-och *vupirajuchisze* na perveshe, koji szamo Ime drugo nosze, vu szebi pako nikaj drugo niszu, nego Doter gnjenje, ali Krivny, Nevernozti, ar ako ova, ali ono podlesalo nebia onda y Titulushi drugi hasznili nebi nikaj. Kovem pridan je ne tak zdavna.

3-ich *Titulush Juris armorum*, iliti Pravicze taborzke: Kad najmre Varmegyie Arad, Bács, Csongrád, Krassó, Temesvár, y Torontal, vishe poldrugu ztotinu Let Turchinom podlosne, ovem odtete bileszu, Titulush pako nikakov za razprikazati naj proztranesha vu oveh Varmegyih lesecha Imanyu* kad Naredba zborzka ztavila nije, Previszoka Piszarnicza Kr. onda Titulusha Pravicze taborzke znashla, Previszoka pako Vechnicza Kr. nyega potverdila je.

* Imanyu ova I. Komora Kr. je ladala: potlam II. nekaj iz Zaloga, nekaj iz Arende davanaszni: teda III. za Plemenschinu y vu oveh Varmegyiah povekshati, da potom Lyudztvo, y Ravnanye Poszlov obchinzkek bisze zlehkotilo, na Molbu ZZ. y RR. Kralyetzva, na menyshe Falate razdelyivati, y dob roszlusnem razdavati pochelaszusze f).

a) 1ae 13. 22. 26. 29. 30. b) 1ae 13. 16. 24. c) 1ae 24. 25. d) 1ae 36. 37. e) 1ae 8. 64. f) 791: 36. 792: 43.

§. 61.

A) Izhodni 1.) *Dotergnyenye Szemena.*

Zmed Titulushev oveh na Broju 6. szamo pet ih je, kojisze na Szud zpelyivaju, y onde-sze dokazati imaju: zato kak Titulush Dotergnyenya Szemena probujesze, k-Pitanyu szad dohagyamo. Dugovanye vu Peldi bolye razme-losze bude. Poztavemu anda Grad Vörösvár po Donaczii po *Stefanu Czeba* zadoblyen, po ovem pako, ali nyegvem kojem Odvetku, nekojemu *Petru Aba* zalosen, poszle iz Dotergnyenya Szemena *Stefana Czeba*, po *Andrashu Zatse* dasze zadobi. Poztavimo dalye vu Prilike, kad *Andrash Zatse* vu Grad Vörösvár vpelyival-szebi, szadashnyi z-Imanyi iztemi *Ladavecz Aba Peter* ali nyegov koj Odvetek, da proti iztomu ovomu Vpelivanyu Szperotrech szvoju bi ztavit bil. Vre zato izto *Zatse* Gradaszi prikazanoga *Vörösvár* zavjeti z-Chinom szilnem nemre, ar to vu takvem Pripechenyu Naredba pod Kasligum prepoveda, koja na Meztu szvojem (§. 122.) vre napervo dojde. Anda proti *Petru Aba*, ali *Odvetku* nyegvem, koj iz Ladanya szuprotrekel je, Pravda na Davanye Zroka, poztavlyane Szuprotrechi, *Zatse* podichi mora. Vu ovoj Pravdi *Aba* kakti *Ladavecz*, Ladanya szvoga Pravichnozt dokazati pervi nima, ar vszaki z-szvojem ladati stimasze, nego *Zatse* mora Titulusha Dotergnyenya, iz kojega *Zadoblyenye* napravil je, t. j. Pravichnozt iz dotergnyenoga *Czebaianzkoga Szemena*, szebi vuchinyenoga *Daruvanya*, pervi dokazati. Ovo pak zvershava tak:

I-ich *Zatse* probuvati ima, da zadnyi pred nyim Grada Vörösvár Donatar, *Stefan Czeba*, zaizto dotergelsze je: ar *Czeba* do szvoga Do-

tergnyenya Grada Vörösvár je Zadobitel, dok anda Czebaianzko Szeme josh obztaja, dotlam y Szvojnozt nyegva je, vre pako tugye prikazati nit Kraly ni moguch.

2-och Zatse y to pokazati mora, da Stefan Czeba vu Vörösvár Szvojnozt je zaizto imal, ar ako Vörösvár na Czebajevu Szvojnozt zpadal ni, onda od Czebah dotergnyeneh Kraly takaj nikakvu vu Vörösvar dobiti mogel nije: kaj pako gdo nima, to niti prikazati nemre. Anda za dokazati Pravichnozt Donaczie iz Dotergnyenya zadoblene, Szvojnozt takaj Dotergnyenoga pokazatisze ima. Medtem

3-ich zadnye Czebaianzke Szversi Ladanye t. j. da ova vu Ladanyu Grada Vörösvár je vmerla, vu Redu probuvati dozta je: ar Ladavec, zaradi Pravicze dobroga od szebe Szudenya, dotlam za Szvojnika imatisze mora, doklam szuproti tomu Pokaz nechinisze.

§. 62.

Ispisz nyegov.

Pokehdob da Donaczie iz Dotergnyenya Zadobitel pred vszem Dotergnyenye onoga, chijega Imanya zadobil je, pokazati bi imal, videti je vre vezda, kaj y kulikoverztno je Dotergnyenye. Je pako Szemena Dotergnyenye vu Vzetju, kak je Titulush Zadoblyenya Imany negibucheh — Donatara, vu zadnye szvoje Szversi, czelo, y naravzko Preminenye. Velisze

1-ich *Donatara*: t. j. on, iz chijega Dotergnyenya Zadoblenye napravilosze je. szam je Donatar biti moral, anda vu Peldi nashi, Grada Vörösvár da Tzeba izti iz Donaczie dersal je: kajti Donaczia iz Dotergnyenya, Szvojnozt predati mo-

ra, ovu pako prenezi kak bi ona mogla, ako szam Dotergnyeni Szvojniki bil ni, ar po Dotergnyenyu Pravicza jedino Dotergnyenoga prenashasze, ova auda kad nikakva bila ni, tak onda takaj nikajsze nit nedobi. Velisze

2-och *vu zadnye Szversi*: zadnyi najmre iz Kervi izte zhajajuchi, zadnya Szvers, drugach Dotergnyenyu naj hlisneshi velisze, koj kad takaj bi vumiral, onda ztopram gdo doterchi velisze, a ne predi. Kad pako ov zaizto Donatar bil je, kakov vu Peldi nashi bil je Czeba Stefan, onda ako taki Brat Stefanov Mihaly vu Litz nepoztavyen, josh odomerl bil nebi, Grad vendar Vörösvár mahom na Kralya prehaja, y ov zato onoga drugomu v. P. Andrashu Zatse pravichno prikasuje. Velisze

3-ich *czelo*: dasze zna, da iz buduchega Dotergnyenya Donacia neztoji, y da Donacia takva Korenitozti (juris radicalis) Pokaza ne chini: kajti dok Szvojnicksze dotergel ni, dotlam Pravicza nyegva nad Imanyem, nit Kralyu zrazti, nit po Kralyu zato na drugoga preneztisze nemre D. 21. p. 65. Velisze

4-ich *y naravzko Preminenye*: t. j. Szvers Donatara zadnya zaizto vumreti, y po Szmerti naravzke iz ovoga Szveta prejti mora, da po Odemrenyu Donatara iztoga, Imanye nyegvo drugomu prikazatisze more: ar ako Zadnya Donatara Szvers varaski szamo bi vumiral v. P. Klosternik poztajuchi da Chalarnoztjam Szveta bi odrekel, ali z-Nepostenyem Pravicze akosze bi zaznamenuval, ali na Vuzu vekivechnu bisze bil obszudil, ober Imanya Pokolenya nyegvoga zadoblyena Donacia dok on josh sivel bi, valya chizto nikaj. D. 12. p. 69.

§. 63.

Drugo je szamo Szemena, drugo obodvojega Zpola.

Pri Dokazanyu Dotergnenya, Pitanye takaj ovo podisesze, kakvo vu oszebnom probuvatisze ima, pokehdoz da dvojverztno bi bilo. Jedno najmre zovesze *defectus Seminis*, t. j. Szemena szamo, prez Pridavka; drugo pako *Defectus Seminis utriusque Sexus*, iliti Dotergnenye obodvojega Zpola a). Odgovarjasze

1-ich ako vu Peldi nashi Zatse Imanya Czebajeva dobil je *ex defectu seminis*, iliti iz Dotergnenya Szemena Stefana Czeba prez Pridavka obodvojega Zpola (*utriusque sexus*); vu ovem Pripechenyu Dotergnenye Czeba Stefana zadozta probujesze, akosze neg muski Zpol Czebajev dasze dotergel je, probuje*: kajti Dotergnenye szamo Szemena Stefana Czeba, szamo to znamenuje, da Imanya Vörösvár Stefanu Czeba szamo za muski Zpol prikazanaszu bila, t. j. da muski szamo nyegov Zpol Imanjih oneh Szvojnozt imal je, y da ov vesh vre do vezda je odomerl. Ako pako

2-och Zatse Vörösvár *ex defectu seminis utriusque sexus* Stefana Czeba, bi zadobil bil, vu ovem Dogogyaju Dotergnenye Czebajeva szamo onda dokasujesze, kad Zpol obodvoj Stefana Czeba da odomerl je, Zatse bi probuval: ar *defectus seminis utriusque sexus*, t. j. Dotergnenye Szemena obodvojega Zpola zlamenuje to, da Vörösvár pri Stefanu Czeba na obodvoji Zpol iz Donaczie Stefanu Czeba dane zpadal je, y da obodvoj Zpol nyegov doszad vreshze je dotergel. Tedar

3-ich Kad Donaczia *ex defectu* iliti Dotergnenya Stefana Czeba prez pridane Re-

chicze semiuis (Szemena) zadobivalaszehi, vu ovem Pripechenyu Donatar (Zatse) dal obodvoj Zpol Czebajanzki dotergelszeje, ali to probuvati ima, da Imanya pri Czebajeh szamo na Muske zpadalaszu. Ar kad to, da Imanya Muskem szamo davajusze, razlosno napiszalosze nije, Zrok chizto tesek za stimati naztaja, da Imanya do Iztine na Zpol obodvoj, Czebajem prikazana bilaszu b).

* Dotergnenye Muskeh, nit Zpoznavanye od izte Familie Senzkeh, ober vszeh vre preminyeneh Pokolenya szvoga Muskeh — niti izte Varmegye ober toga, da iz Zpola muskoga Pokolenya v. P. Czeba, vu nyoj vishe nigdo nenahaszze, van dano Szvedochantzvo, neprobuje. Nego za probuvati Dotergnenye Muskeh to pokazatisze ima, da zadnya vu Peldi nashi Gzebajeva Szvers, ali ledichen bil je, ali da vsza vre Decza nyegva vumerlaszu: Ovo pako iz Knig farneh, ali ako zadnya Szvers Szoldat bil je, po szvedochlyivem szoldachke Szudbenozti Liztu jedino probujeszze c).

a) 1ae 22. b) D. 24. p. 71. c) D. 29. p. 73.

§, 64.

Ladanye Szversi zadnye potrebuje.

Za Pravichnozt dokazati Donacie, Zadobitel'Zatse zvan Dotergnenya Czebajanzkoga, y to probuvati ima, da Czehajanzka Szvers zadnya, poztavemo Otto, vu Vremenu kad vmiral je, Imanya Vörösvár, je zaito dersal, t. j. da Dohodke iz nyih prijemal je. Medtem

1-ich Fela Dohodkov Prijemanya je takaj tak Zalog, kak Arenda a). Zato Zatse, kad to probuje, da Peter Aba, iz Ladanya Vörösvarzkeh Imany, Vpelivanyu vu Imanya izta Andrasha Zatse szuprotrechechi, Czebajev szamo Arendator je, ali da Vörösvára, iz Zaloga szamo, od Czebajev dobil bi bil, — Ladanye z-Vörösvárem Czebajeve Szversi zadnye, vre ztem iztem Na-

ehinom zadozta dokasuje, y Vörösvára dobiva.
Kada pako

2-och Zatsé (Zadobitel) Kuriu szamo, iliti Dvorichek, ali Falate szamo nekoje vu Gozpodchine Vörösvár bi dobil bil, vu ovem Pripechenyu ni zadozta Ladanye Odomrejuchega vu Gozpodchini ovoj, ne razlichito koje, probuvati, t. j. da Czeba z-nechem vu Vörösváru takaj ladal je, nego Zadobitel Zatsé Zadoblenye szvoje k-Ladanyu na Szud povlechenoga vu oszebnom prizpodobiti, iliti probuvati ima, da vu Vremenu Odomrenya Otto Czeba ne druge vu Vörösváru nego one izte Falate dersal je, z-kojemi vezda Szuprotrechnik Aba Peter lada b).

a) D. 9. p. 68. D. 19. p. 64. b) D. 33. p. 74. 1

§. 65.

Negda y Probu Korenitozti.

Zvan Dotergnjenja, y Ladanya Szversi zadnye, vu Pripechenyih szledechih, Zadobitel v. P. Zatsé, za Pravichnozt Donaczie szvoje iz Dotergnjenja zadoblyene dokazati, mora josh y Praviczu korenzku Dotergnyenoga probuvati.

1-ich Kad Szuprotrechnik (Aba) to pokazal bi, da Ladanye Dotergnyenoga (Czeba) bilo je, ali vszakchasz nazad potrebliyvno (precarium), ali iz Zaloga, ali iz Arende dersano, ali odteto, ali Pravicza senzka: Vu ovem Pripechenyu Stimanye ono perveshe (§. 61.—3.) kak da Dotergnyeni (Czeba), Imanya Donataru noveshemu prikazana (Vörösvár) iz Szvojnozti dersal bi bil, vishé ztati nemre, ar Proba biva, da z-onëmi vu Imenu tугyem ladal je, ter zato vu ona da Szvojnozt nikakvu imal ni. Odtud Proba ova potretisze, y Pravicza korenzka (Czebajeva), t. j.

Szvojnózt po Donaczie zadoblyena pokazatisze ima, da najpre Dotergnyeni (Czeba) Gozpodchine Vörösvár pravi iz Donaczie Szvojník bil je *a*).

2-och Káda Pokolenye Dotergnyenoga (Stef. Czeba), iz chijega Odomrenya Imanyá zadobil je Donatar noveshi (Zatse), vu Vremenu Odomrenya zvan Ladanye bisze bilo nahajalo: ar izti zadnya Dotergnenoga (Czeba) Szvers, ako Imanyá szvoja od Ztranzkoga, koj ova ne iz Pravicze Czebajanzke dersal bi, nazad bi hotel bil imati, szam Probu Pravicze korenzke bi ztaviti bil imal: vre pako Zadobitel iz Dotergnyenya, Dotergnyenoga nameschuje, ar Donaczia iz Dotergnyenya Praviczu drugu nikakvu, neg jedino Dotergnyenoga predaje *b*).

3-ich Káda Donatar noveshi (Zatse) vu Ladanyu bi nashel bil Dotergnyenoga (Czeba) Senzke, ali kojem ove Imanyá bi bile odpuztile (cessionarios): ar izti dotergnyeni (Czeba) ako na Izkluchenye iz Imanyá proti Senzke Familie szvoje, Pravdu bi bil podignul, szam takaj Praviczu, Muskem szamem lazovitu Pokolenya szvoga probuvati bi bil imal, vre pako Donatar iz Odomrenya, Nameztnik Dotergnyenoga biva, kajti vu nichijega drugoga, neg jedino vu Praviczu Dotergnyenoga dohaja *e*).

a) D. 23. p. 71. *b*) D. 25. p. 72. *c*) D. 23. p. 71.

§. 66.

Ne haszni vendar nit ova vu ztarem Dotergnyenyu.

Dokazaná Dotergnyenoga (Czeba) Pravicza korenzka, Imanyá nyegva, Zadobitelu oveh, koji zaradi vregyenoga Szuprotrechjum Vpelivanyá szvoga, Pravdu proti Szuprotrechniku zdi-

chi moral je, zadnyih doprinasha, neg onda szamo, kada Dotorgnenye josh frisko (recens defectus) bi bilo, t. j. trideszet dveh Let josh pretupilo nebi: ar vu Dotergnenyu ztarem, t. j. od Vremena. od kojega Dotergnyen, Ladanye zgubil je, ako 32 Let po Szuprotrechniku vre spunilosze je, onda Zadoblenye iz Dotergnenya (Czebajevoga) valya nikaj — Ar po pretezajuchemsze chesz czeleh 32 Let Ladanyu, Szuprotrechnik Praviczu Dotergnyenoga oztareti chini, y zarira: vre pako Donaczia iz Dotergnenya, Dotergnyenoga Praviczu jedino daje, anda koj za trideszet y dvemi Leti, ali od Dotergnenya, ali zgublenoga po Dotergnyenem Ladanya rachunajuch, Donacziu iz Dotergnenya bi vendar dobiyal, takov dobiyal bi Praviczu oztarenu, tojezt nikaj. - Oztarenye ovo

1-ich zpunyava y on takaj, koj ali iz Arende ali Zaloga Imanya Dotergnyenoga dersal bi, makar od iztoga Dotergnyenoga szebi predana, szamo da po Dotergnyenyu 32 Leta vu Ladanyu zpunil je. — Ar koj jenput odomira, odomira takaj Pravicza nyegva, y zato nit vishe z-Praviczum nyegvum, nego vu Imenu szvojem, Zaloga ali Arendu szebi danu, dersati Ladavecz prichimlye; vre pako takov Oztarenye zpuniti more, Zato vu Peldi nashe, Zache za 32 Let od Dotergnenya Czebajevoga, Grada Vörösvár iz Dotergnenya iztoga zadobechi, proti Arendatoru Czebajevomu Petru Aba Oztarenye zpunyevajuchemu dobiva nikaj. Medtem

2-och vsze je jedno, jeli Szuprotrechnik za Odomrenyem, ali josh za sivuchega Dotergnyenoga Oztarenye jeli prichel, jeli zpunyaval bi, Szuprotrechnika Oztarenye Praviczu Dotergnenoga vubija vsze jednako, y Donaczia iz Dotergnenya onoga zabztuny sze zadobiva. Anda ako Czeba

Petru Aba Vörösvára bi prodal bil, Aba pako Imanye izto chez Let 31. kad vre bi potlam dersal, ako onda Czeba bi dotergelsze, y chez Leto zatem, ako Zache Vörösvára iz Dotergnjenja Czebajevoga bi zadobival, Zache po szamem Odomrenyem proti Aba k-nikam nedozpe: kajti Let Ladanya Czebajevoga 31, Dotergnjenje ne zbriszava, ter zato ovem, Leto ono jedno, za Dotergnjenyem vu Ladanyu Vörösvára od Abe zpunveno, pridati, y Oztarenye po ovem pravvedno napervodonezti moresze. Zato

3-ich vu Pripechenyu zpunyenoga proti Szamoszvojczu Ostarenya, Donatzia ne iz Odomrenya, kajti dobivalasze bi Praviczza Dotergnjenoga oztarena, t. j. nikaj, nego iz Pruviczze Kr. zadobiti morasze: ar Praviczza Kr. po Ladanyu Szamoszvojcza, ne chesz Let 32, nego Let 100. pretesenom oztaruje. 1ae 23. §. 1. Kada pako

4-ich Szuprotrechnik od Dotergnjenja izteh Let 100, vre vu Ladanyu bi zpunil bil, onda niti iz Praviczze Kr. Imanya Dotergnjenoga zadobitisze nemogu: kajti iztu Praviczzu Kr. Szamoszvojecz po ztoletnem Ladanyu zatira, y vu Imanya Szvojnozt zadobiva, vre pako Dugovanye tugye nit Kraly prikazati nemre. 2ae 9 §. 3.

* Szledeche vre, *Donaczie iz Odomrenya* zpelyavasze Izpiszavanye: Je najmre pod Zaporkum *per defectum seminis*, prez. ali z-Pridavkum *Obodvojega Zpola*, v. P. *Stefana Czeba*, vandana y Praviczzu jedino Dotergnjenoga dodavajucha, iliti prikazajucha Donaczia.

§. 67.

2) *Znamenyka Nevernozti.*

Drugi Zadoblenya Donaczie Nadpisz *Kriv-*

nya Nevernozti velisze. Vu Vzetju ovem vu szebi zadersava dve szamo Pregreske ove, Krivnyu vregyenoga Velichantzva, y Krivnyu Nevernozti vu Jemanyu ztegnyeneshem tak zvanu: t. j. Imanya szamo iz dveh oveh Pregreskih na Fiskush Kr. vpadajucha prikazatisze mogu 1ae 13. 14. 791: 56. ne pako Imanya jeli Tatov, jeli Tolvajev, kajti z bog oveh Pregreskih Imanya niti nezgubivajusze 1ae 15. Krivnyu Nevernozti neprobuje

1-ich Pogodba, po kojoj za nevernoga dersani, Ztranku Imany szvojev, Fiskushu Kr. ali Donataru nyegvemu odpuztil je: ar Stimanye jedino, nikakvu Pregresku ne iztiniti, nego zochiveztnum Probum ova na Szvetlosze poztavlyati ima D. 27. p. 72. Medtem

2-och Imanya stimano nevernoga, akoprem vu Nevernozti po Oszude josh neobszugenoga, iz Krivnye Nevernozti prikazatisze vendar mogu: ar Naredba 1ae 25. §. 1. prez da Felu Probe bi prepiszala, vu obchinzkom veli, da Nevernozt probuvati nemoguchi Donatar vu Kastigu prepada: anda vu onom Dogagyaju, kad Oszuda napervodoneztisze mogla nebi, koja stimano nevernoga vu Krivnyi bi obszudila bila. Krivnyu onda on takaj prvi probuvati more, ztem bolye, da vu Pregreskih vlaztneh Tusitela chiniti more vszaki, y neszamo Fiskush Kr. Niti protivisze

3-ich 1ae 9. velechi, da Plemenitoga, koj nit na Szud pozivalsze, nit obszudilsze bil nebi, nit vu Pershone, nit vu Dugovanyih Kraly okvariti nemre: kajti po tom, da Donatar takaj Krivnyu, prvi dokazati more, Plemeniteh Pravicza chizto nikajsze nevrizi; ar Szuprotrechniku Krivnyu Donatar vu Szudu pokasuje, anda Szuprotrechnik y na Szudsze *poziva*, y

szamo po chinene zadoztne Probe *vu Szudusze*
obszuguje.

§. 68.

Od Dotergnenya akoprem razluchna.

Od Dotergnenya razluchjesze *vu oveh:*

1-ich Dotergnenye szamo czelo, Imany na Fiskusha Kr. prevalyiva, szuprotivno Nevernoga. Del biva Kralyev takaj pri nepodlesechem josh Dotergnenyem czelom: kada najmre Rod oztali, kakti ne dusen, od kada nedusen za dusnoga kastiguvatisze nemre 2ae 60. §. 2. Dele szvoje zadersuje. 791: 56.

2-och Dotergnenya Nadpisza probuvati neznajuchi zato Kastigu nikakvu nima 1ae 26, ima pako nyu *vu Probe* Nadpisza Nevernoztii prepajuchi, Kastigu *vu oszebnom* veknoga Imany krivo zadobleneh Preczenenya* takov nasze navalyuju 1ae 25. §. 1.

* Kastigi ovoj medtem Donatar ognutisze more:

I. Ako Pravdi bi odrekel, to vendar on pred zadnyum Oszudum vuchiniti mora: ar Pravdi Odrechenye y Pravde Polosenye med szobum Zpodobnozt veliku imaju, vre pako Pravda szamo pred zadnyum Shen-tenczium, iliti Oszudum polositisze more.

II. Kad' Szuprotrechnik szvoju *vu Imany*, na Pravdu zpelyana, Szvojnozt szam pokazati mogel nebi: ar kaj gdo nima, to nit vszetisze mu nemre, vre pako Donatar *vu Kastigu* veknoga Preczenenya zato szamo prepada, kajti Szuprotrechnika Szvojnoztii nyegve mentuvati hotel je 1ae 25.

III. Ako Praviczu Kr. Donatar pridanuszi bi imal, y nyu pokazal bi 1ae 26. §. 4.

§. 69.

Z-nyim vendar y szalesze.

Oztala od Dotergnenya na Nevernozt takaj zpadaju, *vu oszebnom*

1-ich takaj Nevernozt druga *friska*, druga *ztara* nahagyasze, koja kad podlesala bi, ali od Zgublyenoga po Nevernomu Ladanya rachunajuch, ako Let 32. vre zpunilosze bi bilo, Zadoblenye onda ne iz Nevernozti, nego iz Pravicze Kr. takaj chinitisze mora 1ae 78.

2-och za dokazati Nadpisza Nevernozti, zvan Iztinitozti nyejne (realitatem) y da Neveren vu Ladanyu (bil je onda, kada v-Nevernozt vpal je, vu Redu nikaj drugo, vu Pripechenyih pako oneh treh pri Dotergnyenyu (§. 65.) povedaneh, josh y Pravicza korenzka nevernoga bash tak, kak y Dotergnyenoga Korenitozt vu oveh Pripechenyih probuvatisze takaj k-tomu mora 1ae 67.

* Izpiszavanye Donaczie iz Znamenyke Nevernozti je z-Izpiszavanyem Donaczie iz Dotergnyenya, iz predszlanel, takaj jednako, zvan Zaporke Donaczii iz Nevernozti laztovite, koja je ova *per Notam infidelitatis v. P. Georgii Debreczeni donamus conferimus* t. j. po Znamenyke Nevernozti G. D. prikasujemo y podelujemo.

§. 70.

B.) *Vupirajuchisze 3) Jush Kraljevzki.*

Pravicze Kraljevzke Narava, Izpiszavanye nyoj szlebeche daje: ja je Oblazt szvete Kralyetzva Korune nad takvemi Imanyi, koja na nyu iz Titulusha, kojsze vre odperl je, vpalaszu, koji vendar ztopram vu Pravde, kada-sze takva podignula bude, na Felu zpelyatisze, t. j. zverhu toga, da Imanya vu oszebnom iz Odomrenya, ali vu oszebnom iz Znamenyke, ter iz ovoga ali onoga vu oszebnom Dotergnyenya, ali Znamenyke, na Kralya doshlaszu, Pokaz chinitisze, imal bude. Je pako dvojverztna: druga velisze

1-ich *odperta* (clarum); ova nad takvemi Imanyi ztoji, koja na Kralya ne szamo, iz Dotergnyenya ali Znamenyke vre vpalaszu, nego z-kojemi Kraly vre takaj Iada. Jedna

2-och *zakrita* (latens), nad takvemi Imanyi ztojecha, koja za vezda vu tugyeh Rukah jeszu, na koja vendar Kralyu Pravicza, ali iz Odomrenya ali Znamenyke zadnyega nyeinoga Donatara, t. j. koj z-nyimi iz Donaczie ladal je, vre naztala je.

* Zaporoka pod kojum Pravicza Kr. (Jus regium) prikasujesze, tak zakrita, kak odperta, ova je — „*totum et omne jus nostrum R. quod in iisdem bonis habemus, et nostram, ex quibuscumque causis, modis et rationibus concerneret Majestatem, damus, donamus, conferimus*“ t. j. vszu y czelu Praviczu nashu Kr. koju vu Imanyih izteh imali bi, y nashe, iz kojegagod Zroka, y pod kojgod Nachin, Velichantzvo nashe ova szlischala bi, dajemo, prikasujemo, podelyivamo.

§. 71.

Dajesze ne szamo szameni.

Zadobivasze z-Nachinom dvojverztneñ, tak jedna kak druga

1-ich *szamenu* (principaliter) nijednomu drugomu Nadpiszu pridrusena:

2-och *pridrushlyivo*: kad za perveshega Titulusha vzimlyesze ali Dotergnyenye 1ae 24. §. 10. ali Znamenyka 1ae 24. §. 10. D. 14. p. 69. ali nova Donaczia 1ae 36. Pr. 1ae 37. §. 5. 8. 10. ali Privolenye Kr, Pravicza Kr. pako, kad vu Pomoch szamo pridrusujesze 1ae 63. §. 5. To izto Naredbe bash vezda pozvane dopuschaju.

§. 72.

Nego y pridavno.

Zakaj Pravicza Kr. pridruslyivo izproshujesze,

Zrok tomu on je, da onda, kad perveshi, Donaczie Titulush pripadal bi, Donaczia izta josh z-Praviczum Kr. obranitsze more, ar drugach zabztuny pridavatisze bi dopuschavala. Takaj Dotergnyenyu, y Znamenyke z-Hasznum pridrusujesze, akoprem Pravicza Kr. szamo vu Zviranyku szvojem probuvatisze mogla bi, t. j. jedino z-Dokazanyem Detergnyenya, ali Znamenyke, odkud izhaja. Ar Pravicza Kr. ne znamenuje to, da jedino iz Dotergnyenya, ali jedino iz Znamenyke, niti da jedino zaradi Pershone one, koja vu Donaczie razlosno napiszana je, Dotergnyenya, ali Znamenyke, nego da zaradi Detergnyenya, ali Znamenyke pravoga Szvojnika, ako taki vu Donaczii ne imenuvanoga, Imanya na Velichantzvo, vpalaszu, y da iz ovoga iztoga pravoga Szvojnika, Dotergnyenya ali Znamenyke Imanya takaj prikasujesze. D. 14. p. 69. Zato v. P.

1-ich Grada Vörösvár iz Salomona Atsa Dotergnyenya z-Praviczum Kr. zkupa zadobechi *Jula* Laczko, nego vu Probe Dotergnyenya Atsajevoga prepadajuči, iz Krepozti imane takaj Pravicze Kr. Atsajevu Nevernozt szlobodno takaj probuje. Y nazopet

2-och Grada Vörösvára iz Atsajeve Nevernozt z-Praviczum Kr. zkupa zadobechi *Jula*, nego Nevernozt pokazati nemoguchi, more iz Krepozti pridaneszi Pravicze Kr., onda y to probuvati, da Atsa dotergelsze je. Ali

3-ich kada Dotergnyenye, ali Nevernozt Atsajevu proti Salomonu *Vid*, koj iz Ladanya Szuprotrech v. P. ztavil bi bil, *Jula* zadnyich bi probuval, Szvojnozt vendar Atsajevu, koja, kak znamo, vu Pripechenyih nekojeh (§. 65.) zvan Dotergnyenya ali Nevernozt, takaj dokazatisze ima, probuval nebi, onda iz Krepozti

imane na Pomoch Pravice Kr. Jula vsze, pred Atsa z-Gradom Vörösvár Ladavcze, tija do onoga, koji Grada Vörösvára pravi Szvojniki bil je, more preizkati, y ovoga Dotorgnyenye ali Nevernozt z-Szvojnoztjum zkupa, kad dokazal bi, Praviczu Kr. zadozta proba, ter Grada Vörösvár dobiva, y Szugrotrechnik Vid po Egsekuczie iz Ladanya van poztavlyasze*.

* Poztavimo anda: da Vörösvára Vid od Atse Salomona, Atsa od Andrasha Rado, ov pako od Andrasha Zatsa, koj Vörösvára, kak znamo, pravi Szvojniki kakti Donatar bil je, kupili bi bili, vu ovem z-Gradom Vörösvár Pripechenyu — Jula Szvojnozt Atsajevu, kajti Donatar bil ni, probuvati nemoguchi, poleg imane takaj Pravice Kr. more Donacziu szvoju z-Dotergnyenyem, ali Nevernoztjum josh onoga brani, koj pred Atsum z-Vörösvárom ladal je, iliti kak poztavlyamo Andrasha Rado — kajti pako y ov szamo iz Fashie Zatsajove ladal je, anda Donatar takaj bil ni, more Jula potlam iz Krepozti Pravice Kr. szebi takaj dodane, Szvojnozt Predladavcza Zatsa zadnyich pretrezi, koj, kajti doiztine Donatar, anda Szvojniki pravi bil je, Szvojnozt nyegvu dokazal lahko. ter z-pridanum Probum Dotergnyenya, ali Nevernozti Zatsajove, Pravice Kr. Pokaza chizto zpunil y zato Vid iz Ladanya van, Jula pako vu Ladanye nuter po izte Egsekuczie dojti imal bude.

§. 73.

Od perveshih Nadpisov szogurneshi.

Anda vnogo szegurneshe iz Pravice Kr. Imanyasze zadobivaju: kajti

1-ich okolo Valyanozti perveshiga Titulusha lahko fulyati mochi je: ar pripetiti moresze, da on, iz chije Nevernozti Imanya doblenaszu, neveren bil ni, nego dasze je dotergel, — ali ako Donaczia iz Dotergnyenya zishla je, ne Dotergnyenye, nego Nevernozt dasze je pripetila

— ali da Neveren, ali Dotergnyen Szvojnozt imal ni, y tak po Donaczie iz Dotergnyenya, ali Nevernoztí dobivalosze bi chizto nikaj, pokedob da nit Dotergnyenya, nit Nevernoztí Titulush na Predladavcza prehajati nedopuscha, ar tak jeden, kak drugi Titulush szamo one jedino jedne Pershone Praviczu prikasuje, koja vu Donaczii imenujesze. Szuprotivno Pravicze Kr. Titulush, na vsze Predladavcze zvan vezdashnyega, prehajati dopuscha, kajti nedaje Pershone szamo jedne, koju nijednu neimenuje, nego pravoga Szvojnika Jush, iliti Praviczu, vre pako zprehajajuch iz jednoga na drugoga Predladavcza, tedar negda vendar y na onoga dojtisze mora, koj pravi Szvojník bil je, kojega Szvojnozt z-Dotergnyenyem zkupa, ali Nevernoztjum dokazana, Donacziu zadnyih zevszema obranuje.

2-och Titulusha, iz kojega Kralyu vu Imanye Jush naztal je, vu Proshnye na oszebno zpelyati, niti szvetuvatisze nemre: kajti Proshnye Litz chesz vishe Ruk prehaja, koji Titulusha oszebnoga iz nyega zeznajuchi, takaj bi ono izto Imanye prosziti, y vu Zadoblenyu szrechneshi bi biti mogli; vre pako ovo: naj bolye onomu skodi, koj vu Ladanyu Imanya onoga, nahajasze, koje z-danem van Jusha Kr. oszebnem Titulushem zasze zadobiti hotel je, ar iz Ladanya po Pravde na Davanye Zroka Szuprotrechi vansze zpelya.

3-ich pripetitisze more y to: da Jush nevernoga, ali Dotergnyenoga po Ladavczu vezdashnyem vre oztarilsze je, vu ovom Pripechenyu iz szamoga Dotergnyenya ali Nevernoztí Titulusha dobivaloszebi takaj nikaj. Anda y zato vnogo bolye tje iz Jusha Kr. ali szamenoga, ali pridavno Donacziu zadobiti. Odkud

4-ich iz jedinoga Titulusha Dotergnyenya

ali Nevernozti, Zadoblyenye onda szamo szvetovati moresze, kad Jush Dotergnyenoga, ali Nevernoga josh oztarilsze bil nebi, y kad Pershona ova, iz chije Nevernozti, ali Dotergnyenya Donaczia proszilasze bi, pravi Szvojniki bilje. Ali ova kad zvekshinum vu temnom-szu, zato Imany Zadoblyenye iz Jusha Kr. vszigdarsze preseleti ima, ter Jush Kr. pridavno naj menye dasze zproszi, nigdar nije nehasznovito.

§. 74.

Neprobuvanoga Kastiga,

Vre od Kastige neprobuvanoga Jusha Kr. je pako, zvan da Donaczia prepada, ova:

1-ich ako Donaczia zadobilasze je iz *szamenoga* Jusha Kr. Zadobitel vu Probe ovoga prepadajuchi, Kastigu veknoga Imany krivo zadoblyeneh Preczenyenia ima, tak vendar, ako y Protivnik korenzkoga Jusha szvoga pokazal bi. 1ae 25. D. 8. p. 68.

2-och ako iz Pravicze Kr. szamo *pridavno* Donaczia zadoblyena je, onda za prepadajuchem Titulushem perveshem (principali), Kastige josh nikakve ni; nego Titulush Jusha Kr. aksze takaj bi prevernul, onda Kastiga veknoga Preczenyenia ztopram Mezto ima, tak vendar, ako Zadobitel Praviczu Kr. na vekshu Pravdu tverdoglavno bi bil* zpelyal. 1ae 26. §. 2.

* Na vekshu Pravdu Praviczu Kr. da zpelyal je Zadobitel. velisze onda, kada on z-pravdenemi Vrachtyi takvemi, poleg kojeh Pravda zgublyena nazadsze josh-dobiti more, takajsze bi bil vsival, kakvaszu vu oszebnom Prepovedje (Prohibita), Odganyanye (Repulsio), y novi Szud. *Tverdoglavno* pako pravdatisze veli on, koj chez vsze Szude vekshe Pravdu szvoju zpelyal, nigdi vendar Shentencziu vugodnu zadobil

nije, niti vu Ztranke koje Predverska pravdenoga. D.
1. 2. p. 37. 38.

§. 75.

4) *Nova Donaczia.*

Nova Donaczia je Dareshlyivozt Kralya, po kojoj Kraly Imanye po Zadobitelu, ali nyegvih Pregyih, vre predi, dugo y mirovno, ali josh vezda ladano, nyemu pod Zaporkum ovum prikasuje „*in cuius boni pacifico Dominio suos progenitores perstitisse, seque persistere asserit etiam de praesenti*“ tojezt, vu kojega Imanya mirnem Ladanyu Pregyi Zadobitela da biliszu, ali on szam da bilje a) ali josh vezda, da vu nyem je b), povedal bi. Titulush ov za Dobro oneh znashelszeje, koji pervoga szvoga daruvanyzkoga Lizta pogubiliszu 492: 72. kajti takvi vu Pogibely dohajaju Vekine szvoje mentuvatisze, z-teskem szvojem, ali Pregyih szvojev Potu zadoblyene, pokedob da szama Donaczia Szvojnozt dokasuje 1ae 37. §. 12. Zato nova Donaczia razluchjesze

1-ich Od Donaczie *Ponovlenya*, ar ova prozisze, ne zaradi zgublyene perve Donaczie, kozasze pri Rukah ima, nego zato szamo, kajti perva, zaradi Ztarozti, ali kajti vre jako podrapana bi bila, dobro chtetisze vishe mogla nebi.

2-och Od Donaczie *Podtvergyenya*, kajti nit ova zaradi zgublyene, pri Rukah josh takaj nahagyajuchesze Donaczie perve, nego zato jedino ischesze, kajti pervu Kraly neokorunyen dal bi bil 791: 32.

a) 2ae 77. §. 2. b) 1ae 37. §. 9. D. 16. p. 70. y drug. vu §. 85.

Nyezina |Proba.

Medtem za Pravednozt Titulusha ovoga dokazati, dozta je

1-ich ako Zadobitel z-Imanyem, zverhu kojega novu Donacziu dobil je, duse terpeche y mirovno, jeli szadashnye, ali predi vre imano, jeli szvoje, ali szvojeh Pregyih Ladanye probuje. Zvan

2-och ako Szuprotrechnik Jusha Jushu iliti Praviczu Praviczi bi szuprotavlyal, t. j. Donacziu od izteh Imany, Pokolenyu szvojemu dodanu, napervo bi donashal, vu ovem Pripechenyu, Novo — Donatar Pokolenya szvojega Donacziu pervu, takaj pokazati ima, z-Vsivanyem podtvergyenu, koja Szuprotrechnikovu vu Dobe da preoblazuje: ar szamo ztaresha Donaczia mlajshu zvan Krepozti poztavlya, iz toga, da Kraly Donaczie jenput van dane szuprotivitsze vech nemre, ali kaj na jedno zhaja, da prikazano vre jenput jednomu Imanye, dogsze ov ne dotergne, drugomu prikazati Kraly vishe ni moguch D. 42. p. 76.

* Kajti takaj y predi vre imano Ladanye Titulusha nove Donaczie probuje, y zkupa szadashnye nepotrebujesze, zato I. on, koj zvan Ladanya z-Mochjum van poztavlyen je, vu Vremenu, vu kojem zvan Ladanya bisze nahajal, zverhu iztoga Ladanya, more takaj novu Donacziu zadobiti. Bolye josh II. tak izarendajuehi, kak zalosechi, vu Vvemenu ztojeche josh Arende, ali Zaloga, akoprem ne on, nego Arendu ali Zaloga dersechi bi vu Ladanyu bil, zverhu Imanva zalosenoga, ali iz Arende danoga novu Donacziu zadobiva, ar vu Ladanyu varaskem vendar ztoji, pokehdob da Fela Szadopobiranya tak Zalog, kak Arenda jeszu.

§. 77.

Krepost 1) gledech Fiskusha Kr.

Krepost nove Donaczie ztoji vu szledechih gledech Fiskusha Kr.

1-ich Jusha Kr. szadashnyega vszega predaje: ar akoprem pred vandanum novum Donacziom Kraly Novodonataru Imanye vzeti bi bil mogel, vendar kak berse mu Novu Donacziu zruchuje, vre Imanye ono, iz Zroka, da onda Jush Kr. vu Imanyu zkriven bil je, niti Novo-Donataru vzeti, niti drugomu po nikakov Titulush — prikazati ono vishe nemre. Y tak Nova Donaczia gledech na Fiskusha Kr. takaj prez pridavno danoga Jusha Kr. je iztoga Jusha Kr. chvérzto Prikazanye. Szuprotivno

2-och Nova Donaczia nije Jusha Kr. koji ztopram naztal bude, Prenashanye: ar Nova Donaczia gledech Fiskusha Kr. kak malo predi znashlosze je, je izti Titulush Jusha Kr., ov pako Titulush, Jush Kr. buduchi prenezti nemre, ar nit iz buduchega Dotergnyenya Donaczia neztoji (§. 62—3.) nit iz Znamenyke buduče, kajti ova gledech Odvetke Znamenylyivoga je pravo Odömrenye, y kajti predmiszliti naztajuchu vu kojem Nevernozt iztoj Blagorednoztii protivisze: vre pako iz oveh dvojuh Zviranykih Jush Kr. naztaja 1ae 10. D. 12. p, 69. D, 21. p. 65. y tak naztajuchi Jush Fiskusha Kr, jedino po Privolenyu Kr. prenashasze.

§. 78.

Poszledja, da ne buduchi Jush Kr.

Noya Donaczia kajti Jusha buduchega Fiskusha Kr. ne prenasha, Odtud

1-ich Ako vu Vremenu dane poztavshi *Stefanu Belush* Nove Donaczie Imanya iztoga Svojnika, poztavshi *Stefan Urosh*, josh sivel bi. y za danum zverhu iztoga Imanya Belushu novum Donacziom, ako *Urosh* ztopram onda bi odomiral, more onda trejti koj, poztavimo *Stefan Ompud* iz ovoga keszneje naztajuchega Uroshevoga Dotergnyenya Imanye izto valyano zadobiti, y poleg ove noveshe, ali valyane Donaczie Belusha, Novo-Donatara perveshega, iz Imanya onoga van verchi. Kaj vishe

2-och izti takaj Fiskush Kr. more iz iztoga *Urosha* kakti pravoga Imanya Szvojnika, nad ovem Jush chverzti imajuchega, keszneje naztajuchega Dotergnyenya Novo-Donatara *Belusha* iz Imanya iztoga van zklenuti, makar y z-Jushem Kr. pridavno bi obzkerblyen bil: ar kajti Jush Kr. ztopram keszneje za predanum vre *Belushu* Novum Donacziom zdigelszeje, tak vu Prilike zadoblyene po *Belushu* Nove Donaczie Jush Kr, vu Imanyu josh nikakov, lesal nije, ter zato niti kakvoga Kraly *Belushu* je dati mogel.

* To izto razmevasze takaj od Zadoblyenya vchinyenoga iz Znamenyeke, ali Dotergnyenya. To jeztlako vu Vremenu dane iz Znamenyeke, ali Dotergnyenya Donaczie Kraly vu Imanya Jusha imal ni: onda y nikakvoga Kraly na Donatara ne prenasba. y zato more Kraly tak zasze Imanye izto imati nazad, kak takaj y drugomu ono prikazati iz keszneshe porogyene pravoga Szvojnika Znamenyeke, ali Dotergnyenya. Ter ako taki Kraly vu Vremenu dane v. P. zverhu Grada *Hedervár*, iz Dotergnyenya ali Znamenyeke poztavimo Imbriha *Farkash* Andrashu poztavimo *Poth* Donaczie, Jusha na Grada onoga imal je, ako vendar ne *Farkash*, neg Imbrih *Mike*, koj takajshe vre dotergelsze bi, Grada onoga Szvojnuk je bil, vchinyena iz Jusha *Farkashianzkoga* *Pothu* Donaczia ova valya nikaj: kajti prikazajuch Jush *Farkashianzki*, koj je bil nikakov,

Kraly takaj prikazal je nikaj, y zato Grada Hedervár tak zasze imati nazad, kak y drugomu v. P. Andrasu *Banko* Grada iztoga prikazati, Kraly iz Dotergnyenya pravoga Szvojnika *Mike* pravedno more.

§. 79.

Nego da vezdashnyi prenasha.

Kajti pako vezdashnyega Jusha Kr. Donaczia N. vendar bi dodavala: zato

1-ich akoprem gdo ne iz Donaczie, nego iz Fashie (Prodaja), ali Testamentuma, ali iz drugoga Prenashanya, Imanye koje dersal bi, ako vendar Prenashavecz ali dotergelsze, ali vu Znamenyku vpal bi bil, za naztajuchem tak Dotergnyenyem, ali Znamenikum, more izti Ladavecz Imanye ono po Nove Donaczie valyano zadobiti, za kojum vau danum iz Prenashavcza iztoga Znamenike ali Dotergnyenya nigdo drugi Imanye izto isprosziti vishe nemre. Ar nova Donaczia je Jusha Kr. Prikazanye, vre pako vu Vremenu dane Nove Donaczie Kraly da vu Imanye Jusha imal je, poztavlyasze, anda y Jusha Kr, po Nove Donaczie dati je mogel, y kakti vre prikazanoga vishega drugomu dati nemre 1ae 37. §. 5. Tulikajshe

2-och ako Donaczia perva zadnyich bisze y imala, prez vendar Kakvochih potrebnih, ali Vpelyivanye ako chizto ne, ali falingazto vchinosze je, Nova Donaczia y pak valyano dobiwasze, kajti ne perva Donaczia da zgubilasze je, nego Vsivanye, ali szadashnye, ali predi vre imano da probujesze, za dokazati Valyanozt Nove Donaczie, to jedino potrobujesze. Medtem

3-ich vu ovem drugem Pripechenyn, izta perva Donaczia drugiput zproshitisze more, prez

dasze od predi vre imanoga ali vezdashnyega Ladanya Zpomenek bi y chinil, kajti vu Ladanye Donaczia ni jedna druga ne vupirasze, t. j. nijeden drugi zmed vre povedaneh Titulush.

§. 80.

2) *Ztranzke od Kervi gledech.*

Ztranzke, koji Kerv Novo Donatara nishu, gledech, Nove Donaczie Krepozti ona nije, kak da Szvojnozt tугуу bi podavala, ar nit Kraly tугуу prikazati nemre zae 9. Anda

1-ich ako Szuprotrechnik Donacziu ztareshu iz Ladanya zadoblyenu, y z-Vpelivanyem objachenu napervo bi pokazal, onoga onda Nova Donaczia nevalya nikaj, koji nyu keszneje zverhu iztoga Imanya, zvan iztoga Ladanya, dobil bi bil, akoprem ztarinzko, y duse Vremena vdilyeno Pokolenya szvojega Ladanye bi dokazival: kajti Donaczia ztaresha zatira noveshu, zvan da Novo Donatar mlajshi po ztareshem z-Mochjum zvan zhichen bi bil, ar vu ovom Dogogyaju Nova Donaczia ztaresha neszamo ne valya nikaj, nego y kastigna je D. 42. p. 76. Jednako

2-och niti proti takvem Szuprotrechniku, koji Jusha szvoga ztareshega iz drugoga Donaczie Titulusha bi probuval, kak niti proti Kupczu nyegvem (fassionarium), Prodavcza Jush ztarestshi pokazajuchemu, Nova Donaczia mlajsha haszniti nemre: kajti nad tугуу Dugovanyem Jusha Kralyu nije, anda niti koji po Nove Donaczie datisze nemre.

§. 81.

3) *{Gledech Donatara Kerv.*

Szad od Krepozti Nove Donaczie Novodo-

natarā Kerv glēdech. Ovū glēdech, Nova Do-
naczia za Nebitje dersisze: t. j. Reda vu Dos-
sheztjūvanyu, koji pri Pokolēnyu Novo Donātara
pred doblyenum Novum Donacziū obdersa-
valszeje, Nova Donaczia nepremēnya, nego on
y potlam obztaje 1ae 37. §. 11. Zato

1-ich za Dēlom, vu Imanyih poztavimo *Fra-
kno*, med Brati v. P. Karolom, y Josefom *Borcz*
napravlyenem, ako potlam Karol zverhu Ztran-
ke sꝛvoje Novu Donacziū bi zadobival, Brat
nyegov Josef vu nyu akoprem poztavlyen, dog
vendar Karol Brat ne odomre, iz Ztranke Ka-
rolove Dela nikākvyoga imati nemre: kajti Nova
Donaczia Reda vu Dosheztjūvanyu pri Pokole-
nyu nepremēnya. Zato vendar kak da Josef
vu Novu Donacziū zabztuny szebi bil poztavil,
najsze nestima: ar akoprem Josefa vu Litz Po-
ztavlyenye nyemu pred Odomrenyem Karolo-
vem iz Karolovoga Dela nikaj ne prizkerblyuje,
oszlobagya vendar Karola od Kastige Izdavanya
Kervi bratinzke, pokehdob, da vu Litz nepo-
stavlyen Josef Karola vszigdar pravichno bi
kriveti bil mogel, da iz Dosheztja po Odomre-
nyu Karolovem na Josefa zpadajuchega van
zklenuti ovoga hotel je, kaj Kastigu tu za szo-
bum vleche. Zato

2-och Nova Donaczia Zpolu pred Zpolom
vech Jusha dati takaj nemre 1ae 37. §. 12.
nego kak pred doblyenum, tak y za doblyenum
Novum Donacziū Imanya jednoga iztoga Zpo-
la szlishala budu, akoprem vu Nove Donaczie
drugachsze bi ztavlyalo: ar Nova Donaczia proti
Ztranzkem Jusha chverztoga akoprem dodaje,
vu [Pokolēnyu vendar szamo tuliko valya, kak
da nye niti bilo nebi. D. 41. p. 76.

§. 82.

To izto.

Nova Donaczia kajti Zpolu pred Zpolom nehaszni nikaj, zato

1-ich zaradi Nove Donaczie na obodvoj Zpol zadoblyene, Senzke Dela prosziti nemogu, ali ako vu Ladanyu bi bile, od Muskeh, na Pravdu na Vanzkluchenye (exclusionem), potegnutisze vendar mogu, vu kojoj ako Muske pervu Donacziu, nasze szameh zpadajuchu napervodoneszeju, Senzke poleg Nove Donaczie, ako taki szebi yugodne, vanziti vendar moraju D. 36. p. 74. 659: 36. 1ae 37. §. 12. Nazopet

2-och Muske akoprem zasze szameh Novu Donacziu bi zadobivali, ako vendar vu Ladanyu senzke takaj bile bi, Senzke po szame ove Nove Donaczie iz Ladanya vanzhitisze nemogu, ako taki vu Vremenu Vpelyivanya, Novi Donaczii niti szuprotgovorile bile nebi. D. 1. p. 152, ar Nova Donaczia Zpolu pred Zpolom daje nikaj. Kaj vishe

3-ich Senzke vu Vremenu Zadoblyenya Donaczie nove, akoprem zvan Ladanya bisze nahagyale, ako vendar pred Novum Donacziom, kakgod zdavna Ladanye imano, bi probuvale, Nova Donaczia y onda proti nyim nikakvu krepozt nima, y Senzke Dela iz Dosheztja vendar izkati mogu: kajti Dosheztje oztariti nedopuschasze 1ae 46. §. 6, ov pako Jush, kakti pred Novum Donacziom vre imani, Nova Donaczia nezatira, ar za Nebitje dersisze. Kada vendar

4-ich Senzke niti predi vre imano Ladanye, pokazati mogle nebi, onda ztopram Nova Donaczia nyim skodeti prichimlye: ar onda Senzke Dela prosziti nemogu, pokedob da za ovoga zadobiti, predi vre imano Ladanye probuva-

tisze mora: zato na Jednakochu Jusha (aequalitatem Juris) Pravdu podichi, y vu ovoj, Praviczu szvoju poleg Narave Pravde ove, dokazati imaju. D. 17. p. 82.

§. 83.

Kastiga krivichne 1) proti ztranzkomu.

Kastiga neprobuvanoga Titulusha Nove Donaczie druga onomu, koj Kerv szvoju pravedneh Pravicz nyegveh mentuvati je hotel, á druga onomu je, koji Imanya, ali Korunzka, ali Czirkvena, ali z-Mochjum vzeta vkanlyivo bi zadobil bil: od ovoga veli Verböcz 1ae 37. §. 9. dasze kakti *Liztöppohabitel*, y *Lastivecz ostro kastiguvati ima*. Pod ovum Zaporkum nerazmevasze

1-ich *Kastiga Lasi*: kajti ova nikakvuszi ztavlyevu nima: zvan kad gdo krivo neopostenuvalszebi, vu kojem Dugogyaju Las 7-Forinti 100 zkupitisze mora 723: 57. Ali Kastiga ova zaradi Imany hman Zadoblyenya premala stimasze. Nitisze nerazmeva

2-och *Kastiga Krivoliztitela*, nit ztarinzka vu Znamenyki ztojecha 2ae 16. nit novesha Zgublyenyè Sivlenya chinecha 723: 11. Ne *ztarinzka*: kajti med Pripechenyi Znamenijke, Imany hman Zadoblyenye nebrojisze 1ae 14. ne *novesha*, kajti vishe zto Let keszneje za Pregresku ovu poztavlyenu Kastigu Szmerti Verböczy nit razmeti mogel ni. Zato

3-ich pod Zaporkum ovum bolye vnogo Kastiga razmevasze ne probuvanoga Jusha Kr. t. j. *veknoga Imany hman zadoblyeneh Preczenenya*: ar 1) Nova Donaczia je iztoga Jusha Kr. Prenashanye. 2) Kastiga ova ztavlyena je zato,

kajti vu Pravdi prepadajuchi (succumbens), pravdnoga Ladavcza iz szvojeh Imany van zklenuti je bil nakanil, vre pako to izto hoche takaj Novo Donatar hman zadobechi. 3) Ako Naredba Kastigu drugu bi bila hotela, onda nyu y razlosno bi bila poztavila. Medtem

4-ich vu Kastigu veknoga Imany hman zadoblyeneh Preczenenya Novo Donatar prepada szamo onda, ako Protivnik szam vu Imanya izta Jusha szvoga tverdoga bi dokazal, kajti Jusha takaj Kr. neprobujuchi, Kastigu iztu tak szamoszi prizkerblyuje 1ae 25.

§. 84.

2) *Proti Kervi.*

Kada pako Novo-Donatar pravu szvoju Kerv vkaniti |hotel je, onda on na Proshnyu Kervi vu Ladanyu nahagyajuchesze, ali vre predi imanoga probajuche, vu Kastigi Izdavanya Kervi bratinzke obszugyujesze, t. j.

1-ich vu vekivechnem Nepostenyu;

2-och vu Zgublyenyu Imany, iz kojeh zvan zklenuti Kerv szvoju je bil nakanil, y ovasze izdanomu za naveke predaju, ali szamo iz Od-delka Izdavcza, kajti Delki dechini niti vu Krivnyi vregyenoga Velichantzva nezgubivajusze.

3-ich vu Szusanztvu do Szmerti Izdavcza terpechu: nego Izdani ali Izdana Izdavcza tak z-Hranum, kak Opravum obzkerbeti mora onum, koja y druge, Fele izte Szluge, ide 1ae 39. §. 2.

4-ich ako Izdavavec Las z-Priszegum takaj podtverdil je, onda y vu Kastige Priszega krive obszugyujesze, t. j. vu Forintih 200: ar szamo proti Kralyu poztavlyena Priszega kriva,

Kastigu vszeh Imany Zgubichka za szobum vleche 2ae 30.

* Kada Novo Donatar z-Novum Donacziom Jusha takaj Kr. pridavno zadobil bi, onda vu Probe Titulusha perveshhega prepadajuchi, Donacziu josh po Jushu Kr. obdersati more, kojega kad bi probuval, onda ne szamo Kastigu nikakvu nima, nego dapache. vu Imanya Pravde podlesecha josh y po Egsekuczie szudbene vpelyivasze a). Ako pako Novo-Donatar niti Jusha Kr. nebi probuvati mogel, onda ne szamo Donaczia znikne, nego josh y vu Kastigu veknoga Imany hman zadoblyeneh Preczenenya prepada, ako vendar Pravdu proztraneshe. y tverdoglavno tiral je b).

a) V. Kr. 19. Jan. 1799. vu Pravdi Sebast. Hiemer. proti Alexiu Kliegel. b) 1ae. 26. §. 2.

§. 85.

Prez Ladanya nit zverhu Pednya Zemlye Nova Donaczia ne haszni.

Odkud zpelyavasze, da nit naj menysha, pred zadoblyenym Novum Donacziom nedersana Imany Ztranka, po Nove Donaczie dobitisze nemre. Prihaju Stimanyem nashem Odkrajanya Prev. Vechn. Kr. szledecha:

1-ich D. 16. p. 70. D. 44. p. 77. Odkrajanya ova Previszoke Vechnicze Kr. Novu Donacziu szamo iz one Ztranke za valyanu ztavlyaju, iz koje Novo Donatar Ladanye jeli szadashnye, jeli imano vre predi, doprobuval je, makar izto Vpelivanye ehizto bi imal.

2-och D. 53. p. 79. D. 10. p. 68. Ova Novu Donacziu prez dokazanoga duseshega Ladanya jeli vezdashnyega, jeli predi vre imanoga nevalyanu imenuju, ako taki Jush takaj Kr. pridani bi bil. Dapache vele, da Kraly za znajgyenum Lasjum ovum, Novu Donacziu nazad pozvati, makar z-Vpelivanyem objachenu. y Imanya vezdashnyem takaj Ladavczem da prikazati more.

3-ich D. 3. p. 23. Odkrajanye ovo Imanya Fiskushu Kr. doszuguaye szebe vu Pravdu zmeshajucbemu, kad y Novo Donatar Ladanye predi vre imano probuvati, y Szuprotrechnik dersati Imanya, mogel nebi (incapax possessorii), ako taki Novo Donatar z-iztem Jushem Kr. obzkerblyen bi bil. Y tak po prepadajuchem Nove Donaczie Podztupom t. j. poleg neprobuvanoga Ladanya jeli vezdashnyega, jeli imanoga, Novi Donaczii nit Jush Kr. ne haszni, t. j. Imanya Ztranka nijedna, predi nedersana, po Nove Donaczie dobitisze nemre, nit z-iztem pridanem Jushem Kr.

§. 86.

5) *Privolenye Kr.*

Privolenye Kr.* je z-Jushem Kr. koji zto-
pram zhajal bude, Podelivanye. Da Szvojnott
dodaje, potrebno je:

1-ich dasze Volya Kralya ochituje po *Predszlobode*, koja Prenashanye Imanya negibuchega, Fiskusha gledech Odregyivanya neszlobodnoga, na drugoga chiniti dopuscha, ali vre vchinyeno podtvergyuje. Po *Predszlobode* velisze, kajti Pogodba kameralzka, ako taki z-Podtvergyenyem Kr. objachena, koja vendar vu Zpodobe Privilegiuma, iliti *Predszlobode* vansze dalo nije, za Zaloga dersisze, koji po Fiskushu Kr. Vreme vszako vanzkupitisze more D. 3. 4. p. 55. Medtem

2-och vsze jedno je, jeli za naveke, jeli za Vreme vchinyenomu Prenashanyu Privolenye Kr. bi priztuplyevalo, vu obodvojem Pripechenyu Imanya po Odomrenyu Prenashavcza na Kralya nevpadaju: ar Kraly Jusha szvoga buduch nztajuchega Odpuschenye, nazad pozvati vishe nemre D. 26. p. 72.

* Zaporoka ovomu Titulushu lazto vita je ova: „*Cui quidem fassioni, vel Testamento nostrum consensu in regum praebuimus, imo praebemus assensum benevoluntati*“ iliti, kojemu zadnyich Valuvashu, [ali Testamentumu Privolenye nashe Kr. podalyszmo, da] yache y podelyivamoga dobrovolyno.

§. 87.

Ischesze pred Dotergnenyem Valuvite la.

Ischesze pako Privolenye Kr. po onem, koji Imanye iz Dotergnenya Prodavcza na Kralya doйти bi imaju che kupuje. Ter ov

1-ich takaj pri vre blisnyem Valuvitela Odo mrenyu Privolenye Kr. izkati, zadnyich more: kajti vendar Jusha vre blisnyega odpuschaval bi rad nigdo, zato za Privolenyem Kr. Valuynik szrecheshe vnogo, onda bude ishel, kada Vreme, vu kojem Kralyu Jush naztati ima, josh neztanovito je. Medtem

2-och za Dotergnenyem Valuvitela (faten-tis) izkatisze vishe nikak nemre, ako taki techasz Imanye izto josh nigdo zadobil bil nebi: ar jedino Jush naztajuchi Nadpisz Privolenya Kr. na Valuvnika (Fashionara), iliti Imany negilucheh Kupcza prenasha. Zato

3-ich kada Valuvitel vresze bi dotergel bil, Kupecz Privolenye Kr. zadobiti zamudechi. da Novu Donacziu, prez da od Dotergnenya, koje vre naztalo je, y kaj govori, ische, napuchuje-sze. Ar ovak on za takvoga, koji Donacziu vre imal je, dersalsze y zato lehkeshe Novu Donacziu zhodil bu, proti Szuprotrechnikom chizto lehko obranlyivnu: ar pokehdob da Szvojniksze vre dotergel je, Jusha Jushu szuproztavlyal bude nigdo, proti drugem pako, ako Nove Donatar neg Ladanye dokase, zadozta vchini. Kada pako

4-ich Kupecz zvan Ladanya bi bil, onda niti Novu Donacziu naj neproszi, kajti Ladanye probuvati nemoguchi vu Probe Titulusha Nove Donaczie prepada, nego takov Donacziu iz Doter gnjenja izkatiszi bude imal.

§. 88.

Zverhu daruvanyzkih szamo Imanyih.

Valuvashi vendar iliti Prodaji, szamo zverhu daruvanyzkeh Imany napravlyeni, Privolenye Kr. potrehuju: ar jedino iz Ruk Fiskusha Kr. do- blyena, na Fiskusha Kr. po Odomrenyu, y pak zpazti moraju 715: 26. Zpadneju pako akoprem

1-ich Kupecz z-Valuvitelom iz jedne Kervi bil bi, szamo da ovem Zkupnozti Jusha nije; ar ako ovu nimaju, tak onda Korenitozt na Kupcza ne zpada, ter zato iz Odomrenya Valuvitela Ima- nya na Fiskusha dojtj imaju 1ae 65. §. 4. Niti nepachi

2-och da Valuvash od vishe Zkupiladavczev napravlyen je, zmed kojeh nekoji od Odomre- nya daleko josh bi bili, nistarmanye, ako Zkup- ladavczi ovi zkupa y Zkupdelniki nizu, zverhu Falata, koj od takvoga bi bil prodan, koji Odom- renyu priblisavasze, Privolenya Kr. poizkati treba je: kajti jedino Zkupdelnichtvo, ne pako Oszobih Broj vekshi, Jusha Kr. van zkluchuje 1ae 65. §. 5. Medtem

3-ich Valuvash, iliti kaksze obchinzki veli Fashia, akoprem od daruvanyzkeh Imany, y ako taki od Szversi zadnye napravlyena, Privo- lenya Kr. onda nepotrebuje, ako prodavalaszebi Imanya 1) za odkupiti Szusanztvo neprijatelzko 1ae 59. §. 6. 2) za obraniti Imany Ztranku, iliti kad Fashia Zjedinjenje pravdeno bi bila 2ae 62. §. 3. 3) Vu ztarom Vremenu takaj za odkupiti

zaradi zpelyane Mochi vekshe doszugyenu Glavu, 2ae 57. §. 8. koja vishe zato nezgubivasze. Josh menye

4-ich potrebuje Privolenya Kr. Fashia zverhu zyandaruvanyzkeh nachinyena v. P. zverhu gibucheh: kajti ovakva iz Ruk Fiskusheveh nedobivajusze, y zato takva, Szvers takaj zadnya prez Privolenya Kr. szlobodno odtugyuje. Odkud z-Privolenyem Kr. akoprem neobjachen, valya vendar zverhu Penez, k-Daruvanyu zmeskanomu pribrojeneh, ali vu Imanya daruvanyzka poztavlyeneh, napravlyen Testament t. j. Peneze takve Fiskush Kr. iz Odomrenya Doshezt prijemlyajuchi, onomu, komu nye, Odomrejuchega Szvers zadnya je oztavila, van zbrojiti ima. 715: 26.

§. 89.

Vekshe od Paluwasha Krepozti nima.

K-tomu Privolenye Kr. Krepozt szvoju ober Krepozti Fashie nigdar ne prusi: ar podtvergyaju che vishe od podtvergyenoga valyati nemre 1ae 37. §. 5. Niti izto Vpelivanye chizto Naravu Fashie iz Zroka Prihodnozti (accessorialitatis) nepremena. Zato

1-ich Fashia od izte Praviczze nikakva, v. P. Dugovanye tугye prenashajucha, oztaje takva, takaj poleg Privolenya Kr. niti neosiva po Jushu Kr. pridavno zadoblyenem, ar niti Kraly tугye prikazati nemre D. 2. p. 153. Zato

2-och Dosheztniki tak na Potiranye Fashie iz Zrokov naredbzkeh, kak na Odkuplavanye Zaloga, takaj pred Varmegyium, prez da Oztarenye Odkuplavanye y kaj pachilo bi 1ae 82, Pravdu podignuti, y onda mogu, kada Fashii, ali

Zalogu izto Privolenye Kr. bi dodano bilo. D. 11. p. 68. Zato

3-ich Fashia pod Pechatjum szamoszvojnium napravlyena, y poleg Privolenya Kr., vendar Zalog oztaje, ter Jmanya, za Vremenom takaj Oztarenya, Doshezniki odkupiti kadgod mogu D. 2. p. 153. Kraly vendar za dodanem Privolenyem szvojem, ona vishe nikomu prikazati nemre D. 26 p. 72. Medtem

4-ich ako Vpelivanyu onoga, koji Imanya od Zalosnika (pignoratarium) kupil je, [Zalositel szuprot bi govarjal, na Davanye vendar Zroka Szuprotrechi pozvan, na Szudsze poztavil nebi, ter iz Nepokorschine (contumacia) bisze obszudil, takov Pravdu iz Zaloga vishe podichi nemre, nego Pravdu na Davanye Zroka Szuprotrechi ponoviti mora, gde ako Zaloga dokase, Imanya nazad dobi: ar kaj jenput dopadasze, nedopazti vech neszmesze D. 8. p. 13.

§. 90.

Nit Zaporke „nihil juris“ Naravu nepremeny.

Pokehdob da Privolenye Kr. Naravu Fashie premeniti nemre, odtud zpelyavasze dalye y to, da vu Pripechenyu, kad Donatar v. P. Andrash *Vialka* Imanya szvoja drugomu v. P. Bele *Drugeth* bi prodal bil, *Drugeth* pako z-Privolenyem Kr. obzkerblyen, akoprem poleg Privolenya Kr. pravi Donatar bi poztajal, vendar ako pred *Vialkum* bi odomiral, iz Odomrenya *Drugethovoga* vchinyeno Imany nyegveh *Zadolyenye* valya ne vszigdar. Vu oszebnom

1-ich ako iz Fashie *Vialkove Zaporke* ova „nullum jus, nullamve juris proprietatem reservando, t. j. *nikakvoga Jusha, niti kakvu Jusha*

Szvojnózt nezadersavajuchiszi, bi izpuschana bila, vu Pripechenyu ovem Zadoblyenye takvo valyalo nebi: ar Fashie prez Zaporke ove, Narava ona je, da Dosheztje iz Odomrenya Valuvnika ne na Fiskusha Kr., nego na Valuvitela Vialku zpada 1ae 69. Medtem, ako Valuvnik Drugeth Imanya izta kojemu v. P. Andrashu *Aposh* bi prodal bil, onda dok' *Aposh* ne odomre, Vialka Imanya nazad imati nemre, ar 1ae 69. Valuvitelu Vialke prez Zaporke one, szamo prez testamentumzko *Dosheztje* daje, anda *Drugeth Testamentuma* zverhu izteh Imany napraviti more, po kojem *Nachinu* Imanyasze odtugyuju, vre pako *Odtugyeny*e jeli po Testamentumu, jeli *Prodaju* t. j. *Fashie* biva, vsze jedno je, y tak Valuvnik Imanya kuplena prodaje takaj szlobodno, ter zato pred Odomrenyem *Aposhevem* Vialka nedosheztjuje. Niti *Fiskusha* *Aposh* pred Odomrenyem Vialkovem bojatisze ima, ar Imanya Vialke prikazana szamo po Odomrenyu nyegvem *Fiskush* nazad dobiya, 715: 26. Szuprotivno

2-och Kada iz *Fashie* Vialkove Zaporka ona *nullum Jus* zpuschalasze nebi: vu Pripechenyu ovem iz Odomrenya *Drugethovoga* Imanya kruto valyano zadobivajusze, makar Vialka josh odomerl nije: ar pleg 1ae 69: iz Odomrenya takvoga Valuvnika, iliti pod takvum Zaporcum Imanyo-Kupcza *Doshezt* na *Fiskusha*, ne pako na Valuvitela zpada, koji vszakoj nad Imanyem *Praviczi* po Zaporke takve odrekel je. Kaj vishe

3-ich vu Pripechenyu iztem makar y Vialka vre odomerl bi bil, vendar iz Odomrenya *Vialkovoga* Imanya proszitisze nemogu, nego iz Odomrenya Valuvnika *Drugeth*, z-onum Zaporcum obzkerblyenoga, *Zadoblyenye* napravitisze mo-

ra: kajti po Zadoblenyu Jusha, kojega ni, zadobivasze takaj nikaj, vre pako po Zaporke one Valuvitel Vialka prez vszakoga Jusha oztaje, ar vszega na Valuvnika prenasha. Kada pako

4-ich Vialka Donatar bi bil nebi, onda kak iztomu Vialki bi mogel bil, tak y nyegvomu Valuvniku, koji po Kuplenyu nikakvoga vekshega nego jedino Prodavcza Jusha dobiva, more ali josh sivuchi pravi Imany izteh Szvojnjk, iliti Donatar, postavimo dasze zove Laszló *Oklits*, ali Fiskush Kr. po Odomrenyu onoga, Imanya ova vzeti, ali drugomu v. P. Karolu *Haba* prikazati, ne vendar iz Odomrenya, ali Znamenyyke jeli Vialkove, jeli Drugethove, koji Imany oneh Szvojniki bili nizu, nego iz Znamenyyke, ali Odomrenya Oklitsevoga zadnyega Imany oneh Donatara. Zvan

5-ich dasze y Jush Kr. pridavno bi zadobival: ar onda vsze je jedno, jeli iz Vialkove, ali Drugethove Znamenyyke, ali Odomrenya, Imanya bi Haba dobival, pokehdob da vu Probe Titulusha pervoga prepadajuchi, Donacziu szvoju josh po Titulushu drugem obraniti more.

§. 91.

Proba Titulusha ovoga.

Josh Titulusha Privolenya Kr. Probu da kasemo. Biva pako ovak: napervodoneztisze ima najmre

1-ich Predszlobodni zverhu doblyenoga Privolenya Kr. Litzt Kr.; ar da Kraly Imanya nasze zkorom zpadajucha na Valuvnika preneszel, y vu ona Korenitozt nyemu ovak prikazal je, to jedino Litzt takov dokasuje.

2-och Fashia, ali Zamemba (cambium), ali Testamentum, kada Prenashanye vu Predszlo-

hodni zverhu Privolenya Kr. zadohlyen Litz prikluchen bil nebi: ar Privolenye Kr. prez Prenashanya za Nebitje dersisze 1ae 35.

3-ich ako vu Priliki Prenashanya Prenashavecz vu Ladanyu bil nije, onda y Korenitozt Prenashavcza, Privolenya Kr. Zadobitel dokazati ima: kajti izti Prenashavecz szam, ako lmanye szvoje nazad bi bil hotel imati, Szvojnozt szvoju probuvati bi bil imal, vre pako Kupecz Pershonu Prodavcza zdersava, kajti czeloga nyegvoga Jusha, kuliko na nyem ztoji, po Kuplenyu dobiva. D. 13. p. 69. Nego y

4-ich ako vu Vremenu Prenashanya Prenashavecz Ladanya bi imal bil, onda ovo szamo Kupecz za probuvati vu Redu ima; ar da Ladavecz z-szvojem lada, to tak dugo ztoji, dok proti tomu Proba ne ztavisze. Anda

6-ich kad Szuprotrechnik Protiprobu bi potavlyal, onda ovu potreti Zadobitelu Privolenya Kr. potrebno je, y pravu Prenashavcza Szvojnozt pokazati, drugach Privolenye Kr. nikaj nehaszni: ar ovo Jusha jedino Prenashavcza prikasuje. Zato

6-ich K-Privolenyu Kr. Jusha takaj Kr. pridobiti Zadobitel naj ne pozabi: ar vu Probe Titulusha Privolenya Kr. zaoztajuchi, Zadoblenye szvoje josh po Jushu Kr. obdersuje.

§. 92.

Palatin kakti Nameztnik Kr. prikasuje.

Do vezda od Kralyevzkeh Daruvanylh: ali Donacziu takaj y Palatinush dati more, pod Mathiashem I. josh tu Praviczu nimajuchi 485: 10. Zpervincze Szloboschina ova szamo Nameztnikom Kr. davalasze je, ter Princzi Austrianzki prvi biliszu, koji po Zkerbi prevelikeh Dersa

vih szvojev odzvani, Szlobodu, koju vu Prikazivanyu Imany Hunyadi imal je, Nameztnikom szvojem daliszu *a*). Od oveh na Palatinushe, kajti ovi iz Chazti szvoje Nameztniki Kr. jeszu, zpervine iz Navade, potlam pako iz Naredbih takaj orszachkeh Szloboda izta preneskena je *b*). Medtem tak Nameztnik Kr. kak y Palatinush kakti iz Chazti szvoje Nameztnik Kr.

1-ich nemre vsze ono prikazati, kaj Kraly
2-och nemre vszakomu onomu prikazati, komu Kraly

3-ich niti z-onem Nachinom, z-kojem Kraly.
a) 1563: 81. *b*) 609: 66. 715: 33. 741: 20.
751: 2,

§. 93.

Vu Techaju Chazti szvojoj odomrechega Valovitela Imany takaj.

Ar akoprem iz izteh oneh Titulushev, iz kojeh Kraly, y pod iztemi Zaporkami, pod kojemi Kraly, Palatin takaj Donacziu daval bi *a*), mora vendar

1-ich jeli Palatin szam, jeli Zadobitel, Donacziu Palatinalzku vu Prepiszu po Previszoke Piszarnicze Vugerzko Dvorzke, Previszoki Komori Kr. pokazati. Ovo

2-och predi toga pod Nikakvochum Donaczie vchinitisze je moralo *b*), dapache pred Letom 1741 vandane zaradi zapuschenoga ovo-ga Pokazivanya, dendeneshniszu nikakve *c*). Medtem

3-ich Ovo na Znanye Danye niti denesz zapuschatisze nemora, ne kajti Donaczia zato valyala nebi, ar valya vendar, nego da Nerednozt ne naztaje, ter Imany izto, da Kraly iz Neznanya drugomu komu neprikase *d*). Szuprotivno

4-ich Palatin, ako Privolenye Kr. bi prikazal bil, Dotergnyenye vendar Prenashaycza v. P. Priselyitela, ali Poszinitela, ako vu Techaju Chazti nyegve pripetilo nebisze, Donaczia Palatinalzka valya nikaj, y Imanya Kraly drugomu valyano daje, ali na Potiranye Donaczie Fiskush Kr. pravednosze zdise e).

a) 609: 66. 715: 33. b) Ond. y 2ae 14. §, 44. c) 741: 20. d) Ond. e) 715: 33. §. 1.

§. 94.

Prikasuje jenput y, prez Plemenschine.

Nit vszakomu onomu, komu Kraly, Palatin prikazati nemre: ar

1-ich Komu vre jenput prikazal je, onomu vishe prikazati Mochi nima, dragach ly pak Fiskush Kr. na Potiranye Donaczie Pravdu ima a). Ova predi pred Szuczera Dvora Kr. b), vezda pako pred Szudom Oktavalzkem teche c).

2-och Neplemenitem Palatinush prikazati takaj nemre, ar kajti on ne oplemenituje, Zadobitel zato po vszakom Plemenitem iz dobleneh Imany vanzkenuisze bi, po Pravde iz Neprijemlyivozti Ladanya d). Nistarmanye

3-ich Donaczia po Palatinushu Neplemenitomu vchinyena, zabztunyzka vendar nije, ar doklam po Pravde Imany nementujesze, vszega iz nyih doblyenoga Szada szvojega chini, y kad van odhaja, Preczenenye Fundusha izplatiti sze mu ima e).

a) 1446: §. 9. 715: 33. b) 715: 33. §. 1. c) 723: 26. §. 1. D. 31. p. 60. d) 715: 23. e) Ond.

§. 95.

Nit vsze kaj Kraly, nit ober 32. Szelin.

Zadnyich nit vsze ono, kaj Kraly Palatinush prikasuje: ar

1-ich Donacziu zmeshanu ne daje, nego chiztu szamo, kajti Fiskusha Kr na Eyikcziu przililiti nemre, t. j. na Davanye Imany drugeh, ali na Povernenye daneh Palatinushu za Imanya Penez, kada Imany od ovoga zadoblyeneh po oveh Szvojniku Donatar Palatinalzki mentuvalsze bi, zvan da Shumu dohlyenu Kralyu Palatin bi predal bil.

2-och Imanya vu Ladanyu Fiskusha Kr. ztojecha takaj ne a). Niti

3-ich Imanya po Kralyu drugomu vre zapiszana, ali zalosena, kajti Ladanye oneh, koji Zapisza ali Zaloga od Kralya derse, za Ladanye iztoga Fiskusha Kr. imasze b), Niti

4-ich Imanya pod Pravdu po Fiskushu Kr. versena, kajti pod Techajem Pravde, z-Podlognm pravdenum nikajsze pricheti neszme. k-Tomu

5-ich niti ober Szelin 32* prikazati, niti oveh iz vekshega Tela razdrusiti vu Mochi Palatina neztoji c).

* Kmetie ozde czele razmevajusze d), poleg Dopadnozti vu onoj Varmegyie obdersane, vu kojoj Imanye prikazano lesi e).

a) 723: 4. b) D. 31. p. 60. c) 715: 33. §. 1. d) 609: 62. 618: 41. e) Zt. Kr. vu Pravd. Fiskusha Kr. zaradi Prediuma Tete.

§. 96.

Prelatush takaj szamo vlaztne Zaszlusbe nadaruje..

Z-Imanyi daruvaju naj poszle y Prelatushi nekoji a). Oveh Daruvanye z-Palalinushevem

jednako, pravo je Daruvanye Kr. anda tak vlatno takaj, kak y Kr. b). Zato

1-ich Titulushi Zadoblyenya Donaczie Prelaturalzke oni izti jeszu, koji y Kr. Donaczie, jedino Ime Jusha Kr. vu Ime *Jusha czirkvenoga*, y Ime Privolenya Kr. vu Ime *Privolenya czirkvenoga* preminiti imasze. Zato

2-och Zaslusbe za zadobiti Donacziu Prelaturalzku, jeszu takaj jedino vlatne, kak y vszake Donaczie Kr. jedino takve Temelyszu. Napreduvanye najmre Dobra obchinzkoga, ne pako Gozpodarztva szamo domachega Techaj szrechen, Donacziu takaj Prelaturalzku iz Orszachke Naredbe jedino prizkerblyuje.

3-ich Od Zaporkih pod Donacziom Kr. povedana, jednakosze szim takaj pretesuju, vu oszebnom Zaporka *utriusque sexus* izpuschana, takaj ozde, Senzke van zkluchuje. Medtem

4-ich Imanya, k-Zdersavanyu Prelatusha privezana, Prelatush prikazati nemre: kajti oveh ne Szvojnijk, nego Vsivaveczech szamo on je, nego ona szamo, koja vre od Ztarine za razprikazati odregyenaszu c).

a) Predznanya §. 87. b) ond. §. 86. c) 567: 34. 1550: 17. 1545: 2.

D E L IV.

O d V u p e l i v a n y a .

§. 97.

Statuczie Ispisz.

Vu Imanya negibucha, po Donaczie vlatne prikazana, Donatara, Poztavlyenye, iliti oneh

ovomu poleg Naredbih zversheno Predavanye, Vupelivanye (statutio) velisze. Velisze

1-ich *Vu Imanya negibucha*: ar kak Donaczie, tak y Statuczie Predversek Imanya jedino negibuchaszu, pokedob da Statuczia Donaczie Prihodek je. Velisze

2-och *po Donaczie vlaztne*: ar nit Fashie, t. j. Prodaji Imany negibucheh, niti Zalogi Statuczie szad vishe nepotrebujy 125: 647. Velisze

3-ich *prikazana*: Statuczia najmre nit vu vishe, nit vu menye Imany vchinitisze nemora: neg ravno vu tuliko, kuliko prikazanaszu: ar vchinyena vu menye skodi, kajti od Ztranke one, od koje Statuczia bi pofalela, Donaczia zahergyavisze; na vishe pako pritegnyena nikaj nehaszni: ar zverhu Ztranke ne prikazane, Donaczia fali, vre pako Statuczia prez Donaczie Jusha nedaje, iliti Korenitozt. Velisze

4-ich *Donatara*: t. j. vu Redu vpelyivasze on, koji Donacziu je zadobil, ako vendar ov yu Medvremenu vmerl bi, mogu onda y Decza nyegva vu Imanya vpelyivatisze poleg one Zaporky *haeredibus et posteritatibus a)*. Dapache tak Donatar, kak y Odvetek nyegov moresze takaj po Poszlu vpelyati poleg onoga, kaj gdo po drugem vchini, po szebi szamem to izto da vehinil je, dersisze. Medtem Prelatushi neg ime-nuvani ne vpelyivajusze, nego po Komisharu Kr. instalerajusze: kajti Czirkva vu novem Paztiru Imanya nova nikakva nedobiva, vu ztarinzka pako, kakti Donatar, vre je vpelyana, niti dvaput da Donatar vpelyatisze bi moral, Naredba ne ztavlya b). Velisze

5-ich *Naredbzko Predavanye*: t. j. naredbzko biti mora gledch y na Pershone, koje vpelyivaju, y na Vreme y na Mezto, y na Nachin. Drugach Statuczia y pak bi pofalela, ar poleg

Pravicz, ne biti, ali biti falingazto vsze je jedno: vre pako Donaczia prez Statuczie zahergyujesze c).

a) Od Kr. V. K. vu Pravd. Erdödyanzke b) Kit. Dub, 14. 16. c) 1ae 32.

§. 98.

Nyu zvershava Chlovek Daruvitela.

Gledech na Pershone, Vupelyivanye ono naredbzkto velisze, koje po zadoztneh y z-Potrebchinami naredbzkemi obzkerblyeneh zvershavyasze. Zadoztne budu, ako dve jeszu, Vpelyach najmre y Mezta veruvanoga Szvedochantzvo. Dobivajusze ove po Liztu Vpelyivanye zapovedajuchem, kojega anda Donatar iliti Darovnik takajszii prizkerbeti ima: Litz ov na Mezto veruvano zhaja, vu kojem zkupa y Chlovek Vpelyach imenujesze z-pridanum Szlobodum, da y drugu Pershonu Donatar preseliti more. Ovoj Vpelivanye, Mezto pako veruvanomu vu Liztu ovem tosze zapoveda, da iz Szredine szvoje Kotriga pravoga za Szvedochantzvo naredbzkto k-Pershoni oni naj pridrusi. Pershona ta Vpelyach

1-ich velisze Chlovek vre Kr. vre Palatinalzki, vre Prelaturalzki, kak vre Donacziu ali Kraly, ali Palatinush, ali Prelatush dali bi bili.

2-och Poszla zapovedanogaszii poprijeti, y zpunitiga pod Kastigum mora Markih negda 25. a), vezda pako Markih szamo 6, zvan Ztroskov pravdeneh b). Pravda za temi pred Szuczem Velikem teche c). Medtem

3-ich Pershonu drugu Donatar za Vpelyacha ako preselyel bi, ter onu, koja vu Zapovedi vupelyivni imenuvana je, hotel nebi, Zebiranye takvo zadnyich Obdersavanye dopuscha, ako vendar zebrani ponugyenoga szebi Poszla prijeti ho-

tel nebi, proti takovomu zato Pravdu Donatar nikakvu nima d).

a) 486: 8. §. 3. b) 492: 43. §. 7. c) 729: 35. d) 492: 43. §. 7.

§. 99.

z-Imanyem negibuchem Ladavecz.

Zvan Prizesnika Ztola Kr. ali Banzkoga, koji ako taki Neplemenit, Vupelivanye valyano zvershava a), vu Chloveku Kralyevzkem za Chazt ovu obnashati potrebujesze

1-ich da z-Imanyem negibuchem, t. j. plemenitem, ter vu Imenu ne Zaloga, nego Vekine (hæreditatem), ali szad naj lada, ali Dosheztja Jush imajuchi, da z-takvemi vu iztoj onoj Varmegyii, vu kojoj Imanya zadoblyena lese b), z-Vremenom ladal bude.

2-och Kada Imanya zadoblyena vu vishe Varmegyiih bi lesala, onda Chlovek Kr. vu vszeh ovih Ladavecz biti mora, jeli vezdashni, jeli buduchi c). Ako vendar

3-ich Zmed Imany, chez vishe Varmegyiah pretezajuchesze, jedno za Glavniczu, druga pako za Prizpadke, vu Liztu Daruvanyzkem imenlyivo bi poztavlyena bila, vu ovom Dogogyaju dozta je, ako Chlovek Vpelyach vu Varmegyii one je Ladavecz, ali vezdashni, jeli buduchi, vu kojoj Imany Glavnicza lesi, ar kajsze vu Glavniczi chini, to izto vsze takaj Prizpadke szlisha, poleg onoga „*vszaki Prizpadek szledi Glavniczu szvoju*“ d).

4-ich vu Pomenykanyu vu Chloveku Kr. Potrebchine ove, Statuczia za nikakvusze ima, ter Imanya drugi valyano dobiva e),

a) 2ae 19. §. 4. b) ond. §. 2. c) D. 22. p. 71. d) ond. y 2ae 52. e) D, 4. p. 67.

§. 100.

Poleg Zapovedi Vupelyivne Cum nos, ali dicitur nobis.

Zapoved Vupelyivna dvojverztna dajesze: jedna *Cum nos* (attentis et consideratis), druga *Dicitur nobis* velisze, od prichetneh vszake Rechi; ar ona z-Rechmi *Cum nos* (*pokehdob da mi zaradi Zaszlusbe preverle, Imanya ova y ova, ovomu y ovomu prikazaliszmo*); druga pako z-Rechmi *dicitur nobis*, (*podavesze nam, da Imanya ova y ova, ovomu y ovomu prikazanaszu*) prichimlyesze. Za zvershiti Statucziu tak jedna, kak druga zadoztna je a): razluchujesze vendar prevnogo

1-ich gledech na *Vandavca*: onu szam Daruvitel, ovu pako davaju van takaj perveshi Kraleyztva Szudczy 1ae 34. 723: 59. §. 13., koji takaj od Chloveka Banzkoga zpominaszze, t. j, od Bana kakti takaj perveshega Kraleyztva Szucz, na Statucziu izvershiti vanposzlanoga.

2-och gledech na *Obztojenye*: ona chez Leto czelo, ova pako Dni 60 szamo vu Mochi obtaje, vu kojeh ako Statuczia zvershilaszze nebi, onda Zapoved vupelyivna druga izproszitisze, ter Statuczia vszikak med Letom od Dana vandane Donacie dovershitisze ima, ar drugach ova zahergyavisze b).

3-ich gledech na *Moch*: ona pogublyenu Donacziu nameschuje, ar vu szebi nyu od Rechi do Rechi zadersava; ne pako ova, ar nyu vu szebi nima, nego na onu szamo pozivaszze szledechemi „*povedaszze nam, da Imanya ova y ova Donata, ovomu y ovomu prikazanaszu, kaj akosze tak ima, onda da ga vu nya vpelyash; z-ovemi ti zapovedamo.*“ Zato prez pokazanum

Donacizium, Litz takov Statucziu zapovedlyiv Kōrenitozt ne probuje: ar za ovu dokazati, napervo doneztisze ima izta Donaczia, ali zapochetna, ali naredbzki nyu nameschujuchi Litz c). Medtem 4-ich Zapovedni *Dicitur nobis* Litz, ako prem za zadobiti szam valyal nebi, valya vendar za szebe obdersati vu Ladanyu ztem bolye, ako y Pregyi nyegvi vu Ladanyu biliszu, ar poleg z-takvem Litzom obzkerblyenoga Ladavcza Poufanye (præsumptio) ztoji, daje pravi Donatar d).

a) 1ae 34. pr. b) 1ae. 33. c) 1ae 34. §. 2. d) D. 6. p. 62.

§. 101.

z-Szvedochanztvom Mezta veruvanoga prikladnem.

Litz Vupelivanye zapovedajuchi kak reklišzmo (§. 98.) na Mezto veruvano zhaja; ovdī on prechtetisze, ponizna proti nyemu Pokornozt ochituvatisze, y Kotrig Obchine redovnichke pravi van poszlatisze umah ima. Tak Ochituvanye ono, iliti Zapovedi Prijemlanye, kak Vanposhilanye Kotriga, na Herbet Lizta zapovednoga, za y podpishesze, ovo po Lektoru Kaptoloma, ali Prioru Klosterzkem, ovo pako, koje vanposzlanoga lme, y Datuma, iliti Mezto y Vreme Vandavka pokazati ima, po Pershonih dveh iz Obchine nyihove a). Vu vanszlanem Naredba seli, dabi y Jezika domovinzkoga znal, y vu Dugovanyih pravdeneh ztranzki chizto bil nebi b), zato takaj na Kanonie szamo takve podignuti odregyuje c). Medtem potrebchine bitue nyemuszu szamo szledeche:

1-ich da je iz Mezta, zaizto veruvanoga, t. j. iz Kaptoloma, ali Klostra takvoga, koji na

Verevrednozt vlaztnu po Naredbe Orszachke podignyen je, iliti obzkerblyen z-Pечатjum vu vszih Poszlih verevrednum *d*).

2-och da je Kanonik pravi, a ne imenichni, ali ako Zapovedni Litz na Kloster zishel je, da Frater je Mashnik, a ne Laikush *e*). Za preprechiti Pomenykanye Redovnika, Kloster Redovnikov 5. da zdersava, ima Zapoved, y kotarzki Biskup ali Ersheg za zpuniti Broj ov, Redovnike imenuvati more, koje na Zpodobu Klosternikov szvojev, Kloster iz Imany szvojev zdersavati dusen je *f*).

3-ich Da med Mejami Kotara szvoga poszluje *g*).

4-ich Da vszaki Mezta veruvanoga Kotrig, vu Priztuplevanyu k-Chazti szvojoj z-Priszegum zavesesze, y pod ovum vsze szvoje buduče iz Verevrednozti Poszle kak obavlyene, da opovedati, iliti referuvati dusen bude *h*).

5-ich Pomenykanye oveh Potrebchin Statucziu y pak nikakvu chini, y Imany drugi y pak dobiti more na Zpodobu Pomenykanya Potrebchin Chloveka Kr., koje Statucziu takaj pohablyuje (§. 99).

a) 723: 39. *b*) 765: 11. *c*) 1741: 16. *d*) 486: 12. 492: 43. 44. *e*) 486: 10. §. 1. *f*) 723: 39. §. 6. 552: 41. *g*) 2ae 21. 723: 40. §. 1. *h*) 723: 39. §. 1. 486: 8. §. 2.

§. 102.

Vu Vremenu narédbykem.

Zvan Pershonih dveh, y oveh prikladneh, pravedna Statuczia potrebuje dalye, dasze vu Vremenu od Naredbe prepisanom zvershi. Prepishuje pako Naredba Leto jedno, med kojem ako Statuczia zvershilasze nebi, Donaczia zaher-

gyavisze, niti ne osive po Statuczie iz Miloschie za Letom vchinyene *a)*, ar Preoszloboda proti obchinzkoj Naredbi neztoji *b)*. Leto ovo rachunasze

1-ich od Vandavka Lizta darovnoga, akoprem iz Privolenya Kr. Donaczia bi zadoblyena bila; szamo da Imany Preimavczu vre predanaszu *c)*.

2-och Od Odomrenya Valuvitela (fatentis) ako k-Prenashanyu Imany, ztopram po Szmeriti Valuvitela naztajuchemu, Privolenye Kr. pridoblyeno je *d)*.

3-ich Kad iz Dvojmbe, jeli Titulusha Privolenya Kr. Shentenczia takaj szudbena podtverdila bude, bi takaj Titulush Jusha Kr. prizkerblyen bil, vu ovom Pripechenyu Statuczia dvoja potrebna je, zverhu Jusha Kr, jedna, y ova med Letom od Vandavka Donaczie, druga pako zverhu Privolenya Kr., koja med Letom od Szmeriti Valuvitela v. P. Priselitela, ali Posznitela zvershitisze ima *e)*. Ako vendar

4-ich Posznitel ali Priselitel med Letom od Vandavka Donaczie vmiral bi, onda tak zverhu Jusha Kr., kak zverhu Privolenya Kr. Statuczia jedna zadoztna je, od Vandavka Donaczie zvershena.

* Od Statuczie medletne od Vandavka Donaczie vanzneteszu Donaczie I. *Sige* od Leta 1386 do Leta 1404. Torka vu osze-bnom, za pervum korizmenum Nedelyum vandane, koje valyaju, ako od Torka ovoga med Letom Statuczia jesze napravila *f)*. II. *Ferdinanda I.* pred Letom 1542 podelyene: ove valyaju od 1. Marcziusha Leta 1542 med Letom z-Statuczium prikreplyene *g)* III. *Mathiasha II.* od Leta 1603 do Leta 1608 zadoblyene: y ove valyaju, ako od 1. Deczembrá 1608 med Letom Donatar vpelyan je bil *h)*

a) 405. §. 15. *b)* 2ae 11. §. 1. *c)* 1ae 32. Pr. 1ae 63. §. 3. *d)* Ond. §. 4. 6. *e)* Ond. §. 5. *f)* 1404. §. 18. *g)* 1542: 23. D. N. *h)* 1608: 21. p. c.

§. 103.

y ne skomcze.

K-Valyanozti Statuczie zadnyich y to potrebujesze, da oni, kojem Donaczia bi mozbit predszugyevala, nyoj szuprotrechi mogu, y zato da Statuczia ochito, y na vszeh Znanye, ne pako skomcze, zkrivech, tatzki, nachinyasze. Iz toga Zroka zvershavatisze mora:

1-ich na Liczu Imanya prikazanoga, t. j. vu Imanyu prikazanom, ne pako vu drugem Donatara Imanyu *a*).

2-och po belem Danu: ar po Nochi, ali kad pomrachilosze vre bi, napravlyena, vrednosze za skomnu dersi.

2-ich Pred zkuppezvanemi ne szamo Szuzsedi y Mejashi, nego y Mezta prikazanoga Ztanovniki *b*). Ove zato na Dan y Mezto Statuczie, pod Kastigum Szvedochantvo kratech, Vpelyachi, t. j. Chlovek Kr. z-Szvedochantvom szvojem naredbkem zkupa, vu Vremenu pozvati imaju, t. j. da med Danom Pozivanya, y med Danom Statuczie, Danov naj menye 15. iztechesze, Dana vendar Pozivanya y Dana Statuczie zkup rachunajuch *c*).

4-ich Za Statucziu zkomnu y ona imasze, koja vu Imanyih oneh, koji kakti Ablegati, t. j. Poszli vu Dieti, iliti Orszaga Zboru, ali kakti Legati, t. j. vu Dvorih Kralyev ztranzkeh z-Oblaztjum Kralyevzkum, ali vu Komishiah Kralya, y Kralyetzva nahajalisze bi, vu Vremenu nyihove Nenazochnozti, napravlyasze *d*).

a) 1563: 45. *b*) 1647: 136. *c*) 1635: 49. *d*) 1647: 135. 1655: 32.

§. 104.

Skomne Kastiga.

Poszedlja Statuczie tatzke jeszu :

1-ich Donatar na Pravdu onoga, koji onda Odvetkuvanye vu Imanyih izteh imal bi, Szudu oszminzkem podanu, neszamo vu vekne Imany zadoblyeneh Preczembi, nego y vu tom takaj obszugyujesze, da Imanya pod Plaschom (præ-textu) Statuczie zavjeta mozbit, povernuti dusen je, prez dasze, y z-kojemi Vrachtvi pravdenemi szlusiti bi mogel a).

2-och Statuczia za potertu imasze, y nikakvu b), y zato Imanya, ali Ladavecz vezdashni, ali gdo god drugi zadobiti more D. 22. p. 65. gde velisze, da kad dva jedno izto Imanye bi zadobili bili, zmed kojeh jeden na Liczu Imanya vpelatisze dati zamudil bi bil, Imanye onda onoga je, koj na Liczu Imanya vpelyatisze je dal.

a) 1563: 45. §. 4. 5. b) 1647: 136.

§. 105.

Od Licza Mezta Zprichavanya.

Od Vupelyivanya na Liczu Mezta zprichava vendar

1-ich *Imany Glavnicza*: nego ochituvatisze mora, da na Glavniczi Imany chijena Statuczia vsze takaj Prizpadke szlisha, ovo ako ochituvano je, onda na Licze vszakoga Prizpadka vanziti treba ni, nego na Liczu Glavnicze vchinyena Statuczia tak vzimlyesze, kak da na Liczu Prizpadka vszakoga ona napravilasze bi bila a),

2-och *Boj*: zaradi kojega, ako k. Meztu pri-blisavatisze szegurno bilo nebi: Statuczia zver-shitisze mora 1) vendar vu onoj iztoj Varme-

gyii, 2) vu Mezto onem, gde Shedrie, ali Zpravischia varmegyinzka dersesze; 3) pred Szuszedi plemenitemi y neplemenitemi, y Mezta prikazanoga Ztranovniki; 4) pred Viczekomeshem, y Szuczem Varmegyinzkem, ako z-Poszli obchinzkemi bi ladali b).

3-ich *Kuga c)*, ne verdar Robiteli ali Tolvaji, kajti proti ovem Szamoszvojecz takaj, Szegurnozt zadoztnu prizkerbetiszi more d).

a) D. 3. p. 66. b) 1647: 136. 1563: 45. c) D. 28. p. 72. d) D. 21. p. 71.

§. 106.

Nachin Statuczlu zvershavati.

Oztaje Nachin Statuczlu zvershavati. Od Ztarine obdersavasze ov: kada najmre zkupzezvani na odlucheno Mezto k-Terminu, t, j. na Dan ztavlyen vre zkupdoshliszu, y Dan izti Imena Nazochneh Vpelyachi marlyivo zapiszaliszi jeszu, kaj pred Statuczium vchinitisze ima; ar za Nazochne oni szamo, koji josh pred Statuczium vigyevalisze bi, imatisze mogu, — Vpelyachi poszle iz Rezidenczie Dotergnyenoga, ali Znamenlyivoga, ali iz Ztanuvanya za Chasz Statuczie pripravlyenoga, kad takvo nashlosze nije — po velikem Danu van zhajaju, y nazochne van zpelyivaju, ali na obchinzku Vuliczu, ali na Dvorische Ztanuvanya, ali na drugo proztraneshe Mezto. Ovde

1-ich Chlovek Kr. zkupzezvane opomene, da na vsza, koja chuli, y videli budu, dobro naj pripaze, da kad bi treba bilo, pod Priszegum ona vsza poszvedochiti mogli budu. Zatam

2-och Chlovek Kr. ochituje, kak Darovnik, kojega doztojno imenuje, zaradi preverle Zaszlusbe Daruvanoga, kojega takaj po Chazti

poveda, iztomu ovomu, y nyegvem Odvetku y Poszledjem muskoga, ali obodvojega Zpola Grada N. z-Prizpadki ovemi y ovemi, koje po Imenora izbrazja, prikazati doztajal bi bil, pridavshi, kak to izto iz zadoblyenoga Lizta Daruvanyzkoga iztiniteloszebi, kojega potlam na Glasz y prechteje, y vu Jeziku materinzkom raztolnachi. Zatem

3-ich Chlovek Kr. na dalye ochituje, da Poszel Vupelyivanya nyemu y poleg ztojechemu Kaptolomzkomu ali Klosterzkomu Szvedochantzvu izruchen je, y zapovedan, pridavshi, kak to dobroztivni (benignum) Kralyevzki ali Palatinalzki ali miloztivni (gratiosum) Biskupzki, ali Velikoga Orszachkoga Szucz zapovedajuchi Litz pri nashih Rukah nahagyajuchisze szvedochil bi. Litz ov onda umah prechtejesze y vu Jeziku materinzkem raztolnachujesze. Dalye

4 ich Chlovek Kr. poszluje ovak, veli najmre, da anda proti Litzu ovomu dobroztivnomu, ali miloztivnemu vszu Pokornozt izkasujemo, kak dusnizmo, zato mi iztoga Gozpona Donatara, koji y pak doztojno imenujesze, y po nyim vszega takaj nyegvoga Odvetka, y Poszledje nyegve vsze, muskoga, ali obodvojega Zpola, kak vre Imanya prikazana bi bila, vu izti Grad prikazani, y vsze nyegve Prizpadke, koje kak y Grada y pak imenuvati treba je, obichajno vupelyivamo, ter izta Imanya ova vsza, zevszemi nyihovemi Hasznuvanyi, Jushami, y Dobrochinztvi vu vszi Czelochoj predajemo. Potlam

5-ich Vpelyachi Donatara, jeden za desznu, drugi za levu Ruku poprimu, nyega na Korachajev nekuliko popelyaju, Chlovek pako Kr. zadnichmu Falat Zemlye vu Ruke poda, damu takvu Znamenyu takaj, czeloga Fundusha prika-

zanoga predaje. Szlediju Izvikavanya Vivat! y iz Musarov Puczanye.

§. 107.

Vpelyachev zatem 1) Zkupbitje Dan 15. (Fatal).

Za dovershenum z-Nachinom ovem Statucziom Vpelyachi dusniszu

1-ich josh drugi y trejti Dan, vu ovem iztom Meztu prebivati, da Donaczia kakti z-Vsivanyem tverdisze. y bolje na Znanye dojde.

2-och Dan cheterti oditi mogu, dokle vendar 15. Dan, kojisze *fatales*, iliti neprilichni zovu, neztechejusze, zkupa oztati, y Szuprotrechja, ako koja chinilaszebi, zkuppoztavlyeni prijeti moraju; ar jeden prez drugoga nit Statucziu opovedati, t. j. referuvati more 50: 559 Po oveh Danih

3-ich Czelo z-Poszlom Vpelyivanya Baratanje na chizto prepiszano, y po obodveh podpiszano onomu Meztu veruvanomu, iz kojega Szvedochantzvo van poszlano bilo je, [predati imaju. 43: 492.

§. 108.

2) *Lizt China Statuczie Opovedlyiv.*

Opovedlyiv ov zverhu kak zvershene Statuczie od Vpelyachev van dan Lizt (relatio) szledecha vuohiti ima:

1-ich koji vsze na Chin Statuczie [pozvani biliszu, y koji vszi zmed pozvanemi Pozivanyu zadoztaszu vchinili, z-Imeni y Pridovki, kak y Ztalishem nyihovem: ar kak drugach Szvedochantzvo kratelyi zeznatisze bi mogli, y na Kastigu potegnuti 492: 43. §. 9.

2-och Dana, kojega prichelasze, Mezto, vu kojem, y da po belem Dnevu Statuczia napravlyena je: ar od onoga, Dani *fatales* brojitisze pochimlyu, y Szuprotrech, jeli vu oveh Danih je poztavlyena, szamo iz pervoga Statuczie Dana izluchisze, iz Mezta pako, y iz Dana beloga, da Statuczia skomna bila nije, vidisze.

3-ich Imena, Pridovkov y Ztalisha oneh, koji proti Vpelyivanyu Szuprotrech ztaviliszu, z-Danom, koj, y z-Nachinom; z-kakvemszeje nachinila, anda jeli na Rechi, jeli na Piszmo, jeli vu obchinzkom (in genere), jeli dogodlyivo (conditionate), t. j. na kuliko bi Statuczia predszugyevula, jeli vu Pershoni Szuprotrechnika, jeli po Oficizianu, ali Podlosniku nyegvem, jeli nepodlosenem ztavilasze je, y ov jeli za Poszel oproshen, jeli ni bil, takaj vuchiti ima, pokedob da neoproshenoga Szuprotrech za nikakvysze ima. D. 20. p. 70. 486: 10. §. 7.

4-ich Ako szuprotrekel nije nigdo, ali Szuprotrech szvoju, ako koj med dani neprilichnemi nazad vzel bi bil, y to z-Danom Nazadvzimana napervo dati mora: ar kaj god pred Vpelyachi vchinisze, y China Statuczie szlisha, to vsze zdushno opovedati imasze 492: 43. K-tomu

5-ich vu izti Litzt ov, czeli Statucziju zapovedajuchi Litzt do Rechi, Naherbetki (indorsata) ovoga, y pred vszem Vanposhilanya Szvedoka redovnichkoga szvedochujuchi Naherbtek poztavitisze, dasze nezamudi: ar po tom, da Vpelyachi iz Oblazti vlaztne barataliszu, vidisze. Dapache

6-ich kad poleg Lizta zapovedajuchega *Dicitur nobis* Statuczia zvershilasze je, onda iztu takaj Donacziu vu Litzt ov opovedlyiv do Rechi prepiszati szvetujesze: ar vu Probe Jusha korenzkoga, koja Napervodoneshenye Donaczie za-

pochetne, ali za takvu dersane (surrogat) potrebuje, Pomenkanye Donaczie zapochetne, mozbit pogublyene, Litz takov opovedlyiv chizto nameschuje 1ae 6.

§. 109.

3) *Priszegu ozkrunujucheh Kastigu zvanredna.*

Prenapiszani Statuczie kak zvershene Litz ov opovedlyiv, kada Mezto veruvanomu, odkud Szvedochantzvo imano je bilo, predajesze, vu ovoj Priliki Chlovek Kr. Priszegu telovnu (corporale) poztaviti *a*), Szvedochantzvo pako mora na Priszegu Chazti szvoje pozivatisze *b*), ter tak obodva Mezto veruvano zasegurjati dusnizmu, da zaizto verno Opovedanye zvershavaju, nikaj zamuchechi, kajsze pri Statuczii bi pripe-tilo bilo, ali drugach povedajuchi, neg kakszeje baratalo. Poszedlja neiztinzkoga Opovedanyaszu.

1-ich Statuczia na nikaj zpravlyaszze, y za nista dersisze *c*).

2-och Szvedochantzvo zgubi Dobro redovnichko, z-goruchem Selezom zaznamenujesze, y vu Vuzu vekivechnu dozpe *d*).

3-ich Kaptolom, ako z-Znanyem Lizta neiztinzkoga van dal bi bil, Pechat zgubi, y vszaki nyegov Kotrig, vu Znanyu Prevare ztojechi, Kastigu ozdi pod 2-och povedanu dobiya *e*).

4-ich Chlovek Kr. laslyivo Opovedanye chinechi, Glavu, y vesz Imetek szvoj zgubi *f*).

* Ako iz Nezpazlyivozti Falinga takva vu Litz opovedlyiv zmeshalaszebi, takvu popraviti more szamo takaj Mezto veruvano *g*). Na Zapoved pako popravlyivnu (correctorium) mora 78 : 563. Ako vendar Falinga bitna podlesala bi, onda poleg novoga, Statucziu zapovedajuchega Lizta, Statuczia druga chinitisze ima, zvan da Leto od zadoblyene Donaczie preshlo bi vre bilo : ar onda Donacziu drugu izkati treba je, ako

mozbit vre drugi techasz Imanya izta dobil nije, po-
kehdob da Kraly Donacziu szvoju nazadvzeti nemre *h*).

a) 492: 43. §. 3. *b*) Ond. §. 2. *c*) 1647: 135.
d) 492: 43. §. 4. 5. 2ae 16. §. 3. 4. *e*) Ond. *f*) Ond.
§. 6. *g*) 566: 24. *h*) 1ae 37. §. 9.

§. 110.

*Baratanye Verevrednozti z-Liztom Opo-
vedlyivem.*

Relaczia ova, iliti Statuczie kak zvershene
opovedlyiv Litz ov, kad Meztu veruvanomu vre
predalszebi, morasze on potlam

1-ich vu Meztu ovem ne szamo prechteti,
nego y po dveh iztoga Mezta Pershonah podpi-
szati *a*), z-onem oszebnem Ochituvanyem, da
nozochno Opovedanye pod Priszegum naprav-
lyeno je, drugach Statuczia je od izte Pravicze
nikakva *b*). Za dovershenem z-ovakvem Nachi-
nom Podpiszavanyem, Opovedanye izto

2-och vu Protokol prepishesze, y vu Lizto-
zhranische Mezta iztoga veruvanoga poztavlyasze,
Donataru pako, zverhu kak zvershene Statuczie,
Litz Statucziu opovedlyivo — szvedochanzki daje-
sze van. Ovoga on

3-ich med Letom od chinyenoga Opoveda-
nya, kadagod bi hotel, prez vszakoga zapove-
dnoga Lizta, za Letom pako szamo poleg poka-
zanoga Lizta izizkavlyivo zapovednoga (requi-
sitorium) dobiva *c*).

a) 723: 39. §. 14. *b*) 559: 50. §. 1. *c*) 723:
43. §. 3.

§. 111.

Statuczia ranyena Ladanye Donataru ne daje.

Iz vandoblyenoga szvedochanzkoga Lizta
zhaja van, y zeznavasze, jeli, all ni Szuprotrech

proti Statuczie poztavlyena, y to takaj, ako Szuprotrech med Dani neprilyichnemi bi nazad bila vzeta. Okolicze ove trojverztu takaj chine Statucziu. Jedna najmre velisze:

1-ich *chizta*, kojoj med neprilichnemi Dani szuprotreklosze nije. Ovoj ono lastovito je: da Donatar vu Imanyaszi prikazana szlobodno vleza-va, y onaszi takaj szilnum Rukum 715: 28. §. 2. szlobodno vzimlye. Medtem Statuczia chizta, Ladanye vendar ne probuje, kajti biti more, da Ladavecz med Dani neprilichnemi, akoprem szuprotrekel nije, Donatara vendar vu Imanya nije puschal, y na Putu Mochi da Donatara preobladal je. D. 7. p. 62.

2-och *ranyena*, kojoj med Dani neprilichnemi szuprotgovarjasze. Oveh je 15. od Dana prvoga Statuczie, onoga takaj pribravshi, rachunajuch 563. 46. Pr.

3-ich *ochischena*: kada Krepozst Szuprotrechja neprilichnoga preztala je, ali po Nazadvzimanyu, ali drugach. Med ovum y chiztum, Krepozgledech, Razluka nije: ar obodvoja od Szuprotrechchi szlobodna je.

§. 112.

Zvan da po Nazadvzimanyu Szuprotrechchi.

Nikaj tak naravzkoga nije, kak da kaj tak-sze razvese, kak zkupdoshlo je. Reg. Jur. 35. Anda da od Szuprotrechchi takaj szlobodnosze odztuplyuje, dvojiti nigdo nemre. Vehinitisze to more

1-ich pred vszakem veruvanem Meztu, ali pred Kralyeztva Szuczem pervem (Ord.), ali nyegvem Mestrom 2ae 17. §. 4.

2-och pred iztemi Vupelyachi vu Daneh neprilichneh: ali Nazadvzimajuchega Ime vu

Opovedlyivom Liztu razlosno ztati mora, drugach Tusbu iz Chiztoche (ex puritate) Donatar nima D. 3. p. 153.

3-ich Kad Szuprotrechje nazad vzial bi on, koji Mezto drugoga je szuprotrekel, Nazadvzimanye ovo, onomu nikaj neskodi, namezto koga Szuprotrech poztavilaszeje, ar Oblazt za Szuprotrech poztaviti, ne pako za nyu nazadvzeti imal je. D. 5. p. 153.

§. 113.

Ali drugach od ovesze bi ochiztila.

Zvan Nazadvzimanya, Statuczia ochischuje-sze takaj

1-ich Kad Szuprotrechnik vu Szemenu do-tergelsze bi 715: 28. §. 12.

2-och Kad po Oszudi szudbene Szuprotrech na nikaj bisze zpravlyala: ar y takva za Nebitje imasze.

3-ich Ako Szuprotrechnik z-Donatarom vu Tranzakcziu bi ztupil, y Imanya mu bi odpuztil.

4-ich Po Oztarenyu: kad Szuprotrechnik, szvoj z-Szuprotrechjum podersani Jush, chez Let 32 poizkal nije.

§. 114.

Pravde iz Statuczie.

Statuczia Pravdu podaje.

1-ich Donataru proti Chloveku Kr. ali Pal. ali Prel. Darovnika vpelyati nehotechemu, na Kastigu Markih 6. z-Ztroski. (§. 98.)

2-och Donataru na Kastigu Markih 16. proti onem, koji k-Statuczie doshli niszu, akoprem pozvani. (§. 103.)

3-ich Odvetku proti Donataru zaradi skom-

ne Statuczie, na Povrachek Imány prikazaneh,
y Kastigu vekne Preczembe. (§. 104.)

4-ich Okvarjenomu proti Vupelyachem, za-
radi laslyivoga Opovedanya, pred Szudom oszmin-
zkiem, zaradi Velikoche Kastige. (§. 109.)

D E L V.

O d S z u p r o t r e c h j a.

§. 115.

Jush zdersava.

Protivne Volye nashe, zaradi Chine, vu nash
Preszud poztavlyene, Ochiveztenye, Szuprot-
rechje velisze. Zato Szuprotrechje

1-ich kulikoputi nam pedszudlyivo bara-
chesze, tuliko takaj puti ztavitisze ima, ar dru-
gach vu Preszud privoliti szudimosze zae 62.
Medtem Szuprotrechje

2-och Jush szamo zdersava pred imani 1ae
79. §. 2. novoga pako daje nijednoga, zvan ono-
ga Pripada, kada Szuprotrechniku, akoprem iz
Ladanya Statuczii szuprotgovorechemu Dona-
tar vendar Ladanye bi zavjel bil: vu ovem Do-
godu Szuprotrechje Jush, Donatara na Tnsbu po-
tegnuti, daje.

§. 116.

Kad preprecheno nije.

Po Iznimke nit Jusha nezdersava:

1-ich gde vsza Vrachtva pravdena jeli po
Naredbe, jeli po Pogodbe zztavlyenaszu, ar y
Szuprotrechje pravdeno Vrachtvo je.

2-och za podignuti po 32-mi Leti Tusbe ztanovite, koje med ovemi Leti uprav pochetisze moraju, ar po Zhajanyu Let oveh zdichisze vishe nemogu, makar vu Medvremenu visheput Szuprotrechje poztavilosze je bilo, ter ovak Jusha Pravdu podignuti biszi Szuprotrechnik bil visheput zdersaval. Tusbe takveszu vu oszebnom

1-ich na Davanye, ali Prijemanye Zroka Szuprotrechja D. 9. p. 33.

2-och na Popravlenye Dela bratinzkoga, ali na Delenye novo 729: 36.

3-ich na Davanye Szuprotztavlyanya, ali Odgananya Zroka D. 8. p. 33. K-tomu

4-ich na vekshi Szud Pozivanye D. 16, p. 42. D. 3. p. 194. y

5-ich Noviszud D. 8. p. 53. po Letih 32. takaj nedopuschasze.

§. 117.

y Preszud nahagyasze.

Szuprotrechje dalye y onde je zabztunzko, gde Preszuda nikakvoga nije. Anda

1-ich koji szamo Penezé szvoje iz prikazaneh Imany van bi potrebuval, Statuczii szuprotrechi nima: ar Donaczia nichije Peneze, nego Szvojnozt szamo Imany prikasuje.

2-och Senzke novoj Donaczii szuprotrechi takaj nemoraju: kajti ova Pokolenya Jush ne zaitira, nego dapache nyega josh prijachi, anda Senzkem ona kad ne vzimlye nikaj, zakaj lbi takaj nyoj ove y szuprotgovorile D. 1. p. 151.

3-ich Kada gdo Szvojnozt tугуу bi prodal bil, Statuczii ober Privolenya Kr. koje Kuplenyu szvojemu Kupecz pridobiva, Szvojniuk szuprotrechi takaj nima: ar Privolenyu Kr. vekshe od Fashie Krepozti nije. D. 2. p. 153. Jednako

4-ich Kada izti Szvojniki Dugovanye szvoje bi prodal ali zalosil bil, Zkupdelniki Prodavcza, Statuczii Kupcza zverhu Privolenya Kr. szebi prizkerblyenoga y pak szuprotrech i nimaju, y Szuprotrech akoprem neztavechi, vendar iz naredbzkoh Zrokov na Potiranye Fashie, ali na Odkuplavanye Zaloga Pravdu podignuti mogu. Kajti Fashie vszake Narava ona je, da iz naredbzkoh Zrokov potretisze, Zalog pako, kad Leta zishlaszu, da odkupitisze more; vre pako Privolenye Kr. nit Fashie, nit Zaloga Naravu ne prevracha, anda Zkupdelnikom Statuczia chizta ne preszegyuje, y zato szuprotrech i nyim zakaj bi y treba bilo. D. 11. p. 68. Takajshe

5-ich proti Delenyu bratinzkomu, Odtugyenyu Zazkerbe, hasznovitoj Zamembi (cambium), kajti Chini ovi nikomu ne preszegyuju, Szuprotrech je zabztunzko je.

§. 118.

Ztavlyasze na Mezto.

Zvan prenapiszaneh Pripadov, vu podlesemchem Preszegyenyu, szuprotrech i zadnyich haszni, kajti Jush zdersavasze, y Oztarenye pretergnyujesze, ali to y na Mezto y Nachinom, y vu Vremenu naredbzkem chinitisze mora. Gledech na Mezto Szuprotrech je drugo je:

1-ich *zkryvno* (occulta); ovo biva I. ober Dugovany plemenitaskeh, ali pred Mezti veruvenemi, ali pred pervemi Orszaga Szuczii, ali pred oveh Mestri 2ae 17. §. 4. II. ober Dugovany varaskeh pred Varashem 3ae 14. §. 5. Drugo je

2-och *ochiveztno* (manifesta); ovo biva I. ober Dugovany plemenitaskeh, ali vu Prilike Sta-

tuczie, kade vu oszebnom Donaczie vlatne szuprotgovarjasze, ali vu Varmegyinzkom Zpravishu. II. ober Dugovany jeli plemenitaskeh, jeli ne takveh, ali po Putu Mochi, ali po Liztu Szuprotrech zadersayajuchem, y po Pershone szudbene predanem onomu, koj preszugujuje, ali po Pravde Podignenyu, y ovo je naj obichajneshe, y naj bolyshe Szuprotrechje 1ae 79. §. 2. 3ae 14. §. 4.

§. 119.

z-Nachinom.

Nachin Szuprotrechje ztaviti poleg Mezta, na kojem ovo ohinisze, takaj razluchen je. Ar posztavitisze more

1-ich *vre na Rechi, vre na Piszmu*: Kada vu oszebnom ztavlyasze, ali zkriveno, ali pred Varmegyium, ali vu Priliki Statuczie: iz pervesheh Mezt ober chinenoga Szuprotgovora szvedochno takaj Piszmo vansze daje, ne pako od Vpelyachev; ar ovi Szuprotrechje napravlyeno vu Litz opovedlyiv poztaviti szamo moraju. Drugo biva

2-och *szamo na Piszmu*: kad vu oszebnom ali z-Zdisenyem Pravde, ali po szudbenem Liztu Szuprotrechje ochitujesze: vu zadnyem Pripadu Szudecz Szuprotrechja Litz predajuchi, zverhu komu, y kakve predane Szuprotrechi, od szebe szvedochnoga Lizta daje van. Drugo naj poszle

3-ich ztavlyasze, *nit na Rechi, nit na Piszmu*, — nego *z-Mochjum*: ali Meje od Naredbe poztavlyene, vu mochnem Baratanyu prekorchiti szlobodno nije, ter Zporednozt nekrivlyivoga Branenya pred Ochima biti mora.

§. 120.

y vu Vremenu naredbkem,

Vre od Vremena, vu kojem Szuprotrechje ztavlyasze : ovo tak zebratisze mora, da med nyim, y med chinyenem Predszugyenyem Oztarenye josh zpunilosze nije: ar za dovershenem Oztarenym Szuprotrechje zabztunyzko je, pokehdob da Jusha, koji z-Szuprotrechjem zdersatisze bi imal, Oztarenye zatira. Zato

1-ich za nezgubiti Korenitozt, ali med Letom, ali med Leti 32-mi, kak vre Dugovanye varasko, ali plemenito bilo bi, szuprotrechi imasze 1ae 78. §. 2. 3ae 15. Pr.

2-och za nezgubiti Ladanye, y Szlobódu z-Mochjum szlusitisze, t. j. za pretechi drugoga, dasze vu Ladanyu ne zdersi, szuprotrechi josh med Letom, [da ovo Mochnik vu Ladanyu nezpuni], treba je 1ae 68. Vanznemshi

1-ich Szuprotztavlanye (opposit.), y Odgananye (repuls.): ar obodvoje Dan izti Egseku, czie zvershitisze ima, drugach nikaj nehaszni.

2-och Szuprotrechje neprilichno, koje med neprilichnemi Dani jedino ztavlyasze 563: 46, y od ovoga vezda obilneshe.

§, 121.

Szuprotrechje neprilichno, z-Pozivanyem na Szud, hipno pozdravlyasze.

Za ztavlyenum ovum, Vpelyachi umah Szuprotrechnika neprilichnoga vszakoga na Dan 1. pred Tabulu Kr. ali B. za Zroka povedati Szuprotrechi, pozvati imaju. Okolo ovoga Pozivanya v-Pamet jemlyi:

1-ich Szuprotrechnik vre vu Pershoni, vre vu Punoblaztniku szvojem, vre po Liztu poshazt-

lyivem, kak najmre Szuprotgovor ztavitl je, pozivasze. Medtem

2-och po Liztu nit pozivati, nit szuprotrechi ne szvetujesze: ar vre pripetcze, vre po zlem Lyudi Hotenyu, Lizti prevnogiput, vre keszno, vre chizto ne pradavajusze.

3-ich Vu ztarem Vremenu, na szamo takvo Pozivanye Szuprotrechnik Dan 15-ti na Szud ztavitisze je imal, ne vendar od Dana Pozivanya, nego od Dana zachetoga pervoga, za Pozivanyem oszminzkoga Szuda, rachunajuch.

4-ich Ovo izto Pozivanye niti denesz zamuditisze nima: ar Pravdovisz (litis pendentiam) poragya; medtem na szamo Pozivanye takvo Szuprotrechnik neprilichni vishe ztavitisze na Szud nima, nego kad Tusba predavasze, onda put drugi, ter priszmeno pozvatisze mora. 723: 26.

§. 122.

Zapuschano Ladavczu.

Zrok zakaj Szuprotrechje vu oneh Danih 15. ztavlyeno, neprilichno velisze, je on: kajti tak szuprotrechi imajuchemu, t. j. z-Imanyi zadoblyenemi Ladavczu, kak y Donataru iztomu skodlyivo je. Onomu zato, kajti

1-ich Ladavcza, koj vu Danih oveh szuprotrechi zamudil bi, Donatar z-Mochjum takaj van ztirati iz Ladanya more 715: 28. §. 2. Ako pako

2-och Zaradi Szuprotztavlyanya, y Premochi Ladavcza, vu Ladanye szebi prikazaneh Imany, Donatar vlezti mogel nije, onda ovomu, ali Doshetnikom nyegvem Tusba iz Chiztoche Statuczie dajesze, ter Ladavecz, za dokazanemi za dokazati potrebniemi, iz Ladanya po Egsekuczii van poztavlyasze. *Ond.* Van hichen vendar

3-ich Ako Jusha kakvoga vu ova izta Imanya imati stimal bi, Jusha toga zvan Ladanya poizkati more 563: 46. §. 3.

§. 123.

Ztaulyeno Donataru prevnogo skodi.

Nego y Donataru prevnogo Szuprotrechje neprilichno skodi: ar Ladavecz iz Ladanya szvoga vu Danih neprilichneh, ako bi szuprotrekel bil, onda

1-ich Donatar Ladanye Imany prijeti neszme, y Szuprotrechnik takaj na Put Mochi zpuschatisze more. Zato

2-och Donatar Jushi szvoj, ako kojega po Donacie, da je zadobil, stima, zvan Ladanya izkati, y szebe prez Szada techasz poterpeti ima. 59: 649. Ako pako

3-ich Donatar na Szuprotrechje neprilichno nepazech, vu Imanya zadoblyena vlezti podztuplyevalszebi, niti na szudbeno Opominanye ona nazadpovernuti hotel nebi, onda proti szebi Tusbu zdise iz Ladanya Vanhichenoga, po kojoj Szudecz dosheztlyivi Donataru ne szamo vu Imany Povrachku, nego ober toga vu proztoj takaj Imany izteh Preczembi obszuguaye. 492: 59. §. 3. Medtem

4-ich Donatar Jusha szvoga zvan Ladanya poizkati nit vu ovom Pripadu neprechisze. 563: 47. §. 4.

§. 124.

Kada iz Ladanya Szuprotrechi ni je?

Kada ali iz szvojega lastovitoga, ali iz Fiskushevoga Ladanya Donacia zadobivalaszebi, onda iz Ladanya Szuprotrechi nije: kajti niti Dona-

tar szebi szamomu, niti Fiskúsh kakti szvomu lazovitomu Chinu szuprotrechi nemre. Anda vu Pripadu obodvojem Szuprotrechniki ako koji videtisce dali bi, vszi szamo takviszu, kojisze zvan Ladanya nahagyaju. Od oveh znati je

1-ich da ovi vu Danih neprilyichneh szuprotrechi nemoraju, ter y potlam szuprotrechi ovi mogu, pred kojemgod Meztu naredhzkem; szamo da med Vremenom Oztarenya to vchinsze, kajti zpunyeno Ladavcza Oztarenye, Szuprotrechnika Jush vubija. Medtem

2-och Pravde na Prijemanye Zroka Szuprotrechi takvi nimaju, koji med neprilichnemi Dani ne szuprotvele; kajti szamo za neprilichne Szuprotrechnike Pravda ova dana je 563: 47. §. 2. Zato takvi Pravdu iz Korenitozti drugu zdichi imaju, ter Senzke vu oszebnom, ako taki Novi Donaczii szuprotrekle bile nebi na *Jednakochu Jusha* zvanu, ali na *Delenye*, ako ovo, vre jenput imano probuvati bi moge*.

* Vele da Pravdu iz Korenitozti pocheti, y on bi mogel, koji 1) Szuprotrechje szvoje neprilichno nazad bi vzial, 2) chijega neprilichno Szuprotrechje po Oszudi zatirasze, pokehdob da jeden y drugi, kak da med Dani neprilichnemi nit szuprotrekel bil nebi, za takvoga dersatisze bi imal. — Ali Szuprotrechje nazad vzeto, oztaje vszigdar nazad vzeto y zarteto oztaje vszigdar takvo: vre pako niti proti Chinu szvojemu baratai nedopuschasze, y potertoga Szuprotrechja Zrok od neprobuvane Szvojnozti drugi nijeden ni, koja vendar vu Pravdi iz Korenitozti (ex radicalitate) probuvatisze takaj ima. Medtem chijega Szuprotrechje poterloszebi, takvomu josh Noviszud odpert oztaje.

§. 125.

Szuprotrech neoproshena szamo Zkupdelnika

Velisze y to, da prez takaj dane Oblazti vszaki, y za vszakoga szuprotrechi more, tak

zato, da Szuprotrechje vu Redu Jusha nikakvoga nedaje, y zato takaj, kajti zverhu Szuprotrechniku prez Oblazti, Kastiga nikakva ztavlyena bila nebi. Ali niti Pregreske Jusha nedavaju, niti vu vszeh oveh imamo ztavlyeneh Kastig, y vendar nijednu napraviti szlobodno nije. K-tomu Iznimke vu Pripadih van ne znetih Ravnilo kruto jache: kajti anda dva szamo Pripadi van bi zneti bili, vre zato izto prez Punoblazti szuprotrechi vu Pripadih drugeh dopuscheno biti nemre. Dva oni Pripadi jeszu ovi.

1-ich Kad Zkupdelnik bi szuprotrekel bil: Szuprotrech ovoga drugem takaj, jedinyenoga Jusha imajuchem, prez vszakoga Naruchanya pohaszni D. 1. p. 46.

2-och Kad szuprotgovoril bi Zaloga dersechi, akoprem szamo zaradi Shume (kaj chiniti zadnyich nemora), koju vu Imanye poztavil bi bil, Szuprotrech ovoga y prez dane Oblazti, Jusha takaj Szvojnika zdersava: kajti Zalosnika Ladanye za Ladanye iztoga Zalositela dersisze. D. 46. p. 77.

§. 126.

y Zalosnika, drugem takaj pohaszni.

Pitasze szad, kad Zalosnik szuprotrekel bi, proti komu onda Donatar Tusbu podati ima? Rechi treba je

1-ich kad vu Ladanyu bi Zalosnik josh bil, onda tak ov, kak Zalositel, da kakti nezezvan Egsekuczisze neszuprotztavi, pozvatisze ima: medtem ako taki ne od Donatara, nego od Zalosnika na Evikcziu szamo Zalositel pozivalsze bi, zato vendar y on na Probuwanye Titulusza szvoga Donatara primorati more, kajti kak veli. D. 46. p. 77. Szuprotrech Zalosnika za Szuprotrechje Zalositela dersisze.

2-och Kad Imanya Zalositel iz Zaloga vre nazad bi dobil bil, onda ov szamo pozivasze, y akoprem vu Vremenu poztavlyene po Zalosniku Szuprotrechi, Zalositel vu Ladanyu josh bil nije, vendar Donatara na Probu Titulusha szvega y pak potegnuti more: kajti Ladanye Zalosnika za Ladanye Zalositela imasze, odkud Szuprotrech Zalosnika chini tuliko, kak da Zalositel szam bi szuprotrechel bil. D. 46. p. 77.

3-ich Kad Zalositelu Imanya vre nazad bi dana bila, ako onda ne ov, nego na Davanye Zroka Szuprotrechi ako szam Zalosnik pozivalszebi, ovoga pako Szuprotrech kajti ztavilsze nije, iz *Nepokorschine* (contumac.) bisze zatirala, Donatar zato na Egsekuoziu naj nejde, kajti Zalositel kakti Ladavecz nezezvani pravednosze szuprotztavlya.

4-ich vu iztom Pripadu, ako Donatar ne na Egsekuoziu, kajti Szuprotztavlyanya bisze bojal, nego iz Chiztoche Statuczie zaradi zaterte, (cassat.) iz *Nepokorschine* Szuprotrechi bi Pravdu podigal, y pak zabztuny poszluje, kajti vu Zalosniku, y Zalositel za Szuprotrechnika dersisze, vre pako Szuprotrech Zalositela josh zatiralasze nije, anda gledech Zalositela Donatar Statucziu chiztu nima: zato Szudecz Donatara na Pravdu na Davanye Szuprotrechi Zroka naputiti ima, vu kojoj Donatar Titulusha Donaczie probuvati mora D. 5. p. 153.

§. 127.

Szvojniki Zalosniku Korenitozt ne probuje.

Kada pako Zalositel vre odomerl bi bil, onda Donatar po Putu takaj krajshem t. j. po Pravde zalosne k-Imanyam szebi prikazanem dojt more: kajti Korenitozt Szvojnika na Pitanye po-

ztaviti Zalosnik nemre. D. 54. p. 79. Ali Donatar

1-ich Zaloga probuvati mora v. P. ako Kr. Szvetlozt nyemu Imanye Komorzko prikazala je, vu chijem Ladanyu, Zkupiladavczev visheih bi bilo: proti takvem Szuprotrechechem Donatar drugo nikaj probuvati nima, neg da Szuprotrechnikov Ladanye ali uprav od Komore Kr. ali od onoga dobiyeno je, koj Imanya izta iz Pogodbe komorzke je dersal, anda da Jush Szuprotrehnikov je jedino zalosni, iliti vremeniti. D. 54. p. 79. Ako pako

2-och Zalosnik Szuprotrech szvoju k-Shumi, koju iz Imany potrebuje, vu Priliki Szuprotrechja szam bi privezuval, vu ovom Pripadu Donatar nit Zaloga probuvati nima, nego na Szud povlechenoga umah na Probu Kulikoche vu Imanya poztavlyeneh Penez primarja, koje potlam, odra chunyanih vendar od Vremena Statuczie zroku vanih Zapuschanyih (deterior.) Obtusenomu Tusitel zbraja, Obtuseni pako za prijetemi Penezi iz Imany van zhaja. Niti

3-ich Szuprotrechi Zrok drugi vishe naper vodoneztisze nemre, ar kaj jenput vre dopalozszeje, vishe nedopazti nedajesze. Zato vu Priliki Statuczie Zroka Szuprotrechi oszebnoga ztavititi dobro ni, nego vu obchinzkom dasze szuprotreche, bolye je, v. P. tak: nakuliko Jushom mojem Statuczia ova preszugyuje, na tuliko takaj nyoj obichajno, szuprotgovarjam D. 20. p. 202. Tulikajshe

4-ich szamo ober nekojeh Falatov — szuprotrechi ne szvetujesze: kajti ovak zverhu prikazaneh Falatov drugeh Statuczia chizta dopuschasze, koja, kuliko Szuprotrechja Zapuztitelu skodi, vre gore videliszmo (§. 122).

§. 128.

Pravde iz Szuprotrechja, A) zapuschenoga
1) *iz Chiztoche.*

K-Pravdam doshliszmo szim zpadajuchem: druge zrokuje Szuprotrech zapusчена, druge Szuprotrech poztavlyena. Iz zapuschene z-haja jedna *iz Chiztoche Statuczle*, druga na *Repoziczju*. Od perveshe

1-ich Szudiju Ztol Kotarzki (Distr.) 715: 28. §. 2. 723: 34. §. 2.

2-och Zrok Pravde je, da Donatar vu Ladanye nepuschasze, akoprem chiztu Statuczju bi imal, t. j. vu Danih neprilichneh ne szuprotgovorjenu, kaj po Litzu Vpelyacheh opovedlyivem, ali z-Pozvaneh Szvedochantzvom probuje-sze. Za vchinyenum Probum

3-ich szuprotrechi iz Ladanya Zapuztitel po Egsekuczii van versesze, y Jush szvoj zvan Ladanya izkati mora. 563: 46. §. 3.

* Proti szledechem Tusba, iz Chiztoche vendar nikaj neopravlya 1) proti Senzkem Novoj Donaczii szuprotrechi zamudechem, proti kojem na Vanzkluchenye (ad exclusionem) itisze mora D. 1. p. 152, 2) proti Poszlom Zborzkem, ili Dietalzkem, ali vu Komishiah Kralya y Orszaga buduchem 135: 647. 32. 655. 3) proti Ztolicze prazne D. 4. p. 153. 4) proti onem, koji ne iz Nepazlyivozti y grube Nemarlyivozti, nego zaradi velike Dalekoche, y drugeh Teskochah vu Danih neprilichnih niti po szebi, niti po |drugeh szuprotrechi mogli niszu 1563: 46. Pr.

§. 129.

2) *na Repoziczju.*

Druga na Repoziczju podisu oni, proti kojem Pravda iz Chiztoche nedajesze. Tuisze Donatar, koji zato, kajti iz Ladanya vu Danih ne

prilichneih szuprotrekel nije nigdo, Ladanye Imany szebi prikazaneh poprijel je. Od ove

1-ich Teche pred Szuczem oszminzkiem 1563: 46. §. 1. vu Naredbi kojoj takaj Tusbasze vupira, zvan 2ae 59. Opominanye zverhu Povrachanya Imany predszlatisze vszigdar ima 1563: 46. §. 1.

2-och Szuprotgovoriti Nemoguchnozt, ali da Dusnoztii szuprotrechi bilo nije v. P. Senzkeh zverhu Nove Muskeh Donaczie, na Probu zpe-lyatisze mora. Za Probum ovum

3-ich Donatar iz Ladanya vansze hiti, ter Jusha szvoga, ako kojega, da po Donaczii zadobil je, stimal bi, zvan Ladanya poizkati dusen je. 1563: 46. §. 2.

* Szim josh Pravde 2. pridati mogusze 1) iz Imany szvojeih van zhichenoga proti Mochniku. koj potlam kam Tusitelu Imanya z-Szilum vzel bi bil, Donacziu ober oveh zadobil je: Donaczia takva za Nebitje der-sisze, y Szilnik ali takaj z-Mochjum med Letom van poztavlyasze, ali pak tak na Repoziaciju, kak na Kastigu Mochi menyshe z-Pravdum pozdravitisze more, akoprem Donatar 1543: 35. 2) Zalositela proti Zalosniku, koj Zaloga z-Donacziom zakril je. Ova y pak ne prechi nista, nego za Leti 32. Zalosnik na Pravdu na Odkuplavanye potegnuti. akoprem Donatar vendar-sze more, ter ovak iz Ladanya vansze poztavlya, y zvan onoga, Jusha ako kojega stima, da po Danaczii zadobil je, izkati ima 1ae 82. §. 3. 4.

§. 150.

B) Iz ztavlyenoga I. Donatara 1) na Davanye Zroka Szuprotrechi, ali 2) zalosna.

Pravde takaj y ztavlyeno Szuprotrechje da-je, druge na Donatara, druge na Szuprotrech-nika zpadajuche. Donatara idu 1) na Davanye Szuprotrechi Zroka, 2) na Odkuplavanye Zalo-ga; Szuprotrechnika pako 1) na Prijemanye Szu-

protrechi Zroka 2) iz ne pazene Szuprotrechi neprilichne 3) iz Korenitozti Jusha. Na Davanye Szuprotrechi Zroka Pravdu Donatar zdise zato: da vu Ladanye Imany szebi prikazaneh po iztoj Egsekuczii poztavisze, pokedob da neprilichna Szuprotrech Puta Mochi prechi. Vu ovoj Pravdi Donatar, kajti je Tusitel, komu vu Redu vu vszakoj Pravdi probuvati je, y kajti je zvan Ladanya, prvi probuvati mora D. 1. p. 66. Niti ne oszlobagyasze od Terha ovoga

1-ich Akoprem Szuprotrechnik iz Ladanya za ztavlyenum Szuprotrechjum Imanya komu bi prodal bil, ali zalosil: kajti Kupecz, ali Zaloga dersechi za iztoga Prodavcza ali Zalositela dersisze; vre pako ov kakti iz Ladanya Szuprotrechnik, probuvati prvi moral nije, anda niti nyegov Nameztnik, prvi to vchiniti nima. Kaj vishe

2-och Akoprem Szuprotrechnik iz Nepokorschine bisze bil obszudil, Donatar pako zato vu Ladanye bisze bil poztavil, ako vendar Szuprotrechnik bi Pravdu ponavlyal, y probuval bi zku-pa to, da iz Ladanya je szuprotrekel, Donatar y pak prvi Titulusha Zadoblyenya pokazati, ne pako Szuprotrechnik Szuprotrechi Zroka dati perveshi mora: kajti po Ponovlenyu Pravde Dugovanye na Zachetek Pravde povrachujesze, vre pako onda Szuprotrechnik kakti vu Ladanyu ztojechi probuvati nije bil dusen D. 49, 50. p. 78. Medtem

3-ich Ako vu Ladanyu, Imanya po Donataru zadoblyenoga, iz Ztranke jedne Szuprotrechnik, a iz Ztranke druge Donatar bi bil, vu ovem Pripechenyu Donatar potrebuвати more, da od Ztranke Ladanya Donatarovoga Szuprotrechnik prvi Zroka Szuprotrechi ztavi. D. 51. p. 78. Kada pako

4-ich Szuprotrechnik bi neplemenit bil, vu

ovom Pripadu Donatar od Probe Titulusha chizto prozt je, ter Szuprotrechniku szamo Neplemenschinu zpochituyati mora, kaj ako Donatar vchinil je, Szuprotrechnik pako Plemenschinu szvoju probuvati mogel nebi, Szuprotrechje onda ovoga zatirasze D. 9. p. 62. Kaj y onda biva, kada Donatar Titulusha szvoga bi doprobuval.

5-ich Zaterte Szuprotrechi Poszledja jeszu: ne Imany szamo, nego y Szada zkupa, od Dana Statuczie od Szuprotrechnika prijetoga Dobichek iliti Doszugyeny 486: 27. §. 2. zverhu chesza kad Egsekucziasze bi chinila, proti ovoj ne z Szuprotrechjum vishe, nego Odganyanyem (repuls.) vojувati treba je. D. 8. p. 33. Niti pri ovom szudbenom, Donataru Imany Predavanyu, Szvedochantzvo Mezta veruvanoga, med dojti vishe nima: ar Egsekuczie szamo vu ztarom Vremenu ovoga Meddohagyanya potrebuvaeszu*.

* Proti onomu, koji Imanya Donataru prikazana iz Zaloga szamo Dotergnyenoga dersal bi. Put vu Imanya izta dojti, Donataru y krajshi zadozten je, iliti Pravda na Odkuplavanye Zaloga (§. 127).

§. 131.

Pravdih oveh Oszude na Ztran Donatara Zvershavanye Restatuczia nije.

Od ovoga Imany zadoblyeneh Donataru po Egsekuczii Predavanya, Opetvpelivanye (restatutio) razluchiti imasze: ar ovo je po *zvan szudbenom Nachinu* preztajuche neprilichne Szuprotrechi, poleg zapovednoga Opetvpelyivnoga Lizta, Donatara *zvan Ladanya nahag yajuhegasze* Statuczia druga. Anda

1-ich kajti bi Statuczia takaj bilo, zato po Chloveku Kr. z-Szvedochantzvom Kaptolomzkiem ali Klosterzkiem zkupa, y vu Nazochnozti zkup-

zezvaneh Zkupmejasheh, y Mezta prikazanoga Ztanovnikov takaj zvershitisze ima.

2-och Mezta ima vu oszebnom, kad po Dani neprilichnemi, y vchinyenem vre Opovedanyem, pred josh podignyenum vendar Praydum Szuprotrech bi neztajala, ali po Doterghnyenyu Szuprotrechnika, ali Szuprotrechi Nazadvzimanyu * Vu ovem Pripechenyu, kajti Pravde bilo nije, Donatar zvan Ladanya poztavlyen ne po Egsekuczii, nego jedino po zvenszudbenom Opetvpelivanyu vu Ladanye poztavitisze more,

* Odkud zpelyavasze, da Restatuczie potrebno nije I. Kad zaradi naztajuche Tranzakczie Szuprotrech neprilichna po Oszudi szudbene preztajala bi: kajti vu ovem Pripadu Donatar po Egsekuczie vu Ladanye vpelyivasze. II. Kada Szuprotrech neprilichna pred predanem Opovedanyem vu Nazochroztii Vpelyivachev nazadsze bi vzimala: ar vu ovem Pripechenyu Donatara vu Ladanye poztaviti treba nije, pokedob da kak szam Litz opovedlyiv szvedochi, Donatar zarad Nazadvzimanya Szuprotrechi vu Ladanye puschen je. III. Kada Szuprotrech neprilichna zvan Ladanya nachinyena bi oztarala: kajti Donatar kakti vu Ladanyu ztojechi vpelyatisze takaj nepotrebuje.

§. 132.

II. Szuprotrechnika 1) na Prijemanye Zroka Szuprotrechi.

Szad k-Pravdam Szuprotrechnikovem: Jedna na Prijemanye Zroka Szuprotrechi zovesze: ova od Pravde Donatarove na Davanye Zroka Szuprotrechi vu tomsze szamo razluchuje, da vu ovoj Donatar zvan Ladanya, vu onoj pako Szuprotrechnik, nego y ov zvan Ladanya ztojechi, Tusitel je, druga vsza obodvojoj Pravdi obchinzkaszu: vu oszebnom

1-ich Szudecz Pravde obodvoje je Szud

oszminkzi: ar Korenitozti Proba podlase. 715: 28. 486: 6.

2-och Obodvoja vu Naredbih od Donacziih baratajucheh vupiratisze mora: kajti Korenitozt daje jedina Donaczia, y ova szamo ztaresha, anda vu Sig. D. 6: 17. 481: 15. 486: 27. 492: 63. 1563: 46. 47. Iae 3. §. 6. 13. etc. poleg Izbora prikladneshe.

3-ich Obodvoja med Leti 32-mi podichisze ima: ar drugach oztaruje* tak jedna, kak druga.

* Oztarenje ovo naj bolye Donataru skodi, kajti Donaczia z-Vsivanyem ne zajachena zahergyavisze: szuprotivno Szuprotrechnik, ako vu Medvrementu szuprotrekel je, akoprem za Leti 32-mi Pravde na Prijemanye vishe nima. Pravdu vendar iz Korenitozti josh ima: kajti ona szamo, ne pako y ova med Leti 32-mi vuprav podichisze mora: ar Naredbe zverhu toga fali. D. 2. p. 32. Ako pako med Leti 32-mi szuprotrekel nije, onda niti iz Korenitozti vishe poszluvati Szuprotrechnik nemre, kajti Oztarenje Jusha zatira Iae 79.

§. 133.

Probu Jusha vszigdar ne potrebujuha.

Dve ove Pravde takaj y vu onom prizpodablyajusze, da probuvati vu obodvojoj Tusitel mora, anda vu Pravdi na Prijemanye Szuprotrechnik D. 15. p. 69. y da y ov takaj Korenitozt szvoju dokazati ima: ar Korenitozt, koju Donatar po Donaczii szvoje zadobiva, szamo Korenitozt ztaresha prehichuje, iliti ztaresha Donaczia D. 2. p. 66. Niti Ladanye szamo, akoprem chesz vreme duseshe pretegnjeno zadoztno nije D. 52. p. 78. Vu onom vendar Pripechenyu Szuprotrechnik od Terha ovoga odlehchujesze, kada z-Dotergnyenem zkupsze bi zvezal; ar takov Jusha Dotergnyenomom nezkrachuje, nego, dasze josh dotergel on! ni, veli, pokedob da y

on josh od nyega zhajal hi, da anda Donatar Dugovanye Szuprotrechnika, t. j. tugye zadobil bi bil, kakvosze prikazati nemre. Zato Szuprotrechnik Jusha probuvati nemora, vu oszebnom

1-ich Ako Donaczia Obtusenoga pod Zaporkum *ex defectu* (iz Dotergnjenja) prez Pridavka *seminis* (Szemena) bi zadoblyena bila — vu ovom Pripadu Szuprotrechnik zadozta vchini, ako neg z-Senzkem iztoga Pokolenya Zpolom zkupsze zplete: ar ako to vchini, Donatar onda, ali da obodvoj Zpol dotergelszeje, ali szameni Jush muskeh Glav probuvati ima D. 24 p. 71.

2-och Ako Szuprotrechnik bi dokazal, da nyegvi Pregyi z-Pregyi stimano-dotergnyenoga vu Imanyih pravdeneh podelilisze bi bili, y za Ztran Pregyih Szuprotrechnika, da ovi Novu Donacziu zadobiliszu, vu koju takaj stimano-Dotergnyenoga Pregyi poztavlyeni biliszu. Szuprotrechnik zadoztnoga Szuprotrechi Zroka daje, ter Donacziu razmeche D. 37. p. 75.

§. 154.

2) *Iz nepazene Szuprotrechi neprilichne.*

Druga Szuprotrechnika neprilichnoga Pravda, velisze *iz nepazene Szuprotrechi neprilichne*: Od ove

1-ich Vupirasze vu 486: 22. 492: 59. §. 3. 635: 91.

2-och Teche pred Szuczem Dosheztja 649: 59. 729: 35.

3-ich Tusitel probuvati ima, da vu Vremenu Statuczie vu Ladanyu bil, da vu Danih neprilichneh szuprotrekel, y zverhu Povrachanya Imany, da Donatara opomenuti dal je. D. p. 153. Za ztavlyenum Probum ovum

4-ich Donatar vu prozti zadoblyeneh Imany Preczembi obszudisze, zvan Nazaddatja Imany: more vendar potlam zvan Ladanya Jusha szvoga josh poizkati 1563: 47. §. 4. (§. 122.)

§. 135.

3) *Iz Korenitozti.*

Trejta szim spadajucha Pravda, Pravde iz *Korenitozti (ex radicalitate)* drugach *Processus Juris* Ime ima, akoprem y Pravdih drugeh josh bi bilo, gde takaj Korenitozt probuvati morasze. Pravda ova *Juris* zpada na one, koji vu Danih neprilichneh szuprotgovorili niszu, stimali bi vendar, da vu Imanyih ztanoviteh Korenitozt, iliti Szvojnozt imaju. Pravda ova y prez predsylanum Szuprotrechjum podichisze more, pokedob da vre izta Pravda Szuprotrechja Fela je, ter naj obichajnesha. Med Pravdum ovum, y med Pravdum na *Prijemanye Zroka Szuprotrechji*, druge Razluke nikakve ni, nego da ova jedino neprilichnoga Szuprotrechnika ide. Druga obodvojem Pravdam vsza zkupnaszu, kakti da

1-ich Pred Szudom Oszminzkem teche obodvoja 715: 28. §. 1. Da

2-och vu Naredbih zverhu Donacziuh ztavlyeneh vupirasze takjedna, kak druga t. j. vu 1ae 30—37. Za Prechkeh pako iz Puta vugnuti vu 1ae 59. 60. 61. 723: 47. Da

3-ich y vu ovoj Pravdi pokazatisze ima Donaczia, ter ztaresha y zapochetna (original.) D. 1. p. 60., ali vu Pomenykanyu takve Namestek naredbzki v. P. Shentenczia pervoga Kralyestva Szucza, iz 351: 20. y 2ae 52. Da

4-ich chinitisze ima Korenitozti Proba puna. Po ovoj Tusitel preobladaju zadnyich, ali takaj vsze vu Haszen Imany napravlyene Ztroske po-

vernuti ima, v. P, imane vu Obranenye Imany; Ztany y Pribolshanyih, poleg doztojne Preczembe, Czenu; ar Haszen vszeh oveh na buduchega Ladavcza prehaja, nigdo pako z-Kvarom drugoga Pribolschiczu imati neszme D. 1. p. 44.

§. 136.

Probe Korenitozti Potrebchine bitne.

Vre kaksze zvershava Korenitozti Proba? Za zversheno nyu ztaviti, treba je pokazati

1-ich zapochetnu zverhu Imanyih Pravdi podverseneh Donacziu, ali Nameztek ove pravi (adæquatum).

2-och Da zapiszan vu ovoj Zadobitel vu izta Imanya je vupelyan bil.

3-ich Da Ladanye oveh takaj poprijel je. D. 33. p. 74.

4-ich On, koji Probu Korenitozti ztavlya, Rodohod szvoj tija do Zadobitela izte Donaczie pretegnuti ima. Ter

5-ich Donaczia izta z-Imanyi pravdenemi zkupzparitisze zadnyich mora.

§. 137.

1) *Napervo Doneshenye Donaczie Zadobitela zapochetne, ali Nameztko ove.*

Zakaj za Korenitozt vu Imanyih ztanoviteh szvoju dokazati, Zadobitela Pregya szvoga Donaczia zverhu izteh Imany napervodoneztisze ima, Zrok je on: kajti od Izhoda Kralyestva nashega 1ae 3. vsza Imanya negibucha na nikoga drugoga, nego na szamoga Kralya nashega zpajaju Szvetlozt korunyenu: anda vre zato nichija nemogu biti ona Szvojnozt, zvan da Kraly, ali Pala-

tlu, aii ztanoviti Prelatushi, kaj iz Kr. Milosche ovi chine *a*), koja komu ne prikasuju. Donaczia pako zapochetna pokazatisze ima *b*), ali pravi nyezin Nameztek; kakov je

1-ich Vupelyivanya Litz zapovedni *Cum nos c*).

2-och Litz Vupelyivno Opovedlyiv, vu kojem zapovedni Vupelyivanya Litz *Cum nos*, ali y Donaczia zkupa prepiszana je: ar y Litz zapovedni *Cum nos* Donacziu szamo zato probuje, kajtiju vszu prepisanu vu szebi zadersava, anda y Litz Opovedlyiv Donacziu czelu vu szebi imajuchi tu iztu Lrepozit imati mora, ar kak Piszarniczi Kr. tak y Meztam drugem Vekshu Pechat imajuchem, jednaka takaj Verevrednozt biti mora *d*).

3-ich Vanzpizki (transumpta) iz veruvaneh Mezt z-Ochituvanyem takvem van doblyeni, da zapochetna Donaczia josh y szadsze vu nyihovem Pismo-Szhranischu nahaja, ali vu Protokol poztavlyena, ali pod drugum Veruvantzjum (authenticatione) *e*).

4-ich Nova Donaczia; ali Kviertanczia zverhu plachene Chetertke vre pred Zto Leti vandana: ovo obodvoje Donacie Nameztki szamo proti Ztranzkemi, ne pako proti Kervi nachinya *f*).

a) Predzn. §. 86. *b*) D. 1. p. 60. *c*) 1ae 6. *d*) 1ae 34. §. 2. *e*) 42: 723. *f*) D, 24. p. 65.

§. 158.

Nameztki Donacie nikakvi.

Chizto nikakvi pako Donacie zapochetne Nameztki niszu

1-ich Litz delni, kajti Brati nedaruvanyzka takaj podelyivaju: zato Litz delni szamo Odvechinu (aviticitatem) probuje 1ae 37. y Okr. pozv.

2-och Fashia, kajti Kupuvanye nije Prikaz : zato Kupecz, zvan Ladanya ztojechi, Pravdu iz Korenitozti podisuchi, zvan Napervodoneshenya Fashie szvoje, Jush takaj Prodavcza dokazati, t. j. Prodavcza Donacziu pokazati, y druga vsza zvershiti mora, koja Korenitozti Proba (§. 136.) potrebuje D. 20. p. 65.

3-ich Iz veruvanih Mezt z-takvem Ochituvanyem van dani Vanzpizki, da Litz zapochetni ondisze negda nahajal je, nego keszneje da je poginul. D. 4. p. 61. y D. p. 208. Medtem Vanzpiszek takov za zdersatisze vu Ladanyu zadozten je D. 2. p. 30.

§. 139.

2) *Zadobitela Statuczia.*

Korenitozti Proba potrebuje drugoch, da vu Probi ztojechi, Zadobitela Statucziu pokase, kajti prez ove Donaczia vszaka zahergyujesze 1ae 32. §. 1. Zato

1-ich Imanya iz Dotergnjenja, ali Znamenyke Statucziu Zapuztitela zadobiti nemogusze, kajti dobilszebi Jush Statucziu nimajučega, t. j. zahergyaven, iliti nikakov, kojega neztalo je, D. 58. p. 75. Nistarmanje

2-och Fiskushu Kr. iz pohablyene, ali nikakve Statuczie Tusbe nije: kajti 1) za Dobro Szamoszvojczev jedino je znajgyena 2) kajti Fiskush szamo iz Dotergnjenja y Znamenyke dosheztjuje 3) kajti Kraly Prikaza jenput vchinyenoga nazad vzeti nemre D. 2. p. 55.

§. 140.

3) *Ovoga Ladanye.*

Dalye Korenitozti Proba probuvanoszi imati

hoche to: da Zadobitel vu Imany szebi prikazaneh Ladanye takaj dozpel je, kajti prez Ladanya Donaczia takaj zahegyujesze, y zato niti iz takvoga Doteręnenya Donaczia zadobitisze nemre, koji vu Ladanye puschan bil ni a). Medtem potrebno nije, da dugo y zmirom terpeche Ladanye Zadobitel imal je, nego y po Mochi z-Vremenom pretergnyeno neskodi, szamo da iz Prichetka, kada vpelyan je bil, vu nyega doshel je, y Szada iz Imany daje zaizto prijemal b). Ovo Szada Prijemanye probujesze

1-ich z-Liztom delnem, po kojem Zadobitela Decza vu Imanyih podelilasze jeszu: ar ako Zadobitel z-Imanyi ladal bil nebi, onda nit Decza nyegva vu nyih Dela imati nebi bila mogla.

2-och z-Szvedochantzvom chlovechankem: kajti po ober vszeh Zpochituvany ztojechemi Szvedoki vszaka Izтина doprobujesze.

3-ich z-Liztom Arendatora poshaztlyivem, vu kojem ov, da Imanya pravdena (actionalia) iz Tusitela, ali nyegvoga Pregya Arende dersi, zpoznava, szamo da Szumnya ali Iznimka nikakva nepodlase c).

* Kajti jedino Szada Pobiranye Ladanye bi probuvalo: zato Ladanye neprobuju, niti Donaczia akopreni zapochetna — niti perveshe Donaczie Podtvergyenye — niti Statuczia makar chizta — niti Shentenczia Vechnicze Kr. akoprem z-Statuczium, kaj predi chinilosze je, zajachens D. p. 208 — nit Opetypelivanye — niti Mejih Pregledavanye — kajti poleg oveh vszeh vendar je biti moglo, da Donatar vu Ladanye dozpel nije d).

a) D. 48. p. 77. b) D. 10. p. 63. D. p. 208. c) D. 19. p. 64. d) 1ac 37. §. 12. D. 13. p. 69.

§. 141.

4) *Donaczie Zkupzparenje z-ztojechem vu Probi.*

Donaczia dajesze Zadobitelu, y nyegvem

szamo Odvetku, koji anda Donacziu nasze pretegnuti t. j. szvoje od Zadobitela Izhajanye probuvati nemre, takov niti Donacziu k-szebi privlechi nemre. Od ovoga Izpelavanya

1-ich ako Donaczia podtverditisze je morala, kakti Josefa II. y vishe drugeh, kak Dogodozpisz Pravicz vuchi, onda zadozta je, ako Tuisitel szebe z-Zadobitelom Podtvergyenya zkupzvese, y potrebno nije, dasze od pervoga Zadobitela izpelya a).

2-och Rodohoda Szlagavec z vszako, tija do Zadobitela Koleno, t. j. vszakoga Poroda probuvati ima b), ne vendar od szebe pervoga, zvan da y proti nyemu teska Iznimka zdigavalasze bi c).

3-ich Proba Rodohoda vu Pomenykanyu Knige kerztno, y po Szvedokih chinitisze more, kajti vendar ovi, Let 60 ztaresho Chine, poszvedochiti nepuschajusze, y takaj za Chine mlajshe, kajtisze tesko bi dobivali, zato chizto prevelikomü Odgovarjanya Terhu podlasejusze Plebanushi oni, koji Knigu kerztnu 'nemarlyivo jeli pishu, jeli zlochezto na nyu paze.

4-ich Rodohoda szvoga iz Vuzt szvojezh Meztu veruvanomu pervlye na Pero dati, y szamo poleg ovoga, lazto vito szvojega Napervopovedanya, napravlyenoga rodohodnoga Lizta iz Mezta veruvanoga vanzneti, akoprem pod Pechatjüm vekshum, nije zadozta, kajti nigdoszi szam szvedok biti nemre d).

a) D. 23. p. 65. b) D. 2. p. 21. c) D. 1. p. 21. d) D. 3. p. 21.

§. 142.

y 5) z *Imanyem pravdenom.*

Za dovershiti Probu Korenitozti* potrebujesze zadnyich, da vu Probe Korenitozti poztavlyen,

Donacziu ne szamo szebi, nego y Imanyam pod Pravdum lesechem primeri, t. j. da to proba, da izto ono, od Donatara zadoblyeno y ne drugo Imanye Protivnik dersi, kajti neszamo vu jednem iztom Kralyeztvu, nego y vu jednoj izti Varmegyii, Imany od jednoga iztoga Imena, vishe nahagyajusze. D. 7. p. 56. Za ztavlyenum tak czelum Korenitozti Probum Imanye izkati Jush (actoratus) podtvergyujesze; y vu dugovanyzki Pravde Ztalish, gde izti Zrok Pravde podignyene preteplesze (meritum) prehajasze. Ozde barchesze

1-ich od Imanya Sivotnozti (Corporeitate).

2-och ako ne od czeloga Tela, nego od ztanovitih Falatov szamo ako Pravda tekla bi, onda oveh Falatov 1) Kulikocha, 2) Kakvocha y 3) Lesalische (localitas) pokazati morasze.

3-ich ova vsza Fundushu Obtusenoga primeriti imajusze *: ar drugach Szudecz niti ztanovitoga nikaj doszuditi, niti znati nemre, kaj po Egsekuczii predati bi imal. D. 16. p. 58. D. 33. p. 74.

* Vu Pravdi iz Korenitozti, izti takaj Fiskush Kr. Dotergnyenoga, ali Znamenlyivoga Jusha korenzkoga pod Nachin izti probuvati ima D. 16. p. 58.

§. 143.

Pripadi zahmam ztavlyene Probe Korenitozti.

Doprobuvana akoprem Korenitozt, Krepozti vendar nikakve nima, vu Pripadih oveh:

1-ich Kad Obtuseni z-Oztarenym branilsze, y ovo takaj dokazal bi: kajti ovo Jusha takaj ochiveztnoga vumarja a).

2-och Kad Obtuseni z-Fashium vekivechnum, szebi, ali szvojem Pregyom, od Pregyih Tusite-la vandanum, branilsze bi, zvan da iz Koreni-

tozti pravdajuchisze, Prechke takaj, iliti zverhu izteh Imany ztavlyene Fashie, ako koje napervosze donashale bi, pridohodno potreti ali zahititi bi potrebuval: ar vu ovem Pripadu vu Pravdi takaj iz Korenitozti Fashiesze tak potiraju, kak zahichuju *b*). Ako pako Razvugnjenje Prechkih pridohodno prozilosze nebi, a Obtuseni vu Fashiu vupiralszebi, onda Tusitel na Potiranye Fashie napuchjesze, vu Pravdi kojoj, ako Fashia kakti valyana y naredbzka podtverditisze bi pripetila, Tusitelu potlam Puta drugoga nije, nego Pravdu ovu ponoviti *c*).

3-ich Kad Obtuseni zalosnoga Lizta bi pokazival od Tusitela Pregyih zadoblyenoga: y vu ovem Pripadu Tusitel na drugu Pravdu napuchjesze t. j. na Odkuplavanye Zalogaj, kojega takaj, ako Letasze vre zishla jeszu, imati more *d*).

4-ich Neplemenitoga Ooza, Mater vendar plemenitu imajuchi, Imanya materinzka po Materi szvojoj, ali predi vre prodana, ali drugach zgublyena izkati nemogu. Ovi anda, ako y vsza bi dopunili, koja k-Probi Korenitozti zpadaju, po Pravdi vendar iz Korenitozti podignylene dobivaju nikaj *e*),

a) 1ae 79. *b*) D. 5. p. 85. 723: 47. *c*) D. 15. p. 64. *d*) D. 7. p. 64. *e*) D, 9. p. 62. D. p. 220.

§. 144.

Pravda Korenitozti takaj proti Kervi dajesze.

Pravda iz Korenitozti dvojverztna je: jedna proti ztranzkem, od koje do szad; druga proti Kervi, y ova druga na *Vanzkluchenye Zpola senzkoga*, druga pako na *Jednakozt Jusha* velisze. Obodvoje Pravde Predversek je Znajdenye Jusha: jeli najmre Imanya na obodvoj, jeli pa-

ko szamo na muskoga zpadaju iz Korena t. j. iz Donaczié pervodobne. Zato obodvoja

1-ich potrebuje Probu Jusha korenzkoga,

2-och Obodvoja pred Szudom oszminzkom kakti Korenitozti plemenite Szuczú podichisze mora 715: 28. 723: 26.

3-ich Obodvoja vupirasze vu 1ae 17. 18. 19. 21. 48. 2ae 52. Kajti Naredbe ovo Jednakozt, y Nejednakozt Jusha iliti Szvojnozt ztavlyaju.

§. 145.

1) na Vanzkluchenye Zpola senzkoga (*ad excl. Sex. foem.*)

Na Vanzkluchenye Zpola senzkoga Pravdu zdisu Muske, ali vu Imenu oveh Ztareshi Brat 1ae 42; kada Imanya na Muske szamo iz Korena zpadala bi, proti Senzkem, koje z-Preszugyenyem Muskeh ona bi dersalé, kakti na nye iz Korena nezpadajucha. Odkud Szvojnozt szamena Muskeh dokazatisze ima: zato vu Pravdi ovoj Muske dusneszu

1-ich napervodonezti ali Donacziu, ali Nameztek nyezin naredbzki* za szame Muske ztojechi, y da szame Muske vu Imanya pravdena y vpelyane jeszu, y da Vpelyivanye mahom vu Prichetku po szamemi Muskemi z-Vsivanyem zajacheno je bilo, dokazati; ar ako keszneje ztopram, Muske szamo, Del-imale bi bile, Delenye takvo szamo Kervi, ne pako Jusha Zkupnozt kase D. 24. p. 65.

2-och Na Proshnyu Senzkeh Rodohoda szvoga tija do pervoga Zadobitela zpelyati: kajti gledch Imanya, koja Muske potrebuju, da na nyih szameh zpadaju, Senzke za ztranzke imajusze; vre pako ztranzki proti ztranzkomu Donacziu rodohodno primeritiszi mora D. 3. p. 79.

3-ich Donacziu zapochetnu, ali Nameztek nyezini pravedni, Imanyam takaj Pravdi podlesechem primeriti, iz Zroka iztoga. D. 24. p. 65 D. 3. p. 79.

* Zvan nove Donacie y Kuietanczie (§. 137.) kajti po Prevare, ali Falinge ona zadobiti, ova pako vandati moglasze je — zvan takaj Dela med szamemi Muskemi nachinyenoga, lahko prevarcze (§. 138.), zapochetne Donacie Nameztek naredbzki niszu, niti — Priszega Muskeh ober toga poztavlyena, da Piszma obodvojega Zpola Muske niti nimaju, niti imale niszu, kajti takvu Priszegu Naredba prepoveda 715: 70. D. 24. p. 65. — niti Muskeh zverhu toga da Imanyja naj na Muske szame zpadaju z-Fiskushem ztavlyeno Zjedinenye. Ar ako Senzke Nova Donacia vanzklenuti nemre, kak anda takva Tranzackzia to izto vchiniti bi mogla?

§. 146.

Pripadi zahman dokazane Nejednakozi Jusha.

Medtem Nejednakozi y dokazana nehaszni vendar nikaj vu Pripechenyih oveh:

1-ich Kada Senzke vu Imanyih iz Korena na szame Muske zpadajucheh Vreme Oztarenya zpunile bi: kajti Senzke vu takvih Imanyih za ztrankehsze imaju, med ovemi pako Oztarenyu Mezta je D. 16. p. 82.

2-ech Ako prechilo bi Odregyenyje Zadohitela: ar ov ztavlyenoga vu Donacziu Dosheztja Reda, premeniti szlobodu ima 1ae 21. §. 6.

3-ich Ako Senzke ali z-Fashium, koja vu ovoj Pravdi ne potirasze D. 5. p. 80. ali z-Zalogom branileszebi: vu perveshem Pripadu na Potiranye Fashie, vu drugom pako na Odkuplavanye Zaloga Muske napuchujesze D. 9. p. 14.

§. 147.

Senzke vankluchene prazne van nezhajaju.

Ako nikakvu iz oveh napervodonezti Iznimku * mogle Senzke nebi, onda zaradi probuvane szamene Muskeh Korenitozti, Senzke po Oszudi vankluchujusze: nistarmanye iz Imany van zhajati dotlam josh dusne niszu, doklam nyim szle^a decha predisze van ne daju

1-ich Chetertka: zvan da Muske ovu vre zplachenu bi pokazale D. 4. p. 80.

2-och Czena Pribolshanyih, kajti z-Kvarom drugoga, Imetka povekshati szlobodno nije D. 11. p. 81. Medtem

3-ich Ztroski, na Zprevod Ocza, ali Brata napravlyeni, Senzkem povernutisze nimaju; ar ovi iz Dohodkov Imany chinijusze. D. 7. p. 80.

* Da takvih Iznimkih poztaviti proti Muskem, Senzke mogu, za Dobro oveh, koje nit Odregyenia Zadobitela, nit Fashiu, nit zalosnoga Lizta pri Rukah visheput nimaju, ztavlyeno je, da na Proshnyu Senzkeh Muske na priszegusze potesu, za prepovedati vsze Imany pravdena dotikajuchesze Lizte. Nego y nazopet proti Senzkem takaj ta izta Priszega na Proshnyu Muskeh doszugyujesze. D. 12, p. 81.

§. 148.

2) *Na Jednakozt Jusha.*

Dajesze zadnyich Pravda Korenitozti Senzkem takaj zvan Ladanya Imany, iz Korenitozti na Senzke takaj zpadajucheh, ztojechem; iliti tak Senzkem, kak Muskem iz Sene zhajajuchem, kojese zato vu Jemanyu Pravicze takaj Sene zovu. Pravda ova vu oszebnom *na Jednakozt Jusha* velisze, od koje:

1-ich takaj y jedna Pershona, kakti vszeh

Zkupdelnikov Praviczu zdersecha, Pravdu ovu podichi more *a*)

2-och takaj za naj duseshem Vremenom, kajti proti Kervi Oztarenye nedopuschasze *b*), Nejde vendar

3-ich Pravda ova onoga, koj Jush Dosheztja szamo daleshni bi imal, kad josh on sive, koj k-Dosheztju Jusha blisneshega ima *c*)i Niti proti takvomu, koji od Senzkeh bisze izpelyival, kajti nije Mus, nego Sena, od koje zato Del izkatisze Putem razluchnem* mora *d*). Medtem

4-ich one szamo Muske zezvati dozta je, koje vu Ladanyu Imany Pravdi podverseneh nahajajusze, kajti szamo Ladavczi Piszma imati stimajusze *e*) niti z-Zadobitelom, nego z-ovemi szamo Senzke zkupzplyatisze imaju *f*). Zatem

5-ich Muske taki na Priszegu primarjaju, koja Pravdu chizto dokancha, vre z-Prepadanyem Senzkeh, ako korenzkeh Zpolu obodyemu szlusecheh Liztov nije, vre z-Preobladanyem Muskeh vu szuprotivnem Pripadu.

* Za doszugenum Jednakoztjum Del potlam Putem drugem t. j. po Pravdi na Del izchesze *g*). Melioraczie vendar y Senzke Muskem povernuti imaju, kajti z-Kvarom drugoga nigdo vishe imati neszme *h*).

a) 1ae 42. §. 4. *b*) D. 16. p. 82. *c*) D. 13. p. 81. *d*) D. 9. p. 81. *e*) D. 8. p. 80. *f*) D. 6. p. 80. *g*) D. 15. p. 82. *h*) D. 11. p. 81, 2ae 52.

§. 149.

Vu Pravdi Korenitozti, Senzkem od Muskeh vugodnesha.

Odkud zpelyavasze, da Zgogyavanye Senzkem vu Pravdi na Jednakozt je vnogo prijetneshe, kak Muskem vu Pravdi na Vanzklusheny: ar

1-ich vu Pravdi na Jednakozt Senzke tija

do Zadobitela izpelyatisze nemoraju, nego szamo do Muskeh vu Ladanyu ztojechek *a*). Szuprotivno Muskeh vu Pravdi na Vanzkluchenye z-iztém Zadobitelom zkupzvezatisze imaju *b*). Po probuvane Zkupnozti Kervi z-Obtusenemi

2-och Senzke mahom Lizte od Muskeh potrebuju *c*), zato y prez Pizsmih Pravdu pocheti mogu szebi szlusechek, ar ova y tak Muske za dokazanum z-nyimi jedno Kervjum, Senzkem vu Szudu pokazati imaju. Szuprotivno Muske szamo z-Pizsmi zadoztnemi obzkerblyeni Pravdu na Vanzkluchenye podichi mogu: ar Donacziu, ali Nameztek jednaki napervodonezti moraju *d*).

3-ich vu Pravdi na Jednakozt, ako ne Donacziu pervodobnu, nit Nameztek naredbzki, nego Donacziu Novu szamo, ali Kvietancziu zverhu van zplachene Chetertke ako Muske bi pokazivale, Senzke josh neprepadaju, nego zverhu toga, da nikakveh Pizsmih zverhu Jednakozt Jusha zaizto nimaju, niti imali nizu, y da za takve nikaj takaj neznaju, gdesze bi zadersavala, Muske priszechi moraju *e*), tak y ne drugach Senzke ztopram zgubivaju *f*). Szuprotivno vu Pravdi na Vanzkluchenye, Pomenykanya Donaczie Priszega ne nameschuje: ar ova Muskem vu ovoj Pravdi nedajesze. (§. 145.)

4-ich Ako iz pokazane po Muskeh Donaczie szamem nyim szluseche, ali po Priszega Muskeh Nejednakozt zajdnich bi zhajala, onda Senzkem vu iztoj Pravdi naj menye Chetertka doszogyujesze, koja za ovo Pripechenye vre vu iztoj Tusbi proszitisze ima *g*). Szuprotivno vu Pravdi na Vanzkluchenye Muske preobladane, zvan Melioracziuh dobivaju nikaj.

a) D. 6. p. 80. *b*) D. 24. p. 65. *c*) 1ae 37. §. 12. *d*) D. 24. p. 65. *e*) 1ae 37. §. 13. D. 6. p. 80. *f*) 1ae 37. §. 14. *g*) Onl.

D E L VI.

od

Terha Naredbzkoga iliti od Senzkeh Pravicz.

§. 150.

Terha naredbzkoga Vzetje.

Pod Imenom ovem dohajaju Terhi oni, koji nad Imanyi lese ne iz Pogodbe, nego iz izte Naredbe, koji najmre akoprem pripogodilisze bili nebi, vendar iz izte Naredbe po Dosheztniku vszakem zpunitisze moraju. Takviszu vu oszeb-
nom

- 1-ich Chetertka (Quarta).
- 2-och Jush laszni (Capillare).
- 3-ich Jush Vdovichki*.
- 4-ich Miraz. (Dos.)
- 5-ich Prineszek (allatura).
- 6-ich Prikaz zaruchni (Paraphernum).
- 7-ich Jush Zkupzakerbe Coacquisitionis).

* Pod Imenom Vdovichkeh Pravicz vu shitjem Vzetju Pravicze takaj pod 4-ich. 5-ich, 6-ich y 7-ich ozde ztojeche, ter y Doshezt takaj Senina, od koje vendar vu Odszeka II. Ztrani ove I. Delu II. ztopram govorili budemo, jemlyusze; kajti vsze ove Pravicze szamo Vdoveszu laztovite. Szuprotlivno Dugi akoprem ochiveztni pod Ime Terha naredbzkoga nezpadaju, pokedob da iz Pogodbe, ne pako iz Naredbe, Bitjeszvoje imaju.

§. 151.

Felemuszu 1) Chetertka od Doshezti razluchna.

Chetertka je Ztran cheterta Imany negibucheh daruvanyzkeh, Zpolu szamo muskomu od

Kralya, ali Palatina prikazaneh, koju, Imany takveh Zadobitela, ali ovomu blisnyeshega Kchere na Mezto Dosheztja, vu Znamenye, da iz jedne izte z-Muskemi Kervi van izhajaju, od oveh dobiti imaju. Veliszé

1-ich prikazaneh: ar vu neprikazana Del jednaki takaj Senzke ide 1ae 17. zvan da Zado-bitel drugach bi odregyuval 1ae 21.

2-och *Od Kralya ali Palatina*: ar iz takveh szamo Chetertka zplachaszé, koja po Dotergnnyu ali Znaményke ná Fiskusha Kr. zpadneju 1ae 29.

3-ich *Zpolu szamo muskomu*: ar na obod-voj Zpol zpadajucha v. P. materinzka Senzke z-Muskemi jednako dele 1ae 17. Dapache ako Senzke, neg buduचे szamo Dosheztje imale bi, jeli vu Imanyih, jeli vu Shumi za oneh dane, Chetertka nit iz takveh nejde. D. 1. p. 84. Veliszé

4-ich *na Mezto Dosheztja*: ar Chetertka Dosheztje pravo nije, pokehdob da Doshezt né Ztran szamo chetertu, nego Dela vszem Dosheztnikom jednakoga podéluje*.

* Kajti Chetertka prava Doshezt nije, zato Kchere na Izplachanye ochineh Dugov iz Chetertke szvoje pripómochi dusne niszú: ar Podnashanye Dugov takveh na Dosheztnike zpada. D. 4. p. 84.

§. 152.

Je vendar ove Naméztek.

Kajti pako Chetertka, od cheterte Imany pre-
napiszaneh Ztrani tak zvana, na Mezto Dosheztja
od Naredbe dajesze, zato Chetertka je vendar
kakti Doshezt, iz kojega Zroka

1-ich Kchere za sivoga Zadobitela, Chetertku
izkati nemogu, kajti sivomu dosheztjuvatisze
nemre D. 13. p. 81. Niti

2-och Kchere Szina zadobitelovoga Chetertku imati dotlam nemogu, doklam nahagyaleszebi Kchere Zadobitela, ali iz takveh izhagyajuchi, kajti blisnyeshi vu Dosheztju dalyeshne vanzkluchuju 1ae 97. §. 2. D. 10. p. 81. Medtem

3-ich Kchi Opaticza poztajuca Chetertku imati nemre, kajti takvi Naredba deszetu szamo Dela szvoga Ztran odluchuje D. 3. p. 84. Druga pako

4-ich Nyu takaj za naj duseshem Vremenom szlobodno poische; ar proti Chetertki Oztarenye ne teche 1ae 78.

§. 153.

Szamo jenput ide, y vszem Kcheram szamo jedna.

Dajesze Chetertki dalye

1-ich szamo jenput 1ae 89. Zato kad vre Kchere Zadobitela, nyu dobleszu, onda nyu vishe Kchere Szina zadobitelovoga izkati nemogu D. 10. p. 81.

2-och vszem Kcheram, jeli jedna, ali nyih takaj y vishe, y kulikogod bi bilo szamo jedna 1ae 89. ter kak rekliszmo Kcheram Zadobitela, ali iz nyih izhagyajuchem tak Senzkem kak Muskem pred Kcherami Szinov Zadobitela, ali iz Kcherih oveh izhagvajuchemi tak Senzkemi kak Muskemi, t. j. ovem ztopram za Dotergnyenyem oneh*.

* Anda 1) ako Zadobitel Szina jednoga, Kcherih pako 12 imal bi, onda Szinu iz Imanya Chetertki podversenoga Chetertki tri, jedni pako Kcheri szamo Ztran 48-ma iz nyega ishla bude. Szuprotivno 2) ako Zadobitel Szinov 12 Kcher pako szamo jednu oztavlyal bi, onda Kchi szama czelu Chetertku, Szin pako vszaki szamo Ztran 16-tu iztoga Imanya dobit ima: anda vu

ovem Pripadu Kchi iz jednoga iztoga Imany a chetiri put vishe od Szina vszakoga dobiva.

§. 134.

Falinge vu Vandavanyu Popravek.

Faling vendar vu Vandavanyu Chetertke pripetiti moresze: Ova ako ztajala bi

1-ich vu tom, da dalyeshnoj pred blisnyeshne Chetertka bi van dana bila, ali iz nye jedna tuliko bi bila dobila, kuliko visheih zkupa szamo dobiti bi bile imale: vu ovem Dogodu vszaka Kchi Dela szvoga nistarmany e iz Chetertke prav edno potrebuje 1ae 89. §. 2., nego y Szini mogu Chetertku ali nemoranu, ali previshe danu kakti nemoranoga Izplatka (indebite solutum) od Szezter nazad potrebuvati. Ako pako

2-och vutom, da zmed Kcherih koja, Chetertku iz Imany na obodvoji Zpol zpadajucheh bi prijela bila, Falinga ztala bi: onda zadnyich Kcheram drugem Jush, na Jednakozt Jusha podichi Pravdu, oztaje 1ae 90. szama vendar ona, koja Chetertku prijela je, proti Chinu szvemu pozsluvati nemre. Medtem

3-ich Decza nyezina na Potiranye China iztoga zdichisze, y zkupa Jusha Jednakozt i pozikati mogu: kajti Potiranya Temely je Dosheztje preprecheno, vre pako po takvem Chinu Dosheztzsze takaj preprechuje.

§. 155.

Dajesze vre vu Nature, vre vu Preezemi proztoj.

Vre vu kakvih Dugovanyih Chetertka dajesze, da vidimo: dajesze

1-ich vre vu Naturi t. j. vu Imanyih, y

V

K

onda tak: vsza Chetertki podversena Imanyá zvezsemi Prizpadki, z-pridrusemi takaj Polyi y Travniki szelzkemi 1ae 134. §. 4, ne vendar Kercheviny po Kmetih napravlyenih, y ladanih 1ae 134. §. 2. na chetiri Ztrani razdelyujuszé, tri od oveh oztaju muskem, cheterta pako Kcheram ide, y po oveh Szmerti Odvetku nyihovomu Zpolu obodvojega.

2-ech vre vu Imanyih gibucheh, t. j. vu Preczembi Chetertke prozti, iz koje vendar vance jemlyu ne szamo Kerchevine malo predi povedane, nego y Zemlye orane, y Travniki k Szelam od Kmetov dersanem zpadajuchi 1ae 134. §. 2.

3-ich Preczemba ova vu Pomenykanyu 'gotovoga Novcza 1ae 89. vu Konyih minuskih pozstavlyasze, ali ne dedovneh, niti vu zazkerbnih, ako Kony 50 bilo nebi, ar vu takvih obodvojih senzke Doshezt imaju, nego szamo vu oneh zazkerbnih, kojeh ali 50, ali vishe na Broju bilo bi 1ae 101. §. 3.

§. 156.

Vu Naturi dajesze, vre za Vreme, vre za naveke.

Szad pitasze, kada vu Nature, kada pak vu Preczembe proztoj Chetertku senzke dobivaju? Odgovarjasze

1-ich Kcheram Divojkam dajesze vszigdar vu Nature, ter z-Dvorom ohevem zkupa 1ae 29. §. 5. Kada vendarsze omusile bi, onda ne szamo muske Zadobitela, nego y vu Dotergnennyu ovoga Fiskush Kr. ali nyegov Donatar Chetertku vu Naturi van danu z-Preczembum Chetertke proztum odkupiti mogu 1ae 89. §. 1. 1ae 29. §. 6. Anda

2-och Kcheram vdatem dajesze Chetertka
vu Preczembi ovoj prozti.

3-ich Kad niti Penez gotoveh, niti Konyh
bilo nebi, onda y zamusnem vu Nature datisze
mora; ar vu Pomenykanyu Penez y Konyh g-
buchega drugoga nikaj prijeti dusne nizu 1ae
89. Pr.

4-ich Kad vu Nature dajesze, onda vu Redu
Imanya vu Ime Chetertke dana, muske vendar
odkupiti mogu, Preczembu proztu polosech, Di-
vojkam medtem ne predi, neg Musa dobe, za-
musnem pako Chasz vszaki, kad Penez ali Konyh
bi imali. Zvan da

5-ich Kcher, z-Privolenyem Ocza, ali Brata,
chijega je vu Imanyih, iz kojeh Chetertka ide,
Doshezt, z-neladanyzkem vdalasze bi* vu ovem
Pripadu Chetertka vu Nature za naveke dajesze:
ar niti muske Zadobitela, niti po ovoga Doter-
gnyenyu Fiskush Kr. nit nyu, nit Odvetka nyezi-
noga iz Imany oveh van zhititi nemreju, ako-
prem Mus nyezin bi y neplemenit bil 1ae 29.
§. 7.

* Y ov jedini je vu vszeh Praviczah nashch Pri-
pad, vu kojem 1) k-Zakonu hisnomu Privolenye Ocza
ali Brata potrebujesze, y vu kojem 2) Hisni Zakon
Vekivochnozt Imany podaje.

§. 157.

Vu Chetertki Doshezt chija?

Od Kchere vendar vu Chetertki, kad doter-
glaszebi, Doshezt prehaja

1-ich na Szeztru onu, koja vu Chetertki z-
dotergnyenem podelilaszeje, ali na Odvetek ove
Zpola obodvojega: ar predimano Delenye po-
prechnu Doshezt poragya 1ae 47. §. 4. Kad takve
Szeztre bilo nebi, nit Odvetka ove, onda

2-och na Kchere blisnyeshega k-Zadobitelu, ali onoga Odvetek Zpola obodvojega, da Kcheram Kervi z-muskemi izte, Znamenya ne menyka, da od iztoga Pregya izhajaju 1ae 88. §. 1. Kad pako Kcherih Zadobitela bilo nebi, niti muskeh od Zadobitela izhajajucheh, onda

3-ich Chetertku dosheztjuju muske od Zadobitela dohajajuche, kajti Chetertka je kakti Del, vre pako Del imani Doshezt poprechnem daje 1ae 47. §. 4.

4-ich Vu Dotergnenyu zadnyich y muskeh, onda ne szamo yu Chetertki, nego y vu czelomi Imanyu daruvanyzkem Doshezt dobiva Kraly 1ao 10. 29. 30.

§. 158.

Pravde iz nye.

Da chujemo vre, Chetertka kaksze dobiva? Dobivasze

1-ich Nachinom prijatelzkem, kad Brati zpoznajmchi, da nyu vandati imaju, proshenu Chetertku, prez Odlachenya Kcheram zruchuju.

2-och Po Pravdi na Vanzkluchenye, vu kojjoj senzke bi prepale bile: ar iz Imany vanzhajati josh dotlam nemoraju, doklam Chetertke na dobe (§. 147).

3-ich Po Pravde iz perveshe Ztrani (principaliter) na Jednakozt Jusha, prihodno pako, ako ove bilo nebi, na Dobljenje Chetertke, podigyene (§. 149).

4-ich Kad Nejednakozt Jusha bi znana bila, Brati pako, ali oveh Dosheztznik Fiskush Kr. ali nyegov Donatar Chetertku van dati, aksze bi tesali, onda izraven na *Dobivanye Chetertke* pred Ztolom Kr. ali Banzkom Pravdu Sene podisu, y za dokazanum Nejednakoztjum, ako Chetertka v e van dana bila nebi, nyu takaj dobivaju a).

5-ich Kad Chetertku van dati, Brati, ali oveh Dosheztuik Fiskush Kr. ali Donatar ne otimali, nego vu Nachinu szamo, ali Kulikochi zjediniti, ako z-Kcherjami moglisze nebi: vu Pripadu ovem zadnyich Pravda na *Dobivanye Chetertke* takaj zdisesze, nego kajti Jusha probuvati potrebno nije, iliti Korenitozt, zato nyu Szudecz jedino Dosheztlyivi vu Pripadu iztom szuditi more, iz Zroka, kajti Chetertka je kakti *b)* Doshezt * Predi toga Pravda iz Chetertke na Ztol duhovni zpadala je *c)*. Zadnya iz Vsivanya *ex Usu*, predeshnya pako iz Korenitozti *ex Jure* ztovesze.

a) 1545: 36. 1647: 16. §. 7. *b)* 1ae 29. 30. *c)* 1458: 9. 1462: 3. §. 4. 492: 46.

§. 139.

2) *Pravicza laszna.*

Pravicza laszna je Szloboda naredbzka, na Divojke plemenite Sziroticze zpadajucha, iz vekivechnih Zpola szamo muskoga ocheveh Imany Dobročinztva szledecha prijemati, kaktiszu:

1-ich doztojno *Prebivalische*: y to vu iztom Ocza pokojnoga Dvoru, iz kojega vanzhitisze nemogu, ako y Sivlenye czelo, nevdate bi oztajale. Szim zpadaju ne szamo Hise za Kcher nevdatu, y Szluge nyeine, nego y Prizpadki Ztanuvanya, kaktiszu: Kuhinya: Spaiza, Pivnicza, Stale, dapache y vsza szim potrebna Zprava *a)*.

2-och Doztojno *Zdersavanye*: szim zpada Hrana, Oprava, Dvorba vu Lyudih, y Ztvarih, Navuki, y Vrachenye Zdravja. Tak ovo vendar, kak ono Dokodke Imanya Praviczi ovoj podversena, nit Ztalisha Ocza da nepremase *b)*.

3-ich Priztojno iz gibucheh ocheveh zakkerbneh *Zamusenye c)*, koje kak vre od Ocza ali Bratasze bi vdale, takaj razluchno je *d)*.

a) 1ae 29. §. 5. 1ae 30. §. 6. 2ae 52. b) 1ae 67. §. 2. c) 1ae 101. §. 4. d) D. 34. p. 143.

§. 160.

Zpnyava nyu Dosheztnik vszaki.

Praviczi ovoj zadozta vchinitisze ima, iz Imany ocheveh na muski Zpol zpadajucheh, tak za zkerbnih, kak odvetneh, tak daruvanyzkih, kak nedaruvanyzkih.

1-ich Ako taki Fashia, ali Donaczia, po kojoj zadoblenaszu, Dusnozt Praviczu ovu izpuniti ztavlyale nebi a).

2-och Po vszakem Dosheztniku, vu oszehnom po pokojnoga Ocza Szinih b), Bratih c), Fiskushu Kr. d), y ovoga Donataru e).

3-ich Akoprem Chetertku Kchere bi vre van hile dobile, ali nyu josh dobiti one bi imale: kajti iz razluchnoga Titulusha iliti Zroka ide ova, iz drugoga ona f).

4-ich Akoprem po dotergnyenih muskeh na Sene zpadala bi ali Imany Szvojnozt, ali Shuma vu nyih lesecha g).

a) 1ae 67. §. 2, b) ond. c) ond. d) 1ae 29. e) ond. §. 4. D. 2. p. 84. f) 1ae. 29. §. 6. g) D. 2. p. 84. D. 5. p. 137.

§. 161.

Drugach ne Szin pokojnoga.

Drugach vendar zpuyavasze po Bratih Pokojnoga, ali Fiskuska Kr., drugach opet po Szinih Pokojnoga Ocza Pravicza laszna: ar Brati Pokojnoga y Fiskush Kr. Kchere pokojnoga, koji Szine oztavil nije, vu Ladanyu Imany Zpola szamo muskoga, tak dugo terpeti moraju, doklam nevdajusze. Zato

1-ich do onda nye vanzhítiti nemogu *a*)
vanzhichene pako vu Ladanye nazadsze poztá
viti imaju, z-Szadom, z-Kvarom, y z-Ztroski *b*).
Medtem

2-och ako Imanya Praviczi laszne podle-
secha Dohodke tak velike bi noszile, kuliko Za-
doztnozt Pravicze laszne nepotrebuje, onda
iz Miszli 1ae 98. Dosheztnik Divojku na Zadozt-
nozt ovu, iliti na Praviczu lasznu Ztalishu
ochevem primerjenu ztegnuti more *c*).

a) D. 21. p. 165. D. 5. p. 137. 1ae 29. *b*) D. 18.
p. 164. 307. 13. *c*) D. 21. p. 165.

§, 162.

Drugach Szin ovoga.

Szuprotivno Szini pokójnoga Imanya Pra-
viczi laszni podversena szlobodno poprimu, ter
iz oveh Ladanya Praviczu lasznu Szeztri szvojoj
zpunyavati, t. j. Prebivalische, Zdersavanye po-
leg ohevoga Ztalisha, y Zamusenye iz genlyiveh
ocheveh zazkerbneh podavati mogu. Zamusenye
ovo (Emaritatio) Naravu Delenya ima. Zato

1-ich Kchi po Bratu vdata nikakvoga vishe
iz genlyiveh izteh Dela imati nemre: kajti dvojj-
verztni Del ívu jedneh izteh Dugovanyih nejde
1ae 99. §. 2. zvan da jednaki z-drugemi Del do-
blyen bil nebi: vu kojem Pripadu Del, akoprem
Zamusenye bi vre imano bilo, dobiti Kcher josh
more, nego z-prirachunyenem Zamusenym D.
34. p. 143. Nazopet

2-och ako Kchere po Szmerti Ocza Dela iz
gibuchih Ocza zazkerbneh vre dobileszu, Zamu-
senye onda vishe nikakvo izkati nemogu. 1ae
101. §. 4. Akoprem vu Dvoru ohevom zta-
nuvati, y zdersavatisze josh moraju, kajti Pravi-
cza Zamusenya, y Pravicza ztanuvati vu Dvoru

ochevem y onde zdersavatisze, Praviczje jedne niszu, iz razluchneh pako Pravicz kad jedna preztaje, zato joshi druge obztaju, na Zpodobu Chertke, koja akoprem vre zpunyaena, Praviczu vendar lasznu (§. 160.) zato nezatira. Dapache

3-ich ako Kchere za lekshe Sivlenye ztanovitu Shumu od Ocza odregyenu imaleszi jeszu, qvu, kak berse ocheva gibucha zazkerbna podelile bi, zprot zgubivaju, ter ako vu Ime vugodneshega Zdersavanya po Szmerti Ocza vre kaj prijele bi bile, to izto pri Delu vu Rachunim vzetisze ima D. 7. p. 138.

§. 163.

Dela vszigdar nezkluchuje.

Zakaj vdata po Bratu Szeztra, ako pri Zamusenyu jednakoga z-Brati Dela dobila nije, ovoga josh poizkati mqre, Zrok je on — kajti zazkerbna ocheva, iz kojeh Zamusenyje ide, pri Dosheztnikih odvetna poztaju, koja poleg Pravicz nasheh, ako gihuchaszu med Brate y Szeztre jednakosze podelivaju, D. 34. p. 143. Szuprotivno Otecz Kchere szvoje takaj z-menyshem Delom vdati more, kajti od zazkerbneh szvojeh kak hoche odregyuje, zato od Ocza vdata Kchi vu Redu Dela vishe izkati nemre D. 17. p. 140. Nistarmanye akoprem od Ocza vdata vendar od Bratov josh Dela szlobodno ische.

1-ich Ako Zamusenyje dano Otecz Kchери hi prikazal bil: vu ovom Pripadu Kchi josh Dela czeloga izkati more: ter zaradi tak maloga Kchери napravlyenoga Dara Szini naj nikajsze netuse, ar y Ztroski vnogo vekshi na Odhranenyje nyihoyo vchinilisze jeszu, y Ztalish nyihov vre vu tom je vnogo bolysli, da z-Imanyi negibuchemi oni szami ladaju.

2-och Ako Otecz ztanoyitu Shumu Kcheri poleg Kujetanczié yu Ime Zamusenya bi izbrojil bil: y yu ovom Pripadu, od Brata Dela izkati Szeztra opet szme, od Dela vendar Shuma ona odrachunaszé D. 34. p. 143.

§. 164.

Od Chetertka Razluka.

Iz napervo szlanych szledecha je med Chetertkum y Praviczum lasznum Razluka

1-ich Chetertka imaszé na Znamenye, da senzke z-muskemi zjedne izte Kervi jeszu, Jush pako laszni dajesze iz Zroka Prebivalischa, Zdersavanya y Zamusenya.

2-och Chetertka szamo jenput, y vszem Kcheram Zadobitela, ali ovoga Szina, ali Vnuka y. t. d. ide szamo jedna; szuprotivno laszna Pravicza dajesze ne szamo zadobitelovem, nego y Szina, y Vnuka zadobitelovoga Kcheram y. t. d. z-jednum Rechjum Kcheri iz Zadobitela Kervi vszakoj, y vszakoj czela.

3-ich Chetertka potrebuyati moresze szamo iz daruvanyzkeh, ter iz oveh takaj szamo onda, kada Kchere yu nyih Doshezt nikakvu nimaju, jeli yu Naturi, jeli yu Shumi yu Imanyih lesechi. Szuprotivno Pravicza laszna ide iz Imanyih muskoga Zpola takaj nedaruvanyzkih, y ako taki Kchere yu oneh bi dosheztjuvale.

4-ich Kchere iz Imany Zpola muskoga ocheveh, y Fiskusha, y Donatara nyegvoga, ter y Brate Ocza zaradi Pravicze laszne, chizto, ne pako zaradi Chetertke vanzkluchuju.

5-ich Pravicza laszna yu szébi zadersava Dela takaj zazkerbneh ocheveh gibucheh, t. j. yu Del Dugovany oveh Zamusenye yu Redu vre zarachunano je: szuprotivno Chetertka od Dela

razluchjesze t. j. tak ona, kak ov Kcheri vszako zoszeb ide.

* Vu tom vendar zhajajusze: 1) da niti laszna Pr. Kcheri Opatiezi nejde D. 3. p. 84. 2) da od Szuczca dosheztlyivoga takaj Pr. laszna ischesze: kajti y laszna Praviczca Dosheztja Fela je. Izkatiju pako more Kchi, ako taki vre vdata, kada jeli Zdersavanya, jeli Zamusenyia dobila bila nebi, ali chizto ne, ali ne Ztalishu ochevem priztojno. Kada pako josh Divojka bi iz Imanyih vansze zklenula bila, onda Repozicziu (§. 161) izkati mora, koju ako Viczekomesh bi kratil, more onda y k-Kralyu po Zapoved vtechisze 563: 78.

§. 165.

3) *Praviczca vdovichka y pak nad negibuchemi lesecha.*

K-Praviczam senzkem zpada dalye Praviczca vdovichka: Ova k-Ztalishu jedino vdovichkomu privesujesze, y za Terhe Vdovichtva lehkesh podneztu imasze. Terh ov naredbzki lesi szamo nad negibuchemi Musa Imanyi, ter onemi vu koje Vdova Dosheztu, iliti Szvojnoztu nima, y koja ona zato, kad drugiputsze bi zamusila, nazad povernuti ima 1ae 98. Zato

1-ich vu Ime vdovichke Pravicze Vdovi idu negibucha Museva szamo odvetna, ali za naveke zazkerbna, prez dasze Senino Ime vu Litz postavilo je: ar vu Imanya ovakva Sena ne dosheztjuje, y zato niti Szvojnoztu vu takva nima. Szuprotivno

2-och zazkerbna poleg Lizta, vu kojem Ime takaj Sene ztoji, zadoblyena, Vdova vu Ime Pravicze vdovichke prijete dusna nije, kajti vu takva Sena Doshezt ima, y Szvojnozt zato. D. 25. p. 166. Medtem

3-ich vdovichka Praviczca Seni y onda ide, kada Sena takaj szvoja laztozita Imanya po Zta-

resheh bi imala, kajti ova po Doshezti dersi, vdovichka pako Praviczka Doshezt nije, nego je Titulush, iliti Ime razluchno, t. j. iz Zroka drugoga dajesze.

§. 166.

Vdovi jedino pravedni ide.

Vdovichka Praviczka Vdovi y szamo pravedni ide 1ae 93. §. 2. anda nejde

1-ich Divojki, kajti ova Vdova nije. Nejde

2-och Vdovczem, kajti nyu Naredba szamo za Vdovicze odredila je, pokehdob da Vdovcziti po siveh Senah zdersavatisze nemoraju. Nejde

3-ich Prilegaviczi, niti Sene vdate z-Prechkum razdrusuchum, kajti nit takve, pravedne Sene niszu: ako vendar Sena vu Vere dobre ztala bi, akoprem Mus vu zli bi bil, Seni takvi Praviczka vdovichka josh ide 1ae 106: Pr., kajti Kastiga nedusne doszigati neszme 2ae 60. §. 2. Naj poszle nejde

4-ich Niti Seni pravedni od sivoga Musaj, kajti za sivoga ovoga, Sena josh Vdova nije: zvan da po Krivnye Musa, Senasze od ovoga po Dubovnem Ztolu bi razpitala D. 3. p. 161.

§. 167.

Ide od vszakoga Dosheztnika.

Praviczka vdovichka ztoji vu Prebivalischu, Zdersavanyu, y vu priztojnem Vdove y pak vdatisze hoteche Zamusenyu. Ova zpuniti mora vszaki, Musa nyeinoga Dosheztnik, y zato med Terhe naredbzke takaj zpada: vu oszebnom pako

1-ich Musa Odvetek jeli Szin, Vnuk, Prev-nuk, jeli Zkupdelnik Brat 1ae 67.

2-och Priselyeni 1ae 67.

3-ich Kralyevzka Szvetlozt kakti Dosheztnik
D. 21. p. 165. takaj iz Nevernozti Musa 1ae 104.

4-ich Donatar 1ae 29. §. 4. 30: §. 7. Da-
pache

5-ich akoprem Musa Sena bi oztávila, ali
v-Lotriu bi prepala bila, szamo da Pregresku
jeli ovu, jeli onu, Ztol duhovni pretreszel, niti
da Sena ondi zato obszugaena nije, Pravicza
vdovichka nyoj josh ide. D. 3. p. 161.

§. 168.

Ide vu Nature takaj na Zadoztnozt ztegnjeni.

Praviczu vdovichku Naredba vu Naturi zta-
vlya t. j. Vdova vu Imenu Pravicze vdovichke
vsza Imanya Praviczi ovoj podlesecha po Szmerti
Musa szvoga szlobodno poprime, y z-nyimi dog
Ime Musa szvoga noszi szlobodno lada, niti
nemresze vu Redu od Dosheztnikov Musa nyei-
noga iz nyih dotlam vanzklenuti 1ae 98. §. 1.
Ter akosze y van bi iz nyih poztavila, Repozi-
cziu z-Hasznum poizkati more D. 7. p. 193. Ali
vendar ako Imanya Museva Praviczi vdovichki
podlesecha bi prevnoga bila, y donashala bi tak
vnogo, da oveh Preczemba prozta, zvanhisne
Grundte nerachunajuch, Miraza seninoga bi pre-
vagala, vu ovom Pripadu

1-ich Vdoviczi, ako namiritisze hotela nebi.
po Putu Pravicze, â ne po Putu Mochi, tuliko
od Imanyih Museveh Praviczi vdovichki podle-
sechih dati moresze, kuliko Kulikocha Miraza
potrebuje 1ae 98. §. 3. Ali

2-och iz Rezidenczie iliti Dvora musevoga
niti vu ovom Pripadu vanzklichitisze nemre,
nego Vdova, takaj na Zadoztnozt (competentiam)
ztegnjena, Prebivalische szvoje, y potlam vu Re-

zidenczii Musa szvoga imati mora, zadnyich ne vu naj prestimaneshoj, ako ova Grad jedini bi hil, nego vu drugoj posteni 1ae 98. §. 4. Mogu vendar

3-ich Paztorki Machahu szvoju, akoprem Ocza nyihovoga Vdovu, iz Imanyih szvojeh materinzkeh, ako ona z-dobrem iz oveh van ziti hotela nebi, Putom takaj Mochi vanpoztaviti, prezda zato oni vu Pregresku jeli Mochi vekshe D. 21. p. 129. jeli Mochi menyshe prepadali bi D. 21. p. 175. kajti Praviczka vdovicka szamo iz ocheveh Imany datisce ima.

* Vdova na Zadoztnozi poztavlyena vu Povrachany Dohodkov akoprem previshnei neobszuyujesze, kajti Mudnozi iliti Nemarlyivozi szvoju Odvetek szebi szamomu pripiszati mora 1ae 98. §. 3. D. 14. p. 139.

§. 169.

Pripadi kad na Zadoztnozi Vdova ztegnutisce nemre.

Zvani Pripada onoga, kada Imanya Praviczki vdovicki podversena, zvanhisne Grundte nerachunajuch, Miraza vu Preczemi proztoj prevagala nebi, na Zadoztnozi Vdova josh ztegnutisce nemre

1-ich ako oztavlyena Decza josh Dobe nezvershene bi bila, ter nikaj nima, ako y senzka ova bila bi, kada Imanya na obodvoj Zpol zpadaju: ar Pravda na Zadoztnozi ztesecha dajesze zaradi preprechenoga Ladanya, vre pako niti Rod pred Deczum, niti Decza, dog pod Kuratoromszu, Ladanye imati nemogu, iliti do doztignyene po Deczi Dobe zvershene, pokedob da Kuratorstvo szamo z Dobum zvershenum preztaja.

2-och vu Dvojmbe, jeli Imanya na obodvoj Zpol zpadaju, Otecz pako szamo senzku Deczu

ak oztavil je, vu ovem Pripadu Pravda predi na Vanzkluchenye Zpola senzkoga podignuti, y dokonchatisze ima, y onda ztopram ako Szud Nejednakozt Jusha znashal je, Vdova, za Zadoztnozt prijeti, popravdasze 1ae 29. §. 4.

* Zvan oyeh Pripadov Vdova na Zadoztnozt ztegnutisze zaduyich more, ali y na ovu versena vu Ime vdovichke Pravicze Vdova, ne Dugovanya gibucha, nego iz negibucheh, vdovichki Praviczi podversenih dobiva tuliko, kuliko Miraza Kulikocha imati hoche 1ae 98. §. 3. t. j. iz Imanyih takveh tuliko, kulikeh Preczema prozta z-zvanhisnemi Grundti zkupa, Shumti miraznu zpunyava. 1ae 134. §. 4. Odkudszad od Miraza,

§. 170.

4) *Miraz, Senina zbog Vernozi Szvojnozt.*

Miraz je Naplacha, kojasze iz pokojnoga Musa Imanyih, kak Werböcz 1ae 93. Pr. veli, zaradi zgublyenoga Divojachtva Vdovam daje. Nego Miraza takaj drugiput vdane dobivaju, koje Divojke vishe niszu 1ae 93. §. 2. Miraz kotomu po Lotrie, ali malovrednem szudbeno pretreszanem Odzkačanyu zgubivasze 1ae 105. D. 3. p. 161. Anda bolye vnogo velisze, da Miraz zaradi izkazane Musu Vernozi Seni dajesze. Kajti pako Vernozt mahom po zvershenem po Redovniku Vdavanyu med Dusnozi senine brojise, zato y Miraz takaj po Chinu ovem mahom senina biva Szvojnozt, akoprem Zakon hisni nit potroszen josh bil nebi. Zato

1-ich Sena od Miraza szvoga kakti od szvoje Zazkerbe, iliti Szvojnozt mahom po ztavlyenem Zakonu hisnom, ako nyu vu Pogibel Szmer-ti dojti bisze pripetilo, po Testamentumu szlobodno odregyuje. Kada pako

2-och prez Odregyjenja vumreti nyu bisze dogagyalo, onda Dosheztniki takaj nyezini zvan

testamentumzki Miraza pokojne poizkati mogu, ne vendar od sivoga Musa D. 7. p. 162. Nego izti ovi :

3-ich izkati mogu Miraza jedino naredbzkoga, á ne pogogyenoga 1ae 93 §. 6. Kajti ovoga Mus, kad Decze nije, nazad dobiva: ar med gibucha brojisze, vu oveh pako je nazopetno Thovarushev Dosheztje. D. 7. p, 162.

§. 171.

Naredbzkí jedino, negibuchem privezan.

Miraz najmre drugi naredbzkí, pogogyen drugi je. Naredbzkí iz Imany negibucheh Museveh 1ae 93. §. 2. ako taki nepogogyen D. 7. p. 162. vansze zplacha, y Seni szamo ter pravedni jedino ide 1ae 106. §. 2. Zato Miraza potrebuвати nemogu.

1-ich Musi: kajti Miraza Naredba k-Imanyam negibuchem musevem, ne pako seninem privezuje. Niti

2-och Zaruchnicze, kajti josh Sene niszu, vre pako szamo Senam Naredba Miraza odregyuje.

3-ich Prilegavicze, ali Sene nepravedne; ar Prilegavicze Sene niszu, Senam pako pravednem szamo Miraz dajesze. Niti

4-ich izte Sene pravedne, nego neplemeniteh, kajti neplemeniti Imanya negibucha nimaju, iz kakveh jedino Miraz dajesze. Niti

5-ich Sene izteh Plemeniteh, koji Imanya negibucha nimaju, iz jednakoga Zroka.

§. 172.

Meruszi ov jemlye 1) iz Ztalisha Musa.

Kulikocha Miraza naredbzkoga szvoju Meru

jemlye jednu iz Ztalisha Musevoga 1ae 93. §. 3.
Zato vu Ime Miraza dobiva

1-ich Sena Velikasha zastavnoga Markih 100,
t. V. *ond.* §. 4.

2-och' Sena Velikasha imenichnoga Markih
50. t. V. *ond.*

3-ich Sena Plemenitoga Szel kmetzkeh 50.
ali vishe oztavlyajuchega Markih tuliko, t. j. 50.
t. V. *ond.*

4-ich Vdovam drugem Miraza Naredba na
Shumu ztanovitu poztavi'a nije, nego dasze zto-
pram izrachuna, je prepiszala: Nachin je ov:
Imanya vdovichki Praviczki podversena, vanzem-
shi vendar zvanhisna Dobrochinztva, vu Pre-
czembi proztoj jemlyusze, y Shuma, koja tak
van zhaja, takveh Vdovah Miraz je 1ae 93. §. 5.
y D. 26. p. 166.

§. 173.

II. Iz czvetuchega Divojachtva.

Méru drugu Miraz iz czvetuchega josh Di-
vojachtva jemlye 1ae 96. Pr. Zato

1-ich Sena szamo od pervoga Musa Miraza
czeloga ima. *Ond.* Anda fr. 200 t. j. 50. Markih
t. V. ako prvi Mus Velikash imenichni bil je.
Szuprotivno

2-och Vdova izta, ako drugoga Musa Veli-
kasha zastavnoga jemala bi, Miraza ne czeloga
t. j. frt. 400, nego Poloviczu szamo, ne Zakona
pervoga, t. j. frt. 100 nego drugoga; ar Miraz
Meru szvoju takaj od Ztalisha Musa vzmlye,
t. j. fr. 200 od Musa szvoga drugoga dobiva.
Ond.

3-ich Od Musa [trejtoga Sena szamo Ztran
chetertu Miraza ima, ali y pak ne pervoga,
ali drugoga, nego trejtoga Zakona *Ond.* Anda

ako Mus trejti Velikash zastavni y pak [bil je, dobiva takaj frt. 100.

4-ich Vdova izta od Musa chetertoga Ztran szamo oszmu iz Miraza ima, ali ne od drugoga kak chetertoga Zakona: anda fr. 25. ako Mus cheterti imenichni Velikash bil je.

5-ich Vdata za Musa petoga, od ovoga Ztran neg 16-tu Miraza dobi, y pak ne drugoga, nego petoga Zakona t. j. frtov. y pak 25. ako Mus peti je Velikash bil zastavni 1ae 96. §. 1.

* Na czvetuche Divojachtvo Naredba szamo pri Senah gleda 1ae 96. Pr. Zato ako petiput Vdovecz Divojku vzimal bi, ova Miraza pervoga szvoga Zakona, tojezt czeloga, ter fr. 400, ako Mus prvi nyein Velikash zastavni bil je, akoprem vre cheterti put Vdovecz, potrebuвати more.

§. 174.

Zplachasze po Preztajanyu Praviczje vdovichke vu gibuchih museveh.

Potrebuвати vendar szamo onda moresze, kad Pravicza vdovichka preztaje, anda kad Vdova, ali kak Vdova vmerla*, ali za drugoga Musa bi prehajala. Plachasze pako Polovicza Miraza jedna vu gotovom Novczu, druga vu Dugovanyih na Novecz lahko poztavlyiveh poleg doztajne Preczembe: ar Orusja—Oprave musove — Marhu shepavu — ali Dugovanya druga, koja Kupcza teskoszi dobivaju, prijeti dusna nije. 1ae 95. Za imanem pako Mirazom naredbzkem,

1-ich Sena iz Imanyih musoveh vanziti ima; drugach y Putem Mochi vansze more verchi; 1ae 102. §. 2. Zvan

2-och da Sena, szvoja zazkerbna, ali Prineszek szvoj bi josh potrebuvala, ali Dosheztniki nyeini ova potrebuvali bi, vu ovem Pripadu nit

po zplachenem Mirazu, nit Sena, nit Doshezniki nyeini iz Imany Museveh vanziti nemoraju D. 7. p. 193.

* Kad Sena zaradi Krivnye musove bisze razpitala, onda ne szamo vdovichku Praviczu (§. 166.) nego niti Miraza Sena nezgubiva: ar vu ovom Pripadu Pravicze vdovichke vsze zvan Pogibeli ztoje D. 3. p. 161.

§. 175.

Zvan Pripadov 'kastigneh.

Ima vendar y zgubiti Miraza naredbkoga Nachinov, kojiszu:

1-ich ako Miraza szvoga Sena Musu bi opraschala: ar Dobru szvojemu odrechi more vszaki 1ae 109. Pr. vanzpreshano vendar po Mochi, ali Ztrahu, Opraschanye Sena naredbkuz postavecha Szuprotrech zatira. *Ond.* §. 1.

2-och Ako vu Chin Mochi vekshe bi prepadala: kajti zaradi Pregreske takve Sena vez szvoj Imetek zgubiva, anda y Miraz 2ae 43. §. 4. Zato do Shume Miraza vu izteh musoveh Imanyih Egsekuczia chinitisze more, nego po Szmerti ztopram Musa, kajti od sivoga Musa Miraz nejde D. 7. p. 162.

3-ich Ako Sena Imanya museva bi ober Shume Miraza zapuschavala, Kvar takov Sena y od drugud nameztiti ima 1618: 61. §. 3, D. 12. p. 163. Vu Pripadih szledecheg zgubivasze izta takaj Pravicza vdovichka.

I. Ako Sena vu Lotrie, zkupa, ali prez Kastige Szmer'i, ali vu malovrednem Musa Oztavlenyu bisze obszudila 1ae 105. D. 3. p. 161.

II. Ako Vdova ober Jakozti Miraza Imanya Museva bi odtugyevala, makar za Ztroske na Zprevod* jeli Musa, jeli Decze szvoje zadobiti 655: 25. §. 1. 618: 61. §. 2.

III. Ako Vdova mertvo Telo Musa, ali Deteta szvoga chez vishe Vremena zakopati dati bi zapuztila, za zdersatisze duse vu Ladanyu museveh Imany, akoprem szudbeno opomenyena. Vu ovom Pripadu Dosheztnik Mertvecza z-doztojnem Zprevodom pokopati, Vdovu pako iz Imany po Szuczu van zklenuti szlobodno more 655: 25. §. zadn.

IV. Ako Vdova Pizma na Odvetek Musa zpadajucha, niti za Opominanyem szudbenem nyemu odpuztila nebi, ali ako takva daleshnyem od Dosheztja, ali chizto ztranzkem bi predala bila 618: 61. §. 1. 647: 105. §. 1.

V. Ako Sena y pak vdata za zdignuti Miraz, Zazkerbu, y Preneszek szvoj, y zkupa za odpuztiti Imanya museva szudbeno opomenyena niti Shume ove ponugyene vzeti, niti Imanya nazad povernuti, prez vszakoga naredbkzoga Zroka, hotela nebi: vu Pripadu ovem Sena ne szano Imanya museva, nego y vsze ove Shume szvoje zgubiva: ar Sena zaradi prepiszaneh Pravicz szvoje Imanya museva szamo vu Zalogu ima, vszaki pako Zalog z-takvem Nachinom zgubivasze 2ae 24. §. 4.

* Ztroski na Zprevod zperedno vszigdar,; nego vendar k-Ztalishu musevem priztojno iz Dohodkov museveh Imany chinitisze imaju: ove zato Odvetek Seni nazad povernuti nima, kakti niti ono, kaj Sena za sivoga Musa na obchinzku Hranu iz szvojega vandala je. Medtem ono, kaj Vdova na Haszen Imany iz szvojega bi oberntula bila, to nyoj kruto nazadsze dati ima D. 13. p. 139.

§. 176.

z-Nachinom predszlobodnem.

Zvan Pripadov oveh Mirazu naredbkzom nit Predszlobod nemenyka, kakti da

1-ich vu Zkupztekanyu Verovnikov vszem drugem predpozstavlyasze, ako taki ne intabule-
ran, y ako taki ztareshé Duge Mus bi imal:
D. 36. p. 160. D. 20. p. 164. zvan da iz Nepa-
zlyivozti t. j. po na sze Jemlyenyu Dugov muse-
veh Sena szvojem vdovichkem Praviczam bi odre-
kla bila. D. 19. p. 164. Da Miraz naredbzi

2-och takaj za naj duseshem Vremenom
izplatiti imasze, ar Oztarenye proti Mirazu na-
redbzkomu neteche 1ae 78. §. 5.

3-ich Vu Pomenykanyu zazkerbnih takaj
iz odvetneh D. 26. p. 166. Dapache, ako takveh
pri Rukah bilo nebi, onda y iz Imanyih museveh
vu Zalogu pri drugem lesechih 1ae 103. kajti
Zalog Szvojnozt Musu ne vzinlye D. 23. p. 165.
Ali Zaloga dersechi Imanya Zalositelu predi po-
vernuti nima, dog Miraza, koga mezto nyega
zplatil je, nazad nedobi 1ae 103. §. 2.

4-ich Plachasze takaj iz Imanyih tak po Ne-
vernozti zgublyeneh 1ae 104., kak za naveke
prodaneh, ako vu Dobi, zaradi Miraza szvoga na-
redbzkoga Szuprotrech Sena * pozstavila je. D.
11. p. 155.

* Drugach Kupecz Miraza Seni platiti nima, poleg
onoga: koj muchi, zadovoljen biti stimasze. Niti od
Imanyih po Znamenlyivozti zgublyeneh Zpodoba vze-
tisze more: ar 1) Sena Imany po Nevernozti Zgublye-
nyu szuprotrechi nemre, more pako Prodaju oneh,
2) kad Imanyaszu prodana, iz dobljeneh Penez, Ha-
szen takaj Sena ima, kad pako iz Nevernozti Imanya
Mus zgubiva. Penezi onda vu Hisu nikakvi ne dohajaju.
3) Za Pripad Nevernozti Naredbe je, nikakve pak nije
za Pripad on, kad Imanya Mus prez Szuprotrechi se-
nine prodal bi bil.

§. 177.

Z-nyim zapiszni Miraz paritisze nemre.

Fela druga Miraza, Miraz zapiszni (scripta),

iliti pogogyeu velisze, kojega najmre Zaruchni-
oza vu Pogodbi zaruchnichke, ali vu keszneshni,
kakti Sena vre obechatiszi prizkerblyuje. Biva
to, ali kajti Musa neplemenitoga vzimlye, chi-
jega Sena Miraza vu Naredbi nima, ali kajti na-
redbzkki nyoj premalsze bi videl. Medtem takva,
naredbzkoga takaj Miraza zkupa potrebuвати ne-
re D. 9. p. 162. D. 16. p. 164. akoprem Do-
sheztje vu musevem nyu josh ishlo bi, kakti iz
Zroka drugoga ideche. Od naredbzkoga vu szle-
dechih razluchjesze: da

1-ich vu Zkupztekanyu Verovnikov Miraz
zapiszni Pervochu nikakvu nima, zvan da ali iz
Intabulacie, ali iz Ztarozti Pogodbe Red na nye-
ga bi predi dohajal D. 36. p. 160.

2-och Dasze takaj oztaruje: kajti je prozti
iz Pogodbe naztajuchi Dug 1ae 78.

3-ich da Sene takaj neplemeniteh ide, ter
y Musa takaj, kajti nit oni, nit Sena z-Musem
v-Pogodbu ztati neprechijusze. Miraz od Sene
Musu obechan vu oszebnom Protimiraz (contra-
dos) zovesze.

4-ich Miraz naredbzkki takaj nad odvetnemi
lesi, zapiszni pako z vekshe Ztrani nad zazker-
bnemi, kajti odvetna z-Dugi zatesatisze neszme-
ju D. 26. p. 166. Vendar ako zazkerbneh bilo
nebi, onda iz odvetneh takaj zplachasze D. 1.
p. 161. D. 22. p. 165. szamo da ni prekoredni:
kajti prekorednoga Dosheztniki Musa, kojiga
obechal je, pred Szudom oszminzkom* potreti
mogu D. 1. p. 97.

* Kajti previshni Miraz zapiszni bi szamo poterlyiv
bil, vre zato izto od izte Pravicze nikakov nije, od-
kud Sena takaj prekorednoga pred Ztolom kotarzkem
poizkati more, y Ztol kotarzkki nyega takaj dopitati
mora, kajti Ztol ov Izpunyenye (implementum). do
Rechi doszuditi ima. t. j. tak odrezano, kak Pogodba
govori. Niti izti Ztol oszminzki, Ztola kotarzkoga

Oszudu, Izpunenye iz odvetneh ztavlyajucha, preme-
niti nemre, kajti Szud vekshi vu Pregledu Moch Szuda
pervoga prekorachiti neszme. D. 22. p. 165. Zato Musa
Odvetek da pripazi, y Zapoved odvlachlyivnu daszi
prizkerbi, treba je, po Krepozti kojoj pred Ztolom
kotarzkem popignyene Pravde Techaj doilamsze za-
ztavi, doklam na Potiranye Pogodbe Pravda, koja za-
je n zdichisze ima, nedokonchasze. Zporednozt Miraza
zapisznoga, pokedob da na Ztanovitozt od Naredbe
poztlavlyena nije, jedino na Volyi Szudcza ztoji.

§. 178.

To izta.

Z-naredbzkem paritisze nemre Miraz za-
pizni josh zato, kajti

1-ich naredbzkoga y Otecz zplatiti mora
Seni Szina, premda proti Volyi nyegve nyu vzal
bi bil, ne pako zapisznoga, kad Szin josh ne-
odelyen pred Oczem vmiral bi: ar Chin Szina
Ocza vezati nemre, y zato nepodpisan, nit izpla-
chati Duge Szina nemora: D. 23. p. 165. Mati
vendar podpizana platitiga dusna je, zvan da
ona, ali po Ztrahu, ali Prevare, da na to do-
pelyana bila je, probuvala bi D. 2. p. 97.

2-och Miraz zapiszni probuvati imasze, ne
pako naredbzi. kakti iz Naredbe znan, Probu-
jesze pako vre po Szvedokih, vre po Pogodbe
Napervodoneshenyu.

3-ich Vu Vanzplachanyu Miraza naredbzkoga
Dugovanya szamo lahko prodavlyiva vzetisze
moraju, Szlobodnozt ova 1ae 95. poszebna na
Pripade vu Naredbe neztojeche pretezati nemo-
resze, zato vu Ime Miraza zapisznoga Dugova-
nya vszakojachka vu Preczemi vendar doztajne
vzetisze imaju.

4-ich Sena kad prez Testamentuma, y prez
Decze pred Musem szvojem vmerla bi, Miraz

zapiszui onda k-Musu nazad dohaja, vu Miraz pako naredbzki, senini Rogyaki prez Testamentuna takaj dosheztjuju (§. 170. n. 2.)

§. 179.

Proti-Miraza Jush.

Josh nesta od *Proti-Miraza*. Vu Odkrajanyih Previszoke Vecnicze Kr. od nyega nahajasze.

1-ich Doshezt Thovaruska Proti-Miraza van ne zkluchuje, nego y ov zvan onoga ide, ter iz razluchneh Imany zplachatisze mora D. 1. p. 166.

2-och Doklamsze Proti-Miraz ne zplati, Mus Imanya pokojne Sene, Zkupdelnikom seninem predati nije dusen D. 3. p. 124.

3-ich Dohodki iz Imany senineh vu Medvremenu dobyeni Proti-Miraza ne izpijuju, akoprem Shumu Proti-Miraza y preobladali bi: kajti prez vanszi zplachenoga Maraza iz Imany vanzhajati Mus dusen nije, vre pako dobre Vere Ladavecz Dohodke vsze szvoje chini D. 14. p. 139 K-tomu

4-ich Mus vu szvoj Proti-Miraz. kakti vu Dugovanye po Pogodbe zadoblyeno Szvojnozt ima: ar Pogodba Szvojnozt daje: zato od Proti-Miraza szvoga Mus takaj po Testamentumu szlobodno odregyuje.

§. 180.

5) *Parafernum, y pak Senina Szvojnozt.*

Parafernum szledi, iliti Dar zaruchni: pod ovum Praviczum senzkum, dohagyaju vsza Dugovanya, koja Zaruchniczi, ali Zaruchnik, ali gdo god drugi vu Vremenu ali Zakaparjivanya, ali Zaruchenya, ali Vzimanya prikasuje. Vu Po-

menykanyu Penez vu lme Dara zaruchnoga Zaruchniczi Zaruchnik takaj y golu Obligatoriu predati zna, koju ako Otecz takaj Zaruchnika bi podpisal bil, onda nyu y on odkupiti je dusen iz zakerbneh vendar pred odyetnemi D. 3. p. 97. Kajti pako Prikaz Szvojnozt zadobiti Nachin naredbzki bi bil; zato vu Dar zaruchni Sena Szvojnozt ima, odkud Parafernuma szvoga Sena nezgubiva nit

1-ich po Pregreski Musa: kajti po Pregreski szvoje, zgubiti Dugovanye tugye nemre nigdo; vre pako Dar zaruchni Szvojnozt je senina, y ne museva 1ae 104. Nit

2-och po Lotrie, ali Rodopraznozi: kajti Szvojnozt z-ovemi Nachini ne zatirasze: niti od Miraza naredbzkoga Zpodobu ne jemlyi, ar ov je Prikaz Naredbe pravednomu Zakonu y Vernozti senine privezan, Dar pako zaruchni je Prikaz Chloveka Szamoszvojcza nikakvi Zdersavki (condition.) neprivezan.

3-ich Dar zaruchni nit onda nezgubivasze, ako zaradi Szmerti jeli Zaruchnicze, jeli Zaruchnika Vdavanye bi zaotzalo bilo 1ae 100. §. zadn. Zato vu ovih takaj Pripadih

4-ich Sena od Dara szvoga zaruchnoga, kakti od szvoje Szvojnozi, takaj po Testamentumu, szlobodno odregyuje 1ae 105. §. 2. vu Pomenykanyu kojega, Dara iztoga dosheztjuju Decza 1ae 100. §. 3. za ovemi Mus drugi 11:687. y za ovem Ztareshi senini 1ae 100. §. 2.

§. 181.

Zato z-Volyum szamo Sene prepada.

Prepada vendar y Dar zaruchni

1-ich vu Pripadu onem iztom, vu kojem y

senini Prineszek (allatura): ar Dar zaruchni je Prineszka Fela.

2-och Ako k-Szegurnozti Dara zaruchnoga privezana Imanya z-Privolenyem seninem bishze zprodavala, kajti z-takvem Nachinom Daru szvenu Sena odrechuje D. 13. p. 163.

3-ich ako vu Ime Dara zaruchnoga Mus Obligatoriu dal je, Sena pako Dugovanya gibucha museva za Doshezt vre bi dobila bila: kajti Dara zaruchnoga Vanzplachanye k-gibuchem musevem privezano je D. 24. p. 165. Zato

4-ich Sena Dara szvoga josh za sivoga Musa, ali od nyega, ali od Ocza nyegvoga podpiszanoga naj potrebuje: kajti po Szmerti museve vu Ime Dara iztoga kak berse vu gibucheh museveh dosheztjuje, dobiva nikaj.

§. 182.

6) *Prineszek, takaj senina Szvojnozt.*

Prineszek vu shirjem Vzetju je vsze ono, kaj Sena k-Musu donesla je, jeli odvetno, jeli zazkerbno, jeli gibuche, jeli negibuche to bi bilo, y vu ovem Jemanyu takaj Dar zaruchni *Prineszek* je. Vu ztegnenyeshem vendar Vzetju Prineszek znamenuje jedino odvetna k-Musu doneshena. t. j. takva, koja Sena po Delu z-Brati, ali z-Ztareshi nachinyenem zadobila je. Dugovany takveh Sena takaj Szvojnozt ima: ar Dosheztje, kakti Prikazanye, jednako Szvojnozt daje. Zato

1-ich po Lotrie, ali po Rodopraznozi Sena Prineszka szvoga nezgubiva (§. 180.) Nit

2-och po Pregreski Musa: nego izti Kraly iz Znamenlyivozti museva Imanya dobechi, Seni ali Dosheztnikom nyeinem Prineszka seninoga

vandati ima 715: 9. §. 5. 723: 9. §. zadn. 1ae
104. 2ae 43. §. 4. Nit nezgubivasze

3-ich Kada Kraly Musa iz Dotergnyenya do-
sheztjuval bi D. 2. p. 161. Dapache

4-ich nit Sena, nit Dosheztniki nyeini Ima-
nya museva tak dugo odpuztiti nemoraju, dok-
lam Prineszek nyimsze ne zruchi D. 7. p. 193.
ter y vanpoztavlyeni iz, vu Ladanye nazad po-
ztavitisze imaju D. 16. p. 164. Prineszek k-tomu

5-ich Perveshnozt takaj pred vszemi inta-
huleranemi ima D. 36. p. 160. Od nyega ven-
dar Testamenta napraviti Sena nemre, kajti je
Dugovanye odvetno, takvo pako na Zkupdelnike
senine povrachasze 1ae 47.

§. 185.

Prez Probe Invezticzie vu Redu nimasze.

Prineszek drugi Dugovany *negibuchèh*, ka-
kov zataitisze nemre, y zverhu toga kak da pri
doneshen bil nebi, nit Pravda naztati; drugi
pako je Dugovany *gibucheh*, od kojega, jeli k-
Musu doneshen je, visheput Dvojmba zdisesze,
vnogopufi pako y zato szamo datisze nazad zkra-
chuje, kajti za potroshenoga zdajesze. Medtem
povrachasze, ako

1-ich Prineszka vu Ruke museve Dozpevanye
t. j. kakva gibucha k-Musu vu Hisu nyegvu Sena
doneszla je, y Kulikocha oveh akosze dokase,
akoprem y to probuvalosze nebi, da Prineszek
na Haszen Imany musoveh obernulsze bi bil
(investitio), szamo da zazkerbneh musoveh ne
menyka D. 2. p. 161. Ar

2-och kad zazkerbneh musoveh nije, na Ha-
szen pako Imany musoveh Prineszka Obernenye
ako dokazalosze nebi, onda akoprem Dozpevanye
Prineszka vu Ruke museve bisze y dokazalo, po-

troshena vendar za potrosenihsze jemlyu. Van zemi Sene Tergovczev, kojem po Ztavlyanyu Szlavnoga Ztola Tavernikalzkoga Dokaz Invezticzie odpuschan je. Kada pako

3-ich y Invezticzia bisze probuyala, onda* iz odvetneh takaj vandatisze Prineszek ima 1ae 110. §. 3. szl. D. 5. p. 98.

4-ich Kad Prineszki od vishe Sen potrebuvalisze bi, onda mlajshéga ztareshi prekorachu je, kaj takaj od drugeh Pravicz ztoji D. 15. p. 163. D. 19. p. 140.

* To izto valya y vu onem Pripadu, kad Mus, ali nyegvi Dosheztniki bi potrebuvali to, kaj Mus vu Imanya senina poztavil bi bil, za vezda vu Rukah nahagyajuchasze, ali Paztorokov museveh, ali Bratov Sene t. j. Popreshneh ova.

§. 184.

Invezticzie Znamenuvanye.

Pod Imenom Invezticzie Prineszka, t. j. na Haszen Imany museveh Prineszka Obernenya razmevasze vu oszebnom to, da po prineshenemi seninemi Penezi Thovarush ali nova Imanya pokupil, ali szvoja vu Zalogu lesecha odkupil, ali Imanya szvoja pobolyshal, ali Duge zplatil je, jeli szvoje pred Senitbum napravlyene, jeli Ztareshih, jeli Bratov szvojev, Podignenye Ztany potrebnih, ali hasznoviteh y druga k-ovem zpodobna D. 11. p. 162. Takva Invezticzia probujesze, ali z-Piszmom nedvojmyivem, ali z-Szvedoki ober vszeh Zpochituvany ztojehemi 1ae 110. Szuprotivno Invezticzie Probu nikakvu ne nachinya:

1-ich Priszega senina, koja zahichujesze D. 14. p. 163.

2-och Zpoznavanye musevo: kajti iz Nagnyenohti proti Seni szvoje, Mus bi Dosheztni-

kom szvojem takaj preszuditi mogel D. 10. p. 162. Zvan da ali Deczu bi oztavlyal, kajti Seni pred Deczum szvojum da bolye bi bil hotel, Mus neszudisze, ali Znanozt obchinzka ako pridohagjala bi D. 11. p. 162.

3-ich Inventar Senini, ali delni Litz ove: kajti iz obodvojega to szamo zhaja, da Sena Peneze dobila, ne pako y to, da nye takaj na Haszen Musa obernula je, kajti mogla je nye y szama potroshiti, y na Vujem komu dati, prikem Penezi takaj zgubitisze mogli jeszu, ter tak k-Rukam Thovarusha nigdar ne dojt.

§. 185.

Po Chinu Sene Prineszek preztaje.

Nego y nedvojnlyivi *Prineszek* zgubivasze 1-ich ako Sena vu Zgublenyu vszega Imetka szvoga bisze obszudila zae 43. §. 4.

2-och ako za zdichi *Prineszka* szvoga, y zkupa za odpuztiti Imanyu museva z-Ponugyenyem Shume *Prineszka* (allaturalis), Sena bisze opomenula, ona pako nit Shumu zdignuti, niti Imanyu povernuti, nikakvoga Zroka naredbzko-ga nimajucha, hotela nebi: ar vu ovom Pripadu Sena ne szamo vu Povernenyenu Imany, nego y vu Zgublenyu Shume ponugyene obszudisze zae 24. §. 4.

3-ich ako Sena Obligatorie museve podpishajuch, Verovnikom musevem szebe zkupzavezala bi: ovak, gledech na Pravicze szvoje vdovichke Sena Pervochu pred drugemi Verovniki nikakvu nima: kajti Zkupzvezanyem szebe, onem da odrekla je, stimasze D. 19. p. 164.

§. 186.

7) Zkupzazkerba, vu Poloviczi Senina y pak Szvojnozt.

Oztaje Pravicza Zkupzazkerbe (Jus coac-
quisitionis): Ova je Szvojnozt senina vu Polovi-
czu vu Techaju Zakona hisnoga zkupzadoblyeneh.
Zato

1-ich Kad Mus iz dveh Sen Deczu oztavlyal
bi, Zkupzazkerbnicza Sena Poloviczu szvoju De-
tetu, kojemu god hotela bude, oztaviti more:
druga vendar Polovicza na vszu Deczu jednako
zpada: kajti preztestamentumzki Decza Ocza
jednako dosheztjuju. Tulikajshe

2-och kad Sena vu Vremenu Vdovichtva,
ali vu drugem Zakonu hisnom, nekajszi bi zkup-
zpravila bila, tak iz Imanyih szvojeh, kak iz
Imanyih pervoga Musa, z-kojemi prez davati
Rachunov ladala je, y Zkupzpravku ovu Detetu
jednomu, jeli od pervoga, jeli od drugoga Tho-
varusha oztavlyala bi, Testament takov od Ztran-
ne szamo Polovicze jedne ztoji: ar Polovicza
druga na vszu obodvojega Thovarusha Deczu
zpazti mora. D. 21. p. 122. To izto valya

3-ich Kad Vdova zkupzazkerbnicza prez Te-
stamentuma bi vumirala, chije Mus takaj iz perve
Sene Deczu oztavil je: t j. y vu ovem Pripadu
Polovicza szamo Deczu Zkupzazkerbnicze szlisha,
druga pako na vszu Zkupzazkerbnika Deczu zpa-
da D. 30. p. 142. Kada pako

4-ich Thovarush prez Decze y Testamentu-
ma bi predvmiral, vu ovem Pripadu Ztran takaj
dechina na Senu vpada 1ae 99. §. 3. 1ae 48. §. 5.
Iz ove, kad Decze je, Sena imati nemre nikaj,
ar ako je pravichno, da iz Polovicze Senine De-
cza nikaj nimaju, tak y to zaizto pravichno biti

mora, da niti Sena iz Polovicze dechine nikaj ne dobi.

§. 187.

Terh je takaj naredbzi.

Zkupzakerba senina je takaj Terh naredbzi: kajti Sena, akoprem Ime Musa bi premenila, y tak Prineszka, kak Miraza szvoga akoprem bi van vre dobila bila, ako vendar Zkupzakerbe szvoje josh imala nebi, iz Imanyih musoveh vanziti josh nima 622: 67. Medtem Sene Plemeniteh vu Redu, szamo onda za Zkupzakerbnicz dersedze, kad Ime nyihovo vu Litz zadoblyenzki bi poztavlyeno bilo 1ae 48. Pr. 102. §. 3. Zato

1-ich Vdova Plemenitoga, vu Litz zadoblyenzki nezapiszana y nikakvoga Prineszka nimajucha, vu Imanyih museveh szamo vu Ime Praviczze vdovichke, doklam Ime Musa noszi, oztati more, po Premenenyem kojega, y polosenem nyoj Mirazom nyeinem, Imanya museva, ovoga Doshetnikom predati ima 1ae 102. §. 2. Zato

2-och Vdova Plemenitoga vu Dugovanyih gibucheh v. P. Penezih Zkupzakerbnicza biti nemre, kajti gibucha poleg nikakvoga Lizta zadoblyenzkoga nezpravlyajusze. Zato vu Penezih Seni ne Polovicza, nego Del z-Deczum jednak ide D. 17. p. 164.

§. 188.

Neztalna vendar Plemeniteh Vdovam.

Zkupzakerbu k tomu Vdova Plemenitoga nit ztalu nima: ar Thovarush plemenit od czele Zkupzakerbe vu Redu szlobodno odregyuje, pokhedob da iz 1ae 18. Thovarush za zpravlyene

Zkupzazkerke Zroka perveshega dersisze D. 5.
p. 162. Zato

1-ich Deczi Tusba nikakva nejde proti Machahi zaradi Zkupzazkerbe pokojne Matere, ako onu Otecz po Testamentumu Machahi oztavil je. D. 4. p. 124.

2-och Testament Vdove potirasze od Zkupzazkerbe napravlyen, kada ztareshega od izte Zkupzazkerbe bi bil Thovarush napravil D. 1. p. 102. Ali

3-ich Thovarush szamo vu Vsivanyu Zkupzazkerbe do Szmerti Vdovicze ovu bi oztavil bil D. 11. p. 138.

§. 189.

Zvan Pripadov nekojeh.

Medtem Pravicze Zkupzazkerbe Vdovu szvoju mentuvati Thovarush nit Plemenit nemre vu Pripadih szledecheh:

1-ich Ako Vdova bi Zkupzazkerbe Zrok perveshi bila, kajti tak Zrok Pravicze musove preztaje: ar ne Thovarush, nego Sena Zkupzazkerbi Grundta je poztavila D. 58. p. 149. Vu ovem vendar Pripadu Sena Musa iz czele Zkupzazkerbe vanzklenuti nemre; ar Pravicza ta szamo Musu dajesze D. 6. p. 162.

2-och Ako Thovarush ali vu Vremenu Zakaparjivanya, ali vu Techaju Zakona hisnoga po Pogodbe druge Thovarushiczi szvojoj dopuztil bi bil, da od Polovicze Zkopzazkerbe naj szlobodno odregyuje D. 39. p. 144.

3-ich Ako Testamenta zverhu Polovicze Zkupzazkerbe po Thovarushicze napravlyenoga Thovarush bi podpiszal bil.

§. 190.

Vdovam Neplemeniteh vzetisze nemre.

Szuprotivno Zkupzakerba Sen neplemeniteh tak je tverdna, jeli kmetzkeh, jeli purgarzkeh, da z-nikakvem protivnem Thovarusha. Odregyenyem* zatretisze nemre. Dapache vu Ime Zkupzakerbe Polovicza nyih ide ne szamo iz negibucheh, nego y iz gibucheh, ter iz negibucheh y onda takaj, kada vu Litz zadoblyenzki poztavlyene bile nebi 3ae 29. §. 2. Medtem gde Zakerbe ni nikakve, ondi nit Zkupzakerbe biti nemre. Zato Sena nijedna jeli plemenita, jeli ne, potrebuvasi Zkupzakerbe nemre

1-ich kad Zakerba bi potroshena bila D. 8. p. 162.

2-och Kad Thovarush Duge bi bil oztavil, kajti ono szamo chizta Zakerba imenuvasisze more, kaj od zplacheneh Dugov preoztaje D. 23. p. 140.

2-ich Kada Thovarush Imanya odvetna bi prodal bil; ar nit vu ovem Pripadu Zadobitel rechisze Mus nemre D. 2. p. 136.

* Vu Chaztih prestimaneshch ztojechi (Honoriatores) akoprem plemeniti bili nebi. vendar kakti plemeniti, kak Vechnicza Kr. vre visheputi to odkrojila je, od czele Zkupzakerbe odregyuvati mogu.

§. 191.

Pravde 1) Vdovine.

K. Pravdam dohagyamo iz vdovichkeh Pravicz. Jedne naztaju Vdovi, jedne proti Vdove, y jedne proti drugem iz China Vdove. Vdovi ideju

1-ich Zachaszna Repoziczia y za ovum doblyenium Pravda na Kastigu Mochi menyshch,

proti Mochnikom, koji Vdovu z-Mochjum iz Ladanya vanpoztaviliszu, y Leto Dan vu Ladanyu josh zpunili niszu 1807: 13. 1ae 93. § 3.

2-och na *Kastigu Mochi menyshe*, kad Mochniki vre Leto Dan vu Ladanyu zpuniliszu: ar onda zachaszna Repoziczia, kajti ova med Letom szamo od Vanzhichenya dajesze 1807: 13. Vdovi nejde: kajti pako iz 1ae 93. §. 3 Vdova iz Imanyih museveh szamo dobrovolyno vanzhaja, zato nyoj y za Letom Pravda na Kastigu Mochi menyshe zkratitsze nemre. Med Letom takaj z-Mochjum szvojum vu Ladanye szamasze poztavlya.

3-ich *Za zadobiti Praviczu vdovichku*: kad Vdova zvan Imanyih museveh ne po Chinu Dosheztnikov museveh nahajalasze, ali na perveshih Putih bi zaosztajala. Szudecz je Dosheztja, kajti Pravicza vdovichka je takaj kakti Doshezt. 715: 28. 723: 32. 729: 55. 1ae 29. 30. 67.

4-ich *Za zadobiti Miraza naredbzkoga, Prineszka, Dara zaruchnoga y Zkupzazkerbe*. Pravice ove vre zkupa, vre y vszaku poszeb Vdova poizkati more. Dapache y Praviczu vdovichku josh nedoblyenu, y Doshezt szvoju jeli vdovichku, jeli thovaruskú z-onemi zkupa vu jednu iztu Tusbu zpelyati more: ar vsze ove Pravice jeszu szami musevi Dugi, y zato Seni iz Imanyih nyegvih vszi izplatiti morajusze, pokedob da Imanya museva tija vu Zalog zaradi Pravicz vdovichek Seni Naredba odluchuje. Szudecz, je Szudecz Dosheztja*; Tusitel pako Vdova vu drugem Zakonu nahagyajuchasze, ali Dosheztniki nyeini po Szmerti one

5-ich *Na Zadoblenye Miraza zapisznoga, ali Dara zaruchnoga pogogyenoga*. Pravda ova je na Izpunenye Pogodbe, od koje pri Pogodbah ztoprav. Iztu ovu Pravdu ima takaj Thovarush zaradi szvoga Proti-Miraza.

* Pravda ova temeljizse zaradi Miraza naredbkega vu 1ae 93. 95; zaradi Prineszka vu 1ae 100. 105. 110; zaradi Dara zaruchnoga vu 1ae 100; zaradi Zkupzazkerbe vu 1ae 48. 102. 3ae 29; zaradi vdovichke Pravicze vu 1ae 93; zaradi Dosheztja vdovichkoga, ali thovaruskoga vu Naredbih dosheztlyiveh, vu drugem, Zrani ove Knige II. Odszeku napervodojdueh.

§. 192.

2) *Proti Vdovi.*

Pravde proti Vdove zdisusze ove:

1-ich *na Potiranye zapisznoga prekorednoga Miraza*: pred Szudom oszminzkem 1ae 58. 59. Tusi Odvetek (haeres) Thovarushiczu, kajti nad Imanyi odvetnemi Miraz prekoredni lesal bi. Takaj y prekoredni Proti-Miraz potretisze more.

2-och *Na Ztegenye Vdove ali Divojke na Zadoztnozt.* Temeljizse vu 1ae 98. teche pako pred Szuczem dosheztlyivem, ar iz Pravicze Dosheztja, Tusitelom Pravda ova dajesze, kojiszu Thovarusha Dosheztniki vre ravni vre poprechni.

3-ich *Na Razpitanye zaradi Lotrie, ali malovrednoga Odzkekanya* poglavito (principaliter) prihodno pako *na Zgublenye Miraza* (§. 175. — n. 1.) Szudecz je Ztol duhovni.

4-ich *Na Vanzhajanye iz Imany Thovaruskeh* poglavito, kajti Vdova Imanya Thovaruska ober Shume Miraza bi odtugyila bila, ali akoprem szudbeno opomenyena ako Tela Thovarusha ali Deteta pokopati dati hotela nije; prihodno pako *na Zarachunenye Miraza*, y drugeh senineh Pravicz do Kulikoche Kvarov (§. 175. — n. II. III.) Szudecz je Dosheztja

5-ich *Na Vandoblyenye Piszmih* poglavito, koja Vdova akoprem szudbeno opomenyena v_n-dati hotela nije, ali drugem, vre chizto z_n-tranzkem, vre dalyeshnem vendar od Dosheztzi pre-

dala je; prihodno pako na *Vanzhajanye iz Imany thovaruskeh* prez *Plache Miraza*. Po ovoj Pravdi Vdova pod Priszegum Piszma komu predana valuvati, koja pako josh pri Rukah bi imala, kvandati (§. 175. n. IV.) primarjasze. Szudecz je y pak dosheztlyivi.

§. 193.

3) *Iz China Vdove proti drugem.*

Pravde proti drugem iz China Vdoveszu.

1-ich *Na Predoblenye Imany ztranzkem, ali dalyeshnem vendar od Dosheztja po Vdove predaneh*: za predsylanem zabztuny szudbenom Opomenenyem podisesze Pravda ova pred Szuczem dosheztlyivem, kajti zaizto Doshezt ischezze. Temelyisze vu 1618: 61. 1622: 67. 1647: 105. 1655: 25. y vu Naredbih dosheztlyiveh 1ae 47. 67. y t. d. Dosheztnik Thovarusha, koji Tusbu podaje, Dosheztja Praviczu nasze zpelyati, y Odtugyenyne dokazati ima, ter tak Imanya zabztuny dobiva 655. 25.

2-och *Nazad potrebujucha Piszmu* proti onomu, komu Vdova z-Zporazmenyem, Piszma thovarusheva vandala je, na Kastigu fr. 500: Od ove Pravde vu Delu od Prekersheny okolo Piszmih vu zadnyem Knige ove Odszeku.

3-ich *Na Potiranye Testamenta, ali Fashie senine*, zverhu Zkupzakerbe plemenitaske prez Privolenya thovarushevoga napravlyene. Tusitel je Thovarush, ali Dosheztnik nyegov proti seninem Dosheztnikom zvan, ali po testamentumzkem. Szudecz je oszminzki. Pravda temelyisze vu 1ae 48. 102. Jednake Narave je

4-ich *Pravda na Potiranye Fashie, ali Testamenta* po Thovarushu vu *Preszud senini nachinyenoga*, y seninch Dosheztnikov. Tusitel

je Sena, ali nyeini Doshezniki. Szudecz je y pak oszminzki. Nego da Thovarush od czele Zkupzakerbe odregyuvati mogel nije, probuvati morasze.

D E L VII.

Od Pravicz Kr. menysheh.

§. 194.

Nyihov Izpisz.

Pravice Kr. druge vekshe, druge menyshe zovusze: z-onemi drugach *velichanzkemi* (majestatica) Szamoszvojczi vsivatisze nemogu, ter szameno na Znanye Pravicz vlaztneh (Jus publ.) zpadaju: menyshe pako jeszu prihodna negibucheh Imany Dobrochinztva, z-kojemi takaj Szamoszvojczi ladaju. Druge dobivajusze

1-ich po Predszlobodi, takveszu: Pravicza Mecha, od koje vu Praviczah zaglavneh — Pravicza Patronatztva, od koje, z-vekshum Ztrankum k-Praviczam Czirkvenem zpadajuče, neku liko na Konczu Dela ovoga — Szenyem — Malta — y Brodovina. Druge

2-och vszakomu Donataru vu iztoj Donaczii datisze moraju, ter zoszeb Ov zaradi nyih vtechisze nit nima. Takveszu Lov, Pticharenye, Ribaria, Melinov Podignenye, od kojeh vre drugde — Kerchmarenye, Meszarenye, Gornicza, Devetina. Szim y Deszetina duhovnichka zpada; ar Velikasha czirkvenoga ova iz szame Naredbe ide: moresze vendar y po Predszlobode zadobiti (§. 232) Medtem

3-ich vsze Pravice Kralyevzke menyshe, takaj po Oztarenju pridersavajusze, kajti od

Oztarenja nijedna van zneta nije 1ae 10. 78. Naj pervlye od oneh, koje po Predszlobodi zozzeb zadobiti morajusze.

§. 195.

Predszloboda Szenyma.

Pravicza szenyemzka je Szloboda naredbzka Kupczev, y Prodavczev Zpravischa ochitna, na ztanovitom Meztu, y vu ztanovitom Vremenu obszlusavati. Donataru datisze nemora, kajti to Naredba ne ztavlya, zato zvan dasze y ova Pravicza razlosno vu Donaczii bi podavala, ali po razluchne Predszlobode pridobiti, ali po Oztarenju pridersatisze ima, drugach nepravedno oszvasze. Takov Oszvojitel

1-ich na Pravu potesujesze na Zgublenye Jusha po Predszlobode nedoblyenoga. Pravda ova lazto vita je Fiskushu Kr., kajti Pravicz Kr. Branitelu D. 14. p. 57. Tusbu iztu

2-och podise Fiskush Kr. y onda, kada Gozpon Z. akoprem z-Praviczum szenyemzkum obzkerblyen Szenyma bi ali na drugi Dan, ali na Mezto drugo prenashal: kajti za Dan y Mezto vu Predszlobodi nenapiszano Szloboda nemasze, ter zato Dan drugi, ali na Mezto drugem Szenyem nepravadnosze bi dersal. Ako vendar

3-ich ztavlyen vu Predszlobodi za Szenyem dersati Dan, vu Nedelyu, ali Szvetek padal bi, vu ovom Pripadu Gozpon Szenyma more na Dan jeli prediduchi, jeli szledechi Szenyma iz Naredbe szlobodno prenezti. Navada ova temeljisze vu Col. L. 2. C. 13. y 1464: 25. ar Naredbe ove z-Poszli szyetzkemi Szvetke ozkruniti prepovedaju. Szim zpada takaj Odluchenye Maria H. Th. dd. 14. Julii 1773.

§. 196.

Med Milyum za Dan izti ne terpisze.

Nego y predsloboden Szenyem nepraveden biti more, ako za izti Dan Gozpon drugi Szeny-
ma ztareshega vre bi imal, ter jedna Milya
Zemlyu med temi dvemi Mezti med ztala nebi
zae 10. §. 4. Ar Lyudztvo kupujuche y prodava-
juche kadsze razdelyuje, onda y Dohodki takaj
pomenshavajusze, koje iz Mesznicze, Kerchmih,
Malte y Brodovine, szemenyzki Gozpon dobiti je
navaden, Za odvugnuti Preszuda takvoga,

1-ich Szenyemzka Predszloboda med Tcha-
jem Leta jednoga od Vandavka Predszlobode vu
Velikem Varmegyie Zpravischu razglasziti mo-
rasze zae 12. §. 3. da vu Prilici Razglashenya on
komu bi preszugyevala, nyoj szuprotrechy y z-
ovem Nachinom vu Vsivanye zpelati Predszlo-
bodu preprechiti more. Ako vendar

2-och Predszloboden noveshi, na Potiranye
Szuprotrechy popravdajuchisze, vu Pravdi ovoj
bi preobladal, nyega potlam vu Obszlusavanyu
Szenyema prechiti nemre vishe nigdo, ar tak Re-
poziczia, kak Pravda na Kastigu Mochi menyshe
na Szlusbu ztoje, dapache y Put Mochi med Le-
tom je mu odpert 807: 13. 1ae 68.

3-ich izti ovi Puti noveshemu predslobodno-
mu odpertiszu y onda, kad vu Vremenu Rasgla-
shenya nyegvi Predszlohodi szuprotrekel nebi
nigdo, ter vu Vsivanyu Predszlobode szvoje Leto
Dan vre zpunya val hi. *Ond.*

4-ich Iztem szoldachkem Oficzirom vu Me-
ztah, gde nakvarterjeni jeszu, Gozpodu Z. vu
Praviczi szenyemzkoj prechiti prepovedasze 741;
30.*

* Naredba ova y to ztavlya, da Komendanti, y od nyih viszechi Oficiziri menyshi, z-Pershonami, koje Szoldati niszu, z-mochnem Nachinom naj nebarachu, nego od takveh Pershon vregyeni, da k-doztojnoy Szudbenozti najsze vtecheju, napuchujusze.

§. 197.

Dvojverzten je.

Szenyem drugi je *tjedni*, drugi *vszakletni* 2ae 10. §. 4. 2ae 12. §. 3. Med ovemi Razluka je ova

1-ich vszakletni chez Leto szamo nekulikoputa, tjedni pako tjeden vszaki, jeden jali dva puti, kak vre to vu Predszlobodi ztoji, dersijusze.

2-och. Na vszakletni iz Ztrankih takaj najdalyeshneh Tergovczi ztranzki zkupsze ztecheju, na tjedni pako iz Ztrankih blisnyeshesh szamo dohagyaju, a ne ztranzki, zvan z-Sitkom y z-Sivadjum.

3-ich Za Szenyem vszakletni, Ztvarih prodavneh Kakvocha nikakva van zneta nije, jedino Marha, zvan da y ovu na Szenyem dopelyati Predszloboda dopuschavala bi, na Szenyumih prodatisze nemore. Szuprotivno vu Szenyumih tjednesh ne szamo ne Marha, nego niti Krame, previshne Nakinchenozti (ad luxum), prodatisze nemogu.

* Szenyem vszaki, akoprem Kupuvanye, y Prodavanye takaj bi bilo, nije vendar vszako Kupuvanye y Prodavanye Szenyem. Razluka je ova 1) ovo med jednem Kupczem y Prodavczem zvershavasze, Szenyem pako Vnosinu Kupczev y Prodavczev znamenuje. 2) Ono biti more Dan vszaki, y na Meztu vszakem, zvan Czirkve, ne pako Szenyem. 3) Ono biti more po vszakem prez vszake Predszlobode, Szenyem pako jedino iz Predszlobode.

§. 198.

Pravicze iz nyega.

Szenyemzkomu Gozponu. chiji Szenyem je, po Predszlobode Szenyma szledeche Pravicze davajusze :

1-ich Ztanovitu, ali vu Predszlobodi ztavlyenu, ali vu Vsivanye zpelyanu, koju vendar Varmegyia na menye zpraviti more, od Stantov Prodavczey Plachu potrebuвати 715: 63. 765: 20. ne vendar od Plemeniteh na Szenyem Dugovanya szvoja prinashajucheh: ar ovi od vszake Stibre proztiszu 647: 78. §. 11. 12.

2-och Od vszakoga Marsheta y Sivine druge vu Zpashnik obchinzki napuschene Dan vszaki Denyare dva od szenymujucheh pobirati 723: 15. §. 6. Denesz Pashe drase plachajusze.

3-ich Dugovanya za Potrebochu, á ne Terstvo, y Czenu, koju drugi daje, dasze mahom izplati, na szvojem Szenymu prekupiti 723: 15. §. 10. 75. §. 2. 3. Pod izti Nachin Domachina vszaki Kose pred ztranzkemi prekupuje, zvan vendar Szenyma, pod Kastigum Povzimanya, ako ztranzki protivno baratal bi 659 71. §. 4.

4-ich Szudbenozi szenyemzka: t. j. Vade iz Szenymuvanya naztajuche na Meztu y vu Vremenu Szenyma na kratkom dokonchati: zaglavno vendar zakriveche zaglavnu Praviczu nemajuchi, vu ztavlyenom Vremenu doztojnoy Szudbenozi Gozpon Szenyma predati pod Kastigum ima 3ae 32.

§. 199.

Predszloboda Malte y Broda.

K-Praviczam Kr. menyshem, koje iz Naredbe na Gozpona Z. zato szamo, kajti on Gozpon Z.

bi bil, nezpadaju, pribrajasze Malta y Brodovina. Ova od Broda, ona pako od Putov, y Moztov plachasze, iz Naredbe szamo od Siviny y Kolih, ali Kochijih 28. 741. iz Navade pako Placha takaj Kakvoche krami primerujesze. Tak takaj iz Naredbe Peshczy neplachaju 723: 15, §-7. iz Navade pako Brodovinu, Peshczy takaj plachaju Obodvoja plachasze zaradi podane Prehajanya Prilichnozti. Zato

1-ich koj z-Dobrochinztvom Puta, ali Mozta, ali Ladje vszivalsze nebi, nego vu oszebnom, koj vu Vzimi chez Led, vu Letu pako chez szuhu Potoka Ztrugu prehajal bi, plachati nikaj nima, niti na Plachanye primarjati nemresze pod Kastigum Mochi menyshe, zvan da zato iz Predszlobode Plachaszebi potrebuvala, kajti ne szamo Mozt, nego y Put takaj z-laztovitemi Ztroski bi nachinyen bil 15: 723. §. 7. Josh bolye kastigujesze

2-och on, koji onoga, koji na Put popravlyen josh doshel nije, da vu nyega naj ztupi, y Maltu naj plati, primarjal bi: takov ne szamo na Pravdu Mochi menyshe, koju od dalekoga potiran (á longé compulsus) zdise, nego y na Kastigu vlaztnu triplitnu potesesze. 1464: 15. 625: 34. 647: 91. §. 7. Jednako

3-ich y on, koj vu Popravlanyu Putov, ali Moztov bi zazpaval, zvan da Kvara putujuchemu nameztiti mora, na iztu takaj Kastigu triplitnu vlaztnu povlechesze, ako szudbenomu Opominanyu pokoren biti hotel nije. 1435: 23. 492: 87. 1566: 11, 12. 13. 601: 22. 723: 15. §. 16.

§. 200.

Szuprotrechi neche.

Akoprem y prilichnesli Prehod bisze bil,

nachinil y Ztroski takaj veliki vu Naregyenye Putov, Naszipov, Moztov vchinilisce jeszu, y putujuchi zvekshinum radi bi plachali, vendar nit Malta nit Brodovina potrebuvasitze neszme, zvon da zverhu toga Predszloboda zadobilasze je D. 2. p. 188. Kaj vishe

1-ich Predszlobodu imati, ali Oztarenye dovershiti josh zadozta nije, vu Pomenykanyu kojeh Tusbu Fiskush Kr. pred Szudom oszminzkiem na Potiranye Jusha podise. D. 14. p. 57. 765: 36. Nego

2-och Predszloboda med Letom od Vandavka vu velikem Varmegyie Zpravishu takaj razglaszitisze ima, ar drugach za nepravedno dobyenu stimasze, y zaradi ovoga Zamugyenya zahergyavisze, ter znovich zadobiti morasze 2ae 12. K-tomu

3-ich Predszlobodu y vu Vsivanye zpelyati treba je, t. j. Szuprotrechjum da ni vregyena, ali od Szuprotrechi daje ochischena, potrebujesze, drugach Predszloboda, kakti nepravedna, y pak zahergyujesze D. 48. p. 77. Ztavlya pako

4-ich Szamoszvojecz, ztareshu Predszlobodu imajuchi, proti Predszlobodi noveshe Szuprotrech szvoju zato, kajti novesha Malta ali Brod, od ztareshega na jednu Milu Zemlye daleko bil nebi. Medtem ako je jako potreben, onda y na Meztu takaj blisnyeshem terpisze 2ae 10. §. 2.

§. 201.

Szuprotgovarja nyoj y Fiskush M.

Szuprotrech ztavlya takaj y Fiskush M. vu oveh Pripadih

1-ich Ako Malta ali Brod nebi predszloboden bil: ar iztomu predszlobodnemu szuprotrechi more. D. 1. p. 188.

2-och Ako Malta potrebna bila nebi, vu obodvojem Pripadu zatirasze chizto, zvan da Szuhocha z-laztovitemi Ztroski bisze prizkerbila — y Plachu potlam pobirati vishe szlobodno nije pod Kastigum Mochi menyshe, y triplitnum 723: 15. §. 12. 2.

3-ich Ako Malta zadnyich potrebna, Placha vendar bi previshna bila: vu ovom Pripadu Placha na menye szamo zpravlyasze, ako taki navadna, nego putujuchem priterhlyiva, koju predszloboden ako potlam preztuplyeval bi, y ipak Kastigu Mochi menyshe zvan triplitne terpi.

§. 202.

Ali y zdiseju Varmegyia.

Nego y nazopet, kada Okolicze taksze bi obernule bile, da Placha maltarzka doszad navadna, bi premala, y Brod zato ali Malta Gozponu Z. na Terh biti bi poztajali, more onda Varmegyia Plachu y zdichi takaj, akoprem vu iztoj Prodszlobodi ztojechu 492: 87. §. 2. 655: 29, §. 6. Medtem

1-ich vu nijednem Pripadu ona po Sidovu, k tomu plachati nyu k-tomu nemora nigdo, ne szamo pod Kastigum Mochi menyshe, pobiratisze neszme, nego y pod triplitnum takaj onda, kad szudbeno opomenyen Gozpon Z. Sidova vendar proch vugnul nije 723: 15. §. 4. 2. K-tomu

2-och Maltarom putujuचे z-Prekorednoztmi kakvemi goder obtershiti prepovedasze; vu oszebnom nye nit na Pila Kupuvanye priszilyevati, nit od oneh Plachu prijemati, koji od Plachanya proszitiszu, szlobodno nije *ond.* §. 8. 12.

§. 203.

Drugi nyu neplachaju nigdar.

Plachati pako Maltu ali Brodovinu nekoji vu nijednem Pripadu, drugi szamo vu ztanoviteh Okoliczah nahagyajuchisze nyu nemoraju. Nikad neplachaju

1-ich Plemeniti 1ae 9. Czirkveniki takaj, akoprem redovni 498: 35. Pr.

2-och Szlusbeniki czirkveni, iliti Skolniki, Shekutori, y Popevachi 458: 10.

3-ich Diaki iz Obdersavanya ali z-szvedochlyivem Liztom obzkerblyeni 741: 28. 500: 42.

4-ich Szlob. y Kr. Varashev Pugari 48. 622.

5-ich Plemeniti Predialishi, y Kmeti Prima-
cialzki 59: 563.

6-ich Ztanovniki vu takveh Tergovischah, koja zverhu ne Plachanya bi predszlobodna bila, kakti Pápa 1647: 145. 57: 659.

§. 204.

Plemeniti naj szlobodneshe.

Zmed oveh, Iznimanye najproztranеше, Plemeniteh je — akoprem Malta ali Brodovina plachatisze onda kruto ima, kad z-najetum Prilikum Plemeniti szlusilisze bi neplemenitom, ar onda ne Plemenit, nego Foringash a) neplemenit placha — ar Plemeniti nijednu neplachaju,

1-ich Jeli za Tergovinu ali za szvoju domachu Potrebochu bi zvasali.

2-och Jeli Tergovinu bi tirali z-domachem Prirodom (allodial.), ali z-kupuvnemi Dugovanyi za Terstvo: kajti Naredba, ova ne razluchujucha, Plemenite obchinzki vanznimlye 723: 15. §. 8. Ali

3-ich z-Paszushem od Viczekomesha, daszu obzkerblyeni: kajti iz zvanzkoga Dersanya Plemenit nepoznasze 28: 741. 1500: 42. Ako vendar

4-ich zvan Orszaga, ali vu Orszag Dugovanya Plemeniti bi vupelyivali; onda y oni plachati imaju 622: 48.

* Szlobodnozt vnogo menyshu pochute Purgari, y Ztanovniki predszlobodneh Tergovisch: ar ovi zakupivnemi tersechi plachaju 35: 498. §. 5. Anda zdomachem Priraztkom Terstvo imajuchi, ali kupuvna privasajuchi, nego za domachi Barat, ne plachaju z-Pashushem obzkerblveni 563: 59.

a) Markovits. §. 139.

§. 205.

Drugi vu ztanoviteh Okoliczah.

Drugi vszi Plachi podlaseju, zvan da vu szledechek Okoliczah bisze zadersavali

1-ich da na Melin ishli bi 492: 86. §. 2. 723: 15. §. 7.

2-och Ako vu Poszlu szvoga Gozpona Z. bi putovali, vu oszebnom urbarialzke Dohodke pripelyajuchi y Pashusha imajuchi 618: 59. 625: 36. 1635: 71.

3-ich Vu Kotaru maltarzkem Pute y Naszipe popravlyati akoszu pomagali 609: 47. 723: 15. §. 15. zaradi Truda zabztunyzkoga.

4-ich Kada Zaruchniczu sznubili, ali Domovnyu pelyali, ali Gozpona vu iztom Poszlu zprevagyal bi 1486: 36. 492: 86. Pr.

5-ich Ako vu Poszlu ali Kralya, ali varmegyinzkom bisze nahagyal v. P. na Forstpontu 548: 54. 625: 35.

6-ich Prek Malte ne putujuchi (ab ultra non transeunt). Ludov á. 8. Ovi za Povratek iz Mezta maltarzkoga, neplachaju nikaj. Litz Previszoke Komore Vug. na Dominium Ungvár.

§. 206.

Zvan oveh neplachati neszlobodnem kastigno je.

Zvan oveh Okolicz vszi vannezneti, Maltu, ali Brodovinu predszlobodnu prevarajuchi

1-ich vsza Dugovanya onda vosena zgubivaju 723: 15. §. 13. Vendar

2-och Dugovanya povzeta predi razprodati pod Kastigum Mochi menyshe prechisze, predi negsze Pravda, zaradi Povzimanya pred Szudom dominalzkem podignuti imajucha, nedokonchasze *Ond.* Kada pako

3-ich Prevaritelya Dugovanya povzeti moglasze nizu, onda Gozponu od Malte ali Broda, proti Prevaritelu Tusba je na Zgublenye Dugovany izteh, ali Polosenye Czene nyihove, kadih vre bilo nebi. Ali Dugovanya, vszako poszeb, da onda vosena, ali noshena bilaszu, probuvati morajusze 498: 29. §. 6.

* Med Nachine Prevarenya poztavlyaju Naredbe vu oszebnom 1) Plemenitomu szebe pridrusiti, vu kojem Pripadu Plemenit takaj vsza szvoja onda vosena Dugovanya zgubiva 498: 35. §. 6. 2) chez Gaze, Ladje, Mozte krive, iliti nepredszlobodne prehajati 492: 88. §. 2. Koji pako takve zkrovne Gaze, ali Prehode druge dersal bi, iztoga, gdesze ovi nahajaju, Mezta zgubiva. *Ond.* §. 4.

§. 207.

Pravde iz ovud 1) vlaztne.

Anda Pravde iz Malte ali Broda naztajuche, vu Razlaganyu Predszlobode ove szim tam, vre napervo doneshene, ter vu oszebnom na Vlazt (publicum) zpadajuche, jeszu ove:

1-ich na *Zatiranye* (cassationem.) *Malte aii Broda nepredszlobodnoga*: Tusitel je Fiskush Kr

pred Szudom oszmínzkem iz 1715: 28 §. 1. ali Fiskush M. pred Shedrium iz 563 59. Pr. koja Naredba takve Malte, ali Brode za Szuhe dersati zapoveda.

2-och na *Zatiranye Malte szuhe*: ovasze y po Putu zvsanzudbenom (via politica) na nikaj, ali na menye verchi mor-*. Nachin szudbeni je ov: po doblyenem od nepotrebne ali prekorodne Malte Znanyu, po Deputaczii van poszlane takaj podtvergyenem, Gozpon Malte, ako szudbenomu Opominanyu pokoren biti hotel nebi, Fiskush onda M. pred Shedrium proti nyemu Tusbu podichi Zapoved dobiva, vu kojoj poleg Relaczie deputaczionalzke Malta ali na nikaj, ali na menye po Oszude zpravlyasze, ter po Egsekuczii takaj to izto zvershavasze. Pravda vu 715: 15. 723: 15. etc. temeljuje

3-ich na *Kastigu triplitnu* t. j. frt. 100 za Preztuplenye pervo; frt. 200 za Prekershenye drugo na Szudcze varmegyinzke, koji Egsekucziu delaju zpadajucheh; y zatem, t. j. za Falingu trejtu na Zgublenye Mezta, vu kojem Malta imalasze bi. Tusitel je Fishush Magistratzki pred Shedrium, na Zgublenye pako Mezta tusi takaj Fiskush Kr. 723: 15. §- 2., y ne szamo Fiskush M. 566: 11. §. 5. t. j. koji najmre jeden drugoga bi pretekel. Mezto vendar vszigdar za Fiskusha Kr. vzmlyesze *ond.* §. zadn.

* Nachin zvsanzudbeni je ov: Varmegyia kak berse od nepotrebne koje Malte Znanye dobi, van mahom Deputacziu poshila, ter poleg Relaczie ove Kola Obaleny odлучuje, to izto razglashuje, y po nove Deputaczie Kolo obaliti. Gozponu pako Zapoved daje, da pod Kastigum naredbkum Maltu vishe ne pobira. Kada pako Deputaczia szamo da Czena je prekorodna, znashla bi, onda Czena szamo na menye ztavlyasze. y to izto na vszeh Znanye razglashujesze. Nachin zvsanzudbeni takaj na izte Malte predszlobodne more zpelyatisze; kajti Maltih Priregyeny vu obchinzkom

Naredba Varmegyiam predaje, ter vu iztih Fiskalzkeh Imanyih Malte szuhe zatretisze imaju 1625: 34. 492: 87. 566: 11. 12. 13. 723: 15. §. 2. 11. 715: 15. §. 1.

§. 208.

Pripadi za Kastigu triplitnu.

Pripadi, vu kojeh Kastiga triplitna ztavlyena je, jeszu:

1-ich Ako Gozpon Malte nyu po Varmegyie akoprem na nikaj zpravlyenu, bi y pak pobiral 723: 15. §. 2.

2-och Ako preko priregyene od Varmegyie Plache, Maltasze bi potrebuvala 566: 12. pr.

3-ich Ako na Putu popravlyenem josh neztojechi, na nyegasze bi priszilyivali 566: 13. 625: 34. §. 3.

4-ich Ako Sidova Maltara ali Arendatora, komu nigdo plachati nije dusen 723: 15. §. 4. niti po Opomenenyu szudbenom Gozpon Z. odpuschal nebi 723: 15. §. 2.

5-ich Kada Gozpon Z. niti na Opominanye szudheno Mozte, Ladje, Pute vu dobrom Ztali-shu nebi obdersaval 492: 87. 435: 23. 566: 12. §. 1. Meztó vendar zgublyeno vu Czeni proztoj nazad odkuplyujesze 566: 11. §. 6. y 723: 15. §. 2.

§. 209.

2) *Szamoszvojczem.*

Pravde Szamoszvojczem iz Predszlobod iztehi naztajaju ove:

1-ich na *Davanye ali Prijemanye Zroka Szuprotrechi*: podise nyu ali Zadobitel, ali Szuprotrechnik zvan Ladanya ztojechi, on iz 2ae 9. 10. ov iz 1ae 58. 59. Ako Predszloboda novesha Potrebchin naredbzkeh ina, onda Szuprotrechnik szamo po Probe Preszuda obladuje.

2-och *Na Zgubivanye Mezta*: proti onomu, koji krive Gaze dersi. Tusitel je Gozpon Broda iz 88: 1492. Szudecz je Shedria, kajti Gazi nepredszlobodni k-Maltam szuhem prirachunyajuszje (§. 207. n. 1).

3-ich *Na Nadomeschenye Kvara*: koji iz zlocheztoga Moztov Obchuvanya pripetilsze bi: Tusitel je Kvara pochutechi, proti Gozponu Malte, ali Broda 1492: 87. §. zadn.

4-ich *Na Zgublenye vosenek Dugovany*: proti Prevaritelu Malte, ali Broda, pred Szuczem Prevaritela. Tusbu podise Gozpon Malte ali Broda iz 492: 88. §. 2.

5-ich *Na Povrachek povzetez Dugovany*: Tusitel je on, komu Dugovanya povzel bi bil Maltar, ali Brodar, pred Szudom Dominalzkem, proti Povzemitelu iz 723: 15. §. 13.

6-ich *Na Kastigu Mochi menyshe*: zaradi vszake na Putujuche zpelyane Prekorednoztu (excessu) 723: 15. §. 12.

§, 210.

Pripadi za Kastigu Mochi menyshe.

Zato, Pravdu na Kastigu Mochi menyshe, szledechi vu oszebnom zdisu.

1-ich Koji vu Letu chez szuhu Potoka Ztrigu, vu Vzimi pako chez Led prehagyajuchi, platiti moral je 723: 15. §. 7.

2-och Koji iz dalka prigonyen bi bil 625: 34. 723: 15. §. 12. proti Maltaru, pred Szudom dominalzkem, kajti Gozpona Malte Szluga je, koji, ako platiti moguch nije, Obladavczu predajesze, nego to vre vu Tusbi proszitisze ima 655: 29. §. 3. Proti Arendatoru pred Viczekomeszem Pravda teche, kajti on Gozpona od Malte Szluga nije D. 13. p. 14.

3-ich Koji na zaversenoj Malti, ali preko Priregyenyu varmegyinzkoga, platiti je pritriran 723: 15. §. 12. Za Vregyenyu ovomu vugnutisze, Tabla, Plache Kolikochu zadersavajucha, vu Hisi maltarzki dersatisze, y hotechemu Putniku pokazatisze ima 715: 15. §. 5.

4-ich Koji Sidovu platiti je moral iz 15: 723: §. 2. 12.

5-ich Koji Pila kupiti priszilyen je. *ond.* §. 8.

6-ich Koji, akoprem szloboden, vendar platiti pritruczani je* *ond.* §. 5. 12.

7-ich Povzimanye terpechi, ako Dugovanya nyegva pred Shentenczium Szuda Dominalzkoga zprodanaszu. *ond.* §. 13.

* Vanznemi I. Kada Predszlobodi Tergovischa na Szl. y Kr. Varash podignyenoga, szuprotrechechi Gozpon Z. od Purgarov Tergovischa iztoga, Maltu ali Brodovinn potlam pobiral bi: ar zato Varash ov Gozpona toga Z. na Praydu Mochi menyshe pozvati nemre, akoprem Purgari Szl. y Kr. Varashev obchinzki od Dach maltarzkeh y brodarzkeh bi vszi prozti bili, nego Varashi ov naj pervlye Prodszlobodu szvoju od Szuprotrechi ztavlyene ochiztiti, ter Pravdu na Davanye Zroka Szuprotrechi zatem proti Gozponu Z. podichi mora D. 38. p. 179. 1500: 41. II. Kada Maltar od Podlosnikov Gozpona kojega, kajti ovi niti Pashusha nimaliszu, niti Dvorzki ali Span z-nyimi putujuchi nyemu ni bil poznani, Plachu bi pobral bil, Span pako, da Podlosniki vu Poszlu gozpodzken nahajajusze; to Maltaru, kajti povedal je, ako zato Gozpon Podlosnikov, y Maltara y Gozpona od Malte na Povrachek Plache szudheno bi dal opomenuti, vu ovi pako Priliki ako Maltar na Gozpona szvoga vesz Poszel zpuztil je — vu takvem Pripadu, zaradi nepovernyeneh Dugovany, Gozpon Podlosnikov Kastigu Mochi menyshe szamo od Gozpona Malte, ne pako y od Maltara zadobiva D. 37. p. 179.

§. 211.

K-Malti Harmicza dobro pridrusujesze.

Veliku Prizpodobnozt k-Malti Harmicza* ima, odkud akoprem k-Imanyam korunzkem, ne pako k-Praviczam Kr. menyšhem hi zpadala 3: 514. dozt dobro vendar ozde priztranchujesze. Ladasze po Komori Kr. vugerzko — Dvorzke, koja z-Privolenyem Kr. Harmiczare poztavlya. Od oveh

1-ich moraju biti Domachine 30: 498. y Kvare da mogu naplatiti 44: 681. ne vendar Sidovi 630: 15. 715: 15.

2-och Jeli, kak Poshli Dietalzki, jeli k-Inszurekezii yu Pershoni pridrusitisze hotechi, od dalechitisze Szlobodnozt od Komore Kr. imati moraju, drugach ali yu Penezih pripomochi, ali Szoldata mežo szebe poztaviti imaju 50: 715. 741: 63. §. 17.

3-ich Iztu Moch szudbenu nad nyimi Komora Kr. zvershava 715: 15. §. 3. 723: 13. §. 3. nego na Dugovanya Szlusbe ztegnynu, kajti zverhu drugeh Poszlov podlosniszu, navadnem Orszaga Szuczem 18: 618. §. 2. 44: 681. §. 1. 723: 51. §. 1.

* Harmicza Dacha je, kijasze od Dugovanyih yu, van y prek Orszaga voseneh, szamo jenput, jeli napervem, jeli szrednyem, jeli zadnyem Plachanya Meztu polase 723: 13. Pr. Predi ztala je bash yu trideszetoj voseneh Dugovany Valyanozti Ztranki, vezda pako Meru Tarife Kakvocha Dugovanyih podaje. Tarifa je Popiszek Dugovanyih z-Plachum zkupa, koja yu Ime Harmicze od nyih po Harmiczarih pobiratisze more. Kojasze szad obdersava, je od Josefa II. dd. 2. Januar 1788: je vendar y ova doszad vre vishe Iznimkih pretzala.

§. 212.

Prozte od nye 1) Ztvary.

Dachi harmiczarzki nepodlasusze

N 2

1-ich Dugovanya med Orszagom vosena 557 :
16. §. 1. kajti szamo od Ztvarih vu, van y prek
Orszaga iz ztranzkoga pelyaneh potrebuвати mo-
resze. Sigis. D. 2: 17.

2-och Ztvari, koje nit zkupvzetno Valanye
Forinta jednoga ne doszesuju 498: 29. §. 4.

3-ich Hrana vu Logor Inszurgentov priva-
sana 741: 63. §. 28.

4-ich Szukno za Granichare Shlavonzke y
Horvatzke Zemlye poleg Pashusha 741: 62.

5-ich 8 Volov szolarzkeh 622: 68.

* Od Ztvarih Harmiczi ne podverseneh razlchnu-
jusze I. Ztvari vupelyatisze prepovedane, vu osobnom
Knige proti Kormanyuvanyu vlaztnomu, ali Vere, ali
dobromu Dersanyu — Vrachtva szim tamsze klatech
(circumforancorum) — zvuuzka mesterzka Dela, doma-
chem Vrednozt prevzimajucha, y vsze skodlyive Kra-
me po Tolnachu Kr. Vug. Dv. naznanuvane 723: 116.
II. Ztvari van zvasatisze prepovedane, jeli za Vreme v.
P. vu Pogibeli Glada Sitek, vu Pomenykanyu Marhe,
Konyi, Voli. S. Lad. L. 2. C. 15. sz. Col. L. 1. C.
77. jeli za vszigdar, kakti Zlato y Szrebro raztalyeno
t. j. na Peneze josh ne prekovano; Sigis. D. 2: 15.
Prah puskeni, y Szol zemelyzka iliti Szaliter, odkud
napravlyasze: ar obodvoje jedino Kr. Magazinom,
y szamo z-Kralyevzkem Dopuschenyem drugomu pro-
dati moresze, 622: 40. ne vendar Neprijatelu, komu
z-Kvarom Domovine z-cheru god poszlusiti Znamenyku
Nevernozti poragya 723: 9. §. 8. Izta Kastiga ztoji y
nad onemi, koji Zlato y Szrebro raztalyeno vu Po-
menyshanye Dohodkov Kr. otajno Pajdastvo z-ztran-
zkemi chinechi, van znashali bi 723: 9. §. 10. Vu
drugeh pako Pripadih za oveh Prekershitele, Kastiga
Povzimanya, zvan druge takaj, kak nasz to na Harmi-
czarzke Szluszke vandani od Komote Kr. Naznanki
(Intimata) vuche, ztavlyena je Sig. D. 2: 16. §. 1.

§. 213.

2) Pershone.

Ne szamo Ztvari, nego y Oszobe nekoje
Vanznetje imaju: kakti

1-ich Plemeniti: nego szamo od Ztvarih za domachi Barat, pri, ali van zvasanih 723: 14. Szu-
proctivno od Ztvarih na Terstvo voseneh Pleme-
niti takaj Harmiczu plachaju, akoprem Priraztki
domachi ove bi bile 559: 44. 638: 49.

2-och Czirkveniki, klosterzki takaj 498: 35.
548: 55.

3-ich Szl. y Kr. Varashi, takaj rudarzki 557:
16. Pr. 559. 44 Pr. kakti Oszoba plemenita.

4-ich Jaziganczi y Kumanczi zkupvzetno,
iz Predszlobode Marie Th. dd. 6. May 1745.
1659: 61. §. 1.

5-ich Tergovischa Hajduchka y pak zkup
vzetno. *ond.*

6-ich Predialishi, y drugi Predszlobodu ober
toga imajuchi vu Vsivanye zpelyanu 563: 59.
§. 4. 1557: 16. Pr.

7-ich Kmeti Primaczialzki 557: 16. Pr.

8-ich Kmeti Dugovanya Gozponov szvojeh
pelyajuchi 553: 18. z-szvedochnem oveh Liztom
obzkerblyeni 599: 34. §. 3.

§. 214.

Drugi pod Kastigum zbechi ne szmeju.

Drugi vszi Harmiczu, od Predverska nyezinoga,
platiti imaju: ar nad Prevariteli Kastiga ztoji, da

1-ich Dugovanya vsza, onda vosena, zgubi-
vaju, koja Harmiczar szlobodno povzimlye 609.

17. Ako pako

2-och Povzetisze nebi mogla, onda na Zgub-
lenye, ali Czenu nyihovu Harmiczar Pravdu ima
498: 29. §. 6. 559: 44. §. 6. Medtem

3-ich Povzetek (contrabandam) pred dokon-
chanem, po Komore Kr. Dugovanya Previgyenyem,
zprodatisze pod Kastigum Mochi menyshe nemre
723: 13. §. 4. 681: 44. §. 1.

* Nachini prezKochiti Harmiczu med oztalemi jeszu 1) Ako vu Popiszku Ztvarih dopelyaneh, Harmiczaru od Tergoveca predanomu, vsze Ztvare ztale nebi, koje Tergovecz dopelyal je 599: 34. §. 4. 625; 30. 2) ako Krame predisze bi prodavale, neg Harmicza od nyih platilaszje je 569: 17. Pr. 3) ako vu Ime potrebnih Ztvarih, nepotrebne pri, ali van pelyaval szebi, t. j. za Terstvo 559: 44. 4) ako Pajdasha van ne znetoga Harmiczi gdo otel bi bil, vu kojem Pripadu szloboden takaj od nye jednako kastigujeszje, t. j. Povzimanya, ali Polosenya Czene, Ztvarih onda voseneh, Kasligu terpi 498: 29. §. 6. 723: 13. §. 4. 715: 15. §. 3. 609: 17. Pr.

§. 215.

Pravde iz nye.

Odkud Harmicza podaje Pravdih.

1-ich Harmiczaru proti Prevaritelu *na Dugovany*, koja povzeti moglasze niszje, *Zgublenye* ali *Polosek nyihove Czene*, zvan Kastige druge josh, pri Dugovanyih prepovedaneh. Ali ona, vszako poszeb, probuvati ima, pred Szuczem Prevaritela: kajti Tusitel, Szuczja protivne Ztrani, szledovati mora. Tusha temeljisze vre vu Sig. D. 2. 16. §. 1. vre vu Naredbih bash szad vu §. 214. pod* napervodonesheneh.

2-och Okvarjenomu proti Harmiczaru *na Povrachek Povzetka*, Szudecz je Komora Kr. 723: 13. §. 4. 715: 13. Probuvati moraszje krivichni Povzetek, ali zaradi Prevare, ali zaradi Ztvarih, koje prepovedane velesze.

3-ich Proti Harmiczaru *na Kastigu Mochi menyshe*: podise nyu vregyeni, zaradi kakvegoder preterpene, od Harmiczara Prekorednoztj: vu osobnom kajti Harmiczu ali previshnu pobral, ali Povzetka, predi neg Komora Kr. Dugovanye bi previdela bila, bi zprodal bil. Temeljisze vu ove y vsze Zpolom Prekorednoztj prepovedaju-

cheg Naredbih, kakti vu 681: 44. §. 1. 715: 91. 723: 51. 91.

4-ich Zaradi odtugyeneh Dohodkov harmiczarzkch. Tusitel je Fiskush Kr. pred Szuczem jeli Vekivechnozti t. j. oszminzkem, jeli Zaloga, kak vre Kr. Szetlozt Dohodke harmiczarzke za nayeke, ali za Vreme zapiszala bi bila. Korenizse vu 1514: 3. gde med korunzkemi Imanyi Harmicza takaj ztavlyena nahagyaszse, y vu Naredbe Korunzka Imanya odtugyiti prepovedaju che 1514: 2. 608: 22. a. c. Ali od Pravde ove vu Odszeku, Ztrani ove Knige II. drugomu.

5-ich *Na Povrachek Fundusha* Harmiczaru za Hisu, y druga potrebna Ztanya, danoga, ali Szoli Inspektoru. Podise nyu Gozpon Fundusha pred Szuczem Zaloga: ar Gozpon Grundta szvoga szamo do onoga Vremena daje, dok' Harmicza, ali Szoli Inspektoria onde dersalasze bi: Gozpon vendar Grundta y Peneze za Grundt od Komore Kr. prijete y Melioracie povernuti ima.

6-ich *Na Zatrenye Dobrochinztvih Kurialzkch*, t. j. Kerchme, ali Mesznicze, koje Harmiczar, ali Szoli Inspektor na Grundtu gozpodzkom imati pochelizmu. Tusitel je Gozpon Z. na chijega Grundtu ova nyega jedino idu. Szudecz je oszminzki 723: 13. §. 6.

§. 216.

Poszebnu Proshnyu ne trebuje 1) Kerchmarenye.

Vre vezda od oneh Pravicz Kr. menysseh, koje vszakomu Donataru iz Naredbe vn Donaczii iztoj prikazatisze moraju. Szim zpada vu oszebnom Pravicza Kerchmarenya, iliti Szloboda Pilo zopijaju che po maleh, naredbzkch Merah, z-Nachinom, y vu Vremenu naredbzkem, vsze vdily prodavati. Ide Jush ov

1-ich Donataru, komu czelo Imanyih Telo prikazano je, y vszi nyegvoj Deczi, akoprem po Szmerti Donatara, to izto Telo Decza med szobum podelyivaju: kajci Jush na czelo Telo Detetu vszakomu vendar zaotzaje 567: 38. §. zad. 1655: 31. 715: 69. Szim zpadaju takaj oveh Arendatori, y iz Valuvasha, ali iz Zaloga Imanya oveh dersechi, kakti oveh izteh Napeldniki (re-präsentantes).

2-och Kad Donacziu vishe ih zkupa zadobivaju, onda Kraly kogagod zmed oveh z-Praviczum Kerchmarenya nadeliti more: vu ovem Pripechenyu szamo z-nyum nadelyeni, y drugi nijeden zmed izteh oveh, Kerchmarenye plemenitasko tirati neszme. 655: 31. §. z. Josh menye

3-ich Praviczu Kerchmarenya plemenitasku imaju Plemeniti Dvorniki (nobiles Curiales): ar ovi szamo Hisu z-Prizpadki iz Tela van znetu derse, y zato szamo z-Musi jednako kerchmare 559: 51. §. 1. zvan da y Pravicza Kerchmarenya z-razlosnemi Rechmi nyimszebi dodavala 598: 35. §. 1. Medtem Szoldate ne dersati y Stibru neplachati Szlobodu, Dvorniki takaj, kakti Plemeniti vszigdar imaju, ako taki razlosno ne dodanu. Plemenitaski kerchmare

4-ich Oztarenye vu Kerchmarenyu dovershavajuchi: ar od Oztarenya Pravicza Kerchmarenya van zneta nije 1ae 78. Medtem

5-ich Musi akoprem za Dopuschenye kerchmariti niti Kralyu, nit Gozponu Z. vchetisze nemoraju, Naredba vendar za nye* szamo ztegnyneshe zkerbela je 1559: 51. §. 1.

* Drugi vszi od Kerchmarenya habatisze imaju. Vu oszebnom Komendanti szoldachki, y drugi od nyih viszechi Oficiziri, poleg Prepizka szoldachkoga (Regulament. Milit.), Kerchme dersati neszmeju 729: 4. niti Matniczari, ali Szoli Inspektori 723: 13. §. 6.

§. 217.

Ovoga Vreme.

Po czelom Letu Kerchmarenye jedino plemenitasko je, ne pako musko: ar Musi

1-ich Vina kuplyena, od Dana Szv. Mihalya, szamo do Narogyenya Kriztushevoga, kerchmare, 1550: 36. §. 2.

2-och Vina Priraztka laztovitoga kerchmare, od Dana Szv. Mihalya prichemshi, do Szv. Juraja 550: 36. §. 4.

3-ich Vu drugem Vremenu kerchmarujuchi Mus, Kastigu Mochi menyshe nasze navalyuje, vu kojoj po Szudu D. obszugujeszze 655: 31. §. 2. Nego y

4-ich Gozpon Z. nemre vu Preszud Jusha muskoga Muse primarjati, da Vina szvoja prodaju, akoprem Gozpon Z. Jusha prekupiti ima, ravno tak, kak vu Szenymu szvojem, da prekupiti more rekliszmo (§. 198.) kada Vina szvoja prodavati Musi szami od szebe hoteli bi 550: 36. Pr. y §. 1.

§. 218.

Nachin Kerchmarenya.

Nachina Kerchmarenya Gozpon Z. vu Narodbi ima dvojverztnoga: more najmre

1-ich Gozyon Z. ali po Birtashu, ali po Kmetu szvojem kerchmariti: ali onda Kmet od Klake tjedne prozt je y od vszakoga Vedra za Naplachu Truda ima Dinyarov 4. 1550: 36. §. 6. 7. B. U. p. 6. Zlocheztoga vendar, kada zkerchmariti mogel nebi, takvoga platiti Gozponu dusen nije B. U. p. 7. Zato vu ztarem Vremenu Szudecz prekushati Vino moral je 1553: 12. §. 1.

2-och Gozpon Z. more Kerchmu szvöju takaj iz Arende vandati, nego Zkupiladavazi (compossessores), ali mejashi Gozpona Z. na Arendu qvu Jusha Pervoche imaju, y zatosze nyim szudbeno Arenda ponuditi ima 655: 31. §. 3. Druhach Gozpon Z. Mejash more

I. Arendu davajuchega, z-Ponugyenyem Shume od ztranzkoga nyemu obechane, szudbeno opomenuti, y nyega potlam, ako Arendu ven dar drugomu dal bi bil, na Pravdu Mochi menyshe potegnuti 659: 47. Zatem more izti Mejash

II. Shumu iztu ztranzkomu takaj, koji Arendu dobil je, szudbeno ponuditi, y zkupa opomenuti, da Shumu naj zdigne, y iz Arende naj van zhaja, kaj ako vchiniti Arendator ztranzki hotel nebi, more Mejash Shumu iztu vu szudbene Ruke potlam predati, y zatem Arendatora ztranzkoga Nachinom mochnem iz Arende van pozstaviti y. P. Dena prebiti, da Vino van zteche 655: 31. §. 3., ako vendar josh Leto od zadoblyene Arende zteklo bilo nebi: ar za Letom zpunyenem van zhichen y Repozicziu 802: 22. 807: 13. y Pravdu na Kastigu Mochi menyshe ima tae 68. Zato

III. za Letom, ali med Letom takaj, ako Mejash Putem Mochi baratati neche, proti Arendatoru ztranzkomu Pravdu szamo na Vanzlucheny, Mejash izti ima, nego probuyati mora, da ztranzkoga z-ponugyenum Shumum opomenuti dal je. 655: 31. §. 3. Kajti pako

IV. Pravda, takaj ova, pred Viczekomeshem teche 729: 35. Zato z-jednum Pravdum obodva, tak Arendator ztranzki, kak Arendu podajuchi, ov na Kastigu Mochi menyshe, on pako na Vanzklucheny nategnutisze mogu, ali obodva jeden za drugem, kak rekliszmo, z-ponugyenum Shumum opomenyeni biti moraju 655: 31. 659. 47.

§. 219.

Nyegov Predversek.

Predversek Kerchmarenya je Pilo zopijuche, drugo Kerchme D. drugo muske: ar

1-ich Musi, takaj vu Vremenu szebi dopuschenom, szamo Vino toche, drugo pako tochechi, po Szudu vu Kastigi Mochi menyshe, obszugyujusze 655: 31. §. 2. Szuprotivno

2-och Gozpon Z. more vszakojachko Pilo zopijuche tochiti, t. j. ne szamo Vino, nego y Pivu, Sganiczu, Mediczu B. U. p. 6. Kajti pako

3-ich Mleko, Pilo vrachtveno, navadna, ali kyszela Voda, zopiti Moch imala nebi, zato ova vszako Vreme, y po onem takaj, koji Praviozu Kerchme nima, tochitisze mogu.

§. 220.

Mere kerchmarzke.

Kerchmarenye k-tomu onda szamo zvershasvasze, kada Prodayanye poleg maleh Mer, kaktiszu Polichi, Polpolichi, Szajtleki, Polszajtleki, vchiniloszebi. Ove Mere vendar z-posunzkemi jednake daszu 655: 31. Pr. y Prodaj vsze vdily chinitisze mora, t. j. iz Zroka Haszen imati. Zato

1-ich zopijucha Pila po Vedrih, ali po Vosah prodavati Kerchmarenye nije, nego poobchizko Prodayanye, koje szlobodno vszaki chini, y vszako Vreme D. 3. p. 136. neszme vendar nigdo nit Vina z-gorshem Pilom pomeshana, nit pod Imenom bolsyseh, gorsha prodavati pod Kastigum Povzimanya czeloga takvoga, vu Vosi lesechega Vina 723: 118.

2-och Vina jeli ztranzka, jeli domacha, vu Zteklih prodavati, takaj Kerchmarenye nije: zato y to vchiniti more vszaki y vszigdar. Kaj vishe

3-ich akosze, jeden ali y vishe put, bi Vino poleg maleh Merah, ako taki za Plachu prodavalo, nego pripecze szamo v. P. proszechemu Putniku: nit ovaksze ne kerchmari, kajti ne za Haszen vzeti iz Kerchmarenya, nego pripecze szamo Vino podavaloszebi. Zato to, ako y takov, koji Jusha kerchmariti nima, aliga y imajuchi, nego vu Vremenu zvan kerchmenzkem, vchinil bi, Naredbasze ne prekershuje.

§. 221.

Okolo oveh Pregreske Kastiga.

Pri maleh Merah josh zapametitsze ima, da kastigno je:

1-ich z-Merami nenaredbzkemi, ali naredbzkemi, nego vkanlyivo vsivatisze. Tusbu podaje zato Fiskush M. ali varaski, ali dominalzki tuliko, kulikoputi pred Shedrium, ali Varashem, ali Szudom dominalzkem, na Kastigu Povzimanya Sig. D. 2: 1. D. 3: 6. ali Byrshaga forintov 12, kada Ztvar prodavna Valyanozti od for. 12 vekshe bi bila 659: 71. §. 2. Dve Ztrani Varmegyii, ali Varashu idu, za Potrebochu domachu, jedna pako Szuczu, koji Egsekucziu je napravil. Poleg Okolicz Kastiga ali Resta, ali telovna pridatisze, k tomu josh more.

2-och naredkzkib Mer Vupelivanye, ali Kastignoztih predszlaneh Egsekucziu prechiti, takvoga kaj podztuplyujuchisze na Kastigu fr. 100, neplemenit pako fr. 40, po Fiskushu M. potesesze 659: 71. §. 3.

§. 222.

Pravde iz Kerchmarenya.

Szlediju Pravde iz Kerchmarenya, kojescu

1-ich na Davanye, ali Prijemanye Zroka Szuprotrechi: Mezto ima zaradi zadoblyene noveshe Kerchmarenya Predszlobode, ako ztareshu Predszlobodu imajuchi bi szuprotrekel bil. Zdise nyu Zadobitel, ali Szuprotrechnik: on iz 2ae 9. y 10. ov iz 2ae 9. 10. y 1ae 58. 59. Szuprotrechnik Predszlobodu ztareshu napervodonezti ima, vu Vsivanye zpelyanu, niti Nova Donaczia zadoztna nije, zvan da pred Novum Donacziom Vsivanye Kerchmarenya probuvaloszebi.

2-och Na Zatrenye Kerchme nepredszlobodne: proti Oszvajajuchemu Kerchmu prez Predszlobode. Tusbu Fiskush Kr. vupira vu 1ae 3. 23. 78. 2ae 7. 9. Prol. 10. poleg kojeh Naredbih Pravicze, koje zapochetno pri szamem Kralyuszu, prez Predszlobode, ali Oztarenya na Szamoszvojcza prehajati nemogu. Teche pred Szudom oszminzkem *, kajti Preizkavanye Jusha podlesuje 715: 28.

3-ich Na Kastigu Mochi menyshe proti Kmetu; kajti kerchmil je, ali ne Vino, ali vu Vremenu ne szyujem. Tusba je Gozponova pred Szudom D. (§. 217. 219.)

4-ich Na Kastigu Mochi menyshe proti Izarendajuchemu, y zkupa proti Arendatoru ztranzkomu, na Vanzkluchenye (§. 218).

5-ich Tusba fiskalzka vre na Povzimanye (§. 220.) Vina neiztinzkoga, vre na Povzimanye, ali na Kastigu fr. 12 zaradi zlocheztoga Merenya, vre na Kastigu fr. 100 ali 40 zaradi poztavlyene Prehke ali vu Vpelyivanyu naredbzkih Mer, ali vu Kastiguvanyu zlocheztoga Merenya (§. 221).

* Ovu iztu Pravdu ima takaj Gozpon Z. proti dvornemu Plemenitashu, kad Gozpon Z. na Fiskusha Kr. Tusba chekati hotel nebi: 51: 559. 35: 598. Teche takaj pred Szudom oszminzkem 486: 6. á ne pred Vicze-

kómeshem D. p. 200. Plebanush vendar z-temelynem Liztom, ali z-Oztarenym Gozpona Z. preobladnje.

§. 225.

2) *Meszarenye*.

K-Praviczam Kr. menyshem, koje iz Naredbe Donataru dodatisze imaju, zpada na dalye *Meszarenye*, iliti Slobodschina Meszo szirovo Ztvarih domacheh, chetveronogazteh, jedlyiveh, y nyegy Prizpadke na Vagu naredbku, y vu Czeni limiterane, vszevdilyno, prodavati. Ar Navada vuchi, da Pravicza Meszarenya zvershavasze

1-ich z-Prodajem Mesza jedino jedlyivoga, ter Ztvarih

a) szamo domacheh, zato Divjachiinu prodaje szlobodno vszaki;

b) szamo chetveronogazteh, kakti Govedihé, Teletine, Janyetine, szvinkoga Mesza y. d. o. Zato Sivache prodati more vszaki;

c) szamo Mesza szirovoga: Pechenke zato prodavati vidimo na Harmiczi vszakoga, najmre vu Vremenu Szenyma, ali po Szvetkih.

2-och z-Prodajem Prizpadkov Mesza, kakti-szu Szalo, Szlanina, Loj y d. o.

3-ich Ova na malom prodavatisze imaju; t. j. na Funte, Polfunte y. t. d. ar Vole ali drugo Marshe czelo prodaje, y pak vszaki.

4-ich z-Marhum za Meszniczu kuplenum, t. j. vszevdilynem Prodajem. Zato Teliche, koji doma zlesusze, ali domache Vole, za Jarem vishe neprikladne, izmeszari szlobodno y pak vszaki, prez Jusha takaj Mesznicze.

§. 224.

Pershone takaj ztanovite szlisha.

Jush pako Mesznicze zpada

1-ich na Donatara, Telovnozti (corporeitatis)

Gozpona 715: 69. §. 3.

2-och na Zkupdonatara, zvan da zmed nyih koji vanzkluchlyivu Praviczu vu Donaczii zadobil je 2ae 9. §. 1. D. 5. p. 136.

3-ich na dvorne Plemenitashe, ako razlosilo y ovu Praviczu Kraly nyim dal bi bil 2ae 9. 10.

4-ich po Oztarenyu takaj zadersatisze more 1ae 78. 23:

* Drugi vsi zdersatisze od Meszarenya imaju: ar med Letom itochno Mesza Vuzimanye ali Repoziczia Mezta ima: za Letom vendar jedino Fiskush Kr. naprosziti moresze, da z-Tusbum szvojum, koju kakti Kr. Pravicz Branitel ima, van zide: kajti Gozpon Z. na Zatreanye iliti Kaszaczju Meszarnicze Pravdu nima; pokedob da nijedna Naredba nyu Gozponu nedaje, y 1598: 35. szamo na Kerchmarenye ztegnyen bi bil. D. 4. p. 136. Medtem szoldachki Oficiziri vu Meszarenye puschatisze takaj neszmeju, y Gozponu Z. z-lakvem Nachinom preszugyevati 4: 729.

§. 225.

Préz Skode obchinzke.

Z-Praviczum ovum na Skodu Obchinzkoga szlusitisze nedopuschasze: Zato Meszo prodavatisze ima

1-ich poleg Funtov posunzkeh, y vu Vaganyu da nikakva Prevara nechinisze, pod Kastigum Povzimanya, ali frt. 12. 655: 31. 659: 71. §. 2.

2-och vu Czeni, koju od Vremena do Vremena za izte Szl. y Kr. Varashe Varmegyia ztavlya 715: 63. Czenu ovu zdisechi Meszar iztu Kastigu terpi 71: 659. §. 2. Koji pako

3-ich Czenu limiteranu vupelyivati, ali Kastignozti neg vezda povedane Egsekucziu bi prechil, Plemenit fr. 100 Neplemenit pako fr. 40 placha 659: 71. §. 3. To izto

4-ich ztoji takaj od oneh, koji drugeh takaj prodavneh Dugovanyih Limitacziu ali prechili, ali bi prekorachuvali. More najmre Varmegyia Dugovanyem prodavnem vszem zpolom, dapache y Delam iztem mesterzkem vszem Czenu poztaviti 659: 71. §. 1.

§. 226.

Pravde iz Meszarenya.

Pravde y tak iz Mesznicze na ztaju

1-ich na *Davanye ali Prijemanye Zroka Szuprotrechi* (§. 222).

2-och Fiskusha Kr. na *Kaszacziu iliti Zatreanye Mesznicze nepredszlobodne* (§. 224).

3-ich Fiskusha Magistratualzkoga pred *Shedrium zaradi zlochezte Vage, Prevare vu Vaganyu, ali prekorachene Limitacie* na Kastigu Povzimanya, ali frt. 12. kak pri Kerchmarenyu rekliszmo. Jedna Viczekomeshu Egsekvenshu, dve Ztrani pako Varmegyii idu 71: 659. §. 2.

4-ich Fiskusha M. zaradi *preprechenoga Vupelyivanya Limitacie, ali preprechene Egsekuczie Kastige Povzimanya, ali frt. 12* na Kastigu Mochi menyshe, od koje Ztran jedna y pak Viczekomesha, dve pako Varmegyiu dopadnu 71: 659. §. 3.

§. 227.

3) *Gornicza Dacha ztalna.*

Gornicza je ztalna, vszako Leto jedna izta, Goriczam zvanszelzkem privezana Dacha, koja

vu Vremenu Deszetine, y z-Nachinom, kak y Deszetina, pobiratisze ima 7: 802. §. 2. Terhu ovomu izti Plemenitash podlosen je, zvan da Predszlobodu, nyega od Terha toga vanznimlyujuchy, pokazati bi mogel, z-Vsivanyem podtvergyenu 492: 49. §. 2. Drugach kak vszaki, tak y on Gorniczu zkrachujuchi, Goriczu zgubiva, ne vendar mochnem, nego pravdenem Nachinom 655: 48. §. 3. Terh ov ztoji, vu oszebnom

1-ich vu Broju ztanovitom Vedrih Mosta, koji Leto vszako, ali vu Naturi, ali vu Penezih, ako ove Gozpon Brega prijeti hoche, zpunitisze ima. Y ovo je Davanye Gornicze glavno, kojemu

2-och Prizpadki takaj nekoji priztranchujusze, kaktiszu Kopuni, Hlebi, Zob, Szochivo, ali y drugo kaj, kak najmre to, ali Pogodba, ali Obdersavanye ztavilo bi, iz kojeh dveh Zviralisch jedino Gornicza zhaja 1492: 49. Pr.

3-ich Akoprem Leto koje Most bi pofalel, ne preztaje vendar zato Terh, ar Leto drugo Falinga Leta perveshega nameztiti imasze B. U. p. 5. Ali takaj

4-ich prez Volye Gornyakov Gornicza niti zdichisze, nit na Devetinu obernutisze — nit vu Penezih potrebuvasisze, onda nemore, kad nikaj zraszlo nebi, pod Kastigum Mochi menyshe: kajti Falinga Letine szamo domeztitisze Leto drugo mora ond. §. 9. 97: 715. Pr. y §. 2.

5-ich Bolyshe Fele, jeli Vina, jeli Grozdja, kada vu Naturi prijemlyesze, jeli Gornicza, jeli Devetina. jeli Deszetina, zebrati takajsze ne puschy, nego iz Fele vszake, poleg Zkladnozti (port.), vzetisze ima 1655: 79. y poleg naredbzkih Mer, takaj pod Kastigum Mochi menyshe 1655: 31. §. 1. Urb. ond. §. 7. 715: 97. §. 1. 2.

§. 228.

4) *Devetina.*

Zvan lovzke, y melinzke Praviczze, od kojeh vre vu perveshih Odszeka ovoga Delih §. 18 — 29. y §. 41. Proshnyu poszebnu nit Devetina ne potrebuje. Pravicza ova Szlobodu daje, iz vszega szelzke Zemlye Piraztka, y iz Szada ztanovitech Ztvarih, Ztran devetu pobirati. Praviczu tu Plemeniti od Ludvika Velikoga po 1351: 6. zadobiliszu, takaj proti Plemenitem, szelzke Grundte dersechem 563: 69. §. 1. zvan da Predszlobodu zverhu ne Davanya, ovi bi imali 492: 49. §. 2. Zvan Iznimanya takvoga

1-ich Devetinu, koj kratil bi, pod Tusbu Fiskusha D. pred Szud D. dohagya, y za Dokazom Zkrachenya krivlyivoga, vu Zgublenyu Polya, ali Goricze obszугyujesze 492: 49. §. 1. Izta Kastiga

2-och pada y na onoga, koji akoprem Predszlobodu iznimjuchu bi imal, Devetini vendar, kakgod vre, podversen je: ar y takov Devetinu ako nyu jenput vre dal bi bil, kratiti vishe nemre. More vendar Szloboschinu szvoju, poleg Predszlobode szvoje, koju na Pochetku vu Vsivanye zpelyal je, nazad poizkati. *ond.* §. 2. Medtem

3-ich ako Devetina vre Leto drugo kratila-szeje, vn ovom Pripadu Gozpon na Zgublenye Fundusha Tusbu podati nemre, nego zaradi Repozicie k-Viczekomeshu truditisze ima D. 4. p. 12. Koji pako

4-ich Devetinu mochnem Nachinom bi prevzimali, Kastigu Mochi menyshe terpe: nego y takaj pobrana od oneh, koji nyoj podlosni niszu, jednaku Kastigu ima 97: 715. §. 2.

§. 229.

Predversek Devetine.

Devetina dajesze

1-ich iz ztanoviteh *Ztvarih*, ter iz oneh izteh, iz kojeh y Deszetina ide, t. j. iz Jancheczov, Kozlekov, y Pchelih, ne pako iz drugeh, kak nit Deszetina. Kada Sivina Broj deveti doszegla nebi, onda od vszakoga Janhecza kr. 4, od vszakoga Kozleta kr. 3, od Kosha pako vszakoga kr. 6 platisze moraju. Zvan ovoga Pripada Peneze za Devetinu potrebuвати szlobodno nije U. p. 5. §. 1.

2-och *Iz zemelyzkoga Szada*: Devetina ova od Deszetine veksha je: ar Deszetina dajesze szamo iz ztanoviteh zemelyzkeh Piraztkov, Devetina pako iz vszeh, vanzemshi vendar

1-ich povertelyna na Grundtu hisnem U, p. 5. §. 1.

2-och Szinokoshe, ako taki zorane *ond.* § 3.

3-ich Na Mezto Szinokosh, ali Grundta hisnoga, dana Polya. Int. 3. Octobr. 1769.

4-ich Iz Grundta, jedno izto Leto drugi put poszejanoga, Devetina takaj nejde. *ond.* Niti

5-ich iz Szada Drevih: ako vendar Polye szelzko, od kojega Devetina vu Naturi davalasze je, na Szlivnik obernuloszebi, onda zvan Klake, nad nyim ztojeche, od vszake Rali Groshev 5, od Szlivnikov pako zvanszelzkeh Groshev 10 datisze ima. Int. 28. Jun. 1769.

§. 230.

Nyu pobirati Vreme y Nachin.

Nego obdersavatisze ima vu Devetinanyu.

1-ich Vreme naredbzko *, koje ono izto je, koje y za Deszetinanye: ar drugach, kak Desze-

tina Sitka, na Polyu szlobodnosze oztayi, Vina pako za Leto ono zgubivasze 647: 95. §. 7. 802: 7. §. 2.

2-och Nachin naredbzi, koji takaj z-Deszetinanyem je jeden izti: ar vszaki, jeli vu Deszetine, jeli vu Devetine, ali Goroicze Pobiranyu, dopuschenszi Prekorachaj (excessus), Kastigu Mochi menyse z-Prihodki, za szobum vleche 655: 89. §. 2. 681, 44. §. 2. 715: 97. Pr. y §. 2.

* Vu ovom I. Da Devetinu szvoju Gozpon Z. pobrati mogel nebi, Kesznozt Desmarov ne pachi 613: 4. Pr. Y nazopet Mudnocha Lyudih Gozponoveh Desmarom takaj ne za Deszetinu odpremiti 1647: 95. §. 8. Da vendar II. Pravicza Gozpona Z. od Desmarov ne vrazisze, ovom, zaraneje kad doshli bi, pripaziti, Naredba preporucha, koja Devetini pred Deszetinum vu Imanyih szvetzkeh Mezto odluchuje 1500: 29. §. 2. 1495: 44. 351: 6.

§. 231.

Pravde iz nye.

Pravde iz Devetine, druge iz Korenitozti, druge iz Ladanya *, ter iz one, naztaju ove:

1-ich na *Zadoblenye Devetine*: podise nyu Gozpon Z., komu iz Naredbe izte Devetina ide, proti onem, koji Devetinu dati necheju, josh nigdar ne danu, ali proti onem, koji nyu doszad vu Penezih davaliszu, Gozpon pako nyu vu Naturi imati hotel bi. Temelyisze vu 1351: 6. 492: 47. 49. 498: 41. Szud je oszminzki 1715: 28. §. 1.

2-och Na *Davanye Devetine penezne*: podiseju nyu Musi pred Szudom y pak oszminzkiem: kajti Jush preizkavasze. Predszloboda z-Vsivanyem tvergyena, ali Kontrakt (Pogodbe Litz) pokazati imasze, po kojoj Szloboda, Devetinu vu

Penezih plachati mochi, dobyena je. Temelyisze vu 492: 49 §. 2.

3-ich *Na Odlekkotenye od Dache* devetin-zke: ako Predszloboda iznimlyajucha napervobisze mogla donezti, zpervincze vu Vsivanye iz-pelyana 492: 104.

* Pravde druge iz Ladanya zhajaju, vu kojeh Pro-ba Korenitozti ztavitisze nemora, terszu:

1-ich *Na Zgublenye Fundusha*, iz kojega Devetinu Obtuseni dati hotel nije, akoprem vre predi danu (§: 228. n. i.)

2-och *Na Repozicziu* vu Ladanye Devetine Pobiranya: Ladanye predeshnye dasze dokase. Mezto ima, kad vre Leto drugo Devetinu Obtuseni zkratil bi bil (§. 228 n. 3.)

3-ich *Na Kastigu Mochi menyshe* z-Prihodki: zaradi vszakoga vu Devetinanyu ali Gornicze Pobiranyu, dopuschenogaszi Prekorachenya, v. P. Povzimanya Devetine, kojasje takaj povra-cha, (§. 227. n. 4. 5. §. 228. n. 4. y 230. n. 2.) Ako Tusenye oszebno bi pofalelo, onda Priztajanye Fiskalzko, proti Gozponu Z. ali nyegvem Oficiru zprosztitisze ima. *Ako zaradi povekshane Gornicze* na kastigu Mochi menyshe, z-Povratkom, previshnye Gornicze, y z-drugemi Prihodki, Gornyaki po szebi ali poleg Priztaja fiskal-zkoga, bi poszluvali, Kontrakta onda da pokasu, ali Vsivanye Dache menyshe, treba je.

§. 232.

5) *Deszetina Preszlobodi takaj podlosna.*

Deszetina je za Naplachu Trudov duhovneh ztavlyena Dacha — zato na szame Czirkvenike zpada, ar za Zvershavanye Szlusbe duhovne Szvetzki neprikladniszu — ter jedino katolichkeh 723. 71. §. 3. kajti Dareslyivozti Szv. Stefana zahvalujesze

L. 2. C. 52., vre pako vu Vremenu onem Zemlya Vugerzka drugoga Duhovnichtva nit imala nije: Ladanye takaj Deszetine szamo za Katholike vojuje, po Okrajanyih Previszoke Vechnicze Kr. podtvergyeno, vu oszebnom, vu Pravdi Ershega Egerzkoga, proti Ministrom Varmegyie Marmaroske. Nego nit na Katholichke Duhovnike vsze Jushi ov ne zpada, y szledechem szamo ide

1-ich Biskupom Dieczezanzkem, ter ovem iz Naredbe. S. Stef. L. 2. C. 52. S. Lad. L. 1. C. 40.

2-och z-Poszebnum Predszlobodum obzkerblyenem, vu Ladanye zpelyanum: ar mogu Pravicze Kr. menyshe druge po Predszlobodi zadobititze, zakaj anda ne y Deszetina? Iz takvoga Zviralischa z-Deszetinum lada Archi-Opat Szv. Gore Panonzke, vu oszebnom iz Predszlobode Szv. Stefana.

3-ich Onem, koji vu Devetine Pobiranyu Oztarenye dovershili bi: ali dovorshitije nemogu nit Ministri Nekatolikeh, nit Ztaroverczy, nit Szvetzki, kajti Ladanye Deszetine takvi niti pocheti nemogu, anda Oztarenye nit dokonchati.

4-ich Plebanushom Mezt oneh, vu kojeh Deszetina pobirasze: nego takvem Plebanushem Gozpon Deszetine, szamu Ztran sheztnajztu ima dati, zvanda navadno bi bilo, da 8-mu ali tija Ztran 4-tu dobivali bi. S. Lad. L. 1. C. 33. 498: 50. 1546: 55 §. 3. 1557: 12. 723: 71. §. 3. Medtem

5-ich Plebanushi Varmegyie Szczepuzianzke pobiraju Deszetinu czelu, nego vu Ime jedino Ershega Ostrogonzkoga, koji, za bolyshe nyihovo Zdersavanye, Deszetinu czelu nyim prikazal je. Dogodozpisz §. 57. **

§. 233.

Predversek ove.

Predversek Deszetine je ztanoviti Zemlje Szad, y ztanovite Ztvári, zvan kojeh Deszetinu pobirati Kastigu Mochi menyshe poragya. 89. 655. §. 2. Vu oszebnom

1-ich Pshenicza, Hers, Sito, Jachmen, Zob Pira. Ne anda Konople, Lan, niti Szochivo, Szeno, ali Szad Drevih 481: 1. 498: 51. §. 9. niti Kukuruza, y iz iztoga Polya na Leto neg jenput dajesze B. U. p. 5.

2-och Vino, ili Most. *ond.* y 1802: 7. §. 2.

3-ich Janheczi, Kozleki, y Pchele 495: 39. ne anda Telichi, ali Srebichi, nit Guzke, ali Pischenczi.

4-ich Ako Ztvári Broja deszetoga zpunile nebi, onda za vszagoga Janhecza, Kozleka, ali Kosha pchelnoga plachasze Grosh 1. B. U. p. 5.

5-ich Koji Dohodke nikakve Deszetini podversene nimaju, takvi za Szlusbu Vere, Penez Kerschantzva plachati imaliszu t. j. Leto vszako za czelu Hisu xr. 6. 498: 52. §. 5. Denesz za deszetinati nimajuchi nista, nista takaj da neplachaju, navadno je.

§. 234.

Pershone od nye prozte.

Zvan Iznimanya, koje Dugovanya nekoja imaju, je takaj y Pershon, koje akoprem Dohodke, kakgod velike, bi imale, od Dache ove van zneteszu, kaktiszu:

1-ich Plemeniti Orszaga: ali szamo od Zemlyih marovzkeh (allodial.) y Kercheviny 1-ae 9. 492: 50. 458: 28. 1363: 69. 70. 574: 22. §. 16.

2-ochi Duhovniki y Szlugi czirkveni v. P. Skolniki, Shekutori, y Popevachi, nego od Zemely szamo y Goricz iz Szlusbe dersaneh 458: 10. 574: 22. §. 6. 647: 95 §. 11.

3-ich Arendatori predszlaneh: ar kaj gdo po drugem barache, to po szebi szamem zvershavati velisze.

§. 235.

Plemeniteh Szloboda.

Anda Plemeniti szamo od Zemely szvojeh marovzkeh, y Kercheviny Iznimanye imaju: Od kud Plemenit na tugyem Goriczu vre predi Deszetini podversenu 69: 563. ali drugoga kmetzkoga Fundusha dersechi, Deszetinu dati mora D. 6. p. 84. ne kakti Plemenit, nego kakti Fundusha kmetzkoga Ladavecz. Van vzemi vendar Zemlye

1-ich Koje Gozpon Kmetu szvemu vzal bi bil, y Marofu szvemú bi bil pridrusil: ar akoprem negda od takveh Zemely takaj, Duhovnich-tvo Deszetinu pobiralo je 563: 30. to vendar denesz vishe nebiva, y pravo: kajti Plemeniti vu Zymlyih k-szebi vszeteh Kmeta szvoga ne pelduju; kajti oveszu Szvojnozt ne Kmeta, nego Gozpona Z. D. 4. p. 197. Vanznemi

2-och Zemlye, koje zaradi Pobega Kmeta marofzke poztaleszu: ar od takoveh niti negda Deszetina davalasze nije, kajti 563: 70. szamo Zemlye Kmetu vzete Deszetini podvergel je, ne pako y one, koje po Pobegu Kmeta na Marof vpale bi. Vanznemi

3-ich Plemenitoga iz Ztanuvanya ochinoga vanzhichenoga: takov niti od Zemely takveh Deszetinu dati nima, koje z-Jushem szamo kmetzkem ladaleszebi 638: 59.

* Poleg Zapovedi raztolnajucho Leopolda I. z-kmetzkem Jushem ladatisze veli Zemlya ona, od koje vu Zpoznavanye Jusha gozpodzkoga, ako neg Dinyar plachalszebi, ali ako takaj nikajsze plachalo nebi, szamo da Gozpon Z. Jusha Szvojnozti vu nyuszi zadersal je. Huszty L. 2. p. 302.

§. 236.

Shimechke vanzemshi.

Plemenschina Varmegyie Shimegianzke medtemtoga, od izteh takaj Zemely marofzkeh, den-denshni Deszetinu placha. Ovoj Szv. Stefan Arki-Opatu Gore Panonzke Deszetinu dati zapovedal je, ter kak Carthuicius pishe, ona, takaj od izte Decze, Deszetinu dati je morala. Denesz vendar szamo dugovanyzku Deszetinu, y ovu ne vishe vu Naturi, nego vu Penezih szamo, Plemeniti ovi davaju, odkada z-Arki-Opatom vu Pogodbu zpuschalisze jeszu, pred Palatinushem ztavlyenu, y po Diete podtvergyenu, iz Krepozti koje Leto vszako fortov 6500 vu Ime Deszetine plachaju 729: 45. Negda josh y drugi Plemeniti Deszetinu davaliszu, vu oszebnom

1-ich Varmegyie Szczepuzianzke, akoprem pravi Orszaga Plemeniti 70: 563. nego kada Orszag odredil bi bil 14: 1765 da Vechnicza Kr. Poszel ov bi pregledala, od Terha ovoga po Vechnicze izte, za naveke, ne tomu zdavna, oszlobogyeniszu.

2-och. Plemeniti Predialishi, ali y ovi denesz od Terha toga proztiszu 1500: 29. §. 4.

§. 237.

Drugi josh od Deszetine szlobodni.

Od Deszetine josh szlobodniszu

1-ich Nekerscheniki, kaktiszu: Sidovi y

Turczy, kajti nyim Redovniki Kerscheniki Shakramente nepodavaju: od Fundushev vendar, Deszetini drugach podverseneh, nyu y ovi davaju: kajti Terh vszaki z-Dugovanyem prehaja, y Jush Velikasha czirkvenoga po Prenashanyu trejtoga zatretisze nemre.

2-och Ztaroverczy 481: 3. tak zato, da visheisze ovak vu Orszag privabi, ter tak Lyudztvo povekshasze, kak y zato takaj, kajti Duhovniki Katoliki nyim Shakramente ne podelyivaju 495: 45. Ako vendar Fundushe, Deszetini podversene, prizkerbeliszi bi bili, od takveh Deszetinu dati, y oni moraju 500: 29. §. 5.

3-ich Szuczi, ali Gozpodari szelzki, ako Desmaru Hranu y Ztan bi podavali 481: 7. §. 2. 495: 42.

4-ich Snachi od Sitka, kojega oni za Trud snachki, vu Meri od Varmegyie ztavlyene, dobivaju, ako Sitek ov od Plemeniteh bi doblyen bil, 498: 52. §. 3. ne pako od Kmeta, zvanda Snachi doma Dugovanye kojegoder Deszetini podverseno bi imali v. P. Pchele. *ond*. §. 2.

5-ich z-Predszlobodum [vu Ladanye zpelyanum, ali z-Oztarenyem szebe branechi: ar niti Kraly Predszlobodu takvu dati neztesujesze, niti Deszetina nigdi, od Oztarenya van, ne vzimlyesze

§. 238.

Vreme Desme za Sitek.

Drugi vszi Deszetinu zadnyich dati moraju, ali y Vreme, y Nachin Desme od Naredbe ztavlyen verlo obdersavatisze ima: Vremena kajsze dotiche, Desmi Sitka prepiszano je:

1-ich Setve, ali Koszitve Delo zversheno, Kmeti Gozponu Deszetine, y Gozponu Z. nazveztití, Gozponi pako od ovoga Nazvesche-

nya, med Dani 8. Deszetinu y drugu Sitka od Zemlye Dachu pobirati imaju, drugach Dachu na Polyu oztaviti, y oztali Sitek domov odpelyati, Kmetu szlobodno je 802 : 7. 30 : 1569. Medtem

2-och Desmar, ali drugu Dachu od Zemlye, Pobirach, keszneje dojduchi od Kmeta Priszegu szlobodno potrebuje, zverhu toga, da Dachu, zaizto doztajnu, na Polyu oztavil je: kaj vishe, more takaj z-Priszegum ne zadovolitisze, ter ober Priszege, more josh y Kupa kmetzkoga, doma szlosenoga, razhitati, y vsze ono, kaj pre-vishe nashel bi, povzeti. Ali takaj

3-ich Ako Kmet pravichno bi priszegel bil, onda zaradi zahichene Priszege nyegve, y razhichen kmetzki Kup, Desmar, ali drugu od Zemlye vu Sitku Dachu Pobirach, Kmetu odmah Czekin jeden ima polositi, drugach mu Kmet Konya szlobodno vzmlye.

4-ich Ovo za lekshe zvershiti, Pobirach pre-di neg Kupa razmetavati pochimlye, iz Konya odszezti, y na Dvorischu kmetzkom nyega privezati mora 486 : 41. §. zadn.

§. 239.

Za drugi Predversek.

Y drugi Deszetine Predversek Vremeszi ztavlyeno ima. Tak

1-ich. Desma y druga Dacha Vina, pod Kastigum Zgublyenya Deszetine, ali druge Dache, za Leto ono, vu Priliki Branya, do Vremena, meztne Okoliczam, poleg imanoga z-Gozpodum Z. Razgovora, po Varmegyié priravnanoga, vre vu Mostu, vre vu Grozdju, poleg Ztavlenya y pak varmegyinzkoga, pobratisze ima 802 : 7. §. 2. Medtem Kontrakti zverhu Dachih oveh, ali vreztojechi, ali kojisze josh ztavlyali bi, valyaniszu.

2-och Desma ali Devetina Janchezov, y Kozlekov do Dana Szv. Ivana, y ne dalye prusi-sze: t. j. kvara, kojisze po Terminu ovom bi pripetil, Gozpoda Z. y szebiszi pripiszati, y Hranu, desmanem Ztvarjam za Danom Szv. Ivana podanu, Musem nameztiti imaju 96: 647.

3-ich Desmu, y Devetinu Pchelih Dan Szv. Mihalya zapira 495: 39.

§. 240.

Nachin Deszetinu pobirati.

Nachin Deszetinu pobirati naredbzki (kaj takaj na Devetinu, y Gorniczu zpada) potrebuje

1-ich Da Desmar je Domachina: ar ztranzkomu Deszetinu dati mora nigdo: da pako znegibuchem zkupa naj lada, to szamo pod Zdersavkum Naredba seli, t. j. ako y to bi moglo biti *a*).

2-och Da Desmar z-nepotrebni Pershonomi, Konyi, Czuczki, naj ne dojde, niti previshne Ztroske naj ne zrokuje, nego z-porednum Hranum, y Ztanuvanyem Szuczna naj bu zado-volyen, zvan da iz szvojega siveti hotel bi *b*).

4-ich Da Deszetina vszimlyesze vu Merah naredbzkeh, t. j. Vedro rachunajuch vu 64. Polpolichih posunzkeh *c*). Niti Vina, ali Grozdje zeb-raneshe vzeti szlobodni ni (§. 227).

4ich Da Desmar Deszetinu vu Zernu naj ne pobira, ar szamo vu Sznopih datisze ima, zvan da Delo Mlatenya z-Dobrochinztvom kakvem Gozpon Z. domeztil bi *d*).

5-ich Da Desmar nikakve Prikaze naj ne ische, vu oszebnom za Trud szvoj nikakve Sznope, ali Guzke, Pischencze, Tesake, Saklye, — Poszudja Musen naj ne vzmlye, — Szude nikakve naj ne kroji — Dugovanya, ali Pershone

vanznete Deszetini naj ne podlase, nit drugu, kakvugoder k-ovem zpodobnu, Prekorednozt vchniti, pod Kastigum Mochi manyshe najsze ne podufa e).

a) 681: 44. §. 2. b) 481: 7. 609: 18. 655: 69. §. 4. c) 550: 36. §. 7. d) 655: 89. §. 5. e) 1500: 30. 1563: 63. §. 2. 1574: 23. 1618: 45. 655: 31. 89. 681: 44. Pr.

§. 241.

Deszetinu kratechek, prevzimajučeh, ali prešehchek Kastiga.

Poleg obdersanoga Vremena, y Nachina Desmarom prepisanoga, Deszetinu ne dati szloboono nije: medtem na Deszetinu krateche * ne Kastiga duhovna a), nego na dvakratvech pozta-vlyena je b). Ovu iztu Kastigu imaju takaj

1-ich Koji Gozponu Deszetine, ali Arendatoru nyegvomu naredbzkomu Deszetinu mochno prevzel bi bil c).

2-och Koji Gozpona Deszetine vu Pobiranyu Deszetine bi prechil **), ali Arendatora nyegvoga naredbzkoga ***) ond.

* Deszetinu y oni krate, koji Gozponu Deszetine, ali nyegvomu Arendatoru, Deszetinu pripelyati hoteli nebi. Ovo vendar szamo med Kotarom Rodztva, na Mezto po Desmaru odlucheno, Kmeti zvershavati imaju; niti zabztuny, nego za ztanovitu Plachu, ali za Deszet-ku Deszetine d), ali kak pogogyeno, y navadno je e).

** K-Prechajučeh Pobiranye Deszetine zpada takaj Gozpon Z. ali Oficzir nyegov, koji ali za navadnu Plachu, ali vu pogogyen Stagel Deszetinu privasati Kmetom bi prepovedal, prezda Mezta drugoga prikladnoga bi nameztil f). Oficzir vendar iz Oficzirztva pozvatisze ima g).

*** Szuprotivno protinaredbzkoga naredbzi t. j. Predarendarenya Praviczu imajučhi, y prechiti more szlobodno, y nyemu Deszetinu more prevzeti: depache Praviczu Predarendarenya imajučhi, y navadnu aren-

dalzku Shumu vu Ruke Viczekomeshta predajuchi, ako po proti naredb kem vu Pobiranyu Deszetine prechilsze bi, ali nyemu ov nyu bi prevzimal, Pravdu proti onomu ali na dvakrat vech, ali na Kastigu Mochi menyshe podignuti more h)

a) 411: 6. 481: 2. b) 1548: 61. c) ond. 609: 17. d) 498: 51. §. 2. e) 613: 20. 618: 45. 635: 23. 1647: 95. 1659: 56. f) D. 7. p. 198. g) D. 6. p. 197. h) 622: 70. §. 3. 4.

§. 242.

Pravicza Predarende deszetinzhe chija?

Vu ztarom Vremenu vu Naturi Deszetina pobirati moralaszeje a). Denesz takaj izarendatisze more, vre za naveke, y Arenda ova prez Volye Ztranke druge zdignutisze vishe nemre b); vre za Vreme szamo ztanovito, y ova Arenda, kak Vreme ztechesze, povekshatisze more vre z-Privolenyem Ztranke druge, vre po Varmegyii, kada Ztranke zjedinalesze nebi. Ztavlyaju pako Varmegyia, kak pravichno je. Arenda ova datisze ima Praviczu Predarende imajuchem, kojiszu

1-ich. Gozpon Z. vu szvojem Imanyu c), zvan Varmegyie Zolienzke, gde Komora Novozoliumzka Gozpona Z. obladuje d).

2-och Kmeti, Kad Gozpon Z. Arendu neche: Pravicza ova, po nikakvem Varmegyie Ztavlyanyu, vzetisze Kmetom nemore e).

3-ich Fiskush Kr. koji Gozpona Z. vu Graniczi, y szamo vu Vremenu Tabora, oblada f). Ne vendar

4-ich Gozpona Z. takvoga, koji iz drugeh szvojih Imany po Turczih vanzhichen, josh z-nchem vu Graniczi ladal bi g).

5-ich Pravicza Predarende takaj po Predszlobodi zadobiti moresze h).

* Gozpon Deszetine za Deszetinu iz Arende vandati primarjatisze nemre, nego Deszetinu y szam pobratf more i)

a) 1222: 20. b) 1647: 95. §. 3. 715: 97. Pr. c) 1548: 61, Pr. d) 659: 54. §. 2. e) D. 5. p. 84. f) 574: 22. 715: 11. g) 574: 22. h) 647: 95. §. 2. i) 1548: 60.

§. 243.

Vuchem ztoji?

Ovem vu Dobrochinztvo, Gozpon Deszetine, Volyu iz Arende Deszetinu szvoju vandati, pred Danom Szv. Juraja, vu Zpravishu Varmegyie, razglasziti dati ima a). Za Razglashenyem ovem

1-ich Pred Gozpona Deszetine korachi Predarende Praviczu imajuchi, y z-nyim vu Pogodbu zpuschasze: ter zperveshum Shumum zado-volyisze vre Gozpon Deszetine, vre k-vekshi privolyuje drugi. Ztavlyena, tak Shuma

2-och Vu Tjednih dveh od Dana Szv. Jura-ja rachunajuch b), napervo, y na jenput pozta-vlyasze c), drugach Deszetinu szvoju, Gozpon nye-zin, komu god, vandaje tak ztalno, da Arendator ov drugi, po Jusha Predarende imajuchem, pod Kastigum Mochi menyshe, bantuvatisze neszme d). Ako pako

3-ich Za Shumu arendalzku, Gozpon Desze-tine, z-Predarende Jusha imajuchem, pogoditisze mogel nebi, onda Shumu Gozpon Deszetine po Varmegyie ztaviti dati ima, y doklamsze ne zta-vi, nikomu vandati Deszetinu neszme, niti po Szv. Juraju, nego Gozpon Deszetine szam nyu dotlam pobirati mora, drugach Jush Predarende imajuchi, more nyu za ono Leto, zabztuny pobrati e). Kada pako

4-ich Shuma arendalzka od Varmegyie vre

ztavilaszebi, onda Ztranke obodve z-nyum zado-
volyne biti moraju; ter Velikash czirkveni ako-
sze zadovoliti hotel nebi, more onda Gozpon Z.
ali Fiskush Kr. iztu Shumu vu Ruke Vkomesha
poztaviti, y Deszetinu potlam zasze szlobodno
pobradi f). Niti Arendator nenaredbzkki Deszeti-
numu jeli prevzeti, jeli vu Pobiranyu Prechku
mu poztaviti pod Kastigum na dvakratvech g),
ali Mochi menyshe neszme h).

a) 547: 35. b) 54: 659. §. 1. c) 655: 89. §. 3. d)
1546: 55. §. 2. 659: 54. §. 1. e) 548: 61. §. 3—5.
f) 1647: 95. §. 2. g) 548: 61. 609: 17. h) 622: 70.
§. 4. 715: 11. §. 3.

§. 244.

Deszetinzke Pravde iz Ladanya.

Iz Deszetine takaj Pravde jedne iz Ladanya,
druge iz Korenitozti zdisusze; perveshe Feleszu
1-ich Na Kastigu *dvakratvech*: zpada na
Gozpona Deszetine, ali Arendatora nyegvoga
proti mochnomu Deszetine Prevzemitelu, ali Po-
biranye ove, koji prechil, al-nyu dati kratil bi.
Tusba vpirasze vu a). Teche pred Vkomeshem,
ali Szuczom Velikem b). Vsivanye Deszetine,
ali vu Naturi, ali vu Penezih c), y Chin ztoprav-
nyi Prevzimanya, ali Prechenya, ali Zkratenya
aksze dokase, Shentenczia povolya prez ven-
dar Ztroskov d) dobivasze; ova potlam na She-
driu, iz, dalye pako, *zvan* Ladynya prenasha-
sze e). Iztu Pravdu

2-och *Na Kastigu dvakratvech* ima takaj
Jusha Predarende imajuchi, ako Shumu arendal-
zku navadnu vu Ruke Vkomesha predalje, proti
Arendatoru drugomu, kajti ov potlam Deszetinu
ali prevzel, ali vu Pobiranyu Tusitela prechilje,
koji vendar, dok' Varmegyia navadnu Shumu ne

premeni, Arendatoru ne naredbzkomu Deszetinu zabztuny prevzimlye. Kad Varmegyia Shumu vre bi ztavila bila, onda ova Vkomeshu predajesze f).

3-ich Na Kastigu *Mochi menyshe* z-Kvari y Ztroski: Pravda je toga iztoga Predarendatora, Shumu vu Ruke Vkomesha poztavechega. Ar ov zaradi Prevzimanya, ali prechenoga Pobiranya, Pravdu, ali pod 2-och, ali ovu pod 3-ich, proti Arendatoru nenaredbzkomu poleg Volye zdise. g).

4-ich Na Kastigu *Mochi menyshe* zaradi kakovgoder Desmara Chin krivi (§. 240.)

5-ich Na iztu Kastigu Pravdu podise takaj Arendator, komu Gozpon Deszetine, kajti Predarende Jusha imajuchi, vu Tjednih dveh po Danu Szv. Juraja, Shumu pogogyenu, ali po Varmegyie ztavlyenu, napervo y na jenput poztavil nije, Arendu podalje — proti Jusha Predarende imajuchemu, kajti ov Arendatoru, ali Deszetinu prevzel, aliga vu Pobiranyu prechil je (§. 243. — 2-och.).

6-ich Na *Vandavanye*. 4-te 8-me ali 16-te Ztrani pred Vkomeshem ali Vel. Szuczem, poleg Vrednozti zkrachenye Podloge, iliti Duga naredbzkoga h). Tusi Plebanush meztni Gozpona Deszetine, iliti Velikasha Czirkvenoga, ali Arendatora nyegovoga, ako ov Ztran Plebanusku nasze vzel bi bil. Vsivanye predesnye probuvatisze ima, Pravda pako temeljisze vu Naredbih glej §. 232.

7-ich Pravda *repoziczionalzka*, ali na *Zpunyavanye Kontrakta*: tusi on, koji Deszetinu vu Naturi dati szilisce, iz Kontrakta pako vu Penezih nyu dati bi mogel. Takov ako nyu zatem vendar vu Naturi dal bi bil, Repozicziju, ako pako nyu josh vu Naturi dal ni, Zpunyavanye Kontrakta ische.

* Ako Deszetina vu Naturi bisze kratila zato, kajti Obtusen nyu vre visheput vu Shumi vre vekshe. vre menyshe odkupil je, Kastiga *dvakratvech* zato doszuditisze nemre. *i*)

a) 1548: 61. 609: 17. *b*) 729: 35. *c*) D. 3. p. 197. *d*) D. 9. p. 198. *e*) 629: 29. §. 6. *f*) 548: 61. §. z. *g*) 622: 70. §. 4. *h*) 729: 35. *i*) D. 1. p. 196. D. 5. p. 197.

§. 245.

Iz Korenitozti.

Pravdu deszetinzku iz Korenitozti podise 1-ich Velikash Czirkveni, ali Predszlobodu imajuchi, medtem zvan Ladanya Pobiranya ztojechi: kajti szilno Vanzhichenye, ali ztopravno Prechenye, probuvati nebi mogel, y zato Pravdu iz Ladanya, iliti na Kastigu *dvakratvech* zabztuny bi podigal. Tusbu vpira vu *a*), ali vu Predszlobodi, anda vu *b*), y Probu Jusha poztaviti t. j. Naredbu, ali Predszlobodu Podlogi Pravde y szvojoj Chazti (beneficio) pripariti ima *c*): y tak preoblada, ne vendar proti Oztarenyu. Tusba pred szudom oszminzkem teche *d*).

2-och Gozpon Deszetine za *Deszetinu vu Naturi zadobiti*, koja od Vremena nekojega vu Penezih dalaszebi. Tusba vpirasze vu izteh Naredbih y vu *e*), po Krepozti kojeh Obtusen, zvan da Kontrakta, po kojem Velikash Czirkveni Jushu Deszetinu vu Naturi, kak iz Naredbe ide, razlosno odrekel je, pokazal bi, obszudyujeszef). Szudecz je y pak oszminzki *g*)

3-ich *Za oszloboditi Kerchevinu od Deszetine*: ar mochnem Nachinom od Terha toga Kerchevina vanznetisze nemre; kajti prechi Kastiga na *dvakratvech*: zato Pravda iz Jusha podignutisze ima *h*), y Kerchevina iz vszeh Ztranih doprobuvati *i*).

4-ich Pravdu iz Jusha podignuti y on mora, koji po Krepozti Predszlobode vanznimlyuche od Deszetinesze oszloboditi hoche: ali da Predszlobodu szvoju vu Vsivanye zpelyal je, dokazati mora, ali na Davanye Zroka Szuprotrechi Pravdu podichi, da Predszlobodu szvoju od Szuprotrechi ochizti, zvan da Oztarenye vre med doshlo bi bilo; ar onda z-Kopjem v-Germ. Pravda temelyisze vu k).

a) S. Steph. L. 2. C. 52. S. Lad. L. 1. C. 40. Col. L. 1. C. 25. b) 2 ae 9 y szl. c) D. 1. p. 83. d) 715: 28. §. 1. e) 20: 222. f) D. 2. p. 83. g) 715: 28. §. 1. h) D. 8. p. 198. i) D. 2. p. 197. k) 2-ae 9. 52.

§. 246.

Deszetina nije Zapoved nit Czirkvena, nit Bosanzka.

Josh od Izhajanya Deszetine nekuliko: Izpelyavati nemresze

1 ich *Iz Pravicz czirkveneh*: kajti iz Ztavarih vremeniteh dajesze, vu koje Czirkvi Oblazti nije. Nit

2-och *Iz Pravicz Bosanzkeh*: zvanda po Deszetini, Poszluycvca Naplacha razmevalaszebi poleg onoga: *ureden je Delavec Plache szvoje*. Ar da Ztran bash deszeta doztojnu za Dvorjanika czirkvenoga Naplachu zadersavala bi, to niti Razum zrel, iliti Pravicza Bosanzka naravzka, niti Pravicza Bosanzka poztavlyena ne vuchi, pokehdob da *Testamentum novi* Deszetine Zpomenka nikakovoga nenachinya.

§. 247.

Je jedino szvetzkeh Perveshinih Dar.

Prihaja da vu Ztavlyanih Bosanzkeh Pre

membe chiniti Vmertelen nijeden nemore, y da Orszag nash kakti Apostolzki okolo Deszetine, takve ztem menje bi bil napravil, ako Iztina nedvojnlyiva bi bila, da bash deszeto dati, Zapoved Bosanzka je. Vre pako szledeche je napravil.

1-ich. Deszetina vu ztarom Vremenu iz vszega zemelyzkoga Szada davalaszeje *a*): denesz szamo iz ztanoviteh dajesze (§. 233.).

2-och. Negda Deszetinu iz Arende vandati, Prepoved bila je *b*): denesz Arenda vekivechna gde ztavilaszeje, onde Deszetina vu Penezih szamo, y ne drugach prijetisze mora *c*).

3-ich. Pravde deszetinzke negda szudil je Ztol duhovni *d*), y Papa takaj nye je previgyeval *e*), keszneje szudil je nye Kraly *f*) potlam y pak duhovni Ztol *g*): vezda iz Ladanya szudi nye Varmegyia *h*), iz Korenitozti pako Szud oszminzki *i*).

4-ich. Negda zmed verneh nijeden plemenit od Deszetine van znet ni bil *k*), potlam Plemeniti oszlobogyeniszu *l*).

5-ich. Iz ztaroga Ztavlyanya Deszetina na szamu Czirkvu zpada *m*). Z-Vremenom y vu Pomoch Tabora obernulizuju, y vu Zdersavanje Jachin, ter zato Kralyevzka takaj zvalaszeje *n*). Denesz y pak Czirkvenikom * nazad je povernjena *o*).

* Zato Deszetina, Pochetek szvoj, vnogo boleye Radodarztvu Perveshinam szvetzkem, ter pri nasz Szv. Stephana vu oszebnom pripishuje, koju potlam podtverdisizu y Szv. Ladislav y Koloman. Nit ne pachi, da ov vu Podtvergyenyu Deszetine, takaj na novi Testamentsze poziva, kakda iz ovoga takaj Deszetina davati sze bi imala: ar kak tajitisze nima, da vu Zdersavanje Redovnikov Deszetku Testament ztari ztavit je bil *p*), tak takaj y to je Iztina prava, da niti Szv. Stefan, niti Szv. Ladislav vu Prikazanyu Deszetine na Testament novisze ne pozivaju, kaksze na ov pozvati niti

mogli niszu, pdkhdoh da nikakov Zpomének nyihov ozdisze nenahaja. Odkud Koloman z-drugemi szvoje Dobe Lyudmi zlo vpuchen, da Miszel takvu imalje, koju nijedna Naredba potleszna nije poprijela. nedvojivlyivo biva.

a) S. Steph. L. 1. C. 52. S. Lad. L. 1. C. 40. b) 20: 222. c) 481: 8. 546: 55. §. 3. 1563: 72. d) 462: 3. e) 486: 5. f) 574: 26. g) 596: 55. h) 1647: 16. 715: 28. §. 1. i) ond. k) S. Lad. L. 1. C. 27. 30. Col. L. 1. C. 25. l) 1439: 28. m) 598: 32. n) 609: 40. o) Ed. a. 1560. 1647: 97. 98. 1659: 100. 105. 723: 71. p) Lev. 27.

§. 248.

Vernochuwanya Dvajszetka.

Neszamo po Predarendatoru, nego y vu drugeh takaj Pripechenyih Penezi, kak to doszad vre videlizszo, y josh y potlam videli budemo, vu Ruke szudbene predavajusze. — Mogusze pako tak ovi, kak y druga takaj Dugovanya, vu Ruke takaj Mezt Szvedochlyiveh predati. Nego za verno Chuvanye, ako taki nit Vuru czelu pri oveh Penezi, ali druga izruchena Dugovanya zpunila niszu, more Szudecz, ali Mezto szvedochlyivo Ztran koju od oneh zasze zadersatiszi. Od Ztrani ove

1-ich negda ztala je vu Deszetom y Devetom, y Dugovanya vu Chuvanye zruchujuchi Kvara toga terpel je a).

2-och Siga Kraly Kvara takvoga nadalye, da on szamo podnashati ima, koji Predavanya V-Ruke szudbene, ali Mezta veruvanoga Zrok hi bil, zapovedal je b). K-tomu

3-ich za Trud Chuvanya, ne vishe Deszeto y Deveto, nego jedino dvajszeto zadersati moresze c).

a) Sigis. D. 2: 9. b) ond. y 492: 95. §. 15. c) 609: 74. §. 14. 1638: 31. §. 2.

§. 249.

Predszloboda Patronatztva.

Josh od Pravicze *Patronatztva* (*Patronatus*) nekuliko. Od ove obilneshi Razgovor Praviczam czirkvenem, gde pravo nyoj Mezto je, predajuchi, mi od nye, szamo na malom, ter jedino vu Jemanyu Pravicz nasheh. Poleg oveh Patronatztvo je Pravicza Kr. Szlobodu dajecha, Czirkvenika (*Clericum*) prikkladnoga, na praznu Chazt czirkvenu (*beneficium*), vu Vremenu szvojem ali imenuvati, ali podavati (*praesentandi*), z-nekojemi Predvrednoztmi (*praerogativ.*), y Hasznami zkupzvezana. Velisze Pravicza Kr. kajti

1-ich Tak Ershege, kak Biskupe Kraly Vugerzki poztavlya, a ne Papa, koji nye szamo potvergyuje *a*).

2-och Kraly Vugerzki podelyiva zvekshinum y Opatie, y Prepustie, najmre z-Piszmozhranischem, y Pechatjum vlaztnum obzkerblyene *b*).

3-ich Kraly Vugerzki takaj drugeh Czirkvih Patronatztvo vre prikasuje, vre y po drugem czirkvenem, ali szvetzkiem naredbzkem Nachinu, zadoblyeno vu Zvershavanyu ne prechi, z zader-sanum vendar szebi vszigdar naj izvisheneshum Praviczum iz Apostolzke Chazti *c*).

Nachini pako Zadoblyenyaszu vre

I. *Zapochetni*, kakti je Temelenye (*fundatio*), Omirazenyne (*Dotatio*), Daruvanye Kr. ali Papinzko, y Oztarenye. Vre

II. *Prenashajuchi*: kakti Dosheztjenye, Valuvanye, Prememba.

a) 1-mae 11. 1498: 67. 56. 723: 55. §. 2. 4. *b*) oud. y 1471: 18. *c*) 723: 55. §. 5. 4.

§. 250.

Jushi iz nye 1) Pravicz vugerzkeh.

Patronatstvo Praviczu daje, Czirkvenika prikladnoga na praznu Chazt czirkvenu jeli imenuvati, jeli podavati. Kraly najmre nyega imenuje, t. j. vu Ladanye Chazti szvoje mahonga poshilya, z-Potvergyenyem zaradi Szlusbe szvete Papi oztavlyenem: Gozpoda Z. pako Czirkvenika na Chazt szamo podavaju (praesentant), a ne poshilyaju, iliti vpelyivaju, nego to na czirkveno Poglavarstvo zpada. Medtem

1-ich Tak imenuvati, kak podavatisze ima Czirkvenik szamo prikladen, vreden, Domovine Szin, druge Czirkvi ne privezan a), y nikakvu Falingu czirkvenu nimajuchi, drugach nit Biskup prijetiga neszme, y vpelyanomu vu Chazt, nevrednomu Chazt vzeti, y z-vrednemga nameztiti Kraly more b). Ako pako

2-och Czirkvenik naredbzke Kakvoche vsze bi imal, kojega Patron podal je, takvoga Biskup prijeti kruto mora: ar vu Chazt poszlani od Biskupa Plebanush drugi, neszamo Plebanush nije, nego y Biskup ktomu Deszetinu szvoju vu onoj Plebanii zgubi, na Jachine Graniczarzke padajuchu c). Podavanye ovo iliti kak Czirkveniki vele Prezenta

3-ich Chinisze vu Meszeczih ali 4. od do-blyenoga Znanya, da Chazt prazna je, kad Patron je szvetzki, ali vu Meszeczih 6. kad Patron iz Szlusbe szvete presentera. Drugach na Biskupa iz czirkveneh Pravicz d), na Kralya pako, kakti naj perveshega vszeh Czirkvih Patrona, iz Pravicz Vugerzkeh, z-Plebanuskem drugem Czirkvu obzkerbeti Jush prehaja e). Kralyu za imenuvati Vreme nikakvo ztavlyeno ni.

a) 1498: 67, 1553: 9. 723: 55. b) ond. c) 1401: 26. d) Cap. 12. 22. 27. h. t. e) 1569: 36. §. 1.

§. 251.

2) *Pravicz czirkveneh.*

Predvrednozi y Haszne Patrona, zvan Prezente jeszu

1-ich *Jush Postenya*: t. j. vu Czirkvi Patronatzke, y vu Proczesiah Patron ima Mezto per-vo a).

2-och *Jush Hrane*: t. j. doztojnoga Zder-savanya iz Dohodkov czirkveneh, ako na Szi-romastvo Patron doshel bi b).

3-ich *Jush Pripazke*: t. j. prechiti, da Dugovanya czirkvena pod nikaj ne prejdu: zato kad ovasze pregledavaju (visita), Patron nazochen biti more. Nego y

4-ich Czirkvu braniti mora c), t. j. Dugovanya nit czirkvena, nit Plebanushev, ako taki prez Testamentuma vumrekeh, nit szam Patron oszvojitiszi, nit po drugeh razgrabiti dati, Patron neszme, zavjeta pako Poglavarztvo nazad poiz-kati ne szamo Moch, nego y Dusnozt ima d).

a) Caus. 16. qv. 7. Can. 26. 27. Cap. 25. h. t. b) ond. C. 30. y Cap. 23. h. t. c) Caus. 16. qv. 7. Can. 26. 27. Cap. 23. d) Cap. 12. de Poenis. 1557; 10. §. 5. y 1557: 11.

§. 252.

Nachini Patronatztvo zgubiti.

Predvrednozi ove, t. j. Patronatztvo prezta-je, y zgubivasze z-szledechemi Nachini

1-ich Po Pregreski Patrona vu oszebnom I. po Znamenyki Nevernozi, ali Krivnye vregye-noga Velichantzva; y onda na Fiskusha Kr. Pa-tronatztvo prehaja. II. Kad Patron, ali Ravni-

tela Czirkve, ali drugoga izte Czirkve Duhovni-
ka bi ali vmoril, ali okernyaztil bil: vu ovom
Pripadu Patronatztvo do 4. Kolena Roda budu-
chega zgubivasze, y na Czirkvu zpadne *a*).
III. Kad Patron Imanya y Dohodke czirkvene,
ali Plebanusha bi oszvajalszi *b*). IV. po Kupuva-
nyu szamoga Patronatztva prez Imany *c*).

2-och Po Szmerti ali Oszobe, ali Pokolenya
Patrona, kak vre Patronatztvo ali na Oszobu
szamo jednu, ali na czelo Pokolenye zpadalo bi.

3-ich Po Prenashanyu Imany Putem Pogodbe.

4-ich Kad Czirkva bi preztajala, ali po
Ognyu, ali po Potreszu

5-ich Ako ona Czirkvi drugoj szlobodne bi-
sze pridavala, kakti Kcher k-Materi t. j. z-Zje-
dinenyem.

6-ich Z-Privolenyem jeli ochitnem, jeli mu-
chechem, dasze Czirkva patronatztka na Drusbe-
nu (Collegiatam Eccl.) podise, t. j. prez Szupro-
trechi Patrona.

a) Cap. 12. de Poenis. *b*) ond. y Trid. S. 22.
Cap. 11. d. Ref. *c*) Cap. 6. h. t. y Trid. S. 25. C. 5.
de R.

§. 255.

Iz Patronatztva Pravde szamoga Kralyaszu.

Zaradi Jusha Patronatztva Pravde * po-
disusze

1-ich Med Fiskushem Kr. y Gozponom Z.
Pravdu ovu Kr. Szvetlozt Putem zvanyszudbenem
(via politica) zkraja *a*).

2-och Med dvemi Szamoszvojczii: kad jeden
drugoga iz Ladanya Jusha ovoga zverchi, ali vu
Pajdstvo nyegvo dojti hoche. Tusba temelyisze
vu *b*). Szudecz je poleg pod 1-ich pozvaneh Na-
redbih vugerzkeh, Kr. Szvetlozt. Kraly vendar
zvekshinum Delegatushe odredyuje, iz Duhovni-

kov, ali Szvetzkeh, ali iz obodvojeh *c*). Od kojeh Prenashanye na Kralya biva, ar od vszakoga delegatzkoga Szuda na Naruchnika pozivasze.

3-ich Med Szamoszvojczem szebe za Patrona, y Czirkvum szebe za szlobodnu dersechemi. Tusba temelysze vu predeshnih Naredbih pod 1-ich. Szudecz je izti. Czirkve Szlobodnozt ztoji, dok Temelenye, ali Omirazenye, ali Presentih vishe po Pizsmih verevrednih nedokasesze. Prezente ove da chesz Let 50. vsze vdilyno napravlyene bileszu, y da vszaka takaj zpunilaszeje, potrebno je *d*). Vu Presentih k-tomu ako koja Vkanlyivozt znashlaszebi, niti Predszloboda Papinzka nehaszni *e*). Od Delegatzkoga Szuda Prenashanye y pak na Kralya ide. Prihaja

4-ich Pravda, koju Patron proti Ravnitelu Czirkve za Hranu zadobiti podise, kajti Patron na Sziromastvo dozpel bi bil.

* Pravde ove ako taki pred Ztol duhovnem gdegde techeju, to vendar ne drugach nego iz Dopushenya Kr. ali ochitnoga, ali muचेhega jedino biti more, pokedob da Jusha ovoga Naredbe nashe, ozde pod *a*) ztojeche, Kralyu nashemu kakti Apostolzkomu, anda kakti vszeh Czirkvih Patronu Perveshini razlichito dodavaju. Zato Jusha ovoga nijeden josh doszad Kraly nash nit vzetiszi terpel ni, nit terpel nebu.

a) 1498: 67. 1553: 9. §. 1. 1569: 36. §. 1. 723: 55. *b*) Trid. S. 25. C. 9. d. R. 723: 55. *c*) 715: 17. §. 3. *d*) Trid. S. 14. C. 12. y S. 25. C. 9. d. R. *e*) cod. C. 9. na Konczu.

DELOV

ODSZEKA I. ZTR. I. KNIGE II.

KAZITEL.

—————

Ztran.

Vpelivanye vu Odszek	- -	1 — 12
<i>Del I.</i>		
Od Zavjimanya	- - -	13 — 29
<i>Del II.</i>		
Od Prihajanyih	- - -	29 — 43
<i>Del III.</i>		
Od Donacziih, iliti Da ruvanyih vlaztneh	43 -	93
<i>Del IV.</i>		
Od Vupelivanya	- - -	93 — 111
<i>Del V.</i>		
Od Szuprotrechja	- - -	111 — 141
<i>Del VI.</i>		
Od Terha Naredbzkoga, iliti Senzkeh		
Pravicz	- - -	142 — 180
<i>Del VII.</i>		
Od Pravicz Kr. menysheh	- -	180 — 234

<i>Ztr. Fot. Falinge</i>				<i>Popravi</i>
8	— 18	Sparuo	— —	Sparno
18	— 40	Terehke	— —	Terehke
21	— 1	teche	— —	teche
—	— 6	Pray deiz Lova	— —	Pravde iz Lova
—	— 13	pticbaril	— —	pticharil
33	— 23	naperveszebi	— —	napervoszebi
34	— 12	1-och	— —	2-och
53	— 30	za Lyudztvo	—chtej—	y na varaski
		Sivlenya Nachin	dopelyalo.	y vu oveh
54	— 21	(§. 122)	— —	(§. 123).
—	— 24	poztavlyane	— —	poztavlyene
62	— 13	Ostarenya	— —	Oztarenya
66	— 19	nashe	— —	zpuschaj
68	— 7	Szugrotrechnik	— —	Szuprotrechnik
92	— 40	dohlyenu	— —	doblyenu
98	— 24	ovo po Lektoru	— —	ono po Lektoru
101	— 25	zkomnu	— —	skomnu
103	— 33	kak Darovnik	— —	kak Daruvitel
109	— 21	Krepoz	— —	Krepoz
111	— 22	Tnsbu	— —	Tusbu
113	— 30	veruvenemi	— —	veruyanemi
131	— 13	Lrepoz	— —	Krepoz
137	— 8	Naredbe ovo	— —	Naredbe oye
145	— 29	Preezemi	— —	Preczemi
147	— 27	Vekivochnozt	— —	Vekivechno
149	— 12	ztovesze	— —	zovesze
166	— 6	popignyene	— —	podignyene
190	— 9	nedokonchasze	— —	nedokoncha
194	— 25	zatem	— —	zpuschaj
195	— 29	Tarifa je Podpiszek	— —	Popiszek
199	— 8	Terdtvo	— —	Terstvo
210	— 5	Sziobodu	— —	Szlobodu
222	— 10	deszetinzhe	— —	deszetinke

78.05.221.
NAVUCHANYE
VU
P R A V I C Z A H
SZAMOSZOJNEH
VUGERZKEH
DOMIN IMBRIHA

Vszech Pravicz Doktora, pri Velikeh Skolah Zagre-
bechkeh Dogodozpisza Pravicz Szamoszvojneh Vu-
gerzkeh, y oveh izteh tak Varaskeh, kak Zaglav-
neh Navuchitela Kralyevzkoga, Ochitnoga, Nare-
dnoga, Navuchitelov ovde Skol Velikeh Ztareshine,
Obodvojega Szuda priszesnoga Pravdopravnika,
y Szlayne Varmegyie Zagrebechke Szudbe-
noga Ztola Prisednika.

—
KNIGE II. ZTRANI I.

ODSZEK II.

OD

PRAVICZE VU DUGOVANYE

IZ

NACHINOV PRENASHAJUCHEH.

VU ZAGREBU,
z - Szlovami Ferencza Suppan
1 8 3 0.

Da Te Bogatzvo vishe ne lada, nego Ti Bogatzvo.
Ne possideri magis a Divitiis, quam eas possidere videre.

Plin. L. 9. Ep. 30.

KNIGE II. ZTRANI I.

ODSZEK II.

Od

*Nachinov Gozpodchinu Zadobiti
Prenashajučeh.*

§. 1.

Prehod vu novi Odszek.

Od Nachinov Gozpodchinu zadobiti započetneh, z-nyeinemi *Prizpadki*, dovershen Razgovor *Nachinom prenashujučeh* Ruku szad podaje. Koren oveh *Predavanye*, (*traditio*), t. j. Chin, po kojem gdo Dugovanye szvoje na drugoga prenasha; Szversi pako ovoga, *Doshezije*, y *Oztarenje* zovemo. Ono vu razlosni, ali podufani, okolo Decze, y Dugovany, pokojnoga Volji temeljize. Raszlosnu *Testament*, ali *Kodiczil*; podufanu pako *Doshezije preztestamentumzko* imenujemo. Zato

DEL I.

Od Testamentuma.

§. 2.

Testamentum zvekshinum potreben je.

Zaizto vszaki to previdel bude, da hisni Gozpodar, Testamentuma nachiniti onda nikak zamuditi nemore, kadabisze zaradi nyegvoga Pomenykanya, velikeh Neszlogih, Grehov, y pochutlyivesheh Krivicz Naztajanya med Vdovum y Deczum bojati bilo. Anda Testamentuma napraviti kruto potrebno je navlaztito:

1-ich Kadabi med Deczum, jedna bolysha, zlocheztesha druga bila, koja zato vsza, jednaku Ztareshesh Lyubav zaszlusila n'szu.

2-och Akoszu vu Odhranenye Decze Zroski nejednaki vuchinyeni, kojibisze anda jednom zrachunati, drugem pako pribrojiti imali.

3-ich Kadabi Decza nekoja, josh neodhranyena bila, koja zato, zvan Dela y Odhranenye josh, potrebuvati imaju.

4-ich Kada Decza, od Matere jedne, vsza neizhagyaju, Zkupzazkerba pako ali ne na Senu vszaku, ali ne jednak bi zpadala.

§. 3.

Iz nepravednoga Zla ne menysha.

Vu oveh Okoliczah *Testamentum* zadnyich

nachiniti imazse: on da vendar *Dosheztnikom* pravednem ne preszugyuje. Ar turobne Pelde jednako vuche, da iz Testamentuma nepravednoga Zla ne menysha van izhagyaju. Ar pravedni Doshezsniki

1-ich Ono z-Ztroski preteskemi izkati primarjajusze, koje, akoprem pravo nyihovo, krichen Testamentum, nyim odtelje.

2-och Ovoga iztoga, pravichno nyihovoga, koje, iz czeloga, na nye zpazi bi imalo, Poloviczu szamo, ali Ztran josh menyshu, visheput dobivaju: ar po Dodihanyu duseshe Pravde, y Ztroskov Pomenykanyu, vu Zjedinenye skodlyivo zvekshinum prepadaju. Kvaruvani ovak

3-ich Preklinanya ogrutna, na Zadnyovaluvitelu izvalyivaju, med Odvetki pako Odurjavanya, y vekivechne Szvagyie naztaju. ter y Zla josh veksha preszudlyive zadnye Volye Poszledja jeszu.

§. 4.

Zato Potrebchinemu A) Nuternya iliti I) Pershone Prikladnozt.

Zato dvojverztneh, nuternyeh, y zvunzkeh Potrebchin Naredba zadnyem *Volyam* prepishuje. Nuternyeszu ove tri: 1) da Zadnyovaluvitel, za ztaviti zadnyu Volyu, naj bu Pershona prikladna. 2) Da ov izti Dugovanye szlobodno odtugyuje. 3) Da Dugovanye szebi oztavlyeno, z-Oztavkom nadelyen Zapisznik (legatarius), szlobodno prijemlye. Zadnyu Volyu ztaviti, akoprem Szvojniki (proprietarii), oni vendar vszi neszmeju, koji zpog nezreloga josche Razuma z-Dugo-

vanyi szvojemi, zlo, y nezpametno bi odregyuvani *, kaktiszu Pershone 1) Dobe nepravedne 1-ae 126. §. 2. 2) manene 1-ae 55. §. 1. Szuprotivno zadnyovaluvati, iz nepodlesechega Naredbih oveh Zroka, szmeju

1-ich *Szusnyi*; ar oveh Telo szamo, ne pako y Razum zkupa vlovlyensze dersi.

2-ich *Mutavci y Nemi*; ar ovi z-Znameyni razumlyivemi Volyu szvoju ochituvati znaju, y akoszu z-Jezikom, z-Pametjum vendar nemi niszu.

3-ich *Divojke*; szamo da Dobe pravedne jeszu, akoprem poleg 1ae 91. preszudlyive szebi Valuvashe napraviti nebi mogle. Ar Naredbi ovoj, nyu z-1-ae 111. §. 8. zkupzparjajuch, Znamenuvanye drugo nije, nego dasze Valuvashi, zverhu kojeh napralyeneh Divojke bisze saluvale, med Letom od Szvatbe rachunajuch, nazad pozvati mogu, vre pako mertvi za nikaj sze nesaluju.

4-ich *Pod Shekvezter verseni*; ili, kojem Ladanye Dugovany szvojev zztavlyeno je. Ar zazkerbna, od kojehsze szlobodno odregyuje, Zztavlenya takvoga Predversek niszu; odvetna pako vu Dobrochinztvo Raszipnikov, kojega nyim po Szmerti, vishe treba ni, pod Shekvezter metchejusze.

5-ich *Vu Zgubivanyu Glave prozto obszugyeni*; ar more Sena vu oszebnom, zaradi Lotrie prozto na Szmert obszudyena, t. j. prez Pogublenya Imetka, od Dugovany szvojev Testament szlobodno narediti 1ae 105. §. 2. zakaj anda toi zto drugi takaj vu jednakem Pripadu vchniti nebi mogli?

* Privolenye prepovedano, y Privolenye nikakvo za jednosze dersi, vre pako Szvojnika Privolenya Pomenykanye, Odtugyenyje od izte Pravicze nikakvo chini 723: 47. zato Testament, kajti je takaj Odtugyenyje, je od izte Pravicze jednako nikakov, y kakti takov zachitchujesze, kadabiga Pershone ali Dobe nepravedne, ali manene napravile bile.

§. 5.

II. Imany tak Szvojnzt.

Pershone akoprem nit Dobe nepravedne, nit manene, vszake vendar z-szvojem szamo, ne pako z-tugyem szlobodno odregyuju, ar prechi Pravicza y naravzka y domovinzka, koja zaradi Pomenkanya Privolenya Szvojnika Odtugyenyje od izte Pravicze nikakvo ztavlya 723: 47. §. 4. Anda prozto zahitlyiv je vu oszebnom Testament:

1-ich *Brata nerazdelyenoga* Zverhu Delov Bratov nerazdelyeneh, kad ovi nebi k-nyemu privolyili bili. *ond.*

2-och *Szina*, zverhu ochinzkek akoprem dedovneh, prez Privolenya Ocza. Ar, dok Otecz sive, dotlam oveh on szam, a ne Detcza, Szvojn-
nik je. 1ae 51. §. 4.

3-ich *Vdove*, zverhu Imany vu Imenu Pravicze vdovichke dersaneh 24: 655. §. 2.

4-ich *Tutora*, zverhu szirotnzkek *ond.* y 1659: 32.

5-ich *Zaveruwnika* (fidei Comissarii) zverhu, na Veru zpuschaneh 48: 723. §. 4.

6-ich *Z-Valuvanyem redovnichkem zavez-
zanoga* (professi), zverhu Imany v-Kloster do-

nesheneh : kajti takva klosterzka poztalaszu
D. 29. p. 142.

7-ich *Zaradi* podleseche bitne budi *Himbe*,
ali *Falinge*, ali *Ztraha*, ar bitni tak *Ztrah*, kak
Falinga, ali *Prevara* bitna, *Privolenye* iz czelo-
ga vanzkluchuje 53: 715. Pr.

8-ich Koji *Zadnyovaluvitelu* vu *Jeziku* ma-
terinzkom raztolnachen nije, kadabi on vu *Jezi-*
ku, nyemu neznanom, napravlyen bil 13: 687.
§. 1.

§ 6.

Kak z-nyimi odredyuvati Szloboda.

Testament na dalye niti od pravoga szvoje-
ga, ako bi dedovno to bilo, ne valya, ar Szlo-
boda z-nyim odregyuvati menyka; 1ae 58. 59.
Medtem Testament zverhu odvetneh napravlyen
zahitlyiv nije; kajti od szvoga ztavlyen vendar
je, anda Szvojnika *Privolenye* nemenyka, koje
Pomenkanye jedino *Odtugyenyne* za nikakvo od
izte *Pravicze* chini; nego je poterlyiv szamo, t. j.
na *Potiranye* Testamenta *Pravdu* *Zkupdelniki*
jedino imaju, pokedobda odvetna na ove nazad
zpazti moraju 1ae 47. 49: 723. §. 1. akoprem
bi szamo gibucha bila. D. 22. p. 140. Niti *Pred-*
szloboda *Varasha* nehaszni, kojabi *Ztanovnikom*
szvojem, takaj od odvetneh Testamenta narediti
Szlobodu davala D. 38. p. 144. Vu *Pripadih* szle-
decheh vendar, Testament akoprem zverhu
odvetneh, valya y nepotirasze

1-ich dabisze iz odvetneh *Zapiszi* pobosni
napravlyali, q zperedni vendar, nit zazkerbneh
nebi bilo. D. 27. p. 142.

2-och Kojegabi Zkupdelnik podpiszal; arga tak podtvergyuje; proti Chinu pako szvojemu baratati nedajesze. D. 32. p. 143.

3-ich Brat, poleg Testamentuma kojibi Dela prez Zadersavke bil prijel; proti nyemusze po dichi takaj vishe nemre. D. 4. p. 103. K-tomu

4-ich od *zvandaruwanyzkih* akoprem odvetneh, vszaki odmirajuchi szlobodno zadnyovaluje. 315: 26. §. 3.

§. 6.

Od Zakerbe Testament vu Redu valya.

Od Zakerbe szuprotivno naj szlobodneshesze odregyuje 1-ae 5. zato od takveh Testament ztavlyen valya. Anda

1-ich ako bi Brat szvoja, za Delenyem zadoblyena, ztranyzkomu komu oztavlyal, na Potiranye Testamenta takvoga, zabztuny bi Brat poszluval. Zato

2-och Testament, po kojem bi Ztareshi od zakerbneh szvojeh Detetu jednomu vishe, menyne pako drugomu odredili bili, takaj ztoji 1-ae 5. §. 1.

3-ich Ztalen je y on, po kojembi Otecz za obodvoji Zpol zadoblyena na szam muski ztegnul, ali za muski jedino prizkerblyena na obodvoji bi pretegnul bil. 1-ae 21. §. 6. Kaj vishe

4-ich Otecz, proti 1-ae 53. §. 10., y proti 1-ae 57. koji Szlobodu od Zakerbe poleg Volye odregyuvati, jedino na Chine med sivemi zteguje, more Deteta szvoga, poleg Odkrajanya nove-

shega Previszoke Vechnicze Kr. iz Zazkerbe szvo-
je takaj chiztu vanzklenuti. (Odsz. I. §. 57.)

§. 8.

Ne valya vendar 1) vu Preszud Fiskusha Kr.

Nistarmanye od zazkerbneh akoprem, ne-
valya vendar vszigdar' Testament. Perva Izmin-
zka je, kad Testament bi Fiskushu Kr. preszu-
gyeval. Vu oszebnom

1-ich Kadbiga vu Pomenkanyu Decze Za-
zherbnik zverhu daruvanyzkih, prez Privolenya
Kr. bil napravil. 715: 25 §. zadn. y 26. §. 2.

2-och Kad Zadobitel Szine nimajuchi, na
Zpol szamo muski prikazana, Kcheram bi ozta-
vlyal y pak prez Privolenya Kr. 1-ae 22. §. 2.
zvun dabi Donaczia Zaporku (*legatariis et cessio-
nariis*) takaj zadersavala:

3-ich Akobi zverhu Imanyih pod Zaporkum
(*nullum Jus*) prodaneh, zadnya Valuvnika Szvers
zadnyovaluvala, ar odemrehega takvoga Va-
lumnika Fiskush Kr. dosheztjuje 1-ae 69. *

* Napravlyen szuprotivno od zvandarnvanyzkeh
budi gibucheh ali negibucheh Testament, ako taki od
odemrehega, glededch takaj Fiskusha Kr. kruto
valya v. P. od Shume za zmeshanu Donacziu pri-
brojene — ali odPenez vu Imanya poztavlyenih,
akoprem po chizti Donaczii zadoblyena. 715: 26. §. 3.

§. 9.

2) *Velikasha czirkvenoga ober Mochi nyemu
szlishajuče.*

Iznimka druga je: kadabi Testamcnt Veli-

kash czirkveni (Praelatus) napravil bil, po kojem ov od vszega iz Imanyih duhovnichkeh Zadobichka, prez imanoga zadnyovaluvati Dopuschenya bi odregyuval. Ar prez takvoga Velikash czirkveni, od tretje szamo Dobichka duhovnoga Ztrani zadnyovaluvati more, akoprem bi y pod Patronatstvo Oszebca Imanye duhovnichko zpadalo (Collat. privatae). Int. dd. 28. Maii 1784. Trejtina druga na Czirkvu zpada, kojoj Velikash zadnyi put je szlusal, zadnya tedar na Zdersavanye, y Popravlyanye Orszaga Tvergyavih, obernutisze ima, iz Jakozti Pogodbe, koju Ersheg Ostrogonzki Leopold Grof Kolonich z-Fiskushem Kr. je napravil. Kajti pako Pogodba ova od szameh Velikashev czirkveneh govori, zato Dopuschenya iztoga poizkati Duhovniki drugi nimaju, ter ovi prez takvoga takaj od czeloga vu Duhovnichtvu Zadobichka po Testamentumu szlobodno odregyuju. 715: 16. Pr. Vu oszebnom

1-ich Kanoniki, Plebanushi, Kapelani, y vszi drugi Duhovniki, ne Fratri. R. R. dd. 3. Aug. 1774. dd. 16. Febr. 1776.

2-och Duhovniki redovni, Zpola obodvoje-ga iz Reda zatergnyenoga: ar ovi od Dusnoztih Reda szvoga odvezanizmu, y zato kak zudobiti, tak y od Zadobichka zadnyovaluvati mogu, nego szamo vu Orszagu ztanujuchem. B. J. dd. 29. Apr. 1783.

§. 10.

3) *Proti Naredbi Ilyrichki.*

Razluchenu od katolichanzkoga Duhovnich-tva vu Zadnyemvaluvanyu Naredbu, Duhovniki Gerkov nezjedinyeneh imaju, Dan 16. Sept.

1779 vandanu, koje *Declaratorium Illyricum* zovesze. Poleg ovoga

1-ich Ersheg Karloviczki more od Polovicze Zazkerbe vu Chazti duhovnichki zpravlyene (beneficial), ne vendar ztranzkem na dobro, zadnyovaluvati, druga Polovicza vu Kinstarniczu Naroda neodtugylyivo dozpeva.

2-och Biskupi takaj od Polovicze takveh zadnyovaluju, drugu dobiva Ersheg, na Czily Pobosnoztu od ovoga obernuti moranu.

3-ich Ersheg ali Biskupi drugach zadnyovalujuchi, za vumrekeh prez Testamenta imajusze, y onda Ztran jednu dobiva Kintsarnicza Naroda, drugu Temelyichtvo (fundus) Karloviczkeh Skol iztoga Zakona.

4-ich Duhovnichtvo menyshe szamo od Ztrani trejte po zadnye Volye odregyuje, dve Ztrani idu Biskupu Dieczezanzkomu, koji preminuchega pokopati, y za nyega Pobosnozt mertvechku (exequias) odszlusiti dati ima. Drugach z-Imetkom obernuchi, y pak za vumrechega prez Testamentuma dersisze, y onda vesh nyegov Imetek na Biskupa vpadne. Medtem

5-ich Naredba ova nit Praviczu Decze pravodne nezatira, y ako Fundushe gozpodzke Duhovniki izti dersaliszu, onda y Pravicza dominalzka nevrazena oztaje: 3-ae 30.

§. 11.

Iznimkih josh chetiri.

Josh chetiri Pripadov je, vu kojeh Testament, akoprem od Zazkerbe, nikaj vendar ne valya.

1-ich Ako Tovarush Zazkerbu seninu bi prehitil bil D. 6. p. 103.

2-och Kada odomrechi Kmet, Zadnyovaluvanya Szloboschinu bi bil prekorachil; ar Kmet od *negibucheh na Grundtu dominalzkem lesecheh*, ako taki zvenszelzkeh, ako odvetna jeszu, chizto nikaj, od zazkerbneh pako *Poloviczu* szamo po zadnoy Volyi szlobodno odtugyuje. Szuprotivno od gibucheh * v. P. Penezih, ali Fundushev varaskeh zakuplyeneh, budi zazkerbneh, ali odvetneh, zevszem vszeh, Testament Kmeta valya. 3-ae 30.

3-ich Ako Testament zazkerbna takova bi odtugyuval, koja Naravu odvetneh imaju; kakvaszu iz Dohodkov Imany odvetneh vu Ztalishu josh nerazdelyenem, ali od drugud nego vu Ztalishu iztom zadoblyena: ar iz Szada nerazdelyeneh pridoblyena, Zadobitel z-Brati szvemi jednako deli; od drugud pako prizkerblyena, nego takaj vu Ztalishu iztem, Deczi szvojoj izraven zadobiva, vu Dotergnyenyu, ali Pomenkanyu kojeh, Dobichek iziti na Brate Zadobitela zpazti ima, y zato odtudyitisze neszme 723: 47. §. 2. 3.

4-ich Kadabi Zadnyovaluvitel vre predi toga odvetna szvoja odtugyil bil: onda nit od zazkerbneh Testament nevalya D. 4. p. 151. ar odvetna z-zazkerbnemi nadomeztiti imajusze 49: 723. §. 1. zyan dabiszē odtugyeneh odvetneh Czena na Hszzen Pokolenya Odtugyitela obernula bila D. 2. p. 136.

* Miszel anda Szegedi Ivana, kak dabiszē va Valyanozt Testamenta kmetzkoga, Podtvergyenyē Gozpona Z. potrebuvalo, vre zato szamo, kajti Kmet vu Odregvivanyu z - Dugovanyi szvojemi, niti med sivemi, Privolenya Gozpona Z. netrebuje, ztati nemre. Akobi vendar Testament kmetzki vu Preszud

Gozpona Z. vuhajal, ov pako ako prez Zaporke (*Salvo jure alieno*) onoga bi podtvergyuval, z-iztem ovem Chinom, Puta na Potiranye, vreszi je preprechil.

§. 12.

III. Zapisznika Prijemlyivozt.

K-Valyanozti zadnye Volye zadnyich y to zpada, da Dugovanyeszi oztavlyeno Zapisznik szlobodno prijemlye, y k-Szvojnozti szvojoj pravedno prilosi. Vu oszebnom Dobra negibucha, da onemsze ne oztave, koji ladati z-nyimi mogli nebi, v. P. neplemenitem *a*), ali Veru valujuchem, od Orszaga z-Varastvom ne nadelyenu *c*), ali nevmertelnam Telam *b*). Medtem zadnya Volya, neprijemlyivem (*incapacibus*) Dobra negibucha valujucha

1-ich od izte Pravicze nikakva ni, szamo da nyu Szvojniki ztavil je: ar jedino Pomenkanye Privolenya Szvojnikovoga Odtugyenyje zahitsuje. (§. 4.)

2-och Nit potretisze nemre, szamo od odvetneh, ali od zazkerbneh vanzneteh da Testament napravlyen ni. Zato

3-ich Zapiszniki takvi, szamo na Pravdu iz Neprijemlyivozti, potegnutisze mogu, y jedino po Pravdi ove iz Ladanya van poztaviti, poleg prepisanoga vendar vu 715: 23. Nachina, t. j. z-praznemi Rukami vanzhajati dusni niszu. Zato

4-ich Koji ladati nemoguchem Dobra negibucha prikasuje, nyim szamo Penezje da oztavil je, szudisze: ar szamo poleg oveh Polosenya Imanyih mentuvati mogusze.

a) D. 1. p. 193. 715: 23. b) 647: 15. 715. 71, 46: 741. c) 498: 65. 542: 33. D. P

§. 13.

B) *Zvunzka, za Testament I. predszlobodni.*

Da zadnya Volya valya, z-Kakvochum ona takaj zvunzkum obzkerblyena biti mora, prepiszauum zato, da Vkanlyivoztjam, z-kojemsi ne malo put Zadnyovaluvitel zigrava, Putsze preprechi: to jezt Volya zadnya, akoprem Kakvochu nuternyu bi imala, ako vendar z-Nachinom naredbzkem ztavlyena nije, valya takaj nikaj, ter potretisze y pak more. Jeszu pako Vugri vu Vremenu ztareshem poleg Prepizka Pravicz Rimlyanzkeh, y Czirkveneh Testamente szvoje napravlyali. Nego Pravicze ove vnoga prevech potrebuvaeszu, zato vre jednu, vre drugu Potrebchinu vanzpuschati, ne retkokrat sze je pripechalo, odkud Testamenti zvekshinum potiraliszuse, y Zadnyovaluvitelov Volye zkorom vszigdar zpunyavalesze niszu. Zato zatertih Pravicz oveh, prefineh Potrebchin, zadnyoj Volyi vugerzkoy, Potrebchine domache prepiszalesze jeszu, druge za zadnyu Volyu *predszlobodnu*, druge za *navadnu* (solenni). Testamentum predszloboden chiztoih malo ima, ar je zadozta

1-ich Ako Testament na Rechi ztavlyen (nuncupativum) pred dvemi Szvedoki izrechesze, koji Zadnyovaluvitela neszamo chuli, nego y videliszu 715: 27. §. 5.

2-och Testament napiszan (scriptum) nit Szvedoka nepotrebuje, szamo daje od Zadnyovaluvitela tak pisan, kak podpiszan. Ako vendar Ruka nyegva vu Dvojimbusze bi vlekla, onda

nyu, Szvedoki najmenye dva probuvati moraju, ar menyeih, Probu punu, vu nijednom Poszlu nechine. *Ond.*

3-ich Kada Testamentuma Zadnyovaluvitel szamo bi podpiszal, od drugoga napiszanoga — onda Pripad Testamenta na Rechi ztavlyenoga povrachasze, t. j. tuliko je, kak daga szamo na Rechi bi ztaval bil. Zato Testament takov zvan Podpizka Zadnyovaluvitela, Podpiszek takaj josh dyeh Szvedokov, potrebuje.

§. 14.

Vu Pripadih chetiri.

Pripadi, vu kojeh Testament predszloboden nachiniti moresze, 4. jeszu ovi:

1-ich Kada bisze Testament napravlyal na Ztroske pobosne, t. j. iz Miloszerdnozti, ali iz druge Selye pobosne, kakti vu Polehschiczn Dusham pokojneh nam blishnyesheh, ali za poztaviti na Ztalish veszeleshi, budi Veru, budi drugo Dobro obchinzko.

2-och Kada Testament vu Taboru bisze delal, jeli od Szoldatov, jeli od oneh, koji zbog nyih vu Taborusze (Castris) nahajaju. Anda Szoldati tak vu zimzkih Ztanuvanyih zadersavajuchisze — kak izpuschani (dimissi) Predszlobode ove nimaju — Niti za Vreme Mira nedajesze — Komishari k-tomu, y drugi Poszle vojnichke zvan Logora obavlyajuchi, takaj vu Vremenu Boja, Testamenta navadnoga narediti moraju. Ter kajti Predszloboda Naredbe Fela je, koja po preztajuchem Zroku takaj preztaja, zato Szurektziash za odvinyenum Pogibeljum Testa

menta drugoga, t. j. navadnoga nachiniti ima. Regulashi drugem Naredbam podlosniszu.

3-ich Kada Tstamentuma Rodechi izhajaju-chemu bi napravlyal, ali ov onomu: ar zbog Veza Kervi naj blishnyeshega, ov onoga, y nazopet, da vkaniti bi hotel, nestimasze, vre pako jedino za pretechi Vkanlyivozt, Testamentumom Licze navadno prepiszano je.

4-ich Kada vu Priliki Kuge Testamentsze bi nachinyal: kajti zbog Ztraha Okusenya Szvedokov dobiti nije 715 : 27. §. 5.*

* Predszloboda na Pripade zvanpredszlobodne ncpretesujesze : zato 1) Testament, koji iz jedne Ztrane na Dobro obchinzko, iz druge pako na Hassen Vdovam, ali Sziroticzam z-Nachinom predszlobodnem bisze naredil, gledech obodvoje potirasze; kajti od Naredbe zadoztno obzkerblyeniszu; odkud nachinyen nyim Zapisz, szamo zato, kajti oni Sziroticze. ali Vdove jeszu, Ime pobosnoga vreden nije. Zato 2) nit Brat, nit Sena, Zapisza nedobivaju, szebl prikazanoga po Testamentumu takvem, koji zvekshe Ztrane za Deczu z-Nachinom predszlobodnem napravlyen je. Kajti nit Sena, nit Brat, pod Imenom Decze nedohajaju.

§. 15.

II. Za Testament navadni; 1) vlaztni.

Vu drugeh vszih Pripadih Zadnyovaluvitel Testamenta navadnoga (ord. sol.), vlaztnoga (publ.) drugi, drugi szamoszvojnoga nachiniti imaju, iliti pred Szvedoki szamoszvojnemi (privat.). Obodvoji valya

1-ich tak zgovorjen, kak napiszan : ar izto Verevrednozti vlaztnoj Testament neszamo na Rechi povedatisze, nego y na Piszmo predatisze

more. Medtem y na Rechi ztavlyen, na Pismo vansze daje. Napiszan

2-och tak odpert, kak zapert predatisze more, jeli Szvedokom za Podpiszavanye, ako je szamoszvojni, jeli Verevrednozti za Chuvanye, ako je vlaztni: t. j. Testamenta Zadersaj ne szamo Szvedokom zakrivasze szlobodno, nego y Verevrednozti ako taki zapechachen predan, Testament valyan je. Szuprotivno

3-ich Testament *na Rechi ztavlyen* vszigdar odpert je, potlam vendar na Pero poztavlyasze, y Zadnyovaluvitelu tak prechteti, y vu Jeziku znam raztolnachiti, kak y po nyem podtverditisze zadnyich ima pod Nikakvochum Testamenta. 1687: 13. 715: 27. § 7. Zamugyeno Raztolnachenye Tusitel pokazati mora. D. 3. p. 103. K tomu

4-ich *Vszaki vlaztni* Testament vu Protokol, iliti Maticzu, t. j. zapisznu Knigu iz Naredbe poztavlyasze. 723: 39.

§. 16.

Plemenitem na Volyu zpuschan.

Vlaztnoga medtem Testamenta Plemeniti znegibuchem ladavczi nachiniti dusni niszu, ako vendar y oni takvoga narediti, hoteli bi, to onda oni pred szledechemi vu oszebnom zvershavaju:

1-ich Pred Kaptolomom, ali Klostrom verevrednem, ali Vanposzlanemi od onud. Ali

2-och Pred Pervem Orszaga Szuczem, ali Mestrom od nyega vanposzlanem, kojega jedino,

ne pako Prisednika Ztola Kr. ali Banzh. van pošlati more. 815: 27. §. 1. Ali

3-ich Pred Piszarniczum Kr. vu Beksu, ali Vanposzlanemi iz nye. Ali

4-ich Pred Varmegyium, ali vanposzlanem Vicze-Komeshem, ali vanposzlanemi Velikem Szuczem z-Juraszorum *ond.* §. 9. 765: 28. 792: 16. §. 8.

§ 17.

Neplemenitem prepovedani.

Neplemeniti szuprotivno jedino vlaztnoga vu Redu nachiniti dusni jeszu, niti drugoga nemogu. Kaktiszu

1-ich Purgari, y drugi Varashev Ztanovniki neplemeniti: 3-ae 13. Ar poleg Naredbe ove Valuvashi od varaskeh Imany drugde, kak pred Magistratom napravlyene, ali vanposzlanemi iz nyega, ne valyaju: vre pako Testament je takaj Valuvash, iliti Odtugyenye *. Vanznimlyusze Varashi, koji pred Letom 1715 vu Vsivanyu ztaliszu Testamentov szamoszvojneh Delanya. Ovakveh Varashev Ztanovniki akoprem neplemeniti, Testamenta ako hocheju, takaj szamoszvojnoga, narediti mogu 715: 27. §. 7.

2-och Kmeti: ovi poleg Navade Mezta zadnyovaluju, ali pred Szuczem szelzkem z-szelzkemi Priszeshniki, ali pred Notariushem szelzkem z-Priszeshniki Szela, y vu obodvojem Pripadu Nazochnozt takaj Plebanusha, ali Oficizira dominalzkoga vre potrebujesze, vre ne. Medtem ako vu Meztu, vu kojem Kmeti vu Vsivanyu Delanya Testamentov pred Szvedoki petemi, bisze naha-

jali, onde Kmeti takaj plemenitaski valuvati y mogu y moraju 3-ae 3o. §. 6.

* Po varaski zadnyovaluvati moraju takaj izti Plemeniti vu Varashih ztanujuchi, ako z-negibuchemi ladali nebi, akoprem y nedvojinlyivi bi Plemeniti bili. Szuprotivno Plemeniti z-negibuchem Ladavczi vu svojem Testamentu plemenitaskom, takaj od Grundtov varashkeh vu jednom szlobodno odreguju. 1655: 46. Pr. 715: 27. §. 11. Medtem vu Szili nahagyajuchisze tak Plemeniti z-negibuchem neladavczi, kak y Varaschani neplemeniti, Testamenta szamoszvojnoga, t. j. z-Nachinom plemenitaskem zadnyu Volyu ztavlyati neprechijusze 1655: 46. §. 1.

§. 18.

2) *Za Testament szamoszvojni.*

Vre od Testamenta szamoszvojnoga: Testament ov, takaj plemenitaski zovesze, kajti vu Redu Plemenitem szamo laztovit je. *Szamoszvojni* velisze, kajti pred Pershonami szamoszvojnemi delasze, ali ako taki vlaztnemi (publicis), ne vendar kak takvemi, niti kak vanposzlanemi. Potrechine nyegveszu

1-ich Jeli Testament po Zadnyovaluvitelu, jeli po drugem napiszesze, nima nikaj, kajti takaj zgovorjen na Rechi valya 715: 27. §. 5. Medtem

2-och tak po Zadnyovaluvitelu, kak po Szvedokih 5. podpisatisze mora. *ond.*

3-ich Zadnyovaluvitel ako pizati znal nebi, ali zbog Gingavoche podpisatisze nebi mogel, onda Szvedok shezti oberbrojnik (supernumerarius) potrebujesze *, koji mezto Zadnyovaluvitelu, Ime ne Zadnyovaluvitelu nego svoje podpisuje *ond.*

4-ich Pridojti mora Pechat, tak Zadnyovaluvitel, kak Szvedokov *ond.* §. 2. jeli laztovita, jeli tuya, iz Navade vsze jedno je.

5-ich Vu na Rechi povedanomu akoprem ona, koja liztor Piszanye y Pechat dotichujusze, potrebna nizu, Szvedoka vendar sheztoga iz Bitnozti y ov potrebuje: ar Testament napisan, kojega Zadnyovaluvitel nit pishe, nit podpishe, Szvedokov 6. imati hoche, vre pako Testament na Rechi zgovorjen, je takaj Testament takov, kojega Valuvitel nit piszal, nit podpiszal ni.

* Odkud zpelyavasze da Testament ne ztoji 1) kojega Zadnyovaluvitel vu Gingavochi po drugem pope lyan podpisalje: ar od takve Pomochi Naredba muchi, dapache Szvedoka sheztoga vu Pripadu takvem razlichito ztavlya 2) akoprem Testament takaj takov iz Navade predi toga dober je bil, vu kojem Zadnyovaluvitel iz Neznanozti Piszanya mezto Podpizka, Krisa napravil je, denesz vendar Testament nit takov vishe nevalya, ar Naredba potleshnya y vu ovem Pripadu Szvedoka sheztoga imati hoche. Ako vendar 3) koji Szvedok piszati znal nebi, mezto nyega onda drugi Ime nyegvo szlobodno podpishuje; ar szamo Zadnyovaluvitela piszati neznajuchega ali ogingavenoga z-Oberbrojnikom nadomeschati Naredba ztavlya. Vu ovem Pripadu Szvedok vendar z-szvojum Rukum Krisa da poztavi, Navade hoche.

§. 19.

Szvedokov Kakvoche.

Testamenta szamoszvojnoga Szvedokov Kakvoche jeszu :

1-ich Da Razum zrel nyim ne menyka. Zato Decza, pijani, Norczi, Szvedoki biti nemreju. 2-ae 27. §. 4. 1-ae 111. Sene szuprotivno nigde

ne prechijusze, anda ako muskeh bi pofalyevalo, od jedne, ali dveh Sen podpiszan zato Testament zahititsze mogel nebi.

2-och Daszu plemeniti: ar Testamenta plemenitaskoga Szvedochanzyu neplemenitoga, ali kak Naredba veli, *Musa*, podverchi, nehisze priztojalo. Chaztniki vendar neplemeniti yansze nezkluchuju 2-ae 27. §. 6. Dapache vu Pomenkanju predslaneh drugi takaj, posteni vendar Lyudi dopuschajusze 715: 27. §. 1.

3-ich Da na Testamentumu nyim leseche nikaj nije. Zato Dosheztniki ali Zapiszniki, ali z-oyemi Veza kernvoga imajuchi, Szvedoki biti nemogu. Szim zpadaju Klosterniki, Plebanushi, y drugi Dushe Zkerb imajuchi, ako nyihovem jeli Czirkvam, jeli I'aram, jeli Klostrom, ali Pershonam Testament y kaj oztavlyal bi. Dapache ovi nit pizhati takvoga Testamenta nemogu, pod iztum Nikakvoche Kastigum. B. J. dd. 14. Jul. 1774. 723: 41. Pr. 729; 26. §. 3.

4-ich Zadnyovaluvitela ne szamo chuti, nego y videti moraju. Odkud gluhi Testamenta zgovorjenoga, szlepi pako chizto nijednoga, Szvedoki biti nemreju. 715: 27. §. 3.

5-ich Moraju pri Zadnyovaluvitelu zkupa y za jedno nazochni biti, y od nyega oprosheni za Szvedochanztvo *ond.* §. 1. Zato szebe za Szvedoke proti Volji nyegve ponugyajuchi zahichujusze, t. j. od takveh podpiszan Testament ne valya, kajti Prevare podlase Szumnya. Zato Szvedoki ovak dasze podpishu: „*Ivan Mikan m. p. kakti oproshen, y z-drugemi zajedno nazochen Szvedok.*“ Ako Szvedok pizhati znal nebi, onda drugi mezto nyega Ime y Pridovek nyegov podpishujuchi josh to pridati ima: „*z-tugyum zadnyich*

Rukum, z-laztovitem vendar Krisom.“ Ar da Kri-
sa vendar z-Rukum szvojum pridaje takov, to
Navada potrebuje. K tomu

6-ich Szvedoki Testamentuma zgovorjenoga,
priszechi takaj imaju, kajti da Szvedoki biliszu,
druge Probe ni. Szuprotivno podpiszani priszechi
nimaju, ar ovi da Szvedoki biliszu, to vre Pod-
piszek, ali Kris nyihov szvedochi.

§. 20.

Testamenta izvan Orszaga Nachinenye.

Doszad kak Testament vu Domovini nachi-
nyasze. Izvan Orszaga pako, vu ztranzkom
nahagyajuchisze Domoroczi nashi nyega nare-
gyuju ovak:

1-ich Beksu prebivajuchi, ali pred Piszarni-
czum Kr. Vugerzko-Dvorzkum, ali pred Van-
poszlanemi iz nye 729: 24. §. 12. ali kak vu
Beksu je navadno, Testamenta szvoga napraviti
mogu. *ond.* §. 10.

2-och Domorodecz vu Prebivalischu szvo-
jem ztranzkem, ako Pervoga Kralyeztva Szucz-
(Jud. R *Ord.*) ali Mestra nyegovoga ali V-ko-
mesha. ali Szucz z-Juraszorum Varmegyie szvo-
je vigyeval onde bi, onda pred ovemi, tak od gi-
buchih, kak negibuchih, takaj vugerzkeh, Te-
stamenta szvoga, akoprem vu ztranzkom, more
vendar tak, kak to izto vu Zemlyi Vugerzkoj bi
zvershavati imal, valyano nachiniti. *ond.*
§. 12. 765: 28. 792: 16. More vendar y Nava-
du, ako prehotel bi, Prebivalischa ztranzkoga
obdersavati. *ond.* §. 10. Medtem

2-och Testament poleg Navade ztranzke napravlyen nevalya dotlam, doklam z-Szvedochantzvom Verevrednozti Mezta, gde napravlyen je, ne probujesze to, da Testament izti, vszeh onde obdersavati navadneh Potrebchin vu szebi zadersava *ond. §. 11.* Szvedochantzvo takvo vre Testamentu iztomu pridajesze, vre y poszeb vandidisze more.

§. 21.

Kodiczil je takaj zadnya Volya.

K- Kodiczilu dohagyamo: med ovem y Testamentumom Naredba Razluku drugu nijednu neztavlya, zvanda za Kodiczil Szvedokov 3. y chetertoga onda szamo prepishuje, kada Zadnyovaluvitel pizhati ali znal, ali mogel nebi. Anda Szvedokov menye za Kodiczil potrebneh szudi. Odkud zpelyavasze da Testament od czeloga Imetka, Kodiczil pako szamo od Imetka Ztranke koje Zadnya Volya biti mora. Ar Szvedoki szamo za Kvar odvernuti, potrebujsze, anda kad Naredba za Kodiczil Szvedokov treh zadoztneh stima, vre ztem iztem, da po Kodiczilu Kvar menyshi naztati more, zarazmena. Vre pako Kodiczil Kyara menyshenga tak szamo zrokuvati more, ako rechesh, da Testament od czeloga Imetka, Kodiczil pako szamo od Ztrani koje nyegve odregyuje, y tak Kodiczil prava Zadnya Volya je, jednako tak, kak y Testament. Zato

1-ich koju Testament, onu y Kodiczil Kakvochu nuternyu imati mora. Zato

2-och Nachin narediti Kodiczila je on izti, koji y Testamentuma: anda je vre predszlobodni, vre navadni, vre zgovorjen, vre napiszan, y

koji Testamenta vlaztnoga nachiniti imaju, oni izti Kodiczila takaj szamoszvojnoga napraviti prechijusze. Ter y zvan Orszaga takaj Kodiczil nareditsze more nad Nachin Testamentumov. Takajshe

3-ich vu Szvedokih Kakvoche one izte Kodiczil, koje y Testament potrebuje.

§. 22.

Kodiczil Testamenta netrebuje.

Y to dalye zpelyavasze da za Glavniczu Kodiczil tak dobro, kak god y Testament vzetisze more, ar ovoga on Prizpadek nije, drugach y Kodiczil Szvedokov 5. potrebuвати bi imal. Zato

1-ich Kodiczil, takaj prez Testamentuma valya, ter prez Testamentuma Zapisze zadersava, koje Odvetek (haeres ab int.) vandati bude imal. Dapache

2-och Vesz takaj Imetek vu szame Kodiczile zpravitisze more : ar Kodiczil Naredbu poszebnu napelduje t. j. Naredbe poszebne Fela je : vre pako Naredbe poszebne, kojeszze szlagati mogu, jedna drugu ne prehichuju.

3-ich Testament potert Kodiczila ne vubija : av ov Pripad z-onem chizto jednak je, kad Testament bi pofalel, vu kojem Dogodu Odvetek Zapisze kodiczilarzke vandati vendar mora. Zato

3-ich Zaporka „ako Testament moj ne valya kakti Testament, naj valya kakti Kodiczil“ : vu Testamentumu zabztuny chizto neztoji. Kajti ak Testament y poterl bisze, kodiczilarzke Zapisze

vendar Odvetek, szebi neoszvaja, nego nye Zapisznikom kodiczilarzkem predati vszikak ima.

§. 23.

Zadnye Volye razglaszitisze moraju.

Volya zadnya, jeli Testament, jeli Kodiczil, po Szmerti Zadnyovaluvitela odpreti, y razglaszitisze mora. 715: 27. §. 8. Razglashenye ovo

1-ich biva, ali pred Szudom D. kada Kmet; ali pred Varashem, kada Ztanovnik Varasha neplemenit, ali Plemenit nego znegibuchen neladavecz; ali pred Varmegyium, kada ne Kmet z-vanvaraskem Grundtom Ladavecz, zadnyo je valual. Zato

2-och kada Volya zadnya pred Kaptolomom verevrednem, ali pred drugum Verevrednoztjum plemenitum jesze naredila, onda Zpunyavavecz Volye zadnye, ali Dosheztzik testamentumzki zadnyu Volyu od Verevrednozti, pred kojum napravlyena je, yan dobiti, y Razglashenye nyeino * pri Varmegyii izhoditi ima.

3-ich Za opravlyenem Rasglashenyem t. j kad Volya zadnya vu Zpravischu varmegyinzkem prechteta bi vre bila, onda ona izti Verevrednozti y pak predajesze, ova pako nyu y nadalye vu Piszmozhranischu szvojem chuvati mora. Medtem

4-ich tak onomu, komu Volya zadnya preszugyevala, kak y onomu, koji iz nye dobiti kaj bi imal, na Proshnyu Vanzpisz kratitisze nemre. Ond.

* Razglashenye ovo na Dobro oneh ztavlyeno je, kojem Volya zadnya ali Zapisz koji, ali Preszud

bi nachinila bila, da tak on zeznatisze, kak y proti Preszudu Szuprotrech poztavitisze more. Odvetek nistarmanye josh pred Razglashenyem, kak berse Zadnyovaluvitel vumiral bi, Odvechinu szvoju, ako taki proti zadnye Volye bi baratal, y prez da zato vu Kastigu Mochi menyshe prepadal bi, Rukum takaj szilnum szlobodno zavjimlye 1-ae 68.

§. 24.

Pravde iz Testamentuma: 1) Na Potiranye zaradi Falinge nuternye.

K-Pravdam iz Testamentuma zpada naj pervich dvojverztna na Potiranye Testamentuma Tusba. Obodvoja Odvetku (hæredi ab int.) ide, kada ov Puta Mochi, ali nimal, ali z-nyim szlusicisze hotel nebi. Jedna je zaradi Falinge nuternye, zaradi zvunzke druga. Od perveshe znaj:

1-ich teche, vre pred Magistratom varaskem, kad varaski 3ae 10.; vre pred Szudom D., kad kmetzki, 3ae 25. §. 3., vre pred Szuczem oszminzkiem, kad plemenitaski Testament potre-tisze, bi potrebuval 715: 28. y 2de 52.

2-och Tusba temeljisze, zaradi odvetneh negibucheh vu 1ae 58. 59., zaradi odvetneh gibucheh, ako taki neplemenitaskkeh vu 723: 49., zaradi zazkerbneh, vu Pripadih vanzneteh, odtugyeneh, vu Naredbih na Meztu szvojem pozvaneh.

3-ich probuvati imasze, vre Dedinztyo (aviticitas) po Szvedokih, ali Liztu delnem, ali drugemi Fele izte Piszmi D. 1. p. 85, vre Pripad vanznet pri zazkerbneh. Po vchinyenem Dokazu ovem

4-ich Testament zadnyich potirasze ne vendar iz Ztrankih oneh, vu kojek Zapiszi od Du-

govany szlobodnoga Odregyuvanya bisze naha-
jali, poradi onoga „*hasznovito po nehasznovitem
pokvaritisze nemre*“.

§. 25.

2) *Zaradi zvunzke.*

Druga na Potiranye Testamenta Pravda *
zdisesze zaradi zpazene vu nyem Falinge zvun-
zke. Zaradi ove

1-ich Testament varaski po Magistratu va-
raskem *a*), kmetzki po Szudu *D. b*), plemeni-
taski po Ztolu Duhovnem potreti ischesze *c*).
Oszudu vendar Ztola duhovnoga izvershava Szu-
decz szveczki po Litzu (*compass.*) od nyega
oproshen *d*).

2-och Tusba (*actio*) temeljisze vn Naredbi
Potrebchinu zvunzku pofalechu ztavlyajuče,
najmre vu *e*), iz Krepozti kojoj Testament zaradi
Pomenkanya neg jedne Potrehchine kojegod, po-
tretisze ima. Ali

3-ich Pomenkanye dasze dokase: ar prozto
liztor Velenye Szud za Iztinu nigdar ne pri-
jemlye, anda po neztavlyenem Dokazu Tusbe
Temely prepada, y tak Tusba takaj izta, kakti
prez Grundta prepazti mora.

* Na Potiranye Tusbe nimaju: 1) koji predszud-
lyivszki Testament podpisal je *f*), 2) koji poleg nyega
prez Zadersavke (*reservata*), Dela je prijel *g*). 3. Od-
vetek onoga, koji podignyenu zaradi Testamenta
Pravdu zjedinil je *h*).

a) 3ae 10. *b*) 3ae 25. 729: 41. 791: 51. *c*) 638 :
31. 647: 15. 715: 27. *d*) 552: 25. *e*) 638: 31. §. zadn.
f) D. 10. p. 48. *g*) D. 4. p. 103. *h*) D. 7. p. 103.

§ 26.

3) *Na Izpunavanye Testamenta.*

Trejta iz Testamentumov Pravda, *na Izpunavanye Testamenta* zovesze. Teche proti Odvetku (hæred.), ali Testamenta Izvershitelu. Szudecz je dosheztlyivi *a)*, makar Obtuseni proti nyemu, to bi iznimal, da on pri perveshem Testamentumu oztaje, to pako da koji zmed dveh valyal bi Szudom pomenyshem odkrojiti ishlo nebi. Iznimka takva zahichujesze, ar poleg noveshega Testament ztareshi preztaje *b)*. Szudecz izti

1-ich Izpunavanye Testamenta iliti Dosheszt testamentnmzku, iz dedovneh takaj doszuditi ima *, odkad Mochi Potimanya nima. Niti Oszudu nyegvu iz dedovneh Izpunavanye dopitajuchu, Szud vekshi popraviti nemre *c)*: Kajti vendar Szudecz izti

2-och Dedovnem czelochu nazad dati Moch imal bi *d)*, zato kad Zadnyovaluvitel vre predi dedovna koja, bi razprodal bil, onda ne Izpunavanye, nego odvetneh na Czeloche Poztavlenye odregyuje *e)*.

3-ich Izpunavanye y onda znikne, kada Dugovanye vu oszebnom zapiszano bi neztajalo. Ako pak^o v. P. Lagev jeden Vina vu obchinzkom bi zapiszan bil, onda ako taki vsze drugo vu Praviczzi Vino jeli izteklo, jeli pokvarilosze bi, vendar josh on jeden preoztajuchi Lagev vandatisze ima, ar Dugovanye vu obchinzkom obchano, szamo z-Felum czelum preztaje. Tuli-kajshe

4-ich kada Zadnyovaluvitel vesz prez Zte-

zuvanya Imetek szvoj, komu bi oztavlyal, ov izti Dugovanya takaj za napravlyenem Testamentom zadoblyena izkati more, ar drugach hotechi Zadnyovaluvitel Volyu szvoju zaizto bi premenil bil. Medtem

5-ich Testament od izte Praviczze nikakov takaj dasze zahiti, potrebuвати moresze.

* Pravda ova, kak y za zadobiti Miraza, ali Dara zaruchnoga podignyena, ober Shume frt. 1200 od Varmegyie, ober Shume pako 12000 od Ztofa kotarzkoga, iz van Ladanye dalje ide.

a) 729: 35. §. 5. 723: 34. §. 2. 715: 28. §. 15. 662: 32. 1647: 126. b) D. 15. p. 15. c) D. 22. p. 165. d) 723: 49. e) D. 4. p. 151. f) 715: 28. §. 15.

§. 27.

Med Zapisznikom, y Odvetkom Razluka.

Pravdu predzpomenyenu trejtu proti Odvetku Zapisznik zdise. Med ovemi dvemi Razluka ova je, da Odvetek, drugach Heresh Dugovanya pokojnoga, kakti vu izteh nyegov Zkupdelnik, takaj prez Testamentuma bi dobiti bil imal, ne pako szvoga Zapisznik Zapisza, kajti Zadnyovolnika Zkupdelnik nije. Zato

1-ich Zapisznik, odvetna pokojnoga za naveke odtugyena, nazad poizkati nemre, ar iz Dugovanyih Zadnyovaluvitela, pokedhod danyegov Zkupdelnik nije, zvan Zapisza, na nyega nezpada nikaj. Szuprotivno Odvetek, kakti Zadnyovaluvitela Zkupdelnik odtugyena nyegva dedovna nazad dobiti kruto more 1ae 27.

2-och Zverhu Zapisza szvoga, kajti Dugovanye dedovno nije, ar prez zadnye Volje ima-

tisze nemre, Zapisznik szlobodno y po Testamentumu odregyuje. Szuprotivno z-Odvechinu szvojum Odvetek, kakti Dugovanyem dedovnem, kojegamu Testamentum vzeti mogel nije, obernuti, kak bi hotel, nemre.

3-ich Zapisznik Zapisznika prez Testamentuma ne dosheztjuje; ar Zapisz Odvechina nije. Szuprotivno med vishe Odvetkov Dosheztje nazopetno je.

4-ich Zapisznik y jeden takaj nareditisze more: szuprotivno med vishe Hereshev jedinomu szamo Odvechina datisze nemre, ar Zapisz je Zazkerba, od koje, ne pako od Odvechine szlobodnosze odregyuje. Iz toga iztoga Zroka

5-ich Heresh Hereshu, kakti vu Odvechini, nameztiti nemresze, more pako Zapisznik, ter od Purgara takaj, y Kmeta*, kajti y ovi z-Zazkerbjum szvojum obrachaju poleg Volye

* Nameschenye vendar kmetzko, od Nameschenya purgarzkoga y plemenitaskoga vu tom ztegnyneshe je, da lpoleg Naredbe nashe Nameschenye kmetzko dalye od Leta iztoga pervoga Zapisznika 12, nepretesujesze, t. j. ako vu Dobi vre pravednoj Zapisznik prvi vumiral bi, onda Imetka iztoga ne Zapisznik drugi, nego Gozpon Z. dobiya, kaj niti vu plemenitaskem, niti vu purgarzkem Nameschenyu Zapisznika (legatarii substitutione) ne biva, ar Naredbe gledesh ovch fah.

§. 28.

4) *Josh druge.*

Pravde iz Testamenta josh oveszu:

1-ich *dosheztlyiva*, ali druga, koju Potrebuvanyu priravnati treba je, v. P. na Izpunya-

vanye Pogodbe, ali vu Ladanye nazad pozta-
vecha, kad Arenda bisze ztekla; ali zalosna z-
prihodnem Testamenta od izte Pravice nikakvo-
ga, ak' takov napervosze bi donashal, iz 2ae 52.
Zahichenyem. Pervesha Proshnya vu Naredbil
zverhu nye ztavlyeneh temeljujeze.

2-och Iz Neprijemlyivozti (incapacitate). Tu-
sitel je Plemeniti koji god iz 715: 23. Medtem
tak ovomu Szuszed iz 1ae 60. §. 10., kak Szu-
szedu Dosheztnik naredbzki, Imanyia izta pre-
vizimlye 2ae 56.

3-ich *Na Domeschenye Czeloche odvetneh*
(redintegrationem). Szudecz je dosheztlyivi, kaj-
ti Doshezt ischesze. Odtugyenyie, ali Zadusenye
odvetneh [pokazati treba je. Zdisesze zato, kajti
Pravde na Potiranye Valuvasha Techaj duseshi
nebisze dopadal. Temeljisze vu 723: 49. 1ae
82. §. 10. 1647: 105. §. 1. gde da *Dugovanye*
z-Terhom putuje velisze. Szim zpadaju josh

4-ich vsze Pravde one, koje Izvershitelu
zadnye Volye potrebneszu, za Volyu Zadnyova-
luvitela izpuniti, t. j. one vsze, koje szam Za-
dnyovaluvitel zdichi bi bil mogel, ako vmerl josh
bil nebi. Ar je Napeldnik ovoga (reprezentans)
iliti Pershona, koju Z-Valuvitel za izpuniti Volyu
szvoju, iz chasznoga Dara (honorarium) pozta-
vlya, y kak vszaki, koji nad tugyem Zkerb noszi-
rachunati mora 723: 63. zvan da nye nyoj Te-
stament opraschal bi.

§. 29.

Poszebne Egsekutorove.

Pokehdob da Zvershitel Zadnyovaluvitela
Volye ovu, izpuniti, ter zato vsza k-Imetku nye-

gvomu zpadajucha, k-nyemu prigernuti. — Duge izplatiti—Zapisze predati — yPreoztanka zadnyich med Odvetek razdeliti imal bi, zatomu szledeche med drugemi, na Pomoch Pravde szluse.

1-ich *Imetek Z-Valuvitela na Czelochu poztavecha* z-Dohodki techasz imanemi, kad po Szmerti onoga Imetek nyegov gdo bi zavjel bil. D. 1. p. 169.

2-och Proti Odvetku za vanpovedati Piszma, odvetna od zazkerbneh razluchujucha. Ar prez Znanya ovoga Del pravichen napravitisze nemre.

3-ich *Na Ixpunyavanye Pogodbe* z-pokojnem szlosene.

4-ich *Terjajucha Duga*, kad z-dobrem Dusknik pokojnoga platiti hotel nebi,

5-ich *Zalosna*, za odkupiti Imanya pokojnoga vu Zalogu lesecha, ako Leta vre zishlaszu.

6. v-Ladanye nazad poztavecha: ako pokojni josh vu Sivlenyu, iz Ladanya Dugovanya kojega vanzhichen je.

DEL II.

Od Doshezti naredbzke.

§. 30.

Temely ove Lyubav je.

Doshezt naredbzka je Szloboda, Dugovanya pokojnoga, prez Testamentuma oztavlyena, po-

VI

C

prijeti, z-nyimi ladati, y ako gdo pachil bi, ona od Pachke ove oszloboditi (vindicare). Velisze

1-ich *naredbzka*, kajti iz izte Naredbe imasze. Zoyesze takaj

2-och *prez testamentumzka* (ab intestato): kajti Mezto onda szamo ima, kada Testamentum bi falel, jeli naravzkem, jeli Nachinom varaskem t. j. kad zadnyich Testamentum bi bil, ov vendar, kakti proti Naredbe ztavlyen, valyal nebi, ter zato zahititsze, ali potreti bi imal. Velisze josh

3-ich y *morana* (necessaria), kajti Naredbu, nikakvo Odregyenyje szamoszvojno prehititi nemre. Medtem

4-ich Dosheztnikom vszem na jenput nejde, nego jedni za drugemi po Redu k-nyoj pozivajusze. Red ov na Temelyu Lyubavi podignyen je. Zato oni, koje Pokojni bolye lyubiti, y vu Krepzotih zversheneshe je nachiniti moral, Doshezt takaj pred drugemi od Naredbe imaju.

§. 31.

Zato I. Doshezt dechina.

Decza vre vu Glave (in capita), vre po Szversah (in stirpes), ako ne vu Kolenu pervem, nego dalyeshni bi bili, Roditele dosheztjuju. Doshezt ova druga vu tom ztoji, da Imanya na tuliko Ztrani nedelijusze, kuliko Pershon je, kak biva vu Dosheztju vu Glave, nego ako zmed Bratov dveh, jeden pred vmirajuchi tri Szine ozta-vlyal bi, onda ovi Szini tri, szamo Ztran Szver-

si szvoje, iliti Ocza szvoga potrebnvati mogu, med szobum potlam na jednakom razdeliti moranu 1ae 40. §. 2. Medtem Doshezt imaju

1-ich pravedna szamo Decza, z-poszmertnemi vendar pribrojenemi, ako za Pokopom Ocza, vu Meszecjih 10 rodilisce bi 2ae 62. §. 2.

2-och Doshezt izta ide ne szamo vu ochinzkeh, nego y vu materinzkeh: kajti Deczu szvoju, Mati y Otecz, jednako lyubiti moraju. Kajti pako

3-ich Paztorcki, od Machahe ne zhajaju, zato od Ocza iztoga, á dveh Matereh Decza ochinzka szamo, ne pako Imanyia Machahe dobivaju. Tulikajshe

4-ich nit Ochuha Paztorcki ne dosheztjuju, kajti takaj od nyega ne izhajaju. Zato od jedne Matere Decza, materinzka szamo ne pako ochuhova imaju.

§. 52.

Vre A) szameh Szinov, 1) iz Volye Zadobitela ali 2) Naredbe.

Kchere Doshezt vu szledechih nimaju:

1-ich vu Imanyih daruvanyzkeh, za szam muski Zpol doblyeneh, zvan da Doshezt Zado-bitel, kaj iz 1ae 21, more, na Zpol obodvoji pretegnul, ali Zpol senzki vu Ladanye, kak god vre bi dozpel bil.

2-och Vu Imanyih na Zpol obodvoji zadnyich zadoblyeneh, po Zadobitelu vendar iz Dopuschenya 1ae 21. na szam muski ztegnyneneh. Vu ovakvih Senzke po dotergnyenemi muskemi,

onda ztopram dosheztjuju, zvan da josh pred Dotergnyem senzke z-muskemi vu nyihsze bi podelile bile.

3-ich Vu Imanyih, ako taki za Novecz prikerblyeneh, jeli za Vreme, jeli za naveke, vu izteh takaj Penezih, y drugeh gibucheh vszih zpolom, kad Zadobitel tak hotel bi — zaradi szlobodnoga z-nyimi Odregyivanya 1ae 5. 57. Pr.

4-ich Kada Imanya na szam Zpol muski zpadaju, onda y Dohodek, za Szmertjum Ocza iz nyih zadoblyen, Pribolyshanya oneh (meliorat.), Ztanya onde napravlyena, y za vszagdasnye Vsi-vanye vu nyih nahagyajuchesze potrebno Orudelye takaj muske szame szlisha. D. 20. p. 140.

5-ich Knige, Perzten pechatni, Orusje, Jahache y Pripravu nyihovu takaj Szini szami primu. D. 17. p. 164. y Navada

§. 33.

Ali 3) zaradi zpuschane „utriusque Sexus“ Zaporke.

Szameh ovo Muskeh vu negibucheh Doshetztjenye onda szamo korenito je, kada Litz zadoblyenzki Zaporke „*sexus utriusque*“ nimal bi. Ako ove vu Litzu onem ni, Imanyih Szvojnozt onda na szame Muske zpada. Akoprem

1-ich Imanya po Donaczii zmeshane bi za doblyena bila: vu Penezih vendar, Donaczii priplachenih, senzke vu Pripadu ovem Del jednaki imaju D. 6. p. 137. zvan da za Imanya tuliko bi placheno bilo, kuliko ona bi komaj valyala: ar onda senzke poleg prozte Preczembe vanzplachajusze. 1ae 21. To izto biva.

2-och Kad Dugovanye z-Szuprotrechniki z-pribrojenemi Penezi zravnalosze bi t. j. senzke szamo vu Penezih y pak, ne pako vu Imanyih Dela imaju, ako one Zaporke ni 1ae 28. Kaj vishe.

3-ich Akoprem Mus Sene szvoje Ime, ali Otecz Ime Kchere szvoje bi vu zadoblyenzki Litz verchi bil dal, ter zato z-Oczem, ali z-Musem, Kchi ali Sena iz Krepozti 1ae 43. koji Imanye med Zkupdarovnike jednako razdeliti ztavlya, Imanya zadoblyena bi med szobum jednako pode-lyivali, izta vendar Imanya ova nit pri Seni, nit pri Kcheri na Zpol obodvoji zpadala nebudu, szamo zato, kajti Zaporke *utriusq. sexus* nije 1ae 48 § 3. Zato izto

4-ich Akoprem uprav Sena szamena bi Zado-
bitelicza bila, prez vendar Zaporke *utriusq. sexus* Imanya y pak nyezini Zpol senzki imal nebu. Ar 1ae 48 veli razlosno, da Imanya prez Zaporke one na szame Muske zpadaju. Prihaja, da y vu ovm: Pripadu, vendar muska zadobivati stimasze, pokedob da Sena ne poleg szvojev, kojeh nima, nego poleg Musa pokojnoga, ali Dedov szvojev Zaszlusbih, Donacziu dobiti more. Daley.

5-ich Vu Imanyih, po Poszinenyu, Opravedenyu, ali Priselenyu zadoblyenih, prez Zaporke *utriusq. sexus* y pak szamem muskem Doshezt ide: ar po Nachinih oveh zadoblyena liztor daruvanyzkaszu, vu kojeh iz 1ae 48. kak bash vezda reklizmo, Pomenykanye Zaporke one Doshezt senzkiem vzimlye.

§ 54.

Vre B) Kchrih takaj 1) vu obckinzkom.

Szuprotivno senzkiem z-muskemi Doshezt jednaka je:

1-ich vu negibuchih za obedvoji Zpol zado-
blyenih, zvan da zadoblyenzkoga Ližta Chud (te-
norem) Zadobitel, kaj more, 1ae 21. premenil
bi bil.

2-och vu negihuchih za muski Zpol jedino
prizkerblyenih, kad Zadobitel Dosheztje na obod-
voji Zpol pretegnul je, kaj takaj more 1ae 21.

3-ich vu negibuchih makar za szame muske
ali zadoblyenih, ali oredgyenih, kada senzke
vu Ladanye ititi Del prikerpalesze jeszu.

4-ich vu materinzkih tak zazkerbnih, kak
odvetnih, tak gibuchih, kak negibuchih, iz Zalo-
ga, ali za naveke imanih, ne vendar poszinyen-
zkih (§ 33. n. 5.) prez Zaporke *utriusq. sexus.*
1ae 17. § 4.

5-ich vu gotovom Novczu, y drugeh gibuchih
1ae 99 § 1. ako Zazkerbnik drugach odredil nije :
ar ova zadobivajusze z-Nachinom, k-kojemu y
tenzke prikladneszu.

* Dosheztje sensko vu negibuchih gledech muske,
onda szamo korenito je, koju muske nyim vzeti nemo-
gu, ako Koren Zadoblyenya t. j. Donaczia, ali Fashia,
ali Odregyenye Zazkerbnika senzkem takaj je vugod-
no, drugach od muskeh Dosheztja mentujusze, vu
oszebnou 1) ako Senzke po neidechem nyim Delenyu
vu Ladanye vlezleszu, po Pravde iz Korenitozti, t. j.
na Vanzkluchenye 2) ako senzke vu Ime Chetertke,
ali Miraza, ali Prineszka, ali vu diugem Zaloga iliti
odkuplyivem Imenu Imanyä negibucha derse, po Pra-
vde zalosne, D. 41. p. 145. Takaj 3) Jush Fiskusha,
y Valuvitela zvan Pogibeli ztoji, t. j. po odomreche-
mi muskemi Imanyä szamem muskem dana, na onoga
nazadsze povernu, koji ona szamem muskem ali pri-
kazalj, ali prodal je 26: 715. § 2.

2) *vu gibücheveh Napeldih.*

Imanya dalye y ona obodvojemu Zpolu idu, koja gibucha napelduju (repraesentant), kaktiszu:

1-ich Dohodki zaotvlyeni, koje pokojni Otecz pobral nije, iz Imanyih ako taki szamo Zpola muskoga D. 9. p. 138.

2-och Imanya makar negibucha po Oczu ali Matere zakuplena: ar takva Peneze napelduju Dugovanya gibucha, z-kojemi prizkerblyenaszu, zvan da Fashia iliti Valuvash za szame Muske zvonil bi.

3-ich Imanya akoprem negibucha vu Ime Zaloga zazkerblyena, ar y Zalog za Peneze sze dobiva, anda je gibuchih takaj Napelda 1ae 102.
§. 4.

4-ich dersana vu Ime Chetertke, ali Glavno-czene vumorjenoga Plemenitoga, ali vu Ime Egsekuczie, zaradi zpelyanoga China Mochi vekshe, ali Krivnye druge: kajti vszi ovi Nadpiszi Zaloga Feleszu 1ae 17. §. 4. Naj poszle

5-ich Imanya Varaschanov ali kmetzka po gibuchih takaj dishe, y zato y ovakva na obodvoj Zpol zpadaju: ne vendar Szelo kmetzko, ar ovo, kajti Kmeta Szvojnozt nije, niti Predversek Dosheztja biti nemre, ter ono Gozpon Z. komu hoche zruchiti, y Gozpodara napraviti vu nyem more kogagod.

§. 36.

3) *Proti zpuschane Zaporke „utriusque sexus“.*

Da senzke vu gibuchih ali ova napelduju-
cheh Dugovanyih, akoprem gibuchih Dosheztje
imaju, to uprav iz Naredbe je, koju szamo Na-
redba druga Fele izte, ne pako Predszloboda
(Privilegium), anda nit Zaporka nyeina *hæredi-
bus et posteritatibus*, vu Redu Zpol szamo mu-
ski zmamenujucha, premenya. Zato na obodvoji
Zpol zpadaju.

1-ich Imanya vu Ime Zaloga pridoblyena,
ako taki Privolenye Kr. szamo *hæredibus et po-
steritatibus* bi dodano bilo 1ae 17.

2-och Imanya za obodvoji Zpol za naveke
zakuplyena, ako taki Privolenye Kr. szamo z-
Zaporkum *hæredibus et posteritatibus*, zadoblyeno
je. D. 17. p. 58.

3-ich Dugovanya gibucha po Testamentumu
oztavlyena, makar z-Zaporkum *hæredibus et po-
steritatibus* D. 25. p. 141.

§. 37.

To izto.

Kajti Dosheztje naredbzko Predszloboda pre-
meniti nemre, zato Zaporka *hæredibus et poste-
ritatibus* obodvojega Zpola josh y vu oveh Pri-
padih znamenuje:

1-ich ako Imanya, vu chijeh Ladanyu sen-
zke, ali vezda ali predi vre bile jeszu, po Nove
Donaczie bisze zadobivala: Zaporka vu ovoj
ztojecha, *hæredibus et posteritatibus* Imanya sza-

mem muskem nepredaje, ar Naredba 1ae 37. §. 12. ztavlya, da Nova D. Zpolu pred Zpolom dati nemre nikaj.

2-och Ako na Mezto Imany obodvojega Zpola vu Zamembu daneh, Imanya vu Zamembu poleg Zaporke *haeredibus et posteritatibus* bisze prijemala: ar Naredba hoche da ova, onoga iztoga Zpola jeszu, kojega ona bilaszu. Medtem akoprem vu Zamembu dana na szame muske bi zpadala bila, ako vendar za vu Zamembu do blyeneh Novecz takaj priplatilsze je dedoven, onda naj menye vu Penezih oveh senzke z-muskemi Del jednaki imati moraju 1ae 73. §. 1.

3-ich Zgublyena po Krivnye Nevernozti ako na obodvoj Zpol zpadalaszu, Miloscha ako taki z-Zaporkum *haeredibus et posteritatibus* vandana na obodvoj Zpol y pak pretesuje: ar Naredba 1ae 20. §, 1. Imanyam po Milosche nazad danem Naravu predeshnyu povracha. Naj poszle

4-ich Imanya po Zjedinenyem odpuschana, ako taki Zpomenek *utriusque sexus* napravlyalsze nebi, vendar obodvojega Zpola jeszu, ako Imanya, k-kojem pridrusujusze bi obodvojega Zpola bila: ar Naredba 2ae 52. ztavlya, da vszaki Prizpadek Glavniczu szvoju szlishati ima.

§. 38.

C) *Szinov izteh vu nekojeh ne jednaka.*

Med iztemi takaj Szini vu Dosheztju Razluka ima: ar vu szledechih izti Szini jednako ne dosheztjuju.

1-ich vu Pervorogyentvu y Ztareshintvu: ar ono Pervorogyenomu, ovo pako Ztareshini

Pokolenya jedinomu Naredba odluchuje 687: 9.
1723: 50. §. z.

2-och vu Piszmih Pokolenya: ar kajti Pred-
versek Delenya biti ova nemogu, zato nyeino
Obchuvanye szamomu Ztareshini od Naredbe pre-
dajesze 1ae 42. Pr.

3-ich vu Hisi ochine: ova z-Prizpadki na
mlajshega Brata zpada, ne pako na mlajshu Sze-
ztru, ako taki Imanya Zpola obodvojega bi bila
1ae 41 § z. Medtem drugem Bratom takaj, ali
ako Imanya Zpola obodvojega jeszu, Szeztram
takaj iz Dohodka nerazdelyeneh Imany Hise je-
dnake napraviti, y z jednakemi Prizpadki obzker-
betisze imaju; ako pako Terha ovoga Dohodek
zkupni podneztu mogel nebi, onda iz Hise ochine
drugi vanzplatitische moraju, poleg Preczembe do-
ztojne, koju pred Szuczem plemenitem priszesni
Dugovanye razmechi Lyudi znajti imaju; Pri-
zpadki pako Hise jednako podelyujusze 1ae 40.
41. K-tomu.

4-ich med Deczum, koja pred, y med De-
czum, koja po dokazanum Nevernoztjum rodi-
laszusze; kak takaj med Deczum Fratre*, y De-
czum szveczke vu Poszlu Dosheztja je takaj osze-
bujni Nezkklad. Predeshnyeh vu Delu od Dosheztja
Fiskusha Kr. iz Nevernozti, napervo dojde, zad-
nyesheh pako vu Delu od Prepostuvane Zkupchine
Czirkvene vre povedan je. Kn. I. Ztr. I. §. 35.

* Dukovniki neredovni na menyshi od szvezkkeh
Del nigdi ne zpraplyajusze; niti Obdersavanye nyih
neprikrachuje.

§. 59.

D) *Decze, koja pravedna, y naravzka zkupa niszu.*

Szad od Dosheztja Decze, koja pravedna y naravzka zkupa niszu: Szim zpadaju,

1-ich *Opravedena po szledechem hisnem Zakonu*: ova z-pravednum y naravzkum zkupa, Dosheztje jednako imaju, kak vu Delu od Opravedenya vre povedalosze je K. I. Z. II. §. 81.

2-och *Opravedena po Kralyu*: ova vu dedovneh, kad Odvetka pofalelo nebi, kajti Predszloboda Naredbu obchinzku preobladati nemre!, dosheztjuvati nemogu, akoprem Fiskusha Kr. prekorachuju, Dobru szvojemu odrechejuchega — vu zazkerbnih pako z-pravednum y naravzkum zkupa Doshezt jednaku imaju 1ae 5. 57. Ako vendar ova privolyuju, onda ona y vu odvetnih z-nyimi jednako dele, prez da Chin ov Doshezt-nike privolyujuche bi vezal, ter ovi na Doshezt poglavito, pridohodno pako na Potiranye China takvoga popravdatisze zato vendar mogu 1ae 106 — 108.

3-ich *Opravedena po Pape ravno takva* nikakvu Doshezt nimaju ond. *neravno takva* pako z-pravednemi y naravzkemi zkupa, jednako dosheztjuju, kak vre pri Opravedenyu to izto rekliszmo K. I. Z. II. § 85.

4-ich *Pravedna szamo, t. j. priselena*: ovu pravedna y naravzka zkupa iz dedovneh vanzkluchuju 1ae 66. §. 3. vu zazkerbnih vendar z-nyimi jednako dele 1ae 5. 57. Ova izta iz zvan-daruvanyzkih chizto, iz daruvanyzkih pako jedino poleg Privolenya Kr. Fiskusha Kr. vanzkle-

nuju po Priselitelu zadoblyenih, y ktomu josh Doshezt vu Imanyih Ocza szvoga pravoga odperta nyim ztoji: ar Priseleny szamo za zadobiti, ne pako za pogubiti Szvojnozt szvoju Nachin je.

5-ich *nepravедna*: koja ali chizto zvan¹ hi-snoga Zakona, ali vu nepravедnem rodilasze jeshu: Ova nit Ocza, nit Mater ne dosheztjuju: ar Naredbe domovinke 2ae 62. §. 4. pravедnu szamo Deczu z-Dosheztjem podelyivaju, nepravédnu pako prozto iz one vanzhichuju 1ae 106. §. 2. 1ae 108. Mogu vendar Ztareshi y ovem, ali po Chinu med sivemi, ali Szmerti radi, Szirumacheczev Ztalisha turobnoga poszmilujuchi, chiniti dobro, ar ovu Narave Rech, Naredbe chlovecchankze nigdi podushile nishu.

§. 40.

II. Doshezt Senina A) Vdovichka [1] z-Brati pokojnoga.

Drugo vu Dosheztjenyu naredbkem Mezto Vdovam dajesze, tojezt pokojnoga Seni z-Deczum oztavlyenoh. Ova ako z-Brati, ali z-Szetrami pokojnoga zkupsze bi ztekala:

1-ich *josh ne razdelyeneh*: onda tak dedovna, kak vu nerazdelyenom Ztalishu iz Szada Imany nerazdelyeneh zadoblyena taksze podele, kak da vszi josh Brati, bi siveli, y kaj na pokojnoga bi doshlo bilo, ako vmerl bil nebi, ono na Vdovu z-Deczum zkupa zpadne 1ae 99. Pr. Od drugud vendar vu Ztalishu josh nerazdelyenem zazkerblyena med Brate nejdu, nego na szamu Deczu z-Vdovum zpadnu. 723: 47. §. 3.

2-och *vre razdelyenih*: Onda Brati iz Imetka pokojnoga Brata dobivaju nikaj, nego vu ovom vszem, do Vremena z-Deczum szvojom Razdelyivanya, oztaje Vdova, nekaj kakti Tutoricza naravzka y pravedna Decze szvoje, nekaj iz Pravicze vdovicheke, nekaj iz Pravicze Doshetztja, ali Zkupzazkerbe 1ae 99. §. 1. Kada pako

3-ich Vreme Delenya bi naztajalo, t. j. kada Decza iz Kuratorztva Matere szvoje bi van zhajala, onda Vdova vu nekojeh z-Deczum jednako deli, iz nekojeh Deczu vanzkluchuje, nego y szama iz nekojeh po Deczi vanzklenesze.

§. 41.

2) *z-Deczum jednaka.*

Z-Deczum jednako deli

1-ich vsza Dugovanya gibucha tak pred Zamusenyem, kak vu Zakonu hisnem prizkerblyena 1ae 101. §. 1. pokehdob da vu takvih Iush Zkupzazkerbe szamo Vdove neplemeniteh ide (§. 187. Odsz. I.)

2-och Zaloge: kajti ovi za gibucheh imajusze. ako taki Imany nepibucheh 1ae 102. zvan da Vdova bi Zkupzazkerbicza bila, takvoj y vu negibuchem Zalogu Polovicza ide, ako vu Litz ztavlyena je 1ae 102. §i 3.

3-ich Konye minuske zazkerbne: kajti dedovni zpadaju na szamu Deczu, nego y zazkerbne onda szamo, kadaih 50 bilo nebi: ar 50 ali vishe akoih bi bilo, takvi ako taki zazkerbni, y pak szamoj Deczi idu 1ae 101. §, 3.

§. 42.

3) *Od dechine jaksha.*

Nemenyka nit takveh akoprem ne vnogeli, iz kojeh Vdova Deczu chizto vanzkluchuje, kaktiszu

1-ich Konyi y Kuchija, z-kojemi z-Musem zvekshinum vozilasze je 1ae 99. §. 1.

2-och Oprava Tovarusha z-veksze Ztrani ond.

3-ich Zaruchni Perzten D. 17. p. 164.

4-ich Polovicza Zkupzazkerbe, ako vu Zkupzazkerbu Jush bi imala (§, 186. Odsz. I.): ar vszaka Sena zkupzazkerbnicza nije.

§. 43.

4) *Od izte szlabesha.*

Nego y Decza nyu iz nekojeh, iz kakvih Ztran nikahva Vdovu nejde, vanzklenuju, takvaszu:

1-ich vsza Dugovanya dedovna ne szamo negibucha, nego y gibucha: kajti Sena Zkupdelnicza Tovarusha szvoga nije. Nit nepachi 1ae 98. Pr. gde velisze: *da vsza Dugovanya gibucha prez Decze y Testamenta vumirajuchega Tovarusha, kakvoga god Imena ona bi noszila, na Senu nyegvu dovalyivajusze.* Ar Naredba ovak govorecha, razmeva Dugovanya szamo takva, zverhu kojeh Tovarush Testamenta vuchiniti more, anda ne odvetna.

2-och Negibucha za naveke po Tovarushu zadoblyena, z-nepoztavlyenem vu Litz Sene Imenom 1ae 102. Pr.

3-ich vu ovakva Imanya verseni Penezi akoprem zkupzakerbni: kajti vu Zazkerbe Dosheztje Vdove, od Odregyehya Musa viszi, kada pako Mus Peneze vu takva Imanya poztavlya, koja na szamu Deczu zpadaju, vre ztem iztem Chinom Senu szvoju iz Penez oneh vanzklenuti szudisze 1ae 102. §. 4.

4-ich Ochini Perzten pechatni, koji pred vszemi Szine ide, vu Pomenykanyu pako oveh Kchere D- 17: p. 164.

5-ich Orusje, ako taki jeli z-Zlatom, jeli z-Szrebrom, ali z-Kameni dragemi nakincheno, Jahachi, y nyihova Zprava, akoprem Vrednozti prevelike, y Knige: Ztvary ove dobivaju szami Szini, za ovemi szami Brati pokojnoga 1ae 99. §. 2. Kad 'oveh 'ni, onda Kchere, y za ovemi onda ztopram Sena *ond.* §. 3.

6-ich Konyi, ako taki zazkerbni, akoih je na Broju 50 ali vishe 1ae 101. §. 3.

§. 44.

B) Tovaruska od vdovichke obilnesha.

Kad Vdova prez Decze oztavlyasze, onda ideche nyu Dosheztje vu Dugovanyih museveh ne vdovichko, nego *tovarusko* imenujesze. Od Vdovichkoga vnogo obilneshe je, kajti kad Decze ni, onda y oveh Dele dobiva Sena, nekoja szamo Dugovanya vanzemski. Anda ima*

1-ich vsza Dugovanya gibucha zazkerbna kad Testamenta ni 1ae 98. Pr. 11: 687. 1ae 99. §. 3.

2-och vsze Zaloge: kakti Dugovanya gibucha, 1ae 102. §. 4. zvan zaradi Zaslusbih zapiszaneh, ali po Pogodbe Kameralzke dersaneh.

3-ich vsza negibucha po pokojnyem Musu za naveke zvandaruvanyzki zadoblyena: anda nit daruvanyzka, nit zapiszna (inscriptionalia pro fid. serv.) Ar zvandaruvanyzka Peneze napelduju, za koje pokuplenaszu, vu gibuchih pako nazopetno je Dosheztje tovarusko 11: 687. Nit neskodi da Ime senino vu Liztu nije, kajti ovo vanoztavlya Mus ne zaradi Fiskusha, nego za Dobro Decze jedino. Ako vendar Sena z-pokojnoga Ztareshi bi zkup dohajala, onda museva negibucha Seni prevzimlyu Rodechi (ascendentes) D. 40. p. 145. Kaj vishe

4-ich Tovarushicza dobiva Dugovanya takaj odvetna museva gibucha, ako pokojnoga Musa Zkupdelnikov nije, kajti poleg 1ae 98. Pr. Dugovanya od kojeh Tovarush Testament napraviti more, ako prez Decze vumerl bi, na Senu zpadneju, vre pako kad Zkupdelnikov ni, onda y od dedovneh zvandaruvanyzkih Mus Testamenta nachiniti more. 715: 26. §. 3. Iz iztoga Zroka

5-ich Ako Zkupdelnikov ni, onda takaj negibucha dedovna museva na Senu zpadaju, y ne na Fiskusha, ako zvandaruvanyzka, makar taki za naveke prizkerblyenaszu: kajti takva Dugovanya, dedovna gibucha napelduju, z-kojemi zakuplyujusze, iz takvih pako gibuchih, kak pod 4-ich ztoji, Seni Dosheztje tovarusko ide.

* Doshéztja tovaruskomu to chizto nikaj nepachi, da Zakon hisni josh potroshen bil nije; kajti vre szamo Zdaványe, Zakona pravednoga chini, vre pako szamo ono, kaj nepravedno je, Zvershenya varaska imati nemre 1ae 106. Préd Zdaványem vendar Dosheztje ovo Mezta nima, kajti pred ovem josh niti Zakona hisnoga ni. Jedino zaruchnichki Dar zaradi Szmerti jeli Zaruchnika, jeli Zaruchnicze ushadzse imati nemre 1ae 100. §. 4. D. 3; p. 97.

§. 45.

Od tovaruske Doshezi vanzneta:

Dugovanya, kojaszé vu Dosheztjenyu tovaruskem vanznimlyu, jeszu:

1-ich Daruvanyzka, ako taki Zkupdelnikov Tovarusha pokojnoga bilo nebi: kajti ova iz Odomrenya na Fiskusha prepadaju 715: 26.

2-och Zapiszna jeli za naveke, jeli za Vreme szamo: ar ova kad Decze ni, na Fiskusha D. dozpevaju; kajti Gozpon Z. takva szamo Zadbritelu, y nyegovi Deczi prikasuje, y nikomu drugomu.

3-ich Imanya, koja Tovarush iz Pogodbe Kameralzke dersal je: kajti takva Kraly prikazati more komugod D. 3. p. 1.; ako pako takva Predversek Doshezi tovaruske bi takaj bila, kak onda ta izta Kraly drugomu bi prikazati mogel? t. j. Dugovanye tугye.

4-ich Imanya dedovna ako Zkupdelniki nahagyajuszé 1ae 47;

§. 46.

Razluka med vdovichkum y tovaruskum Dosheztjum.

Odtud med vdovichkum y tovaruskum Dosheztjum szledecha medztoje

1-ich Tovaruska ide Vdovi prez Decze, Vdovichka pako Vdovu z-Deczum oztavlyenu.

2-och Tovaruska je obilnesha, vdovichka ztegnyenesha: kajti z-Deczum Vdova jednako deli zvan nekojeh szamo Ztvarih, kak znamo (§. 43). Kada pako Decze ni, onda Vdova y Dela dechinoga odnasha zvan Dugovany vu §. 45.

3-ich Tovaruska med Senum y Musem nazopetna je: zato ako pokojne Sene Rodbina tu bi prevzeli bili, tak onda nyu Mus more po Pravdi dosheztlyive poizkati, y Rodbinu nato primorati, da tak gibucha, kak y Pizma od Doshezti tovaruske govorecha pod Priszegum vanda D. 6. p. 162. Szuprotivno Dosheztje vdovichko nazopetne nije, kajti iz Iae 54. materinzka Imanya Decza z-Oczem podeliti nemoraju D. 4. p. 161.

§. 47.

Od Doshezti senine razluchujesze takaj Zkupzazkerba.

Takaj med Zkupzazkerbum y Dosheztjum seninum Razluke zpazujemo: vu oszebnom

1-ich Zkupzakerba vszigdar, Dosheztje pako vdovichko nigdar Musa nejde. (§. 46. n. 3.)

2-och Sene Plemeniteh, kad vu Liztu neztoje, Zkupzakerbe nimaju, imaju vendar Dosheztje y vu negibuchih zakkerbneh, kad Decze ni. (§. 44. n. s.)

3-ich Dosheztje Vdovi ide takaj vn Dugovanyih pred Senitbum po Musu zadoblyenih 1ae 102. §. 3., ne pako Zkupzakerba, kak to vre Ime Zakkerbe, szamo poveda,

4-ich Zkupzakerba Poloviczu znamenuje vu Zakonu zadoblyeneh, Doshezt pako szamo Ztran Deteta, ali y dechini Del, kad Decze ni, vanzemshi vendar daruvanyzka na Fiskusha Kr. zapisna na Gozpoha Z. y dedovna na Brate zpadajucha.

§. 48.

Drugo je Dosheztje vdovichko, drugo Jush vdovichki.

Dosheztje vdovichko, zadnyich od Jusha vdovichkoga takajsze razluchuje: ar

1-ich Doshezti Tovarush Senu szvoju mentuvati more 1ae 99. §. 3., ne pako Jusha vdovichkoga, kojega Tovarush szamo priravnati (regulare), t. j. na Zadoztnozt ztegnuti more, kad oztavlyena Imanya museva Senu ober Jednovrednozti Miraza siveti bi chinila, pokehdob da Miraz Jusha vdovichkoga Mera je. 1ae 98. §. 3.

2-och Vu Jush vdovichki Vdovi Szvojuozti nije, je pako vu Doshezt, ar Ztvvari, koje Vdova vu Ime Dosheztja dobiva, nyu ne iz krepozti keryne, t. j. iz Pravicze Zkupdelnichtva, nego iz razluchenoga Naredbe Odregyenia ide, anda Dugovanya izta dedovna nizu, negoszu liztor zazkerbna, ar med odvetnemi y zazkerbnemi med ztojechega Dugovanya drugoga nikakvoga ni; vre pako vu zazkerbna Zadobitel Szvojnozt ima. 1ae 98. Pr. 1ae 99. §. 3.

§. 49.

Doshezt Senina po Szmerti nyeine chija?

Kajti anda vu Doshezt szvoju Vdova Szvojnozt bi imala, more zato ona od Doshezti szvoje Testamenta takaj nachiniti: ako pako prez nyega vmirala bi, onda Dugovanya izta dosheztjuju

1-ich Decza nyezina, kajti Ztareshi Deczi szvojoj zadobiti iz izte Pravicze naravzke dunsiszu 1ae 53.

2-och Vu Pomenykanyu Decze Doshezt vu izteh zpada na Tovarusha drugoga, kajti tovaruska Doshezt nazopetna je. 11: 687. Kad toga bilo nebi,

3-ich vu izta Dugovanya Doshezt imaju Rodechi 1ae 53. Dapache ovi vu negibuchih zvan daruvanyzkih iztoga Musa prezkachuju. D. 40. p. 146. Kada pako nit oveh nije, onda

4-ich Vdova akoprem z-Brati pokojnoga szvoga Musa bisze podelila bila, vendar Vdovu ovi

ne dosheztjuju: kajti Delenye, koje med Vdovum y Brati Musa josh ne odelyenoga nachinilosze je, ne vu Kervi, nego vu Naredbi razluchne jesze temeljilo, y zato vu Pomenykanyu Decze, Tovarusha y Rodecheh, Doshezt na Fiskusha zpada. 1ae 10.

§. 50.

III. Doshezt Rodecheh 1) vu Zazkerbi dechine.

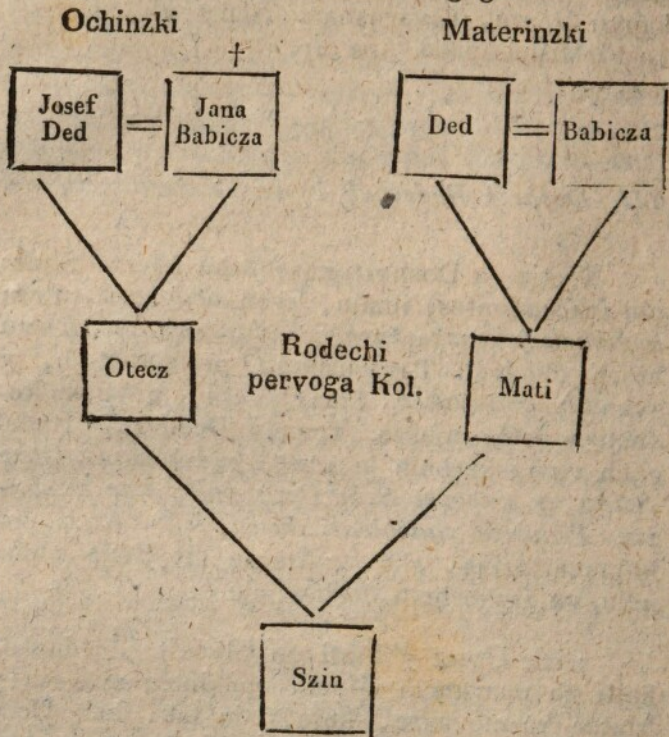
Tretje vu Dosheztu naredbzke Mezto Rodechi (ascendentes) imaju, zvan *dedovneh*, zvan *negibucheh zazkerbneh zvardaruvanyzkeh* vu kojeh obodveh Tovarushiczu prekorachuju, y zvan *daruvanyzkeh*, koja Odvetku, ne pako Rodechem prikasujusze. Temely Dosheztja Rodecheh vu Zazkerbnih je 1ae 53. gde velisze „*Otecz Szinu, y nazopet Szin Oczu poleg izte naravzke Pravicze zadobivati dusen je.*“ Anda pokojnoga Szina, ako ov Decze nit Sene nimal nebi, vu zazkerbnih dosheztjuje

1-ich Otecz y Mati vu Glave t. j. jednako: kajti na pozvanom Meztu pod Imenom Ocza y Mater razmevasze, koju Szin tak, kak Ocza lyubiti mora, zato Szin takaj Materi, ne pako szamo Oczu zadobivati dusen je.

2-och Ako Otecz szam, ali Mati szama bisze josh nahajala, onda Izhajajuchega (descendenti) Otecz szam, ali szama Mati dosheztjuje, ako taki vu drugom Rodecheh Kolenu siveli bi josh, jeli Ded, jeli Babieza, jeli ochinzki, jeli materinzki, kajti presivuchega Ocza ali Mater pokojni Szin bolje lyubiti moral je, kak Rode-

che dalyeshnye; vre pako Dosheztja naredbzkoga Temely Lynbav je.

Rodechi Kolena drugoga.

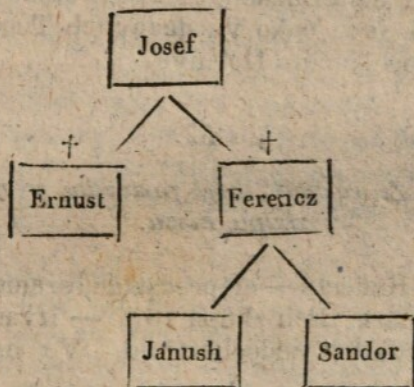
3-ich Ako vu pervom Rodechek Kolenu ni nikoga, t. j. nit Ocza, nit Matere, onda Rodechi Kolena drugoga dosheztjuju po Szversah, y ne vu Glave, t. j. jedna Polovicza na Potez Ocza, druga na Potez Matere zpada, ako taki vu jednem ali drugem Potezu Pershona szamo jedna bila bi, v. P. Josef Ded ochini szam Poloviczu jemlye, ako Jana Babicza ochinzka vre sivela nebi, druga pako Polovicza zpada na Deda y Babiczu materinzkeh jednako, kad obodva josh

bi na Szvetu bili, Kajti Ocza y Mater Szin jednako lyubiti dusen je bil, anda y zadobiti obodvem jednako, vre pako vu Pripadu nazochnom Ocza, szam Ded napelduje, kad Sene nyegve vishe ni, iliti Babicz e ochinzke, Mater pako Ded y Babicza materinzki zkupa, kad obodva josh bi siveli.

§ 51.

2) Vu odvetneh.

Temely Dosheztja naredbzkoga vu dedovneh vu obchinzkom poleg 1ae 47. je zadnye iz Krepozti Kervi predimano Delenye. Zato

1-ich ako Josef josh sivuchi dedovna szvoja z-Szinmi szvojemi, Franczom y Ernestom bi podelil bil, y pred Oczom bil bi vumerl pervich Ferencz, potlam Ernest: vu ovem Pripadu vu Imanyih dovmirajuchega Ernesta dedovneh dosheztjuvati ima Josef z-Vnukmi szvemi Janushom y Sandorom, t. j. Ded Josef vu Poloviczi szam, Vnuki pako obodva vu drugoj Poloviczi zkupa. Ar koji z-dovmirajuchem Ernestom naj

blisnyeshe podellisze jeszu, oni takaj iz 1ae 47. nyegveh Imany Hereshi (Odvetki) jeszu; vre pako z-Ernustom Ferencz y Josef deliliszusze, anda y vu Imanyih Ernusta dovmirajuchega delitisze drugi nemogu, nego szam Josef y Ferencz t. j. kaj vsze jedno je Josef y [napeldujuchi Ferencza Janush y Sandor. Iz iztoga Temelya

2-och Rodechek Potez szamo on dosheztjuvati vu odvetneh Deczu more, po kojem y od kojega na pokojnoga Imanya doshlaszu. Anda ochinzka szamo na Potez ochinzki, y materinzka szamo na Potez materinzki nazad dojti imaju: kajti vu Imanyih ochineh, Potez materinzki Delenye predimano probuvati nemre, ravno tak, kak niti vu materinzkeh to izto Potez ochinzki moguchi ni, vre pako vu dedovneh Temely Dosheztja je predimano Delenye.

§. 52.

Dosheztje Ztareshih, koji pravedni y naravzki zkupa nishu.

Drugi Rodechi — ar predsxlana szamo od pravedneh y naravzkeh zkupa ztoji — izvan Testamenta zveshinuni nedosheztjuju. Vu oszebnom ue

1-ich Ztareshi *naravzki*: kajti Praviczka Dosheztja med Deczum y Ztareshem je nazopetna 1ae 53. kajti anda Decza naravzka Ztareshih szvojeh naravzkeh Dugovanya nedosheztjuju, zato y nazopet nit Ztareshi naravzki Deczu szvoju naravzku dosheztjuvati nemogu. Szuprotivno

2-och Opravedajuchi po szledechtem Zakonu ali po Pape *ne ravno*, Deczu szvoju takvem

Nachinom opravedenu dosheztjuju, kajti y Decza tako opravedena Ztareshih szvojev, nyih z-ove-mi Nachini opravédajuceh Dugovanya, po Doshehti dobivaju (§. 39.) Kajti pako

3-ich Opravedeni po Pape *ravno* Ztareshe opravedujuce dosheztjuvati nemogu, zato nit ovi onih Blago po Doshehti imati nemogu. Szuprotivno

4-ich Opravedujuchi z-Miloschum kralyevzkum opravedene szvoje vu onih izteh dosheztjuju, koja po Opravedenyu Kr. na nye zpazti moglaszu (§. 39.) ar med Szinom y Oczem Dosheztje nazopetno je. To izto ztoji

5-ich od Ztareshih Priselitelov takaj, ovi najmre szamo Imanya priselenyzka (adoptionalia) po Dosheztju imaju nazad, tak iz Zroka Nazopetnozti Dosheztja, kak y zato takaj, kajti Priselitel szamo za dobro priselyenoga Dugovanyih priselenyzkih mentuvalsze je bil, vre pako po preztajuchem Zroku Dobrochinztvo takaj preztati ima.*

* Imanya Priselenoga nepriselenykka na Ztareshe priselitele dojtj nemogu, kajti takva od Priselitela dobil nije, nego od Kervi szvoje, anda k-Kervi takaj nazad dojtj imaju. Niti zazkerbna Priselyenoga nepriselenykka na Priselyitela zpazti nemogu, nego na lazto-vite nyegve Ztareshe iz 1ae 53. y vu oveh Pomenykanyu na Fishusha 1ae 10.

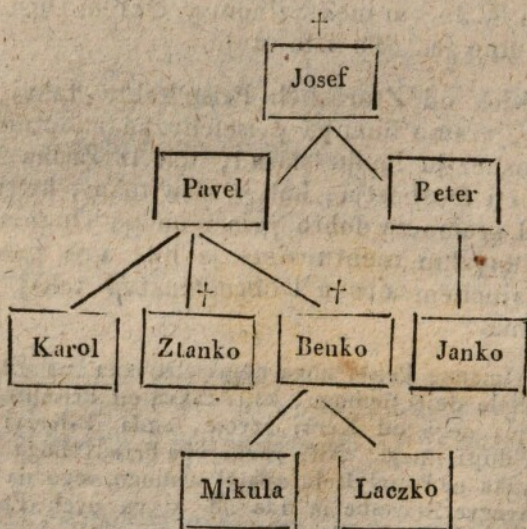
§. 53.

IV. Poprechneh 1) vu dedovnih.

Cheterto Mezto vu Dosheztju naredbzkem na poprechne, iliti na Brate zpada : ar Brat Brata

pred Rodechemi dosheztjuvati nemre, ne vu za-
zkerbnih iz 1ae 53., ne vu dedovneh, kajti De-
lenye med Oczem y Deczum je mlajshe, ztareshe
pako je Ocza z-Brati szvojemi, vre pako Do-
sheztja vu dedovneh vu obchinzkom Temely je
naj mlajshe iz Krepozti Kervi predimano Dele-
nye 1ae 67. §. 1. Zato poprechni

1-ich koji vu dedovneh Delenya mlajshega
imaliszu, vu Dosheztju poprechnom vanzkluchu-
ju one, koji szamo daleshnye vu oneh izteh bi
Delenye probuvali 1ae 97. §. 2. Zato

2-och kad Ztanko domerl bi, onda vu de-
dovneh nyegoveh od Josefa po Pavlu na nyega
dozpevaneh Dozhezt imati mogu szamo Karol,
koga szamoga Polovicza ide, Laczko y Mikula
z-vanzklenyenem Jankom: ar vu lmanyih Josefa
obchinzkoga Tercka Delenye, koje je imal Pe-
ter Otecz Janka z-Pavlom, ztareshe, mlajshe pako

je vufizteh Imanyih Delenye ono, koje je imal Karol, Ztanko y Benko. Medtem

3-ich Dosheztje bratinzko iliti poprečno dajesze prez Kraja y Koncza, tak vu negibuchih, kak gibuchih dedovneh t. j. vu Imanyih vu|kojeh Delenye iz Krepozti Kervi vre jenput nachinilosze je, Zkupdelniku jednomu ako taki za zto Let ztopram domirajuchemu ali y keszneje takaj, Zkupdelnik drugi dosheztjuje 1ae 47. Pr.

§. 54.

Delenye nekervno Doshezt ne daje.

Kajti vendar Zkupdelniki jeden drugoga jedino zaradi predimanoga iz Krepozti Kervi Delenya bi dosheztjuvali 1ae 47. §. 4. zato

1-ich zmed dveh Zkupdarovnikov (condonatarios) v. P. poszinyeneh dveh, ali dveh pri-selyeneh, koji ztanovito Imanye zkupa bi zado-bivali, y poszle med szobum bi podelili bili, ako z-Vremenom jeden dovmiral bi, Del ovoga Zkupdelnik drugi preoztajuchi imati nemre, kajti predimano oveh Delenye ne iz Krepozti Kervi, nego iz Krepozti Donaczie napraviloszeje 1ae 50. §. 1. Jednakem Nachinom

2-och ako Brati dva vu Dugovanyih zvan-daruvavyzkih za Zapisznike (legatarii) napravi-lisze bi, y poszle ona szu bi podelili, ter zad-nyich jeden zmed nyih bi domiral, preoztajuchi ovoga dosheztjuvati nemre, akoprem Zapiszniki izta Kervyszi bi bili, y akoprem jednakosze bi bili podelili, kajti predimano Delenye y pak ne vu Krepozti Kervi, nego Testamenta korenilosze je

§. 55.

Keruno ako taki ne jednako zadoztno je.

Medtem zazkerbneh ne jednako med Szini po Oczu vchinyeno Delenye ovem poprechnu ne vzimlye Doshezt. Vu Peldi da Otecz Zazkerbnik med Szinmi jednomu Szel 4. drugomu 3, y trejtomu 3 oztavlyal bi, onda Szin prvi vu Szelu onem, vu kojem od drugeh Szinov vishhe dobil je, Zazkerbnik ne poztaje, y zato vu Szelu iztem previshnyem domirajuchega ne Fiskush Kr. nego Brati dosheztjuju. Ar Szela ova Otecz prizkerbel je, ali daruvanyzkem ali zvandaruvanyzkem Nachinom, vu nijednom Pripadu Fiskush Brate pretechi nemre, ne

1-ich kad *N. daruvanyzkem*: kajti vu Imanjih daruvanyzkeh Fiskush Kr. szamo po czelem Darovnika Odomrenyu Doshezt ima, anda nit ono jedno previshno Szelo pred Odvetki Zadobitela Fiskush imati nemre. Ne

2-och kad *N. nedaruvanyzkem*: kajti Szini y vu zvandaruvanyzkeh zazkerbneh pred Fiskushem Doshezt imaju 1ae 53., vre pako Szini oni, koji za jedno Szelo menye dobiliszu, zato szamo Szini biti preztali niszu.

§. 56.

2) *vu Zazkerbi.*

Drugach od Doshezi Bratov vu zazkerbnih zpominasze, vu kojeh vszigdar nedosheztjuju, vu oszebnom

1-ich vu zazkerbnih daruvanyzkeh Brat Brata nedosheztjuje, zvan da Ime Brata vu Liztu bi ztal 715: 26. §. 1. 1ae 50. §. 3. Szuprotivno

2-och vu zazkerbnih zvandaruvanyzkih vu Ztalishu nerazdelyenom iz Szada Imany nerazdelyeneh zadoblyenih, Brat Brata dosheztjuje: ar takva zazkerbna vu Vremenu Delenya, akoprem Imena Bratov vu Litz poztavilasze nit niszu, med Brati jednako podelitisze imaju, ravno tak, kak dabi dedovna bila 723: 47. §. 2. Tulikajshe

3-ich dosheztjuje Brat Brata takaj vu zazkerbnih zvandaruvanyzkih takveh, koja ako taki ne iz Szada nerazdelyeneh, nego od drugud vu Ztalishu vendar nerazdelyenom Brat bi zadobil bil: ar takva akoprem Zadobitel Brat za Deczu szvoju, y iz oveh izhagyajuče zadersati more, od nyih vendar niti on, nit zadnya nyegva Szvers zadnyovaluviti nemre; nego po Odomrenyu Brata Zadobitela, na Brate druge, y Odvetek nyihov zpazti imaju, akoprem Imena Bratov vu Liztu nahajalasze nebi, y ne na Fiskusha Kr. pred Brate Zadobitela 723: 47. §. 3: Szuprotivno

4-ich vu zazkerbnih za Delenyem, akoprem iz Szada Imany dedovneh zadoblyeneh Brata Zadobitela Brat drugi nedosheztjuje. 1ae 47. §. 2. 2ae 50. §. 3. zvan da vu Liztu Imena takaj Bratov ztala bi: *ond.* ali zvan da za Delenyem zadoblyena Brat Zadobitel vu Imanya dedovna bi poztavil bil: ar iz China takvoga, da Brate szvoje iz zazkerbnih szvojev Zadobitel vanzklenuti hotel nije, ochiveztno biva. D. 8. p. 138.

§. 57.

V. Fiskusha Kr. A) vu gibuchih (1 zvandaruvanyzkeh.

Zadnye vu Dosheztju naredbzkem Mezto Fiskushu Kr. oztaje: kajti ov dosheztjuje onda szamo, kada nikoga drugoga ni, koga iz Naredbe Doshezt ishla bi. 1ae 10. Anda kad pokojni negibucha zvandaruvanyzka oztavlyal bi, takva

1-ich akoszu dedovna, Fiskush Kr. onda szamo dobiva, kad nit Ztareshih nit Bratov bilo nebi, koji kak Zkupdelniki pokojnoga pred Fiskushem idu, nit Sene nebiti mora, ar y ova vu odvetneh zvandaruvanyzkih Doshezt ima (§. 44.)

2-och ako zazkerbnaszu vu Ztalishu nerazdelyenom po pokojnem zadoblyena, takva na Fiskusha Kr. ztopram vu Pomenykanyu Bratov, ar nye takva pred Fiskushem Kr. idu 723: 47. y vu Pomenykanyu szamo Sene dohajaju: kajti zazkerbna takva, dedovneh Naravu imaju: vre pako vu odvetnih zvandaruvanyzkih Seni Doshezt za Brati ide (§. 44.) Zvandaruvanyzka

3-ich akoszu za Delenyem zadoblyena, takva Fiskush Kr. nit pred Senum nit pred Ztareshimi imati nemre: ar vu zazkerbnych museveh Sena akoprem vu Litz nepozfavlyena (§. 44.) Doshezt vendar ima. Ztareshi pako dosheztjuju iz 1ae 53. dapache vu negibuchih zazkerbnych josh pred Senum D- 40. p. 145. Ako vendar Sene bilo nebi, onda Fiskush vu takvih Brate za szobum oztavlya (§. 56.) zvan da vu Litzu ovi bi ztali, vu kojem Pripadu Brati pred Senum takaj idu, 1ae 43. §. 5. Kajti Zadobitel z-Za-

zkerhjum szvojum odregyuje, kak hoche, kada pako vu Litz poztavlya Brate szvoje Brat, onda da Senu szvoju iz Zazkerbe izklenul je, vre po ovom iztem Chinu szudisze.*

* Red ov onda szamo ztoji: ako Darovnik, iz chijega Fashie Imanya na pokojnoga, ali nyegvoga Pre-gya doshlaszu, vu Fashiu Zaporku *nullum Jus* poztaviti je dopuztil, ar prez Zaporke ove Imanya, ako Zkupdelnikov pokojnoga nije, na Valuvitela nazad prehajaju 1ae 69, y zato nit na pokojnoga Senu, nit na Fiskusha Kr. zpazti nemogu.

§. 58.

2) *Vu daruvanyzkih.*

Vu daruvanyzkih Fiskush Kr. dosheztjuje szamo po Odomrenyu Darovnika: zvan da

1-ich k-Prenashanyu Darovnikovomu ali Odvetka nyegvoga Privolenye Kr. bi pridoshlo bilo: ar onda Fiskush Kr. Odomrenya onoga chakati ima, komu je Privolenye dal. Zvan da

2-och Donaczia Zaporku *legatariis et cessionariis* bi vu szehi imala: ar ovak Fiskush Kr. Domrenya Zapisznika (legatarii) chekati mora. Zvan oveh dveh Pripadov

3-ich vu chijegagoder Rukah Imanya daruvanyzka nahajalasze bi, Fiskusha Kr. Doshezt szegurna je. Kajti Jush: Fiskusha, koji vu Naredbi temelyisze, po Chinu nikakvem Szamoszvojcza prehititisze nemre. Ali Pribolyshanya y Shumu k-Donaczii zmeshane pribrojenu vanzplatiti ima 715: 26. Kaj vishe

4-ich Ako Darovnik valuval bi bil Imanya szvoja z-Zaporkum *nullum Jus*, onda Fiskush

Kr. josh pred Domrenyem Valuvitelu, Darovnika iz Domrenya Valovnika (fassionarii) dosheztjuje 1ae 69. zvan da domirajuchi Valuvnik Imanyu izta Valuvitelu, ali nyegvomu Zkupdelniku nazad bi valuval bil, vu ovem Pripadu Jush Valuvitelu y pak osive tak, da po Domrenyu Valovnika vandana Donaczia nevalya nikaj D. 47. p. 77.

5-ich Ako Darovnik yu Znamenyku Nevernozti bi vpal, Fiskush Kr. y pak josh pred Domrenyem Darovnika takaj vu zvandaruvanyzkih dosheztjuje, prez vendar dasze ali dechini Deli ali tugyi, jeli Jush, jeli Penezi bi zgubivali 9: 715. Anda nit Imanyu czirkvena, Czirkva nezgubiva zaradi Nevernozti Czirkvenika §67: 31. 32.

§. 39.

B) Vu gibuchih 1) Plemenitoga.

Fiskusha Kr. takaj vu gibuchih Doshezt ide, vu oszebnom na Plemenite zpadajucheh, ter iz Znamenyke Nevernozti od Plemenitoga takaj Czirkvenika ali szlobodne Pershone dobiva vsza oveh gibucha, ako Decze, nit Sene nije 715: 9. §. 2. 62. §. 1. Iztu Doshezt Fiskush Kr. ima takaj iz Domrenya *ond.* Czirkvenike vanzemshi, ar

1-ich Czirkvenike vsze Fiskush Kr. szamo vu trejti Ztrani dosheztjuje: kajti prez Testamentuma yumrehega Czirkvenika gibucha na tri Ztrani idu: Trejtinu jednu Czirkva, kojoj zadnyi put szlusal je, drugu Sziromaki, a trejtu Rodbina dobivaju do Kolena deszetoga zaporlyivo,

oveh pako ako bilo nebi, Fiskush Kr. Int. dd. 13. Feb. 1776 14. Julii 1774, kad Rodbina Sziromakiszu, onda y druga Trejtina nyimsze daje.

2-och Iztomu Razdelenyu podlasesze takaj Imetek takvoga Czirkvenika, koji iz Fondusha ali Vere, ali Navukov, Plachu jeli mirnu (Pensionem), jeli szlusbenu (salarium) imal, y prez Testamentuma vmerl je. Jedna najmre Ztran dohaja vu Fondush, iz kojega on Plachu vlekel je, y ova vu Plachu mirnu doszluseneh Navuchitelov (Professorum), nyihoveh Šen, y Decze obračasze, drugu dobivaju sziromaski Diaki, zadnyu pako Rodbina med 10 Kolenom, ali kad ove bilo nebi, Fiskush Kr. Int. dd. 13. Sept. 1779.

3-ich Z-ovemi, jednako mogu tak Kotrigrizaterynyeneh Redov, kak y Redovniki na farnu Szlusbu poztavlyeni zadnyovaluvati, ako vendar prez Testamentuma bi preminuli, jednu Ztran onda Fondush Vere, ali Kloster, jednu sziromaki, y jednu Rodbina dobivaju, na Nachin ozdi pod 2och Int. 29. Apr. 1783, 2. Mai 1786., 15. Mart. 1788. Ravno tak, kad Klosterniki prez Dopadnozi Kr. (Placeto R.) od Zavetov bisze razvezivali, ar onda oni zadnyovaluvati nemreju, Imetek nyihov razdelyujesze Int. 30. Maii 1795.

* Navuchitela szveczkoga prez Odvetkov y Testamentuma vumirajuhega kakgod Plemenite ali druge szlobodne Porshone poleg obchinzkeh Orszaga Naredbih Fiskush Kr. dosheztjuje. Int. 27. Aug. 1789.

§. 60.

2) *Varaschanov.*

Purgare y druge neplemenite Varashov Ztanovnike Fiskush Kr. szamo iz Znamenyke Ne-

VI

E

vernozti 1647: 87. vu Dugovanyih tak gibuchih, kak negibuchih dosheztjuje, ne pako iz Odomrenya: kajti oveh Lyudih vesz Imetek iz Nadpisa ovoga dobiva Fiskush varaski 1649: 16. Jednako

1-ich Plemeniteh ali szlobodneh Pershon vu Varashih ztanujucheh, tak Hise kak Grundte varaske, iz Odomrenya vu Doshezt dobiva takaj Varash D. 37. p. 144. y jedino oveh gibucha na Fiskusha Kr. zpadaju 715: 26. §. z. Medtem

2-och ako vu Varashu Hisa koja na Dvorische (Curiam) bi bila podignyena, onda takvu Fiskush Kr. ne szamo iz Nevernozti, nego iz Odomrenya takaj zadobiva, y takvu drugomu na Zpodobu negibucheh plemenitaskeh prikazati more. 649: 16. §. 2. Tulikajshe

3-ich z-onemi Hisami, vu koje szamo iz Odomrenya dohaja, more koga hoche nadeliti: nego Darovniki Grundtov takveh, ove z-Jushom szamo varaskem, ne pako plemenitem dersali budu. 647 87. §. 1.

§ 61.

3) *Pershon szlobodneh ne vendar 1) Kmetov.*

Medtem Kmete tak iz Odomrenya kak Nevernozti ne Fiskush Kr. nego D. dosheztjuje. 3ae 30. 715: 62. §. 1. Dapache

1-ich izte takaj Pershone szlobodne na Grundtu D. ztanujuche, y Szudbenozt D. prijemlyujuche, tak iz Odomrenya, kak iz Nevernozti Fiskush D. vu vszih dosheztjuje 715: 62. §. 1. Ako pako

2-och Fiskush Kr. Pershone od Szudbenozti

D. ali Szlobodnozt, kajti za Gozpona Z. Poufanye ztoji, da Grundta szvoga prez Podlasanya Pershone dal nije — ali Piemenschinu bi probuval, onda Pershone takve szlobodne, ali Plemenite na Grundtu D. prez Testamentuma preminujuče Dugovanya vsza, D. p. 219. dobiya Fiskush Kr. izte takaj Peneze na Grundt obernyene, koje Gozpon Z. nyemu vanzplachuje, z-zadersanem szebi jedino Grundtom szvojém 715: 62. §. 1.

§. 62.

2) *Nadejanozi na Fiskusha Kr. takaj nezpada.*

Nadejanozi (virtualitates) zovusze Imanya ona, koja odomrechi, ali znamenlyivi vu Szvojnozt szvoju josh zpravil ni bil, nego koje ztopram dobiti bi. bil imal, ali po nechije Szmerti, y ova *pravotakva*, ali po Pravde, y ova *nepravotakva* velisze. Kajti pako ono kaj gdo nima, nit zgubiti, niti vu Doshezt komu zpuschatisze nemre, zato da Fiskushu Kr. vu Nadejanoztih Dosheztih nije, odperto je 1ae 27. Zato vu osobnom

1-ich ako za Ocza sivuchega Szin josh neodelen vu Znamenyku Nevernoztih prepadal bi, Fiskush Kr. Del znamenlyivoga od Ocza nedusnoga imati nemre, nego Del ov po Szmerti Ocza drugem znamenlyivoga Bratom oztaje. Ar vu ohevem pred Szmertjum Ocza Szin Dosheztih nima, anda nit Szvojnozt vu Del buduchi, kaj pako gdo nima, to niti zgubiti nemre. 715: 9. §. 4. Iz Zroka iztoga

2-och Fiskush Kr. nit pocheti, nit nadalye tirati nemre, nit Pravdu zadoblyenzku (aquisitoriam), t. j. na Davanye Szuprotrechi Zroka, ali iz Chiztoche Statuczie: kajti po obodvoje Da-

rovnik to bi izkal bil, kaj josh nigdar imal ni — niti Pravdu jeli na Poravnanye Delenya, jeli na novo Delenye — nit Pravdu na Potiranye jeli Testamenta, jeli Zamembe, jeli Valuvasha, jeli Zaloga, ar y po oveh Pravdah dotergnyeni Gozpodchinu josh nimanu bi bil ztopram zadobival. Szuprotivno

3 ich ako od Ocza odelyen Szin, ali po Szmerti Ocza, ako zmed razdelyeneh, ali josh nerazdelyeneh Bratov koji, vu Znamenlyivozt vgrezel bi, Fiskush Kr. Dela razdelyenoga mahom zavjimlye, nerazdelyenoga pako Del vandatiszi napravlya: kajti vu oveh Pripadih Fiskush Kr. ne Nadejanozt, nego Vezdasnyozt (actualitatem) potrebuje, ar Brat akoprem nerazdelyen vu zкупni vendar Imetek Gozpodchinu zкупnu ima. 723: 9. §. 11.

§. 63.

Trojverzten Doshezt zadobiti Put.

Vre od Puta, po kojem Szamoszvojecz k-Doshezt szvojoj dozpeti more. Triplit ov je:

1-ich *Put Mochi*, koji szamo med Letom od naztajuche Doshezt takaj proti Fiskushu Kr. dopuschen je. 1ae 68. Ar za Letom Put Mochi Kastlgu Mochi menyshe za szobum vleche. *ond.* Anda.

2-och za Letom, ali med Letom takaj kad Put Mochi imalsze nebi, Protivnika na Pravdu povlechi treba je. Dvojverztna dajesze, jedna *na Kastlgu Mochi menyshe*: ar friska Doshezt kad po! ztranzkem prez vszakoga Praviczze Nadpisza zavjimalasze bi, takaj po Pravde mochne poizkati moresze 655: 56. §. 4. Medtem

-3ich Tusba mochna proti I'iskushu Kr. je preprechena, kajti ov za Dobro obchinzko posluvati szudiszte 2ae 39. Nego niti proti Szamoszvojczu nepremishlyeno podichiszte nemre, kajti ov z-Pravicze Nadpiszom ako taki poterlyivem, obzkerblyen bi biti mogel. Zato za, ov Pripad *Tusba dosheztlyiva* dana je.

* Tusba dosheztlyiva razluchiti imasze 1) od Tusbe *delitlyive*. kajti ova med takvemi szamo tirasze, koji vu lmanyih pravdeneh delitiszte imaju, kajti Zkupnozt Pravicze y Kervi imali bi, y zato Protivnik po Pravdi ovi zgubiva szamo Dela nasze nezapadajuchega. Szuprotivno dosheztlyiva Tusba proti takvomu szamo zdisesze, koji ali nikakvu Dosheztja Praviczu, ali daleshnyu szamo ima, y zato Protivnik iz pravdeneh lmany chizto vanzklenuti primerjasze, kakti na nyega iz nikakve Ztrane nezapadajucheh 2) od Tusbe *zadoblyenzke*, kajti ovu podise Zadobitel ali nyegov Dosheztnik zaradi lmany takveh. vu chijeh Ladanyu josh nigdar bil ni. Szuprotivno Tusbu dosheztlyivu zpelyivaju oni, chijeh Pregyi vu Ladanyu biliszu. Zato Tusba na Davanye Szuprotrechi Zroka, ali iz Chiztoche Statuczie vu Naredbih dosheztlyivch temeljena naszezi puschasze. D. 3. p. 6.

§. 64.

Szudecz Dosheztja.

Szudecz Dosheztja, kak ovo vre plemenitasko, vre drugo, y kak vre ztarinzko. vre frisko ischesze, poleg oveh Okolicz takaj je razluchen. Vu oszebnom

1-ich Doshezt kmetzka od Szuda D. 3ae 25. §. 3. varaska pako od Magistrata varaskoga izkattisze mora 3ae 10.

2-och Doshezt plemenitaska ztarinzka jedino proti ztranzkomu od Szuda oszminzkoga dobivasze, kajti proti takvomu Piszma korenzka pokazati treba je, Pretepanye pako Piszmih zadoblyen-

zkeh na szamoga Szuda oszminzkoga zpada 1ae
67. §. 3. 715: 28. §. 2. Kada pako

3-ich Doshezt plemenitasku, akoprem ztarinzku Kerv od Kervi ische, onda Szuczca oszminzkoga treba ni, ar herv Kervi Korenitozt v-Dvojmbu ne vleche, nego to szamo potiche, da Imanya od zkupnoga Pregya na Protivnika doshlaszu, y da Tusitel k-Doshehti bi bil blisnyeshi. Zato vu ovem Pripadu Proba Korenitozti nepotrebujesze, anda Szuczca oszminzkoga nit treba nije. To izto natukava y 729: 28. §. 3. kad Pravdu Doshehti takaj ztarinzke na Szud oszminzki za Previgyenye zpelyati dopuscha; ar potom iztom veli da Doshezt takaj ztarinzka od Szuda menyshega prozitisze more. Kajti pako Doshezt ztarinzku ischechi ztranzki Szuczca oszminzkoga potrebuje, kak pod 2-och ozdi reklizmo, tak pred Szuczom menyshem (pedaneo) iz ztarinzke Doshehti szamo Kerv proti Kervi pravdatisze more. Ako vendar

4-ich izkalasza bi Doshezt ztarinzka poglavito, prihodno pako Zapletischa (involuciones), koja bi med doshla mozbit bila, razvugnutisze bi potrebuvala, vu Pripadu ovem takaj Kerv proti Kervi z-Suczem oszminzkem vsivatisze ima, kajti Szud poterlyivi plemenitaski, jedini Szud oszminzki je. 715: 28. §. 1. D. 2. p. 124. Najposzle

5-ich kad Doshezt liztor friska ischesze, Szud za Plemenite, vszigdar Szud niseshi je, t. j. ne oszminzki.

§. 65.

Szudecz Plemeniteh niseshi.

Pravda Plemeniteh dosheztlyiva, ali Per-

shon szlobodneh, za zadobiti Doshezt frisku, podisesze

1-ich ako Imanya vu jednoj Varmegyii lese, do Valyanozti frtov. 200 pred szamem Velikem Szuczom; do Valyanozti frt. 3000, ali pred Velikem Szuczom ali V-Komeshem po Volye Tusitela—od frt. 3000 do Shume kak god velike, pred szamem V-Komeshem 729: 35. §. 4.

2-och Kada Imanya vu vishe Varmegyiah bi lesala, Szudecz je Ztol kotarzki 715: 28. §. 4.

3-ich Kad Imanya jeszu vu vishe Kotarih onda Ztol Kotara onoga, vu kojem lesi Glava Imany, ali kad ove ni, Imany Ztran veksha. 723: 31. §. 7.

4-ich ako Glava vu Varmegyii, druga pako Ztran Imany vu Zemlyi Erdelyzke ztala bi, onda Imanya zvanzka na Szud zvunzki, Glava pako Imany ne na Szud kotarzki, nego na Varmegyiu zpada D. 4. p. 137.

* Tusba dosheztlyiva temelyisze po izhagyajucheh vu 40. 41. 53. 1ae y 2ae 62. po rodecheh vu 1ae 53. po Vdove vu 1ae 48. 98. 99. 101. 102. po Tovarushu vu 11: 687. po Poprechnem zaradi odvetneh vu 1ae 47. 67. zaradi Naravu oveh imajucheh vu 47: 723,

§. 66.

Pravde dosheztlyive Proba y Dopitanye.

Vu Pravde dosheztlyive probuvati imasze Pravicza Doshezti kakti Pravde Temely t. j. da on koga Tusitel dosheztjuvati seli, je Tusitelov jeli Otecz, jeli Mati, jeli Szin, jeli Kchi, jeli Sena, jeli Mus, jeli poprechen Zkupdelnik, y da Imanya, vu koja dojti hoche, gledch tak Kulikochu, kak Kakvochu nyihovu, pod Doshezt zpadaju: anda Zkupdelnik predimano vu Imanyih

izteh Delenye ali z-Nachinom piszmenem. ali po Szvedoki probuvati ima lae 47. §. 1. Po probuwanem tak Dosheztja Praviczum, ako vendar Protivnik Pravednozt szvoga Ladanya pokazal nebi, onda Tusitel zvan lmany dobiva takaj

1-ich Ztroske pravdene, ali szamo proti ztranzkomu D. 56. p. 149. y ne proti Kervi D. 21. p. 140. zvan da Doshezt na Dug chizti (liquidum) bi zpravlyena bila D. 55. p. 148.

2-och Szada vu Medvremenu neimanoga D. 21. p. 140, zvan da Doshezt zapletena y zamrchnena bi bila D. 18. p. 140. Ako vendar bi

3-ich Doshezt na dusni Litz (Obligatoriam) zpravlyena izkalasze, ter ne od onoga, koji vu Litzu ovem podpiszan je, nego od ztranzkih, na koje Imetek Dusnika doshel je, y to poleg Szudzvolyentva (compromiss.), vu ovoj pako Pogodbi Zpomenek nit od Interesha nit od Ztroskov chinilsze nebi, vu ovem Pripadu nit ovi nit oni nedopitajusze D. 55. p. 148.

* Pripetisze, da poleg takaj probuwanoga Jusha Dosheztja, Tusitel vendar nikaj nedobiva, biva to: ako Protivnik branilsze bi, ali 1) z-Valnvashem, koji vu proztoj dosheztlyivoj Pravdi potretisze nemre D. 2. p. 124 ali 2) z-Zalogom: vu ovem drugem Pripadu na Odkuplavauye Zaloga Tusitel zavrachasze.

§. 67.

Put k-Dosheztji Fiskusha Kr.

Vre' kak Fiskush Kr. Doshezt szvoju dobiva? Nachinom szledechem

1-ich Doshezt frisku med Letom od Szmerti dotergnyenoga takaj po Putu Mochi 25: 715. kak y drugi vszi Dosheztniki lae 67. §. 1. vzetiszi more.

2-och ako Put ov dopalsze nebi, ali za Letom zpunyenem, Fiskush Kr. Pravdu poprijeti ima: ova med Leti 32 od Szmerti dotergnyenoga kruto prelehka je, ar Fiskush Kr. jeli Protivnik, jeli Tusitel bi bil, Proba vszigdar nad Szamoszvojcem lesi, koji kad Zkupnozt Kervi y Jusha z-dotergnyenem bi probuval, t. j. pre-dimano vu Imanyih pravdeneh Szvershi szvoje Delenye, Fiskush Kr. Imanya onda nedobiva. Medtem

5-ich Fiskush Kr. toga iztoga Szamoszvojcza josh pred Szud oszminzki za Szvojnozt szvoju pokazati, pozvati more, y ovu vu Doshezti friskoj y pak Szamoszvojecz prvi dokazati ima, vu Probi chije Szamoszvojecz ako bi zaoztajal, onda Imanya Fiskushu Kr. z-Szadom zkupa iz nyih techasz dobylenem doszgyujusze. Zato Imanya vu ovem Medvremenom prodatisze pod Nikakvochum Valuvasha neszmeju 715: 25. §. 5. Szuprotivno kad

4-ich Fiskush Kr. Imanya po Doshezti ztarinke bi izkal, onda Fiskush Kr. ne szamo to, da dotergnyeni vu Ladanyu Imany pravdeneh bil je, nego y to, da dotergnyeni Gozpodchinu korenzku vu Imanyih izteh je imal, probuvati ima z-Napervodoneshenyem Donaczie nyegve, z-Dokazanyem Zadobitela Statuczie, y drugemi takaj Probe korenitozti Potrebuvany (Odsz. I. §. 136. zadozta chinechi D. 16. p. 58. Kada pako

5-ich Fiskush Kr. Dugovanya gibucha dotergnyenoga imati hoche, onda oni, koji ova zavjeli jeszu, pod Priszegum ova izta moraju vanpovedati. D. 6. p. 55.

* Na vehshi Szud Pozivaue jeli od Szamoszvojcza, jeli od Fiskusha Pravda dcsheztyiva podignula-

sze bi, biva 1) ako Doshezt friska je, zvan Ladanya 729: 28. §. 3. 2) ako je friska, nego z utemnena (obscura), iz Ladanya D. 8. p. 47. 3) vu ztarinzkoj, kajti je vszigdar zapletena, takaj iz Ladanya D. 16. p. 49. Tulikajshe 4) kad Podlaga Pravde Vrednezt frtov. 12000 bi prevagala, Pozivanye iz Ladanya y pak biva D. 3. p. 39.

DE L III.

Od Zaveruvanisha (Fideicommisso)

§. 68.

Doshezt je prez Imany Szvojnozti.

Zaveruvanische velijusze Imanya ona, koja na nyihovoga Dosheztnika, z-Praviczum szamo Haszni Jemanya, prez vszake Szvojnozti prevalyivajusze. Zato Zaveruvnik Zaveruvanisha Szvojnika nije, y ovoga zato on niti vu Ime Zaloga odtugyiti neszme. Kaj, ako on vendar vchinil bi, onda

1-ich Zaveruvnik vu Kastigu zgublyena Zaveruvanisha prepada, 687: 9. §. 1.

2-och Prenashanye ovo je od izte Pravicze nikakvo: ar menyka Privolenye Szvojnika, pokedob da Zaveruvanisha Szvojnika czeli Rod (familia), z-nyim pako Ladavec vszaki szamo Haszni jemavec bil bi, vre pako Pomenykanje Privolenya Szvojnika Odtugyene od izte Pravicze nikakvo napravlya 47: 723. §. 4. Zato

3-ich Zaveruvanische odtugyeno Doshezt-
nik prez vszake Plache dobiya nazad, zvan da
za izplatiti Preczembu oproschenoga Posganya
(Brandshagung) Zaveruvanische Ztran koja
odtugyevalasze bi: ar za obdersati Ztran drugu
Zaveruvanische, koje drugach czelo bisze pogu-
bilo bilo, vchineno Odtugyenyje kruto valya.

§. 69.

Liztor vu Haszni Vzimanye.

Imanye Zaveruvnik zaveruvanoszi medtem
izarendera szlobodno, kajti vsze iz nyega Haszni
Gozpon je. Dosheztnik vendar nyegov Pogodbu
oyu dersati dusen nije, kajti za Szmertjum iz
Arende Vandavcza, ovoga Dosheztnik Haszni-
vzimanya mahom Gozpon poztaje. Iz Zroka izto-
ga Zaveruvnik vszaki more

1-ich vszakletne iz Zaveruvanische Dohodke
szlobodno komu hoche prikazati, nego y pak
szamo do zadnyega Sivlenya szvoga Dneva. More

2-och nye za Kastigu pogubiti y zaradi na-
pravlyeneh Dugov Shekveztera takaj podnashati.
Nego Dosheztnik nyegov tak Egsekuczii, kak She-
kveztru Imanya mahom prohvzimlye.

3-ich Zaveruvanische nit Jushu Chetertke,
nit Jushu lasznomu, nit Praviczi vdovichki ne
podlase: kajti Pravicze ove szami Dugiszu, ko-
jisze po Kcherih ali Vdove ischu, vre pako Dugi
pokojnoga szamo iz nyegvoga plachajusze, anda
kad Zaveruvnik Zaveruvanische Szvojniki nije,
zato nit Terhe ove na Zaveruvanische poztaviti
moguch ni. Dapachie

4-ich Zaveruvanische niti po Znamenyke

Nevernozti, vu koju Zaveruvnik bi prepal bil nezgubivasze, ar nigdo kaj nima, zgubiti nemre. Medtem

5-ich kajti Odregyenye Szamoszvojcza prezugyevati Kralyevzkoy Praviczki nemre, iz Znamenye pako Praviczka Dosheztja, pokehdob da Kralya ide, zato za Tverdnozt Zaveruvantva Privolenye Kr. potrebjesze.

§. 70.

Narave od odvetneh Imany razluchne.

Iz predszlanych med Zaveruvanischem, y Imany dedovnimi Razluka szledecha je :

1-ich Imany dedovna iz razumneh Zrokov odtugyitisze mogu, ne szamo za Vreme nego y za naveke, ne pako Zaveruvanische.

2-och Na Imany dedovna napravlyene Duge Dosheztniki do Mochi Dosheztja izplachaju, szuprotivno Zaveruvnika Dosheztnik Duge nyegve zplachati dusen nije.

3-ich Iz dedovneh ide y Jush vdovichkl, y Chetertka, y Praviczka laszna, ne pako iz Zaveruvanischih.

4-ich Zaveruvanische po Znamenye Nevernozti zgubitisze nemogu, mogu pako Imany dedovna, kajti Ladaveczi z-ovemi, y nyihov zku-pa Szvojniki je.

§. 71.

Potrebchine nyegve bitne.

Pod Zaveruvantvo Imany poztavlyasze ovak: Valuvash ali Testament po kojem Dosheztje z-Zaveruvantvom opravlyasze, mora

1-ich chinitisze od takveh Imany, koja na Opravitela iz Szvojnosti zpadaju, kajti od Dugovany tugeh nikakvo ni Odregyenye 723: 46. §. 4.

2-och Imanya izta moraju od Opravitela zadoblyena biti, kajti dedovna zaradi Jusha Zkupdelnikov Zaveruvantvu podlositisze nemogu 687: 9. Pr. 723: 50. §. 1.

3-ich Ztavlenye Zaveruvantva vu Varmegye, vu kojoj Imanye lesi, Zpravischu Velikem, razglaszitisze ima, jy vu Protokol poztaviti, da tak Verovniki zaradi Penez szvojuh, kak y Potrebuyanya druga chinechi Ztavlanyu szuprotrechi mogu. *ond.* §. 2. y poleg Odkr. Vech. Kr. vu Pravdi Verovnikov proti Grofu Berchtold, koja zbog zapuschenoga Razglashenya, Imanya na Egsekucziu potesuje. Denesz Navada naztala je, da po czelem Orszagu t. j. vu vszih Varmegyih razglashujesze.

4-ich vu Vremenu Razglashivanya, da nigdo ne szuprotgovori: ar poleg Tusbe Szuprotrechnika Potrebuyanye szvoje pokazajuchega, Imanye Egsekuczii podlasesze, y Zaveruvantvo tak prehichujesze poleg iztoga Odkrajanya Vechnicze Kr. Zato josh pred Ztavlyenyem Zaveruvantva vszi tugi Penezi vanzplatitisze imaju, ali najmenye Fondush zadoztni za nye izplatiti dasze odredi, treba je 723: 50. §. 1.

5-ich Da Privolenye Kr. prizpe 723: 50. §. 1. zvan da vu iztoj Donaczii Kr. Szloboda Zaveruvanische narediti ztala bi*, Vu Pomenykanyu ove Kakvoche, Imanye ne szamo po Znamenyke zgubivasze, nego y Egsekuczii y pak podlosno je. D. 2. p. 154.

* Kajti Privolenye Kt. Zaveruvanischu Kr. pri-

dojti mora, zato Zaveruvanische narediti Szlobodu, Palatin dati nemre.

§. 72.

Zaveruvanischih Fele

Zaveruvanische drugo napravlyaszé.

1-ich za Szvetlozt Rodu prizkerbeti, takvo je: Pervorogyentvo y Ztareshintvo. Drugo

2-och vszem na Haszen Zadobitela izhagyajuchem.

3-ich Zaveruvanztva Fela je takaj Zapisznika Nameschenye* t. j. vu Dotergnyenyu Zapisznika pervoga, drugoga Naregyenye: ar prvi Dugovanyaszi zadnyovaluvana na Zapisznika drugoga prez vszakoga bneh Odtugyenyu y Zadusenyu zpuschati mora. Szim zpadaju takaj

4-ich Imanya czirkvena, kajti Czirkveniki Imanya czirkveneh szamo Haszenjemavczi anda Zaveruvniki jeszu, ar Imanya czirkvena odtugyiti neszmeju, niti zadusiti.

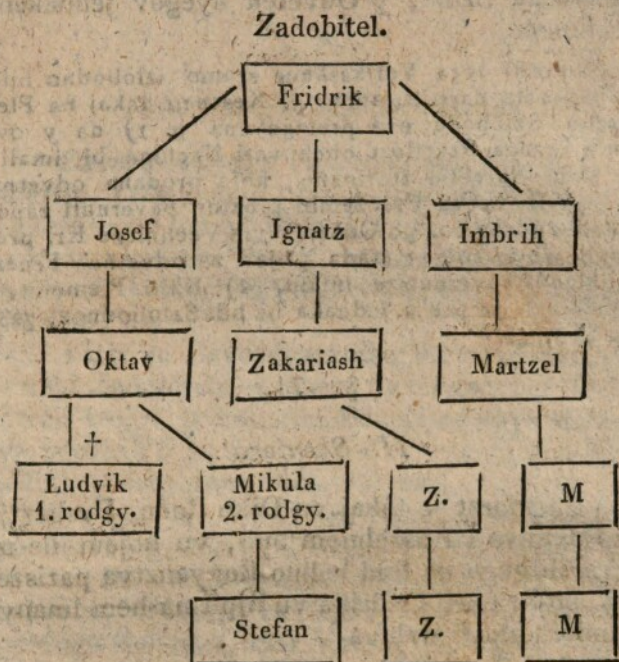
* Zaveruvanische biti mogu takaj gibucha vekshe Vrednozi Dugovanya v. P. Szrebermina, Knisarnicza 723: 48. §. 4.

§. 73.

Retkesheszu I. Majorat.

Pervorogyentvo* je ono Dosheztjувanya vu zakerbnih Odregyenyé, da Imanya ovomu podversena, liztor na pervorogyenoga po Redu Szversah prehajaju, t. j. za dotergnyentim Szversjum pervorogyenoga na Szvers drugorogyenoga y za Preminyenyem ove na Szvers trejtorogyenoga da Dosheztje dojti ina. Anda vu Kipu

prilosenem za Szmertjum Napravitelu Zaveruvanišcha Fridrika, Imanya Majoratzka iliti Pervorogyentva dobivala bude.

1-ich Szvers pervorogyenoga Fridrika, iliti Josef y nyegov Odvetek po Redu Pervorogyentva: za Josefom najmre Oktaviush, za nyim Mikula, kajti po predvumrechem Ludvikom, pervorogyeni onda Mikula biva, y za ovem Stefan nyegov pervorogyeni. Vu Stefanu kadsze Szvers Josefa dotergavala bi, vu izteh Imanjih

2-och dosheztjuje Szvers drugorogyenoga Zadobitelovoga, t. j. Josef, ali Szin nyegov pervorogyeni Zakariash, ali kad nit ovoga bilo nebi, Zakariashev pervorogyeni i. t. d. Po Do-

tergnyenyu Szvershi Josefove, k-Doshezti pozivasze.

3-ich Szversh Imbriha trejtorogyonega Zadobitelovoga Szina, y Odvetek nyegov jednakem Nachinom.

* Predi toga Velikaskem szamo szlobodno bilo je Majorata narediti 1687: 9. Keszneje takaj na Plemenite Szloboda ova pretcgnyena je 1) da y ovi Roda szvoga Szvetlozt obchuvati Nachina bi imali, od kada Naredbe ztarinzke, koje prodana odvetna Imanya Rodu vu Preczembi proztoj povernuti zapovedaleszu 1ae 60. po Odkrajanyik Vechnicze Kr. premenilesze jeszu, ar szada prijeti za odvetneh Penezi kulikigod povernutsze imaju. 2) Kajti Plemenitem z-Velikashi iz 1ae 2. jednaka bi bila Szlobodnozt 723: 50. §. 3. 4.

§. 74.

II. Sheniorat.

Sheniorat je takaj vu Diku Roda, Dosheztdja Ztezuvanye vu osobnom ono, vu kojem ne na Szversh nego na Rod jedino Rogyentzva pazisze, t. j. po Szmerti Fridrika vu Kipu nashem Imanye shenioraczko* dobiva

1-ich Josef, za ovem ne pervorogyeni nyegov Oktavian, nego Ignacz Zadobitela Fridrika drugorogyeni Imbrih. Po Szmerti vszeh oveh treh Zadobitela Szinov, Imanye ono izto dobivaju,

2-och Zadobitela Fridrika Decza drugoga Kolena Oktavian, Zakariash y Marczel po Redu iztem Ztareshintzva, t. j. Oktavian pred Zakariashem, ako taki ov od onoga ztareshi vu Letah bi bil, kajti napelduje ztareshega Szina Fridrikovoga Josefa, koji od Ignacza ztareshi bil je. Nego y Zakariash vanzklenuje Marczela ako taki vu Letah ztareshega, iz iztoga Zroka.

* Takvo Dosheztje obdersavasze, vu oszebnom, vu Imanyih Grofov Erdödy na Grad Varasdzinski zpadajuceh, z-vekivechnem iztoga Grada Kapitanztvom, y z-Chaztjum Szupremush Komesha izte Varmegyie.

§. 75.

III. Zaveruanische oszebno.

Zaveruanische vu oszebnom, je ono Dosheztja Priravnanye po kojem Hasznijemanye Detetu vszakomu Dela szvoga dajesze, Szvojnozt vendar pri vszeh za naveke oztavlyasze. Anda od perveshih Fel Zaveruanischih luchisze vu tom, da

1-ich od Zaveruanischa vu oszebnom Szin vszaki Zadobitela y Josef, y Ignacz, y Imbrih Ztran trejtu mahom vu Hasznijemanye dobiva, vu perveshih szuprotivno Zaveruanischa Felih jedini jeden vsza Imanya ima, drugem pako Obzkerblyenye szamo od Nareditela ztavlyeno, po Pervorogyenem ali Ztareshini podajesze.

2-och vu Majoraztvu dosheztjuje Szvers jedna za drugum, vu Shenioratztvu za Deczum pervoga Kolena Decza Kolena drugoga, szuprotivno vu Zaveruanischu vu oszebnom, za dotergnyenum Szversjum jednum, vu ove Delu dosheztjuju Szversi oztale dve zkupa, t. j. Szvers Ignacza dobiva Poloviczu, y tuliko Szvers Imbriha iz Imanyih Josefoveh.

§. 76.

Pravde 1) proti Zaveruvniku.

Pravde iz Naztajanya Zaveruanischa jeszu jedne proti Zaveruvniku, druge, koje podise Zaveruvnik. Proti nyemuszu

1-ich *Na Potiranye Zaveruvanische*: pred Szudom oszminzkem, ako iz odvetneh Zaveruvanische nachiniloszeje, 1ae 59 6o. 687: 9. 723: 5o. ali iz zakerbneh, vu vanznetih Pripadih. poleg Naredbih, Pripade ove ztavlyecheh.

2-och *Pravda*, koju podise ztranzki, koji na Zaveruvanische Jusha kojega imati stimasze. Ov Potrebuvanyu szvojemu prikkladnu Tusbu podaje, vu oszebnom, ali Duga terjajuchu, ali na Doble nye Miraza, Prinezka y. t. d., ali na Potiranye Valuvasha, ali zalosnu, ali iz Korenitozti, ako Ztavitel Imanya dobil je po Donaczii med neprilichnemi Dani neranyene, ali na Prijemanye Zroka Szuprotrechi, ako ova vu Danih neprilichneh jesze poztavila, ako pako Nadpisz iliti Ime, po kojem Imanya na Ztavitela doshlaszu, znalsze nebi, onda Pravda dosheztlyiva Mezto ima, nego Valuvashi, koji mozbit meddoshli bi bili, prihodno, dasze potereju, proszitisze ima.

§. 77.

2) Zaveruwnika.

Koje Zaveruwnik podise Pravdeszu

1-ich *Na Davanye Szuprotrechi Zroka*, Tusbu podati more izti takaj Nareditel. Ako Szuprotrechi Zrok zadoztni dalsze nebi, onda ona kaszirasze, iliti vu Nebitje pretirasze.

2-och *Dosheztlyiva*: Tusitel je on, koga Zaveruvanische dersati Red szlisha, proti onomu, kojisze vu ono vrinul je.

3-ich *Na Zgublenye Zaveruvanische*, pred Szuczem dosheztlyivem, kada Zaveruwnik Zaveruvanische odtugyil bi bil. Tusitel je Dosheztlik naj blisnyeshi, koji ako zaradi Pobosnozti proti Oczu zdichisze hotel nebi, onda y drugi

iz Roda Tushu podise. Temelyisze ova vu 9: 687. 723: 48. §. 4. 723: 50.

4-ich *Dosheztlyiva* proti onomu, koji Zaveruvanische bi kupil bil, ali za naveke, ali za Vreme. Pogodba prihodno dasze zahiti proshisze, kakti od izte Pravicze nikakva. Odtergnyena Ztran prez vszakoga Novcza Telu nazad dopitazhe poleg 723: 47. 48. 50. Kvara vendar od Prodavcza poizkati Kupczu szlobodno oztaje; ar nigdo z-Kvarom drugoga bogateshi poztati nemre.

D E L IV.

Od Dobichka, y Kvara Bratov nerazdelyeneh.

§. 78.

Delenya izvan Zaveravanztva Odvlachenye.

Prez vszakoga takaj Zaveravanztva, nema lokrat Brati od szebe szami, Doshezt szvoju, vu Zkupnozti chesz Vreme duseshe oztavlyaju. Zrok tomu je:

1-ich Kajti nekoji zmed nyih Gozpodarztvo tirati joshi ali nesznaju, ali vre po Navukih, kojeshi joshi bi prizkerblyivali, vre poleg szoldachkoga Ztalisha vu kojemsze nahajaju, vre y zato prechijusze, kajti iz Pohagyanya Orszagov ztranzkeh joshi povernulisze bili nebi.

2-och Kajti Doshezt ozela, vu z-kupnom chesz Vreme vekshe ladana, tuzteshega keszneshe Dela obechiva. Iz ovch Zrokov odvlachivati Delenye

Bratom Naredba ne szamo dopuscha, nego oszebujnu k-tomu nyim Praviczu josh dodaje, Ztalishu jedino nerazdelyenom privezanu, kijasze *Pravicza Dobichka*, y *Kvara Bratov nerazdelyeneh* naziva.

§. 79.

Jush Bratov nerazdelyeneh I. Dobichka.

Pravicza Dobichka Bratov nerazdelyeneh vu ovom dvojem ztoji:

1-ich Kajgod vu Ztalishu nerazdelyenom* Brat zadobival bi, ter iz Szada Imany nerazdelyeneh, to on vsze Delenyu buduchemu podlositi ima 723 : 47.

2-och Kajgod vu Ztalishu iztom, ne iz Szada Imany nerazdelyeneh, nego drugach kakgod Brat nerazdelyen bi prizkerbel bil, vsze to izto Brat Zadobitel za Szvers szvoju szlobodno zadersuje, kada vendar ova bisze dotergla, onda Zadoblenye takvo zvandaruvanyzko na Brate Zadobitela ima prehajati. *Ond.*

* Vu ztarom Vremenu kajgod Brat, y kagoder vu Ztalishu nerazdelyenom zadobil je, to vsze zkupnomu Delenyu podverchi on je moral, ali ako to hotel ni, Delu szvojem iz odvetneh odrechi imal je, y nyega Bratom szvojem odpuschaty 1ae 44. Pr. Odregyenyje ovo keszneje na Brate, jednoga iztoga Ocza, y jednu iztu Mater imajuče, jedino ztegnulo-sze je 1655: 54. §. 1.

§. 80.

II. Kvara.

Vu ovom dvojem Dobichka, *Kvara* pako nerazdelyeneh Bratov *Pravicza* zadersavasze vu tom, da vu Odtugyenyje nerazdelyeneh, ne pri volyujuchi Brat, neszamo Dela szvoga, nego y

Dele Bratov drugeh nazad imati more, szvoj y drugeh neprivolyujucheh Dele zabztuny, Del pako Odtugyitela Brata ne drugach*, nego Peneze za Del nyegov odbrojene provrachajuch. 723: 47. Pravicza ova ide

1-ich szamo Bratom nerazdelyenem *ond.* anda ne Zkupdarovnikom, ali Fiskushu Kr. Brata dosheztjajuchemu, koji vu nerazdelyenom Ztalishu okvarjen je. Ter iztem Bratom nerazdelyenem ide Jush ov

2-och szamo proti ztranzkem, na Imanya Praviczu jednaku nimajuchem. D. 22. p. 202. Zato ako nerazdelyena odtugyena zmed Bratov jeden bi iz Ruk ztranzkeh van bil znel, Brat drugi od Izbavitela (revindicante) szamo Dela szvoga imati more, y ne zkupa drugeh takaj Dele, kajti veli D. 22. p. 115. da med jednake mi Pervoche nikakve ni, nego da perveshi vu Vremenu, vu Praviczi takaj jakshi je. K-tomu

3-ich Brat ov drugi, proti Bratu odkupitelu Pravdu ne na Odkuplyavanye Zaloga, nego na Delenye podichi ima, vu kojoj medtem y to prosziti kruto more, da od Podloge Delenya Shuma ztranzkomu povernjena najsze pred vszem odraचना; ar Brat odkuplyujuchi Shumu tu, koju ztranzkomu odbrojil je, zgubiti nikak nemre. D. 46. p. 146.

* Negda vszako nerazdelyeneh Odtugyenyeh poterlyivo szamo bilo je, y kajti nikakva Naredba Pripade ztareshne nevese, zato takaj y denesz josh Valuvash od nerazdelyeneh napravlyen, vremeniti takaj, gledch tahaj Dele neprivolyujucheh Bratov, ako pred Letom 1723 on bi ztavlyen bil, poterlyiv jedino je, medtem Bratom, takaj pred Letom onem neprivolyujuchem, Deli nyihovi zabztunysze van dati imaju 723: 47.

§. 81.

Pravde iz obodvojega.

Pravde iz Predverska ovoga naztaju druge

proti liervi, kakti I. na Delenye, proti Bratu, koji nerazdelyena odkupil je (§ 80. — 3.) II. na Delenye proti Zakkerbniku, ali nyegvem Odvetku, za zadobiti vu zakkerbnih Del, koja vu Ztalishu nerazdelyenom, y iz Szada lmany nerazdelyeneh zadoblyenaszu (§ 79. — 1.) Druge naztaju proti ztranzkomu, vu oszebnom

1-ich *Dosheztlyiva*: zaradi zakkerbneh vu Ztalishu nerazdelyenom ne iz Szada nerazdelyeneh, nego od drugud pridoblyeneh, ovakya ako Zadobitel ali nyegov Odvetek odtugyil bi bil, onda kakberse Odvetek Zadobitela dotergnujesze, Brati Zadobitela mahom ali oveh Odvetek Pravdu dosheztlyivu iz Dopuschenya 47: 723. szlobodno podisu, z-prihodnum Proshnyum da Valuvash, ali Zalog, ali Testamentum poteresze D. 5. p. 85. Vu iztom Pripadu poglavito takaj na Potiranye Testamentuma, ali Valuvasha, Pravda neprechisze

2-och *dosheztlyiva* za zadobiti Del jedino Tusitela vu Odtugyenyne nerazdelyeneh neprivolyuchega poglavito, prihodno pako da Valuvash ali Zalog zahitisze, kakti od izte Pravicze nikakov, y Del da zabztunysze bi doszudil. 47: 723.

3-ich *dosheztlyiva* za zadobiti tak Del Tusitela, kak y Dele drugeh neprivolyujucheh Bratov, on iz Pravicze Dosheztja, ove pako iz Pravicze Pervoche poglavito, prihodno pako da Valuvash ali Zalog, kakti od izte Pravicze nikakov zahitisze, y Deli neprivolyujucheh da zabztunysze bi povernuli. 723: 47.

4-ich Kad neprivolyujuchi, Del takaj Odtugyitela imati bi hotel, y ne szamo Del szvoj y drugeh Bratov neprivolyujucheh, vu ovom Pripadu podichisze ima Tusba *potirajucha* Valuvasha, ali *zalosna*, vu kojoj paglavito Del Odtu-

gyitela z-Nazadpovernenyem Shume, koja za Del ov odbrojilasze je, prihodno pako proszitisze ima, da Valuvash ali Zalog zahitisze, v Deli neprivolyujucheh dasze zabztuny doszogyuju. Tusba y pak vu 723: 47. temelysisze.

§. 82.

Potirajuče ali zalosne Pravde Pachke.

Tusbe ove zadnye idu szamo, ako ona probuvati mogusze, koja dasze probuju, potrebuje Pravda podignyena. Tak vu oszebnom, ako Preszud pokazatisze mogel nebi, ali Valuvitel, ako josh vmerl ni, na Potiranye Pravda vu oveh Pripadih podichisze nemre, nego Brat neprivolyujuchi szamo dosheztlyivu vu ovom Pripadu Pravdu ima, t. j. Dele szamo neprivolyujucheh imati more. Medtem Tusbi zalosni nikaj nepachi

1-ich da Tusitel Zalosenya vsza zpolom po Zkupdel'nikih szvojev negda napravlyena vu obchinzkom podtverdil je, szamo da Zpomenek oszebni jeli Pogodbih, jeli Let vchinilsze od nyega ni D. 13. p. 113.

2-och Da Zalositel pod Techajem Pravde ove Leta nova Ladavczu zapiszal je: kajti pod viszechum Pravdum z-Podlogum pravdenum obrachati prepovedasze; y kajti Pogodbe od nerazdelyeneh od izte Pravicze nikakveszu. D. 1. p. 199 Takajshe

3-ich vsze je jedno jeli Zaloga Leta pred podignyenum Pravdum ztechejusze, jeli pod Techajem, Odtugyitela Del vsze jednako dobivasze D. 15. p. 113.

§. 85.

Kvara ne iz. Odtugyenya, Brati poleg Pravicz obchinzkeh ischu.

Nerazdelyenem Kvar drugi kakgod zroku

vani Pravice osobne nikakve nima. Zato poleg obchinzkeh Pravicz

1-ich Peneze poszugiene Brat na Haszen nerazdelyeneh neobernyene, iz szvojega povernuti ima. Kada pako

2-och nye vu nerazdelyena bi poztavil bil, onda z-Kvarom drugoga bogateshi poztati nemre nigdo. Jednako

3-ich Kvar takaj drugi kakovgod pripetze, ali po Krivnye najlekshe napravlyen, Brati vszi jednako podnashati moraju. Kajti Pripad nikomu nezapishujesze, Krivnya pako ondi szamo terpisze, gde ali Naredba, ali Pogodba to ztavlyale bi. Szuprotivno

4-ich Prevara nepomase nikoga, y Krivnya takaj tak shiroka, kak lehka pripiszatisze more, zato Kvare takve Brat Gozpodar szam terpeti ima.

D E L V.

O d D e l e n y a.

§. 84.

Zruchuje Doshezt naredbzkz

Delenye je Odvechine, t. j. k-Szvojnotti pokojnoga zpadajuchega Imetka, med Zkupdelnike poleg Ravnil (regulas) Dosheztja naredbzkoga, vchinyeno Razhajanye. Velisze

1-ich Imetka pokojnoga t. j. Delenya Predversek jeszu, Dugovanya pokojnoga tak zazkerbna, od kojeh pokojni odredil nije 1ae 40. 41. 43. 45. kak dedovna, od kojeh odrediti nije mogel 1ae 47. 7²3: 47. Velisze

2-och med Zkupdelnike t. j. jednaki Jush na Imetek pokojnoga imajuche po Krepozti Kervi. Drugach Zkupnozt Jusha y Kervi imajuchi ovi zovejusze, kakviszu gledech zazkerbna pokojnoga, jedina Decza nyegva, 1ae 40. gledech pako dedovna nyegova, Decza nyegova, y za ovemi Brati pokojnoga 1ae 47. Velisze

3-ich ipoleg Ravnil Dosheztja naredbzkoga, t. j. Razdelivanye jednako, kajti med Zkupdelnike Naredba Imetek pokojnoga jednako podeliti zapoveda 1ae 40.

§. 85.

Bratom jedino

Kajti med Zkupnozt Jusha y Kervi imajuchemi jedino Delenyesze bi zvershavalo D. 51. p. 147. Zato

1-ich ztranzki razdeliti nekaj proszechi, vu Naredbe zverhu Delenya ztavlyene vupiratisze nemogu. D. 50. p. 51. p. 147. Zato

2-och Vdova szamo kakti Tutoricza naravzka y pravedna Decze szvoje, od Shogorov szvojeh Dela izkati more. D. 52. p. 147. Medtem

3-ich Brat Frater (monachus) Dela nima, nego ovoga szamo Ztran deszetu 715: 71. Zvan da pred vuchinyenemi Zavetmi redovnichkemi szveczki y pak poztajal bi: vu ovom Pripadu czeliga Del ide, t. j. Ztran jednaka z-Brati drugemi, kajti Frater vishe nije. Zato

4-ich Pred Valuvanyem Zavetov redovnichkeh Deszetka nit prozitisze nemre; za Valuvanyem pako oveh, nyu vu Ime Valuvitela szvoga Red sham proszi od Szuczta Dosheztja, kajti Deszetka ova kakti Doshezt je. Tusba temeljisze vu 715: 71.

§. 86.

*Poleg Inventariuma na Dele zpamstno razre-
gyenu.*

Za vchiniti pravichno Delenye, pred vszem Dugovanya vsza Delenyu podversena, tak gibucha, kak negibucha zevszemi Prizpadki y lesechemi nad nyimi Terhi popiszatisze, iliti inventerati moraju. Izinventerana potlam!

1-ich na Ztrani tuliko, kuliko je Delnikov tak Dugovanya 1ae 40. kak Terhi jednako razdelyjusze 1ae 82. §. 10. 105: 647. §. 1. gde velisze, da vszaka Doshezt z-Terhom prehagya. Kajti pako

2-och Telo vszako razdeliti prevnogiput mochi nije, vnogiput pako ne tak razdeliti ono, kak bolye ladati z-razdelyenom bi pretesko bivalo, zato na kuliko je mochi vszakomu Tela czela predati, y Nejednakozt tak naztajechu, drugach zjediniti szvetujesze. Jednakem Nachinom

3-ich kajti nit Grundti jednako rodlyivi vszaka dopazti nemogu, nit Del vszakoga Mezto za Prodaj jednako prikladno imati nemre, zato Jalovina Zemaly z-Brojem veksl'em, druga pako Neprilichnozt z-dobrem drugem nadomeschasze, y na druga vnoga pripaziti treba je, koja od meztneh Okolicz jedino visze.

§. 87.

*Nachinom vre 1) priatelyzkem, poleg delnoga
Lizta*

K-Delenyu dohagyamo: ovo vre z-Nachinom priatelyzkem, vre po Putu Pravicze, takaj za Vremenom Oztarenya dobivasze 1ae 48. §. 5. kajti vendar Szvade med Brati y priztojalesze nebi, y nyim skodlyive k-tomu nemalo bi bile, ar Ztro-

ske nepotrebne zrokuju, y Pokolenya Zkrovnosti prevnoge vanpovedaju, zato dobrovolyno Delenye vszikak preporuchasze*. Ovo izto jeli z-Meddohagyanyem Szucz zebanoga, jeli prez nyega bisze napravlyalo, vu Pripadu obodvem

1-ich morasze Plan Divisie, iliti Miszel kak ona biti bi imala, najpervlye na Pero poztaviti, ter lmetka poleg Miszli ove na Falate Razregyivanye, Zkupdelnikom dopaztisze predi mora. Za pokazanem Dopadanyem

2-och Deli izti Bratom na Zebiranye podavajusze, koje ali po Volyi ali po Szrechi biva. Pervi Volyu ochituje, ali Szrechu vleche prvi, vre mlajshi, vre ztareshi Brat, kakszi to med szobum bi bili szami naredili. Po prijetemi Deli

3-ich Litz delni napravlyasze, koji, ako y Megye, zkupa bi pokazival, onda Litz takov, zkupa y mejaski Litz valyan je 54 : 655. Ako vendar vu materinzkom Jeziku raztolnachilsze Litz ov nebi, Divisia onda iliti Delenye nevalya nikaj. D. 12. p. 108. Zatem

4-ich Litz delni podpishuju neszamo Szudecz zebrani, ako takov bi meddoshel bil, nego y vszaki Zkupdelnik y Szudecz takaj plemeniti, ako y ov naproshen bil je. Medtem

5-ich Litz ov delni najmenyshe vszakoga Dela Ztrani, koje za Del szvoj, zmed Zkupdelnikov vszaki dobil je, tak razlichito napervo dati y izpiszavati mora, da vu keszneshem josh Vremenu, tak Kulikocha y Kakvocha, kak y Lesalische Dela vszakoga mahom prepoznatisze mogu. Zrok k-tomu je ov dvojverztni 1) da denesz zutra kad Doshezt bratinzka bisze odpirala, Brat vu Ime Doshezt i ove, onda kaj izkati ima, iz Lizta delnoga navchitisze bude mogel, 2) da vu Praydih, vu kojem Kakvocha, Kulikocha, y Lesalische Imany probuvati morajusze., Proba ova

vu Pomeuykanyu drugeh Piszem, takaj po takvem delnom Liztu chinitisze mogla bude.

* Vu Vremenu ztarom Nachinu dobrovolynomu kad Brati privolyiti hoteli niszu, Nachin onda Divisiu zadobiti drugi bilnije nijeden, nego jedini zapovedni Delenye Litz, kojisze ali od Kralya ali od pervoga Orszaga Szuczca dobival, zhajal pako je vre na Vicze Komesha, y Szuczce Varmegyinzke, kada vu jednoj. vre na Mestra, kada vu vishe Varmegyiah Imanya lesalaszu. 655: 54. 1ae 45. Denesz vu Pomenykanyu Nachina prijatelyzkoga Tusba delitlyiva Szuczcu podajesze.

§. 88.

Vre 2) po Pravde delitlyive.

Szudecz na Delenye je izti on, koji y Doshezt doszuguaye: ar Delenye iz Temelya Doshezti potrebujesze. Da pako on vu Znanye vszeh, kijasze razdeliti imaju, Dugovany, dojti more, zato Tusitel vu Tusbi ovoj to prosziti ima, da Protivnik vsza gibucha, y Piszma k-Doshezti zpadajucha pod Priszegum van naj pove, y zato na osobnu Nazochnezt k-Szudu pozvatisze mora. D. 16. p. 121. Tusbu ovu

1-ich Szin vu 1ae 40. 41. 43. 45. Poprechen vu 1ae 47. 723: 47. temelyiva, ter ov Zkupnozt Jusha y Kervi probuvati ima. Ova po Vanzpizku iz Knige farne, ona pako po Liztu delnem, ali Szvedokih probujesze. Po Dakazu ovem

2-och neszamo vu Imanyih, nego y vu Szadu vu Medvremenu zadoblyenem Delenye dopitasze. Vu oszehnom kad Zkupdelnik jeden Imanya jedini szam tak dobival bi, da Zkupdelnike druge vu Penezih zadovolyi, takov na Pravdu aksze zaradi Penezih izteh potlam bi povlechi imal, zvan Penezih iz delnoga Lizta na Dugu ztojechek

vu Intereshih takaj, izti obszugujesze. D. 48. p. 146. Nego y nazopet

3-ich Pribolyshanya Protivniku, ako koja ov napravil je, Tusitel povernuti ima, ne poleg Rachuna nyegvoga, nego poleg Preczembe doztojne D. 53. p. 148. Medtem

4-ich Ztroski pravdeni zkupniszu, koje Szudecz tak iz Tusitela, kak iz Protivnika Ztrani priravna, y iz Podloge Pravde pred vszem van zplacha. D. 45. p. 146. Ako vendar Obtuseni Ztran doztojnu Tusitelu bi ponudil bil, Tusitel pako vishe imati hotechi, po Pravde vendar nikaj vishe dobil nije, onda Ztroski vszi nad Tusitelom lese. D. 47. p. 146.

5-ich Pozivanye na vekshi Szud zvan Ladanya biva. 1729: 28. §. 3.

§. 89.

Prez Pazke vendar na Korenitozt.

Szudecz na Delenye dosheztlyivi vu oszeb-nom Szudecz je neoszminzki: kajti pako ov iz Korenitozti szudit nemre. D. 10. p. 138. Zato

1-ich akoprem Senzke iz Imanyih na Zpol szamo muski zpadajucheh, Dela nikakvoga vu Pochetku imati, mogle bile nebi, ako vendar vu Ladanye Imany takveh Senzke takaj Zadobitela kakgod vre vlezleszu, y to Senzke po delnem Liztu, ali po Szvedokih bi probuvale, onda Szudecz na Delenye, Senzkem vu iztih Imanyih Divisiu doszuditi mora: kajti ov ne iz Liztov zadobitelyzkeh, nego szamo iz Ladanya szudi. Zvan da Protivnik bi pokazal, da Senzke, szamo iz Valuvasha, ali iz Zaloga szebi po Muskeh danoga, á ne iz Divisie vu izteh Imanyih imane,

izteh Imany Ladanye imale bi. D. 41. p. 145.
Nego y nazopet

2-och akoprem Imanya iz Korena na Zpol obodvoji bi zpadala, ako vendar po kakvemgoder Chinu Senzke vu Imanyih izteh podelilesze bile nebi nigdar, Szudecz neoszminzki, kajti szamo iz Ladanya szudi, Senzke Dela doszudit nemre, nego na Szud oszminzki nye navrachat, za Jednakozt Jusha poizkati, imal bude D. 7. p. 13. Niti nemrejusze

3-ich vu Pravdi na Delenye, Muske od Senzkeh primarjati, da Piszma pod Priszegum bi van valuvali. D. 10. p. 138. Zvan ako Imanya ali na Zpol obodvoji zpadala, ali vu oneh ako Senzke po Dotergnyenyu Muskeh Doshezt imale, ali ona akoprem na szame Muske zpadala, ako vendar iz Penezih vu nye poztavlyeneh bi Senzke takaj Ztran szvoju izkati mogle. D. 35. p. 143.

§. 90.

Zvershenya Delenya.

Zvershenya pravednoga Delenya jeszu:

1-ich Podaje Bratu vszakomu zverhu Dela szvoga Szvojnozt poszebnu, vu Delih pako Bratov drugeh Doshezt poprechnu 1ae 47. 67.

2-och Zadersava Dusnozt iz Terhov razde-lyeneh izplachati tuliko, kuliko na Brata vszakoga za z-plachat doshlo je, jeli po delnom Liztu, jeli po Oszude, kajti tak Pogodba, kak Szud jednako tese.

3-ich Prechi Oztarenye zverhu Szvojnozt Imany razdeyleneh, ne pako zverhu Vsivanya z-nyimi. 1ae 46. §. 5. 6.

4-ich Daje Evikcziu nazopetnu, t. j. kada

zverhu Dela szvoga Brat po ztranzkem na Szud-
sze bi potezival, onda Zkupdelniki drugi nyega
vu Ladanyu izbraniti, ali nekvarnoga nachiniti
moraju. 1ae 74. 1659: 35.

§. 91.

Byrsag Delenye szamo med Letom chuva.

Ne iz Bitnozti, nego za Szegurnozi szamo
vekshu, vechputa Delenye z-Birsh: gom prijachu-
jesze. Ztavlyasze ov proti onomu, koji Delenye
prehitaval bi,

1-ich ne za Letom: kajti chez Leto jedno
pretegnyenoga Ladanya Bantuvanye, y tak Ka-
stigu Mochi menyshe ima 1ae 68. Anda za Vre-
me zaletno Byrshaga drugoga treba nije. Zato
Byrshag ov

2 och szamo na onoga zmed Zknpdelnikov
czilya, koji Delenye med Letom bi prevernival,
kajti za Prevernitela Divisie medletnoga druge
Kastige nikakve ni*. K-tomu takov

3-ich Putem Mochi baratati ima, á ne prav-
denom Nachinom, ar ovoga Byrshag prechiti
nemre. Kajti 1) kak da Delenye z-Byrshagom
pritvergyeno Zjedinyenye bi bilo, iliti Tranzak-
czia, tosze nedopuscha: ar ova iz dvojimlyivoga
Pravde Vanzhajanya biva, Brati pako k-Delenyu
szvemu Byrshaga pridrusechi, od Pravichnozi
Delenya nimalo nedvoje. 2) Szuczja Moch na-
prosziti Krivnya biti nemre: zato k-Delenyu
Byrshag ak prem bi priversen bil, Pravda ven-
dar nit na Zajednachenye Delenya, nit na novo
Delenye kratitisze nemre D. 28. p. 142. 1729: 36.

* Szim zpadajuche Pravde josh jeszu 1) na Ter-
janye Byrshaga. 2) Evikczionalzka iliti Obchuvanlyiva.
Od one vu Pogodbah, od ove pako vu Knigi III. go-
vorili budemo.

D E L VI.

Od Zjednachenya Delenya y novoga Delenya.

§. 92.

Predversek Zjednachenya Delenya Kvar je nebitni.

Zaradi menyshe, koja vu Delenye med doshla bi Falinge, ali za dokonchanem vre Delenyem Falachecz koji menyshi, ako od Dela odpadal bi, prez vendar Krivnye okvarjenoga, Zjednachenye Delenya proszisze. Vu oszebnom

1-ich ako Kulikocha, ali Kakvocha Travnikov jeli Poly, jeli Terszih, jeli Grundtov, jeli Broj Kmetov, jeli ovem zpodobno drugo takaj kaj-god bi vu Delenyu, zlo napervo vzeto bilo. 729: 36. §. 5.

2-och ako Dugovanya liztor gibucha, kulikoihgod vnogo bilo bi, zlo bi podelyena bila. D. 8. p. 120.

3-ich Ako jednomu szame Vekinye, drugomu pako Bratu bi Zalogi takaj vu Del predani bili. D. 15. p. 139.

4-ich Ako za Delenyem Falachecz koji, vu Put obchinzki, iz Odregyenia Vlazti obernulszeje, ali ako po Neszrechi jeli Boja, jeli Pravde, prez vendar Krivnye szvoje, Zkupdelnik Odpadanye koje menyje pochutlyivo, bi preterplyival*.

* Zaradi ovakveh menysheh Faling, ali Odpadanya nebitnoga, ako Ztranke izto Delenye novo pripogodileszi vu delnyem Liztu jeszu, onda zaradi meny-

she tahaj Falinge, ali Odpadanya menye znamenlyivoga izto novo Delenye ide, ali szamo iz Pripogodbe, a ne iz Narave novoga Delenya 729: 36. § 4.

§. 93.

Zbog bitnoga novo Delenye ide.

Szuprotivno Delenye novo, szamo zaradi Falinge hitne vu Delenyu nachinyene, ali Odpadanya bitnoga, ili pochutlyiveshega, koji za dovershene Delenyem naztajal bi, Mezto lima. Vu oszebnom

1-ich' ako jeden zmed Zkupdelnikov, jeli po Prevare, jeli po Krivnye Bratov drugeh, znamenlyivo jeli menyshega, jeli zlocheszteshega vu negibuchih Dela bi dopil bil 729: 36. §. 5. D. 12. p. 108.

2-och Ako zmed Zkupdelnikov jednomu Zalogi szami, drugomu pako szame Vekinye, vu Del bi dozpele bile. D. 17. p. 121.

3-ich Ako Zkupdelniku jednomu szama gibucha, drugomu pako szama negibucha vu Del danaszu. *ond.*

4-ich Ako po Neszrechi jeli Boja, jeli Pravde, prez vendar Krivnye Zkupdelnika, ovomu Odpadanye znamenlyivo, za Delenyem bisze* pripetilo bilo. 729: 36. §. 5.

* Vrachtvo obodvoje za zalichiti Ranu Delenya ide 1) akoprem Delenye predimano z-Nachinom szamo priatelyzkem bisze bilo naredilo 729: 36. §. 1. 2) akoprem vu Liztu delynem nit pridersonoszi bilo nebi 729: 36. §. 6. 3) Nit Byrshag poztavlyen nepachi. 729: 36. §. 5. D. 28. p. 142.

§. 94.

Odcheknennyu szilnomu, ali krivlyivomu Vrachtva ova nejdu.

Medtem Odtergauenye od Dela, ono szamo

VI

G

Tushbu daje, koje niti po Szili Szamoszvojcza, nit po Krivnye Zkupdelnika pripechalosze nebi. 729: 36. §. 5. Odkud

1-ich ako gdo Zkupdelnika Del jeli czeli, jeli Falat koji Dela z-Mochjum bi zavjimal, vu Pripadu takvem, Brat okvarjeni Pravdu mochnu ali mejashnu z-szvojemi Ztroski pelyati ima. 1ae 75. Pr.

2-och Ako za dovershenem Delenyu Dela szvo-ga jeden poprazil je, drugi pako to izto vchinil nije, zaradi ovak naztajuče Delov Nejeunakoché Pravda y pak nedajesze, kajti Krivnyu nemarkyivi szam nosziti ima. 1ae 46. §. 3.

3-ichi Ako Zkupdelnik zaradi Krivnye szvoje v. P. Znamenyke Nevernozti, ali zpelanye Mochi vekshe, Imanya szvoja bi zgubil bil, novo Delenye takaj nedajesze. Tulikajshe

4-ich zaradi Dugov szvojev, ako Zkupdelnik Egsekucziu bi preperplyival, k-ovem Vrachtvom vtechisze nit onda nemre: kajti Brati nedusni kastiguvatisze nemreju.

§. 95.

Nit na jedénkrat vszigdar neztesujusze.

Pomoch obodvoja szamo jenput* dajesze, ali ne za Vremenom Oztarenya. Od oyoga

1-ich Szuprotgovorenyem nevrazujesze, t. j. proti zlocheztomu Delenyu, akoprem bi y szuprotreklosze, po tom vendar Szloboschina nit na Zjednachenye Delenya, nit na novo Delenye, Pravdu podignuti, ne zdersavasze. 729: 36. §. 2.

2-och Oztarenye ovo zaradi Falinge vu Delenyu napravlyene, od Vandavka delnoga Lizta; zaradi pako Odpadanya od Vremena Odpadanya rachunasze. *ond.* §. 3.

3-ich Leta od Smerti Ocza, ali ako Imanya

zlo podelyena materinzka bilaszu, od Szmerti Matere do 16ga zpunyenoga po Pupilu Leta vu Oztarenye ne brojijusze. *ond.*

4-ich Kojagod Vremena od Oztarenya vu drugih takaj, ona izta jeszu y vu ovom Poszlu vanzneta. *ond.* §. 1.

* Da Vrachtvo tak jedno, kak drugo, takaj zaradi Odpadanya, szamo jenput ishlo bi, to razmevasze tak, da vszako naztajuche Odpadanye novo z-novem takaj Vrachtvom zalichitisze more, t. j. da zaradi Odpadanya Zkupdelnik z-Vrachtmi iztemi tulikoputi szlobodnosze szlusi, kulikoputi Odpadanye novo bi mu naztajalo. Ar 1) Naredba nasha 1729: 36. vu Pochetku szvem, Ztavlyanya ovoga, Zroka onoga daje, da Pravde zaradi nishIVENOGA Zroka podigavalesze nebi, vre pako naztajuche tuliko kuliko puti Odpadanye novo, za praznoga pravdatisze Zroka vzetisze nemre. 2) da nedusen, y prez Krivnye szvoje Zkupdelnik Prochvzimanye, kojegod Dela szvoga Ztranke terpeti dusen bi bil, to vu nikakvoj Pravice Temelya nima; anda Naredba nasha bi krivichna za izto bila, ako Vrachtva ova za vszako novo Odpadanye podavala nebi. Nit nepachi 3) da nijedna Tusba ova po Vremenu Oztarenya nedajesze: kajti Odregyenyje ovo na ono szamo Odvzimanye zpada, koje pred Oztarenjem bi naztajalo, ne pako na ono takaj, koje josh naztalo nije; kajti kad Oztarenya Predversek josh nimasze, onda Oztarenye nit pocheti, nit vdilyiti, nit zpunitisze nemre.

§. 96.

Nego Probe treba je 1) predimanoga Delenya.

Za Tusitelyztvo zadobiti vu Pravdi tak na Zjednachenye, kak na novo Delenye, imano vre jedi Delenye pokazatisze ima, kajti gde Delenya bilo nije, onde Popravlyenyje nyegvo, ali novo Delenye nit zamiszlitisze nemore. Y kajti vu Jemanyu Pravicz podelyivalasze Kerv szama bi, zato Pravde ove Kerv jedina podichi more. Odkud

1-ich Brat znamenlyivl akoprem na novo Delenye popravdatjsze bi bil mogel, ali Pravdu ovu vre y podignul bi bil, ako vendar Pravdu iztu dokonchal josh bil nebi, Fiskush Kr. nyu nit pocheti, nit na dalye pelyati nemre, nego z-onem, kaj pri znamenlyivom najde, zadovolyen biti mora, kajti predimano Delenye pokazati nemre. Iz izto-ga Zroka

2-och Nit Paztorek proti Ochuhu D. 6. p. 120. nit Zkupdarovnik proti Zkupdarovniku D. 7. p. 120 nit Zkupzapisznik proti Zkupzapiszniku, niti Popravlyenye Delenya, niti novo Delenye pro-sziti nemre. Zato ovi ako zlo kaj bi podelili bili, ali na Potiranye, ali na Zahitchenye, ali ako Chin po kojem okvarjeniszu, szudben bil je, ali na novo, ali na Popravlyenye Egsekuczie Pravdu podignuti imaju.

§. 97.

Zato josh nerazdelyena Vrachtvo zabztuny ischu.

Pokehdob da Pravda obodvoja pred imano Delenye potrebuje, odtud y to zpelyavasze, da ono, kaj vu pervom Delenyu podelyeno bilo nije, nego kaj Zkupdelniki zvan Delenya, ali pred nyim, ali za nyim, med szobum podali-szi jeszu, ali kaj drugach takaj, iz pervoga Delenya van bi oztajalo, to izto nit na Popravek Delenya, nit na novo Delenye zpadati nemre, nego zverhu ovakveh izto pervo Delenye potre-buvatisze ima. D. 9. p. 120. Medtem

1-ich na Popravek Delenya poglavito, pri-hodno pako proszitisze y to more, da Dugovanya, kojasje josh podelila niszu, podelesze. D. 33. p. 143. Kajti Proshnya obodvoja na jednoga izto-ga

dosheztlyivoga Szucza zpada. 729: 36. §. 1. Szu-
protivno

2-och novo Delenye poglavito, prihodno
pako josh nerazdelyeneh Delenye pervo, vu je-
dnoj izti Tusbi zkupsze prosziti nemreju. D. 14.
p. 121. Ar ovo na Szucza neoszminzkoga, ono
pako na oszminzkoga zpada, kajti vu novom De-
lenu Potiranye pervoga Delenya podlasuje. 729:
36. §. 1.

§: 98.

*Zato Razdelenye zvannaredbzkoo drugachsze
popravlya.*

Nego y Kervi takaj, szamo Delenye ono,
koje vu Jemanyu Pravicz jesze napravilo, Vrach-
tva ova podaje. Odtud

1-ich kada zverhu Imanyih, na szam muski
Zpol zpadajucheh, Donaczia nova za Zpol obodvoji
zadobiyalasze bi, y poleg ove Donaczie nove,
ako potlam Zpol obodvoji bisze bil razdelil, za-
tem Zpol muski iz toga na novo Delenye kora-
chiti nemre, kak da Senzke k-Delu nepravedno
bi doshle bile, nego na Izkluchenye Senzkeh Mu-
ske navernujusze. Ar predimano Delenye, vu
novoj Donaczii, ne pako vu Doshehti naredbzkooj
jesze temelyivalo. D. 24 p. 123. Jednako

2-och ako predimano Delenye poleg Testa-
mentuma, jeli vu dedovneh, D. 1. p. 119. jeli
vu zakernih, D. 3. p. 119. zvershilosze bi,
on koga ovak menye dopalo je, takajshe nit na
Popravek, nit na novo Delenye Tusbe nima.
Kajti Delenye pred imano ne iz Naredbe jednako
nego poleg Testamentuma nejednako bilo je. Zato
Tusitely na Potiranye Testamentuma navracha-
sze D. 1. p. 119. Medtem

3-ich ako Decza josh za sivoga Ocza ! bisze dogovorila, kak; zazkerbna ocheva za Szmertjum nyegvum podeliliszu budu, Otecz pako ovu Volyu nyihovu znajuchi, nyu premenil ako bil nebi, onda ov dechin Dogovor za Odregyeny ochevo jemlyesze, koje, kajti za Predversek zazkerbna imal bi, potretisze nemre. D. 4. p. 106.

§. 99.

2) *Falinge vu Delenyu, ali Odcheknenya keshneshega.*

Za Tusitelyztvo zadobiti, zvan predimanoga Delenya, josh y Vrazenye pokazatisze mora, vre nebitno, kad Popravek, vre znamenlyivo, kad novo Delenye bisze proszilo. Zato

1-ich za dokonchanem Delenyem, ako Imanya takvo Premenyanye bi podneszla bila, da Ztash nyihov perveshi niti po Priszegi vanzdavlyive (revelatorium) znajtisze mogel nebi, onda nit novo Delenye izkatisze nemre. D. 19 p. 122. Jednakem Nachinom

2-och Ako zmed Szinov koji z-Privolenyem Ocza, Imanye koje dedovno iz Ruk ztranzkeh bi van zkupil bil, vu Vremenu pako Delenya Brati drugi Shumu Odkuplyenya odkupujuchemu nazadpovrachajuchi, ako Imanye odkuplyeno nyemu bi potlam vu Del vzimali, Brat odkupitely na novo Delenye poszechi nemre, niti potrebuвати, kak da Otecz Imanye ono Odkuplyujuchemu bi prikazal bil: kajti dedovna Otecz prikazati nemre, anda niti od zkupnoga Imetka odtergnuti, zato po vchinyenem Prirachunanyu Vregyeny naztalo ni, nikakve anda nit krivicze ni. D. 15. p. 121.

§. 100.

*Proti vszakomu Podloge pravdene Ladavczu
Vrachtva izta szluse,*

Pravda obodvoja Dugovanye ische : zato tak jedna, kak druga dajesze

1-ich ne szamo Doshez'nikom okvarjenoga iz Pravicze Dosheztja *a*), zvan da Valuvash koji, ali Zjedinjenje szudbeno (transactio) pachilo bi *b*).

2-och Ne szamo proti onem, koji vu pervem Delenyu ztaliszu *c*), nego takaj proti vszem oveh Dosheztnikom *d*), takaj proti Vdove, ako ova Podloge pravdene Ladavchicza je. Ako vendar

3-ich Decza bi vumerla, Vdova pako pred dokonchanum Pravdum, znovich aksze bi vudala, Pravda na novo Delenye preztaja, y Ochintvo po Pravdi dosheztlyive izkatisze ima, kajti vu ovom Pripadu Vdova ztranzka poztaje *e*). Dajesze takaj

4-ich Proti tak Tutorom, kak Kuratorom *f*).
a) 1729: 36. §. 2. *b*) B. 4. p. 119. D. 10. p. 120.
D. 25. p. 123. D. 4. p. 134. *c*) D. 5. p. 119. *d*) 729:
36. §. 2. *e*) D. 26. p. 123. *f*) D. 16. p. 121.

§. 101.

Novoga Delenya Priprava.

Vu Pravdi na novo Delenye za [podtvergyenem Tusitelyztvom morajusze

1-ich vsza Imanya tak gibucha, kak negibucha, y vsza Piszma pod Priszegum van zdati. D. 16. p. 121. Vanzdavanye ovo szledi

2-och Imanyih izteh Popisz pervomu Delenyu podversenih, izta takaj vu Zamembu prijeta na Pero vzetisze imaju. D. 20. p. 122. Popisz szledi

3-ich Dokazanye onoga, kaj gdo popravil,

pogorshal, potroshil, zalosil, ali zprodal je, ali
vu gibuchih vishe kaj bi dobil bil. Dokaza ovo-
ga szledi

4-ich prirachunlyiveh Prirachunyenye, y
odrachunlyiveh Odrachunanye. Zatem

5-ich napravlyajusze Deli chizto novi, y
ztem Delenye novo od Popravka Delenya luchi-
sze: kajti vu ovom ztavlyeno vu pervem De-
lenyu Delov Lesalische nepremenyasze, nego sza-
mo odtergnujesze vszakomu tuliko, kuliko da Deli
na Jednakozt dojdu, potrebno je. 729: 36. §. 5.

§. 102.

Zkupdelnikom prirachunlyiva, ali odrachunlyiva.

Prirachunlyiva t. j. Zkupdelniku nazad po-
vratlyiva, koja po Szuczu zdushno preczeniti
morajusze*, zvan Penezih Zamembi negibucheh
pribrojenih, jeszu:

1-ich Ztroski vu Branyenye Imanyih vchi-
nyeni. D. 11. p. 130.

2-och Ztanya po Delenyu napravlyena. D.
4. p. 135.

3-ich Kerchevine, y Naszelenya D. 11.
p. 120.

4-ich Ono kaj zmed gibuchih, po Dersanyem
nepohabitlyiveh, Ztranka koja vishe je dobila.
Ovo vendar ztopram pri Egsekuczii preczenya-
sze, y drugem povrachasze D. 18. p. 122.

* Kakgod ova povrachatisze, tak y szledecha
od Dela odrachunatisze imaju 1) Ztroski pravdeni,
koje vszi jednako terpe, tak vu Pravde na Zjedna-
chenye, kak na novo Delenye D. 45. p. 145. 2) Od-
tugyenia y Zapuschanya D. 22. p. 122. Medtem 3) gi-
bucha po Dersanyu pogorshajuchasze, koja po Vre-
menü ali z-Vsivanyem na nikaj dojdu. neodrachu-
naju, nego prikasujusze D. 18. p. 122. Kak takaj 4)

Szad od Vremena Divisie perve pobran: ar z-dobrum Verum dobylen je, anda vre zato vu novo Delenye vzetisze nemre. D. 23. p. 123.

§. 103.

Vu novom Delenyy vsza Marlyivozt potrebujesze.

Okolo Napravka Delov pri Delenyy novom* josh ova znatiszu. Da akoprem Deli chizto novi vu Delenyy novom chinesze, y chizto drugi Zkupdelnikom dopadnu, 729: 36. §. 4. medtem vendar

1-ich ako zmed Zkupdelnikov, koji za Delenyyem z-velikemi Ztroski Ztanya koja bi ponapravit bil, onda Grundti, na kojemi takva lese, onomu iztomu oztavlyajusze, nego druge takaj jednaki dopazti imaju. D. 22. p. 132.

2-och Deli z-Zkerblyivoztjum naj vekshum napravitisze moraju, kajti zaradi jedneh izteh Faling nikakva vishe nedajesze Divisia nova 729: 36. §. 6. Kajti pako

3-ich Pravda na novo Delenye med Pravde Techaja dugoga (longæ litis) rachunasze, 1ae 46. §. 3. takovem pako Pravdam Odganyanye (Repulsio) bi ishlo 729: 33. iz toga po novem Delenyy vregyeni Szrechu szvoju poleg Odganyanya poizkati josche more.

* K. Zjednachenyy Brati takaj prihodno doйти mogu: kada najnre zaradi Imany pervoga Delenyya na Pravdu pozvani Brat vu Pogibeli ona pogubiti ztajal bi, more onda izti Brat, josche iz Ladanya, Brate druge za vunyemga obraniti na iztu Pravdu pozvati, y onda Szudecz dusen je vu iztoj ovoj Pravdi Kvara Nameschenye prihodno doszuditi, za koje zadobiti Brat okvarjeni na Pravdu drugu, iliti na Zjednachenyye Delenyya napatitisze neszme. D. 1. p. 24.

DEL VII.

Od Zkladnozi Vsivanya zkupneh Dobrochinztvih.

§. 104.

Ztranke Imetka nerazdelyitlyive vu zkupno Vsivanye predavajusze.

Imetka ochinzkoga Ztrankih takaj takveh je, koje razdeliti ali mochi ni, kaktiszu Melini, Ostarie, Meszarnicza, Szenyem, Malta, Brod y Ribaria, ali kojeh Hasznuvanye, akoprem razdeliti bi y moglesze, z-vnogemi vendar Szvagyj, y Kvari zkupzvezano je. Tak Loze y Pashe komaj mochi je posebno ladati tak, da Ztvary vu Ztran akoprem szvoju napuschene, y naj bolye akoprem prichuvane, vu Ztran vendar drugoga nebi prekorachiyale; odkud tes. i Kyari, y suhkeh Rechih Szlushanye prevnogiput naztaju. Zato Dobrochinztva takva vu zkupnem Vsivanyu ozta-vlyati vidimo, na Nachin szledechi:

1-ich gledech na Zpashnike, vu Lozah takaj imane, poleg Zkladnozi Broj ztavlyasze, vu kojem Zkupladavecz vszaki tak vu Lozah, kak zvan njih, tak Marhu domachu, kak ztranzku pazti, ali Szvinye vu Sir puschati bude mogel D. 1. p. 192.

2-och Dervarenye, Ribaria y Lov vu jednom (in solidum), y zmeshano (promiscue) hasznujusze, kaj pakó dotichesze

3-ick Previshnozt Sira, Ostarie, Meline y oztala Dobrochinztva, ova iz Arende vansze daju,

y gotovi szamo Novczy potlam podelujusze, koji od zkupneh Ztroskov bi preoztajali, D. 7. p. 192. nego y pak poleg Zkladnozt, da jednoga ali dvojega Szelischa szamo Gozpon, Haszni pochutil vishe morebit nebi, neg nye vekshega Grundta hisnoga Gozpon morebit nimal bi.

§. 105.

Mera ovoga Grundt je medhisni z-Prizpadki obzkerblyen.

Zkladnozt (Proportionis) ove Kluch, je vszaka Zkupladavcza Grundt hisni, z-Prizpadki obzkerblyen, D. 2. p. 191. zvan da Predszloboda drugach bi odregyiyala, v. P. da Zkupladavec akoprem od Grundta medhisnoga szamo jednu trejtu Ztran dersechi, vendar od zvanhisicha dyeh trejtih Ztranih imal bude: vu ovom Pripadu ne Medhisische, nego Predszloboda Meru chini, kajti Daruvitela Volya szlobodna je. Zvan Pripada ovoga Kluch za Zkladnozt znajti, Medhisische* vszigdar je, y tak tverden, da ako Kulikocha Medhisicha zeznatisze mogla nebi, onda y Tusha na Zkladnozt zabztunysze bi podavala. D. 8. p. 192. Zato

1-ich Broj Kmetov, Klucha za ztaviti Zkladnozt, nachinyati nemre, kajti Naredba za Klucha szamo Seshie medhisne vzimlye, z-Prizpadki obzkerblyene. D. 1. p. 190. Niti

2-och Grundti czelinzki, t. j. kajgdo iz zkupne Czeline yuzelszi y naszelil je, vu Broj ti Medhisishchih nejde, dapache izti takvi czelinzki Grundti pod Zkladnozt zpadaju. *ond.* Ovoj

3-ich Grundti izti taksze podlasu, da na nyih podignyena Ztanya, y druga Pribolshanya (meliorationes) Ladavczu oztaju, drugem pako

Zkupladavczem iz Grundtih izteh vszakomu dopazi da tuliko takaj mora. D. 3. p. 191.

* Dvori (Curæ) za Sheshie dve, menye vishe jemlyusze, y Broju ovomu posle Haszen iz Dobrochinztva zkupnoga primerjuesze. D. 1. p. 190. Vu Prediumih, gde His y medhisneh Seshiih nije, pred vszem Grundti medhisni van zresujusze, ovi potlam na Seshie zrachunajusze, kojeh Broju primerjena Haszen zatem vu z-kupnom Dobrochinztvu dopuschasze D. 7. p. 192.

§. 106.

Vezdashnyi ako taki ne tverdno ladani.

Klucha Zkladnozti dalye Zkupladanye Grundta medhisnoga szamo vezdashnye* nachinya. Zato

1-ich akoprem Tusitel bi pokazival, da nyemu vekshe, od vezdashnyega, Medhisische biti bi imalo, vendar on szamo poleg Zkladnozti vezdashnyega iz zkupneh Dobrochinztvih Haszen dobiva. D. 4. p. 191. Jednako

2-och koji za vezda vu Medhisischem chizto nikaj bi nimal, takov vu Pravdi na Zkladnozt pervich Dela vu Medhisischu, zatem pako Ztran koju poleg Dela ovoga iz zkupneh Dobrochinztvih zkupa prosziti nemre. D. 4. p. 16. Nego y

3-ich ako taki z-Praviczum gingavum gdo vu Ladanyu Medhisischa ztal bi, vendar po Pravde na Zkladnozt, van iz nyega on poztavitisze takaj nemre, nego poleg Zkladnozti vezdashnyega Medhisischa, Ztran iz zkupnoga Dobrochinztva nyemu vandatisze vszikak ima. D. 6. p. 191.

* Tusba na Zkladnozt od Tusbe tak delitlyive y dosheztyive, kak Tusbe takaj iz Korenitozti razluchuesze: ar po Tusbah oveh ono, kaj gdo za szad nima, ischesze, y Protivnik iz onoga z-chem za vezda lada, vansze verchi primerjasze: szuprotivno po Pravde na Zkladnozt. nit na Zkupnozt Dobrochinztva nejdesze, niti iz nyega gdo vannezklenuesze, neg to szamo prosziti

sze, da vu oneh, koja vu Vremenu vezdashnyem vre z kupnaszu, nego prez Zkladnoztí hasznújsze, Hasznúvanye zkladnoredno bisze vupelyivalo.

§. 107.

Szamo da mirovno neg chesz Leto ladasze, y Dobrochinztvo da z kupno je.

Za imati na Zkladnozt Pravdu, Zkupladanye neszamo da je vezdashnye, nego y to zadnyich potrebujesze, da ono y uchiveztno y naj menye chesz Leto vre doszad mirovnosze je imalo: ar takvo nit z-Mochjum neprehichujesze 729: 42. §. 10. nit po Pravde na Zkladnozt nezgubivasze. D. 6. p. 191. Medtem josh nit poleg takvoga, akoprem probúvanoga Zkupladanya, Ztran iz Dobrochinztva nimasze, zvan da ovo zaizto takaj z kupno je, t. j. takvo, koje po Delenyu vu z kupnom Vsivanyu je oztavlyeno 715: 69. §. 3. Zato 1-ich Brat proti Szinom Brata szvoga dobiva nikaj, ako po napravlyenem med Brati Delenyu, Szini iz Brata tusitelovoga, Dugovanya jedino Ocza szvoga, vu Zkupnoztí oztaviliszu. Jednako

2-och ako koji zmed Zkupdelnikov Dobrochinztvo kakvo keszneje bi po Predszlobodi z adobival v. P. Kerchmarenye, Meszarenye, ali Szennyama, takov iz Dobrochinztva ovoga drugem Zkupdelnikom szvojem Ztran nikakvu dati nima, kajti po Delenyu Dobrochinztvo ovo vu Zkupnozt doshlo nije. 598: 35.

§. 108.

Tusba takaj z kupna je, Rachuna zkladnorednoga potrebujucha.

Tusba zkladnoredna pod z kupnem Tusitelztvom da teche, velisze, kajti

1-ich nyu Zkupiladavecz vszaki podichi more, koji najmre stimal bi, da iz zkupneh Dobrochinztvih prevech malo ima. Kajti

2-och vszaki drugomu, y ne szamo on, koji Tusbu podise, Vsivanye neredno szlobodno povtiche, t. j. da od zkupneh prevech vnogo bi imal. Kajti

3-ich Zkupiladavecz vszaki y neszamo glavni Tusitel vu Prikrachenyu iztoga vezdashenyega szvoga Vsivanya obszugyujesze, ako Hasznuvanye Ladanya medhisnoga da prekorachiva, bisze pokazivalo. Kajti

4-ich Ztroske Pravde ove Zkupiladavecz vszaki poleg Zkladnozt* plachati ima. D. 1. p. 190.

* Za znajti Zkladnozt ovu szledechi Rachun szlusi: napisusze pervich Kulikoche tri znahe, za chertu pako, koja ischesze, poztavlyasze Szlova x. Med onemi tremi Red je ov: Mezto pervo dajesze Kulikochi, koja Shumu Seshih czeloga Medhisische znamenuje v. P. 100. ako tuliko Seshih zaizto je. Mezto drugo dobi Valanye czeloga zkupnoga Dobrochinztva v. P. 1000. ako zkupna poztavimo Ostaria tuliko na Leto bi donashala. Zatem Mezto ztopram trejtje Kulikocha ima, Grundta Zkupiladaveza onoga, od kojega znati hochu, kuliko on iz Dobrochinztva zkupnoga od Grundta szvoga medhisnoga imati mora, v. P. 25. ako Medhisische Zkupiladaveza iztoga tuliko Seshih imalo bi. Odkud Zkladnored zhaja ov 100: 1000 = 25: x. Vre pako poleg Prepisza rachunzkoga Kulikocha neznana iz Zkladnoredja zpelavasze ovak: da Kulikoche szrednye med szobum povekshavajusze, y ovak dobylena Shuma da zatem po Kulikochi pervoj razdelyujesze. Ako anda frt. 1000 po 25 povekshash, y Shumu iz ovud dobyleny 25000, ako po 100 razdelyujesh, Shumu ovak onu dobish, koju znati hochesh t. j. da on koj Seshih 25 imal bi iz Dohodka Ostarie zkupne frt. 250 na Leto imati mora. Na izti Nachin Ztroski takaj pravdeni za vszaka Zkupiladaveza znajduzse.

§. 109.

Szudecz Pravde zkladnoredne.

Vre Szuczä Pravde zkladnoredne da zpozna-
mo. Je pako ov vre Vicze-Komesh, vre Veliki
varmegyinzki Szüdecz poleg Vrednozti Podloge
(substrati) 715: 69. §. 2. 729: 35. Ali

1-ich vü Naredbih od Delenya govorecheli
Tusbä dasze ne temelyuje, kajti Titulush De-
lenya od Titulusha Zkladnozti chizto razluchen
je, nego vü 715: 69. tak D. 5. p. 191.

2-och Pozvatisze imaju Zkupladavczü vszi,
kajti nigdo nepozvan vü Dugovanyih szvojehi
Egsekucziu podneztü nima. 1ae 9. 613: 34.

3-ich Na Shedriu iz, dalye pako zvan La-
danya pozivasze. 729: 28. §. 24. y 29. §. 11.

§. 110.

*Pravda zarüdi moguichega iz Ztanya Szuszedu
Kvara.*

Josh jedna iz Zkupnozti Vsivanya Pravda
imasze, ona najmre vü oszebnom, koja zarüdi
zapuschenoga Hise vü Zkupnozti oztavlyene Po-
pravlyanya zdisesze. Ar vü Popravek ove Zkup-
delnik vszaki pripomochi dusen je, pokedob da
Haszen iz Dugovany imajuchi Terhe takaj nad
nyimi leseche podnashati ima. Zato kad Ztanye
takvo Popravka bi potrebuvalo, onda

1-ich zmed Zkupdelnikov kojigod Zkupdel-
nike szvoje vsze szudbeno opomenuti more, da
vszaki poleg Zkladnozti Haszne, koju iz Dobro-
chintva ovoga zkupnoga ima, Ztroske takaj na
Popravek nyegov poleg Zkladnozti naj poda
713: 69. Opomenek ov ak' za Vuha bisze ver-
gel, onda:

2-och Proti tesechem ov izti Pravdu podise, koja pred V-Komeshem, ali Velikem varmegyinzkem Szuczem y pak teche 715: 69. 729: 35. Od ovud na Shedriu iz, dalye pako zvan Ladanya prenashasze 729: 28. §. 24. y 29. §. 11.

3-ich Pokazatisze ima Kvar napravlyen, ali naztajuchi z-predposzlanem Pregledom ochnem, kojega Lyudi Dugoványe razmechi zvershavaju, y da Predopomenek szudbeni zamugyen nije. Za Dokazom oveh

4-ich Nemarlyivi ne szamo na Pripomoch Popravka potrebnoga, nego y na Kvarov Domeschenye z-Ztroski pravdenemi zkupa obszugujsze. 715: 69. §. 2.

5-ich Egsekuczia biva iz Dohodkov na Del obszugenoga dopadajucheh 622: 72. vu Nezadoztnozti pako oveh, iz Imanyih nemarlyivoga takaj drugeh 625: 59. §. 1. Pravda ova y na Hise vu Varashih, z-Porushenyem ali z-drugem Kvarom grozechesze, pretegnjena je. 715: 69. §. 1.

D E L VIII.

O d M e g y i h.

§. 111.

Dele razluchuju visheverztne

Megyeszu ztanovita Znamenya, z-kojemi zemelyzko Ladanye jedno od drugoga razdrusjesze; Potez pako, koj od jednoga Znamenya do drugoga neg z-Mislum popelyatisze more, *Vod mejni* zovesze. Megye drugeszu:

1-ich Orszaga: oveh Priregyenye na Zkerb Orszaga zpada 26: 802. y od oveh vlaztnoga Jusha Navuchiteli — drugeszu Varmegiih — y drugezsu szamoszvojczev. Tak ove, kak one, vreszu:

2-och *naravzke vre nachinyene*, one Narava szama podaje, kaktiszu Beregi, Potoki, Pechine, Drevja, Jarki, Bregi; ove pako po Trudu chlovehem podisusze, v. P. Ztupi dreveni, ali iz Kamena, Grabe, Kupi iz Zemlye, iliti Hunyke. Tak ove, kak one

3 ich jedne *glavne*, koje na Vuglih ztoje, drugach *prichimlyujuche y dokonchajuche* (Voda mejnoga), druge *medztupne* zovusze, koje zvunzke Ztrani Ladanya kojega chuvaju.

§. 112.

Trojverzten Poszel mejni.

Chin okolo Megyih, *Megyenye* velisze, y trojverzten je. Jeden je

1-ich *Poztavlenye* Megyih *pervo*. Jeden je

2-och Megyih *Obhajanye* (reambulatio) t. j. Megyih prozto Previgyenye, y Znameniyh ztojecheh, ak' treba je, Ponovlenye szamo. Biva za Pravdu mejnu préprechiti, koja po na gorje idechemi Znameniyi z-Vremenom bi naztajala. Kada pako

3-ich zmed Szudedov koji, Megye vre pretupil, y Ztran koju Imany tugyeh k-szebi vre prigernul je, vu ovem Dogodu vre Pravde potrebno je, koja ne vishe z-Obhajanyem, nego Poprav'yanyem Megyih (rectificatione) dokanchasze. Ovo je Znameniyh, vishe ne ztojecheh, znova Poztavlyenye, y odtergyeneh Falatov k-Telu szvojemu Nazadprikerpanye. Ovo izto

4-ich vnogiput prez vszake takaj Pravde

zvershavasze, kada najmre Ztranke poleg Lizta Pogodbe vu ztanovita Znamenya zjedinesze bi. Kontrakta ovoga z-Szuszedi szlosenoga, vu nyega ne privolyujuchi Zkupiladavczy potreti zadnyich nemogu, kajti vendar Chin tugi neprivolyuju- che vezati mogel nebi, zato ovem Pravda mejna proti Szuszedom odperta vszikak oztaje. D. 4. p. 98.

§. 113.

Megyih Popravlanye I. chaszno.

Priatelzki ov Nachin kad naztati mogel nebi, ali pod iztem takaj Pravde mejne Téchajem ako Protivniki, jeden vu Grundt drugoga bisze vteka- vali, onda za prepRechiti Lyudomorztva, more Ztranka ali obodvoja, ali neg' jedna takaj, ter y Fiskush takaj varmegyinzki za chaszno Megyenye z-Hasznum k-Varmegyii pokorachiti. Ar po vchi- nyene Proshnye

1-ich V-Komesh z-Szudczem y Juraszorum, za poztaviti Meje chaszne van mahom poshilya- jusze, vu Szvadi pako mejne med Varmegyiami, vu Vugerzkoj Zemlyi Palatin, vu Horvatzkoj Ban za izti Poszel Deputacziu naregyuju. 23: 802. §. 4. Vanposzlani

2-och Pravdajuchemsze Termina ili Dana poztavlyaju, koji akoprem Ztranka koja ztavila- sze nebi, ali y szuprot bi govarjala, vendar Poszel na kratkom zvershavasze, ter za poszlun- nyenemi Ztranki, ali jedne szamo, kad druga na- zochna biti hotela nije, Meje chaszne poztavlya- jusze, na Szuprotgovor Ztranke druge chizto nikaj nepazech. Zverhu China iztoga Opove- danye poszle Varmegyii, ali Palatinu, ali Banu predajesze, y vu Pismozhranische versesze. ond. §. 2.

3-ich Chaszno ovo Mejenye prechiti, ali chaszne Meje razhitati kastigno je; ar Razhitach ali prechechi Brakiuma Varmegyinzkoga, iliti Ruku vlaztnu plachati ima, z-Orudelyem kojega V-Komesh Oszudu szvoju vendar izvershuje, y na Pravdu k-tomu potesesze, od Vlazti fiskalzku, od Szamoszvojcza pako mochnu, vo kojoj Kvari takaj oni, koji Kmetom napraviliszusze, proszitisze mogu. *ond.* §. 3. Medtem

4-ich Megyenyne ovo chaszno Probu Megyih ztarinzkeh nenachinya, nego po Putu Pravde, y po vchinyenem vu ovoj Dokazu, Megye ztarinzke y pak nazadsze dobivaju. Ako vendar Ztranke z-Megyenyem chasznom zadovoljivalesze bi, onda ovo izto na vekivechno prehaja, kajti hotchemu Krivicza nechinisze. *ond.* §. 1.

5-ich Chaszno ovo Mejenye, takaj na szlobodne y kralyevzke Varashe pretegnutisze ima. 3ae 10.

§. 114.

II. Ztalno po Pravde mejne 1) iz Vsivanya.

z-Chasznimi Mejami nezadovolyni Pravdu mejnu podignuti imaju, vre iz Vsivanya, vre iz Pravicze, ili Korenitozti. Od one

1-ich Szudecz je ali Gozpon Z. 3ae 25. §. 3. ali Varash 3ae 10. ali odlucheni Palatinalzki, ali Banzki, kad dva Plemeniti na Zkupztechaju dveh Varmegyiah zverhu Mejih poszvagyivajusze 802: 23. §. 4. Od oveh na Naruchitela (delegantem), ali kad ovoga nije, na 7-chtvo Prenashanye biva, zvan da Szucz Dvornomu (Judici curiae), Poszel ov predan bi bil. Kad Plemeniti jedne izte Varmegyie vu Pravdusze zpuschavaju, V-Komesh szudi. 635: 20.

2-och Tusha vupirasze vu 655: 86. 635:

19. 20. 659: 65. 715: 40. 1ae 84. y dajesze ne szamo Szvojniku, ako taki za szad vu Ladanyu bil bi Zalosnik. D. 13. p. 196. nego y Zalosniku takaj, vu Ladanyu za vezda ztojechemu. D. 10. p. 195. Na Pravdu ovu

3-ich vszi Mezta, pod Pravdu versenoga, Zkupilavczu pozvatisze moraju, kajti nigdo naredbzi nepozvan, jeli vu Pershoni, jeli vu Dugovanyih okvaritisze neszme. 34: 613. Medtem

4-ich Pravdu mejnu, po Tusitelu oztavlyenu, poprijeti zmed obtuseneh nemre nigdo (continuare), akoprem Pravdu zkladnorednu vszaki zmed oveh mogel bi. D. 9. p. 195. More vendar

5-ich vszaki, vu Pravdi mejnoj ztojechi, laztovitszi Vod mejni nachiniti, kojega ak' dokase, onda Tusitel iz onoga josh zgubiva, vu chijem Ladanyu pred podignyenum Pravdum bil je ravno tak, kak to izto vu Pravdi takaj zkladnorednoj biva, kad prekoredno Tusitela Vsivanye bisze pokazivalo. D. 9. p. 195.

§. 115.

Iliti iz Ladanya znamenlyiveshega.

Za Tusitelztvo zadobiti pokazatisze ima Ladanye t. j. Hasznijemanye vu Obdelavanyu Polya, ali vu Koshnye, ali vu Dervarenyu ztojeche. Ladanye ovo more ztati vu Znanyu obchinzkom, mora mirovno, szameno nemochno, y pod punom dokazano biti: ar pol Probe na nikaj nejde. D. 11. p. 195. Poleg vchinyene takve Probe Tusitelztvo po Oszude tusbene onda podtvergyujesze, y vu Dugovanztvu (merito) Ztranka takaj protivna Hasznijemanye szvoje napervo daje. Od ovoga:

1-ich ak' ovo z-tusitelzkiem Fele jedne bilo bi, onda Ztranka ona preobladauje, koja poleg Megyih szvojeh Ladanye ztareshe pokasuje, ar

onda Ladanye Ztranke druge, da nepravедno je, to od szebe szamoga zpelyavasze. D. 4. p. 194.

2-och Ovo izto kad Fele razluchne bi bilo, onda Hasznijemanye vu Obdelavanyu Polya, t. j. vu Oranyu, Szejanyu, y vu Setvi ztojeche preobladauje, Vsivanye vu Koshnyi imano D. 14. p. 196. y pak od Koshnye gingaveshe je Ladanye iz Paszenya zpelyano. Dapache

3-ich Paszenye Probu Ladanya nit ne nachinya, kajti za obdersati Szuszedztvo mirovno, z-vekshinom ono nit nepachisze, visheput pako zkrivcze po Krivicze zvershavasze. ond.

§. 116.

Liztov mejneh 1) Zadersaj.

Nachini Meje probuvati vre Lizti; vre Szvedoki jeszu: po oneh Prevare ztrahovite bivaju, zato Meje ako taki poleg Kontrakta. bi ztavlyene bile, Lizt vendar mejni vszaki vu szebi zadersavati ima:

1-ich da Megyenyе napraviloszeje pred nazochnemi Ztrankami y Mejashi, kojeh takaj Imena, vszako poszeb, vu Lizt poztavitisze imaju. 492: 43. §. 9.

2-och Znamenya mejna, ter okolichno (circumstantialiter), t. j. po Napervodavanyem vszake Ztranke Szveta, tak Polnochi, y Poldana, kak Izhoda y Zahoda: ar drugach Szudecz znajitisze mogel nebu. Ova vu szebi zadersavajuchi

3-ich valyan je Lizt mejni, ako taki Znameniyh vishe bilo nebi, szamo da Lesalische nyihovo iz Lizta zpoznavasze. 2ae 17. §. 2.

§. 117.

2) *Visheverztnozt.*

Fel Liztov mejneh visheih je, vu oszebnom:

1-ich Litz mejni nachinyen poleg Kontraktu-
ma 1ae 86. §. 3.

2-och Nachinyen po zebranemi (arbitros).
729: 30. §. 5. Nachinyem

3-ich po pervem Orszaga Szuczu, ali nye-
gvem Nameztniku (vicesgerent.), ali Mestru 1ae
86. §. 2. 2ae 21.

4-ich Lizti predszlobodni* (privilegia) 1ae
86. §. 4.

5-ich Statucziu ali Obhajanye Megyih za-
povedajuchi Litz 1ae 86. §. 2.

6-ich Statucziu, ali Megyih Obhajanye opo-
vedajuchi Litz *ond.* §. 3. y D. 3. p. 83.

7-ich Litz zverhu zvershene Oszude vu
Pravdi mejne izręchne. 1635: 19. 20.

8-ich Litz delni.

* Lizta predszlobodnoga, vu Pravdi iz Vsivanya,
Zprava nuternyu vchekavati nedajesze. Kajti zverhu
ove szudi szam Ztol oszminzki. Szlobodno vendar zpo-
chitujesze nyemu y pred Szuczem pomenyshem Zprava
nyegva zvunzka, kajti Lizti Mezto Szvedokov derse, vre
pako Szvedokom Kakvoche, Szumlyu poragyajuche, zpo-
chituvati vu vszakoј Pravdi szlobodno je D. 3. p. 194.

§. 118.

Meje z-golemi Nogami poszvedochujusze.

Szvedoki mejni za Probu chiniti, moraju

1-ich od Mejih imati Znanye frisko, ter
moraju prez Popikavanya vu Rechih y od Dugo-
vanya takvoga szvedochiti, koje Ztarozt Let 60
neprekorachuje 1ae 39. §. 4. Moraju

2-och biti ztranzki, koji iz Razshirjenya, ali
Ztezuvanya Podloge pravdene nit Haszne nit
Kvara nimaju. Zato Kmeti za Gozpona szvoga Z.
mejni Szvedoki biti nemreju. D. 7. p. 195. Moraju

3-ich biti vnogi: kajti to Znanye obchinzko
nije, kaj szamo dva ali tri znaju. 42: 729. §. 9.

4-ich Moraju iz Vida, a ne iz Chujenya govoriti, y vu vszako pokvarjeno Znamenye mejno Noge nyihove gole morajusze zakapati, ter ovak pod Priszegum, koja na Konczu Tela Pravicz ztoji, vszako Znamenye poszvedochiti. D. 12. p. 196.

§. 119.

Vu Jednakochi Probe Podloga na Pol ide.

Kada pako Ztrankih Probe Vagu jednu bi imale, onda za preobladajuchu Ztranka nijedna imatisze nemre, zato vu ovom Pripadu Podloga pravdena, kajti nijednoj czela doszuditisze nemre, na dvoje razdelyujesze 635: 20. §. 2. ter vszakoj szamo Polovicza blisnya dopitasze, D. 6. p. 195. z-kojum poszle vszaka ladala tak dugo bude, doklam jedna zmed nyih Pravdu iz Korenitozti podisuch, vu ovoj nepreobladuje. Medtem

1-ich Pravda mejna iz Vsivanya, josh y na Szud vekshi, akoprem izvan Ladanya preneztisze 729: 28 §. 23. y na dvoje razschipano Szud ov vekshi josh vu czelom dopitati more. Ali

2-och pozivajuchisze na Szud vekshi Protivnika szvoga josh med Letmi Oztarenya na Szud ov pozvati mora, ar za onemi Pravda izta za neprividlyivu izrechujesze D. 3 p. 194. Tullikajshe

3-ich Szvedoke y od Podloge pravdene Karturisznu (mappam), akoprem * Szudecz prvi nyu vre bi verevrednil bil (authenticasset), vendar-sze y Mester van poshilya za nachiniti novi ochni Previd (oculatam). D. 1. p. 194.

* Karta izta vre na Pochetku Pravde po Tusitelu k-nyoj prilositi imasze: da Szudecz vu Tmiczi neztupatakaj vu Pravdi iz Korenitozti. D. 1. p. 83.

§. 120.

2) *Iz Korenitozti.*

Vre od mejne Pravde *iz Korenitozti*, Teme-
lyisze vu 635: 19. 20. §. 2. Teče pako pred
Szudom oszminzkem, jeli med Varmegyiami, jeli
med Szamoszvojczii, Tusba vershilasze bi 715:
28. §. 1. 723: 26. §. 1. Ar korenitozt potrebu-
vaneh Mejih, tak one, kak ovi pokazati imaju*.
Izto biya ovak

1-ich napervodoneztisze ima, ali Donaczia,
ali Predszloboda mejna, koju Darovnik ober Me-
jih razluchno zadobil je zato, kajti Meje Dona-
czia vu szebi zadersavala nije — ali Litz zapoveda-
juchi *cum nos* jeli Statucziu, jeli Mejih Ohha-
janye, ne pako Litz *dicitur nobis*, niti prozti Do-
nacie Vanzpisz (transumptum), ako taki y La-
danyesze bi probovalo. D. 3. p. 83.

2-och Pokazati morasze Donaczia z-Statu-
czium, Predszloboda pako mejna da z-Reambula-
czium (Ohhajanyem) zajachena je, koje po Chlo-
veku Darovitela, z-Pridohagyanyem Szvedochan-
ztva iz Kaptoloma, ali Klostra verevrednoga, pred
Szuszedi y Mejashi, y vu Nazochnozti Ztrankih
zyershavasze. 1ae 86. §. 3.

3-ich Statuczia ali Reambulaczia da szuprot-
govorjena nije, ali od Szuprotrechi ztavlyene
da keszneje je ochischena 2ae 12. §. 7. Zatem

4-ich Predszloboden moral je Ladanye Ima-
nyih, med iztemi Mejami ztojechek, zaito popri-
jeti 1ae 86. §. 4.

* Pravda *mejna iz Jusha* y *Pravda iz Jusha* Pra-
vde razluchnesza: ar 1) ona izkati czelo Telo nemre,
nego szamo Ztran od Tela odtergnyenu D. 2. p.
83; ova pako czelo Telo ztrese 2) vu Praydi iz Jusha
z-Oztarenyem takaj branitisze mochi je, ne pako vu

Pravdi mejni, kajti vu onojischesze Telo czelo, koja po Oztarenju zadersujesze; szuprotivno ju ove potrebujesze szamo Ztranka koja, od Tela odtergnyena, koja k ovomu vszigdar y za naj keszneshem josh Vremenom, nazad dojt i na. Iae 85. §. 3.

§. 121.

Vregyenyę Megyih szamo pervo kastigno je.

Od Mejih josh y to da znash, da Megyih vu obchinzkom kakvehgod, y ne szamo za Chasz poztavlyeneh, Vregyenyę pervo Kastigu Mochi menyshe za szobum vlęche, szamo da predi toga vre chez Leto jedno mirovno ladaneszu. 729. 42. §. 10. Medtem

1-ich ako nad pervem Megyih Prekorachivanyem vregyeni mahomsze fantil nebi, ondasze drugo szledeche Vregyenyę Szvadu mejnu ztaru chini, zaradi koje Pravda ne na Kastigu Mochi menyshe, nego szamo mejna dajesze, ali chaszna Repozičia, z-kojum takaj Szvadu potishiti mochi je D. 2. p. 194. Tulikajshe

2-och ako dva Szuszedi jednomu iztomu Imanya szvoja iz Arende dali bi, ov pako ako Meje oveh tak bi zmeshal, da nijednoga Ladanye poszebno razluchitsze vishe moglo nebi, y ovak akosze Szuszedom Imanya bi nazad povrachala, onda ako potlam zmed oveh Szuszedov jeden Meje szvoje ztare z-Mochjum bi zavjimal, Szuszed pako drugi bi nyega zato na Pravdu mochnu potegnul: nit vu ovem Pripadu, nit proti Tusi-telu Kastiga Nedusnoztı (indebitæ), niti proti Protiyniku Kastiga Mochi menyshe nedopitasze, nego Ztranke na Pravdu mejnu y pak napuchusze D. 15. p. 174.

D E L IX.

Od Krivnye vregyenoga Velichantzva y od Znamenyke Nevernozti.

§. 122.

Pripadi Krivnye vregyenoga Velichantzva.

Krivnya vregyenoga Velichantzva je Pregaraka vlatna ona, po kojoj gdo Kralya ali osobno vrediti, ali vmoriti nyega, ali Felu Kormanyuvanya orszachkoga porushiti, jeli neg zku-shaval, jeli to izto zkushajuče z-Muchenyem zakrival bi. Pripadi Krivnye ove szledechiszu:

1-ich Greshne Ruke proti Kralyu zdigavati
1ae 14. §. 1.

2-och Glavi nyegvoj z-Mechem, ali z-Otrovum zaszedati. *ond.*

3-ich Na Ztanuvanye Kralya mochno navalyivati *ond.*

4-ich Kormanya orszachkoga Feli Porushenye pohoteti. S. Steph. L. 2. C. 51.

5-ich z-Pohotechemi ova v-jeden Meh puhati, t. j. za zpelyati hman ovo Hotenye pripomochi, jeli z-Rechmi, ali Prodechtvami, jeli z-Piszmi, ali z-Kipi puntarzkemi. *ond.*

6-ich Ova izta zkushajuče ne prepovedati.
Col. L. 2. C. 6.

§. 123.

Krivnye ove vu Orszagu najvekshe, Barantanye zvanredno.

Krivnya ova vu Orszagu najveksha je: zato

vre neizgovorlyiva, vre ogrutna, vre prokleta, vre odurlyiva, vre y prozto Krivnyya iz Izvishe-nozti nad drugemi naziyasze, kak da drugeh Krivnyih nit bilo nebi, t. j. da vsze druge Szu-proti onoj nistaszu. 715: 7. 9. Zato

1-ich Krivcza Pregreske ove zatusuje vszaki tak muska, kak senzka, Rogyak takaj, izti Szin Ocza zaradi Krivnye ove zatuseschi za nezdushno-ga nimasze: ar zvan Pogibeli poztavlya Ocza zкупnoga, koji je Domovina 1ae 52. §. 2. Zato

2-och od Kastige Krivnye ove prozt nije nigdo, od naj menyshe do najvekshe Chazti: kajti Kralya nashega vszi jednako hmeti jeszmo, t. j. z-jednakum Vernoztjum proti nyemu zavezani. 1ae 12. Ztranzki pako kajti Kmet nije, vu Pripadih Krivnye, za Neprijatela dersisze, y z-nyim zato kak z-Neprijatelom barachasze. Zato

3-ich vszaki kaksze zatusi, ali vu tesku Szumnyu kak vpadne, vu Vuzu dozpe, y Poruchstvo nikakvo Mezta nima. 715: 7. §. 6. Zato

4-ich za Szvedoka Krivnye, izti takaj Zatusitel vzetisze more, poleg zpametne Szuczaz Razloge; 715: 7. §. 7. kaj vu nijednoj drugoj Pregreshki biti nemre.

§. 124.

Tusitel Obtusenomu neznan biti nemre.

Poklam kak Krivecz Velichantzva prikoval-sze bi, Zavuzenyne nyegvo* szlede ova:

1-ich lmanyja nyegva ne szamo zavjimaju, y popishujusze, nego y mahomsze odtugyuju, ako taki vlovitisze josh mogel nije, ako krivecz ochivezten je: drugach pako pod Shekvester trejtoga poztavlyajusze, pod Rachuni ztojehega, ali Lyudem vlovlyenoga, z-Priszegum predi za

vezanem, prez Shekveztra takaj, oztavlyajusze.
715: 7. §. 3. Zatem

2-och po Fiskushu Kr. Tusba podajesze, y Krivecz iz Vuze na Szudsze poziva, yu ovoj Priliki Tusitel okovanomu imenujesze, da otaj-noga proti szebi Naszloba, y Zatusenye krivichno Tusitela pokazati more 741: 26. Pr. Po Pokazu ovom

3-ich Tusitel na Szvedochantzvo ne szamo ne puschasze, nego y Kastigu zato ima vre ostru szudovolynu, vre jednakoga Odmerenya, poleg Okolicz Zlocheztoche 715: 7. §. 8. Medtem

4-ich Zatusitel iz chizte proti Kralyu Ver-nozti, Krivnyu ali nyezina Znamenya (indicia) prepovedajuchi, Chin vendar k-Jztinitozti napri-vezajuchi, t. j. Probu Krivnye nasze ne jemlyuchi, mezto Kastige Prestimavanya y Naplachu vszigdar vreden je 715: 7. §. 9.

*Znamenlyivi, y zvan Vuze, ako Plemenitszu, bra-nesze, 723: 5. y lmanya nyihova ztopram po Obszu-gyenyu nyihovom, y to po Egsekuczie zavjimlyusze 659: 104. 681: 37. 723: 3. §. 1. Od oveh Krivnye szad obilneje.

§. 125.

Pripadi Znamenyeke Nevernozti.

Znamenyka Nevernozti velisze ona Pregre-ska vlaztna, po koje gdo, yu Pripade yu Naredbi ztojeche, prepada juchi, Chaszt Orszaga, y Bitje nyegovo vlaztno vregyiva. Pripadi pako jeszu ovi *

1-ich ako gdo proti Naregyenyu orszachkem t. j. proti Ztavlyanyem zborzkem z-Mochjum bi-sze szuprot boril 1ae 14. §. 2. 1542: 43. D. P.

2-och Ako pod Pечатjum szvojum vere-vrednum, Verevrednozti Lizte krive bi naprav-lyali z-Znanoztjum 2ae 16. §. 8.

3-ich Ako gdo bi krive Novcze koval, ako

taki szamo Filira jednoga. ali z-nyimisce bi vsival do Broja okolo Forintov 50. 723: 9. §. 4. Szim zpadaju takaj Bankoczedulah Izdelavci, iliti Pappercezev nastampanih, Mezto Penez dnrsecheh, kak to szudila je Vechnicza Kralyevzka 25. y 29. *Marcziush 1797 vu Pravdi Fiskusha Kr. proti Ivanu Legeny.*

4-ich Ako gdo bi najimal Lyudi kakvegod za Imanya drugem zavjimati, y za razmiriti naternyoga Orszaga Bitja, prez vendar da Puka Podisenye bisze poragyalo 1548: 49. 725: 9. §. 5.

5-ich Ako gdo Veru krivu od Orszaga z Varashtvom ne nadelyenu prijemal, josh boleye ako zahichene Vere takve Navuka razshirjavaj gdo bi 723: 9. §. 6.

6-ich Ako gdo Kralyeytva Grade mejne, ali Ztrankih priloseneh bi predaval 556: 46. 723: 9. §. 7. Pregreska ova takaj na Szudztvo szoldachko zpada,

7-ich Ako gdo Neprijatelyom Orszaga jeli Orusja, jeli za Hranu szlusecha, ali drugu kakovugoder Pomoch podaval bi 601: 20. 723: 9. §. 8.

8-ich Ako gdo prokletomu Zakonu odrechujuče y pri nasz naszeliti hotechesze bi bantuval ali vuzil, ali plenyal 588: 24. 723: 9. §. 9.

9-ich Ako gdo vu Pajdastvu ztranzkemi, Zlato ali Srebro raztalyeno y na Penez josh neprekovano, vu Pomenyshanye Dohodkov Kralyevzkeh iz Orszaga skomcze van bi znasal 498: 37. 723: 9. §. 10.

* Negda y drugeh josh Znamenyku pridonashajueheh Pripadov bilo je: oteh jedni na proztu Glave Kastigu 723: 11. drugi na Kastigu Mochi velike 723: 10. trejti pako na Kastigu szudovolynu prenpravlyeniszu 723: 12:

§. 126.

Krivnyam obodvem zкупna.

Zvershenya vendar obodvem Pregreskam zкупа jeszu ova:

1-ich Da Kastigu jednu vezda imaju. koja vu Zgublenyu Glave, y Imany* tak dedovneh, kak zazkerbneh, tak gibuchih, kak y negibuchih ztoji 715: 9. §. 2. 791: 56. 723: 5.

2-och Da po obodvoje zgubivajusze Predszlohode vsze 2ae 12. §. 6.

3-ich Da Pregresku tak jednu, kak drugu PrepovedavecZ Ztran trejtu dobiva, kak to izto vu vszih Fiskalztvih obchinzki obdersavasze 715: 51. §. 3. 729: 5. §. 4. 751: 16.

4-ick Da Prekershitela, Pregreska obodvoja, iz Pokolenya y Kervi oneh, k-kojoj pred Prepadom vu Znamenlyivozt zpadal je, zevszem szvojem buduchem Porodztvom vanzbrishuje, y Pokolenyu szvemu predeshnyemu ztranzkoga chizto nachinya 1ae 16. 20. 49. 56.

* Ne zgubivajusze vendar 1) Buduchnozti (virtualitates) znamenlyivoga 715: 9. §. 4. 2) Deli dechini vu Imanyih ocheveh 791: 56. 3) Imanya Decze materinzka, tak dedovna, kak zazkerbna z-Zkupzazkerbjum. 715: 9. §. 5. 4) Jush Chetertke, ali Jush penezni divojachki y drugi naredbzki Terhi 5) Dugi znamenlyivoga y Kviri po ovom zrokovani. Zvan Pogibeli takaj je 6) Jush iliti Korenitozt lyudczka 723: 9. §. 12.

§. 127.

Posledja, da Krivecz Kervi ztranzki poztaje.

Kajti po Znamenlyike Nevernoztzi znamenlyiv Pokolenyu szvemu ztranzki poztajal bi chizto, kakti da iz Kervi izte nit zhajal nebi, zato nit Szini pred Nevernoztjum porogyeni Szini nyegvi

vishe niszu, y predeshnyi Brati, Brati nyegvi
biti nadalye preztaju. Zato

1-ich Szini pred Nevernoztjum porogyeni
Ocza omiloztivnyenoga dosheztjuvati nemogu,
kajti oni Szini nyegvi vishe biti preztaliszu, ne-
go jedino Szini za Nevernoztjum porogyeni nyega
dosheztjuju, kajti ovi jedino za Szine nyegve
dersesze. Dapache Szini pred Nevernoztjum na-
rogyeni nit vu oneh nevernoga dosheztjuvati
nemru, koja znamenlyivi pred Nevernoztjum
dersal je, ako taki ova y dedovna bilaszu: kajti
vsza po Milosche nazaddoblyena za zazkerbneh
dersijusze, vre pako vu zazkerbnih jedino pravi
nyegvi Szini Zazkerbitela dosheztjuju. vu Po-
menykanyu pako oveh Fiskush Kr. anda iz ovak-
veh takaj Szini, pred Nevernoztjum narogyeni,
vanszu zklenyeni, zvan da y oveh Imena Litz
Milosche zadersaval bi 1ae 16. §. 1. Jednakem
Nachinom

2-och Milosche Zadobitela nit Brati nyegvi
dosheztjuvati nemogu, kajti vsza po Milosche
nazad dana, y ona takaj, koja predi dedovna
bilaszu, za zazkerbneh imajusze, vre pako vu
prizkerblyeneh za Delenyem Brat Brata nedo-
sheztjuje, zvan da vu Litz Milosche y on po-
ztavlyen je 1ae 49. §. 1. Nego y nazopet

3-ich nit Otecz omiloztivnyen dosheztjuvati
nemre nit Szine pred Nevernoztjum narogyene,
nit poprechne szvoje, kajti Nevernozt, Ocza proti
vs/em ovem, za ztranzkoga chini, dotergnyenoga
pako ne ztranzki, nego Fiskush Kr. dosheztjuje
1ae 56. §. 2. Takajshe

4-ich nit Szini za Nevernoztjnm na Szyet
dojduchi, pod 3-ich ovde nepiszane nedoshezt-
juju, kajti Otecz ako ovem ztranzki je, onda y
Szini nyegvi za Nevernoztjum narogyeni, za
ztranke, gledech izte, imatisze moraju, kajti na-

pelduju Ocza. Zvan da Miloscha Kr. vszu Doshezt, koja pred Nevernoztjum ztala je, nazad bi prikazivala *ond*. To akosze pripetilo nije, onda

3-ich Szini pred Nevernoztjum narogyeni, szamo szebe, jeden drugoga, y Brate Ocza dosheztjuju, kajtisi biti Kerv preztali nieszu, vre pako predimano Delenye, Dosheztja bratinzkoga Temely je. Medtem

6-ich vu zadoblyenih pred Nevernoztjum, jedino Szini pred Nevernoztjum narogyeni, jeden drugoga, dosheztjuju, ne pako Brati nevernoga, kajti vu takveh, oni szamo, kada Falat Nevernoga zgubivalsze je, podelilisze jeszu. 1ae 47. Zato

7-ich Otecz takaj omiloztivnyen, y Szini za Nevernoztjum narogyeni, szebe med szobum, jeden drugoga dosheztjuju, kajti vu nazad daneh, y drugach za Miloschjum zadoblyeneh Delenye med ovemi vchinilosze je 1ae 47. ne vendar Zpol obodvoji vu nazaddoblyeneh po Miloschi: zvan da ova pred Nevernoztjum na Zpol obodvoji zpadalaszu 1ae 20. §. 1. ali da to Zadobitel po Testamentumu odredil bi bil.

§. 128.

Vu Kastigih negda Razluka.

Kastiga Pregreskih oveh vszigdar jedna izta bila nije, vu oszebnom:

1-ich Vu Praviczah nasheh naj ztareshih Razluchenye poszebno Pregreske ove nimalieszu, kajti tak jedna, kak druga, Kastigu jednu iztu imala je, vu Prokletztvu y Zgublenyu Imany vszeh ztojechu S. Steph. L. 2. C. 35. §. 2. y C. 51.

2-och Vremena szrednya tak jednu, kak drugu, jednako kastiguvala takaj jeszu, meztu vendar

Prokletztva, Prekershitel z-Zgublenyem Glave kastiguvalszeje, zvan Pogublenya vszeh Imany szvojev, Delov dechineh nevrazech 1ae 16.

3-ich Vremena mlajsha Krivnyu, Kastigu nyoj vekshu doszudech, od Znamenyke razdru-sila, y zapovedala jeszu, da Krivnya z-Zguble-nyem Glave, y Imany, dechineh Delov van ne znimlyuch, Znamenyka pako zadnyih ravno tak, znimlyuch vendar van Dele dechine, kastigujesze. 715: 9. §. 2. Tedar

4-ich Praviczze nashe naj noveshe Kastigu Pregreskih oveh zjedineszu: ar denesz Deli de-chini vu nijednoj Pregreski ovoj, vishe nezgu-bivajusze, akoprem zaradi tak jedne, kak dru-ge Glavasze bi dendeneshni zgubivala, zevszemi Imanyi. 791: 56.

§. 129.

Krivnye obodvoje Szudecz.

Nit Szudecz Pregreskih oveh jeden vszigdar bil ni: tak

1-ich Znamenyku predi toga Dieta szudila je a). Vezda pako nyu Ztol Kralyevzki szudi. Tulikajshe

2-och Krivnyu vregyenoga Velichantzva z; pervine Dieta c), keszneje Kraly nyu szudil je, vu Pershoni d), ali po odluchenih od Kralya Naruchnikih Vugrih. Ovi vszigdar vu Orszagu szuditi nyuszu morali, Kraly pako vu, y, izvan Kralyetzva, vszigdar vendar z-Vugri Tolnchniki szuditiju mogel je e). Naj poszle

3-ich ztaviloszeje, da od szada Krivnyu takaj szam Ztol Kralyevzki szudi, z-Pozivanyem na 7-chtvo, vu obodvoji Pregreski vu obchinzkom, anda y Fiskushu Kralyevzkomu dopuschenem,

y z-zaoztajuchum Szlobodum takaj Kralyevzkoj Szvetlozti Miloschu prikazati f).

a) 2ae 75. §. 1. 542: 43. 44. D. P. 588: 48. b) 622: 20. 791: 56. c) 2ae 75. d) 559: 43. e) 715: 7. §. 4. 5. f) 791: 56.

D E L X.

Od Korunichtva Imany.

§. 150.

Imanya Korunyzka koja?

Med Imanya Korunyzka brojesze*

1-ick Vszi Szlobodni y Kr. Varashi 1514:

3. §. 1. 2. 5. 6. 9.

2-och Kotari Jazyganczov y Kumanczev
— Tergovischa Hajduchka. Ond. §. 3. 715: 34.
95. 751: 25. z. d.

3-ich Gozpodchina Vishegrad z-Otokami
Rozs y Csepel tija do Megyer-Ztari Budim-
Huszt - Munkàts - Diosgyör, pribravshi erdely-
zke Görge - Terts - Déva 1514: 3. §. 2. 4. 6. 11.

4-ich Vsze Rude y Komore szolne z-Meztmi
takaj Rud oveh, tak vu Vugerzkoy, kak vu Er-
delyzkoy Zemlyi. ond. §. 6. 7. 9.

5-ich Rude medovene vre od Ztarinztva Kra-
lyevzke ond. §. 5. 1609: 54. 1618: 29. 1622: 46.

6-ich Sakszonczí Kralyevzki vu Erdelyu
1514: 3. §. 9.

7-ich Vsze Harmicze po Vugerzkom, y Er-
delyu, po Erdelyu pako takaj Dvajszetke, Pe-
deszetke y Ztotinke ond. §. 7. 10.

8-ich Stibra obchinczka neplemeniteh, szoidachka zvana 715: 8. 791: 19.

* Imanya krivo priszesneh, krivo opovedajueh, med korunzkemi takaj nebrojesze; zato k-ovem zpadati nemogu, ali niti iz Jusha Kr. prikazatisze nemoraju. Nego z-ovemi ladati more Kraly, doklam za Kastigu krive Priszege, ali krivoga Opovedanya Imanya szvoja zgubechi, ne odomru: kada pako v. P. krivopriszcsni odomiral, ali vu Novernozt prepal bi, onda Imanya, takaj ova; Predversek Donaczie kruto poztaju.

§. 131.

Kastiga Zadobitela oveh.

Preizbrojena Imanya, y Dohodki na doztojno Dvora Kr. Zdersavanye, y kaj previshe bi bilo, na druge vlaztne Kralyeytva Potreboche odlucheni, k-Szvetloj Kralyeytva Koruni tak privezani-szu, da

1-ich od nye szamo z-Volyum Zbora Kralyeytva odrusujusze, nego y onda z-Imanyi fiskalzkemi nadomeztiti imajusze. Tak Gozpodchina Munkats korunyzka, kada Grofom Schonbornu podelena je, Kotar zovkrajtizki na Mezto Munkatsa korunyzki poztal je a). 791: 7. Ar kak kaj zkupszlasesz, tak y takaj, y ne drugach razmechesze b). Szuprotivno

2-och prez Privolenya dietalzkoga Odtugyenye korunzko Fiskush Kr. nazad poizkati iz Dusnozti szvoje mora c). Tusbu temelyiva vn d), Korunichtvo pako iz Naredbih e) pokazati ima, ne szamo Glavnicze, nego y vszakoga Prizpadka: ar y fiskalzka mogusze korunyzkoj Glavnici iz Zroka lehkeshega Ladanya prilositi f). Za Pokazom ovem

3-ich Fiskush Kr. Imanya nazad dobiya, ter Szudecz vre Vekivechnozti, iliti, oszminzki, vre Za-

loga, ne szamo Glavniczu, nego y vszakoga pokazanoga Prizpadka Fiskushu predaje. Ali y Fiskush Kr. ako Potrebocha Domovine takva, kojoj vugnutisze mochi bilo nije, Zalosenye je zrokuvala, onda Pribolshanya y Peneze za Imanya dane, Zalosniku povernuti ima g). Vu vszakem drugom Pripadu

4-ich Zalosnik za Usurasha dersisze, y kakti takov ne Imanya szamo, y Peneze vsze szvoje zgubiva, nego josh vu takvi Shumi k-tomu obshuguyjesze, kakvu doszad iz Imanyih prijel je h).

a) 791: 7. b) 514: 2. c) 791: 7. d) 439: 16. 1514: 1. 2. e) 514: 3. f) Odkr. Vechn. vu Pravd Fiskusha Kr. zaradi Munkats 1799. g) 609: 54. 715. 104. h) 608: 22. a. C. 1514: 2. 622: 46.

D E L X I.

O d O z t a r e n y a.

§: 132.

Gozpodchinu prenasha takaj Oztarenye.

Kakgod Dosheztjenye, tak y Oztarenye Gozpodchinu zadobiti prenashajuchi Nachin je. Ar akoprem iz Ladanya Dugovanya oztarjenoga van z-hichen Oztaritel, iz Oztarjenya Tusbe nima, pokehdob da Oztarenye ne Tusbu, nego Iznimku szamo proti Tusbi daje; D. 14. p. 34. Oztaritel vendar poztaje tak tverdni Dugovanya oztarjenoga Gozpon, da od perveshega Szvojnika Dugovanye izto Oztaritelu vzetisze nemre nikak. Ne

1-ich po Tusbe iz Korenitozi, kajti proti takvomu Tusitelu szuprotztavlyeno, yj puno dokazano Oztarenye Iznimku, Tusbu zaterlyivu, chini. 1ae 78. Ne

2-och z-Nachinom mochnem, kajti proti mochnomu Bantuvavczu predimano Oztaritela Vsivanye Tusbu mochnu podaje: ar vre od jednoga szamo Leta Vsivanya Bantuvanye Hastigu mochnu za szobum vleche 1ae 60.

§. 133.

Nyegve Potrebchine bitne.

Oztarenye znamenjuje tugyega Dugovanya vszevdilyno, y mirovno chez czelo, od Naredbe ztaylyeno Vreme, preteseno Ladanye. Mogu pako Dugovanya tak telovna, kak netelovna oztareti, iliti Pravicze takaj, y ove tak donoszne (pozitiva), kak tajeche (negativa), t. j. po Oztarenju Pravicza tugya tak zadobiti, kak zaterchisze more, moremi najmre Oztarenye tak donoznoga nekaj, v. P. Grundta kojega pridonezti, kak mene od Dusnozti takaj oszloboditi, v. P. od Zplachanya Duga. Naredbzke Oztarenju Potrebchine jeszu:

1-ich Da Dugovanye tugye, koje (po Oztarenju zadobiti bisze imalo, zaizto ladasze, y latisze more.

2-och Da Dugovanye izto ladasze vsze vdily.

3-ich Da Ladanye vszevdilyno, mirovno je, y ne pretergnyeno.

4-ich Dasze chesz czelo od Naredbe pozta-vlyeno Vreme pretesuje. Nekoji josh dobru Veru pridavaju, ovu vendar poleg Pravicz Vu-gerzkeh Oztarenye nepotrebuje.

§. 134.

I. Ladanye 1) vu Prichetku zmeshano.

Za pocheti Oztarenye potrebujeze Ladanye zmeshano: t. j. da Dugovanye tugye vu Imenu szvojem dersisze: ar ni zadoztno Ladanye nit *szamo varasko*, t. j. szama Volya Dugovanye koje imati, kajti po szamem pohosnem Selenyu, Dugovanya kojega Gozpon, josh doszad nigdo poztal nije; nit *szamo naravzko*; kajti ovo dersisze ne vu Imenu szvojem, nego onoga, chije je, vre pako kojisze napelduje, Szvojnozt szvoju po tom nezgubiva, da z-nyum lada Napeldnik* (reprezentans). Zato Oztarenye ne teche

1-ich vu Dugovanyih za Vreme neztanovito vu Ladanye dohlyeneh (precario), ali, poszugyeneh. Nit ne oztaruju

2-och Zalogi iae 82. §. 7. Nit Imanya pod szamoszvojnium Pechatjum zakuplena, D. 1. p. 31. premda y Privolenye Kr. pridoshlo je. D. 10. p. 33. Zato takva odkupitisze vszigdar y vszaki Dan mogu po Oprodavcza Dosheztniki, ne vendar po szamem Valuvitelu (fatentem), kajti proti Chinu szvemu baratati nedajesze — niti po Fiskushu Kr. D. 26. p. 72. Medtem

3-ich Zalogi szudbeni varaskeh Dobar oztaruju 792: 17. §. 3. Kak takaj

4-ich ztari zalosni Lizti: iae 82. §. 8. kajti poleg zalosnoga Lizta, koji pri Zalosniku zaoztajal bi, Zalosnik Shumu, akopremszi vre povernyenu, bi y pak mogel potrebuвати, y Zalositel vu Pogibel dojti, da Shumu iztu bi drugiput platiti imal, kada najmre, zverhu vre jenput plachene izte Shume, zadoblenoga zamirechega Lizta (quietantiam), zgubiti bimusze prepetilo.

* Zato oztareti Dugovanya tugya nemogu, nit pri Polosniku (dopositarium), nit pri Tutoru, nit pri Arendatoru, nit pri nijednemi onemi, koji tugye, vu Imenu takaj tugyem, dersali bi: ar Ladanye fali,

pokehdob da kaj gdo po drugem opravlya, to izto da poszebi chini, szudisze.

§. 135.

Zato ladati prepovedana neoztaruju.

Je y takveh Dugovany, koja akoprem vu Imenu szvojem y ne tugyem bi dersalasze, vendar pri Zadersitelu nigdar neoztaruju, koja najmre zaradi sznprotztojeche ali Narave nyihove v. P. Dugovanya, chijeh Haszen nikomu neztaje, y vszakomu zadoztna je; ali zaradi Naredbe, pridersati nemogusze: ar Ladanye takvo za nikakvo dersisze, pokehdob da ne biti, ali ne biti pravedno, za jednosze ima. Odkud iz Pomenykanya Ladanya, bitne Oztarenya Potrebchine, Oztarenye Predversek niszu:

1-ich Dugovanya Pravicz bosanzkeh, kajti z-ovemi ladati Szamoszvojecz nemre nijeden — niti Pravicze Velichanzke — niti Imanya Korunka — ali Dugovanya za Vsivanye obchinzko odluchena.

2-och Pravicze duhovne, ali Deszetina: ar z-ovemi szvetczki ladati nemogu, od kada szamem duhovnikom dodaneszu, zaradi chesza pri Szvetczkeh nit oztareti nemogu.

3-ich Lyudi, ar preszelyivatisze Szlobodu imaju — Chini prozte szlobodne Volye, kajti nye Naredba neprechi. Zato na Zverczah chez Vreme vekshe neshetajuchisze, Szlobodu ondi shetatisze, za potlam ne zgubiva: kajti Shetanye zamugyeno ne vu prechajuche Naredbi, koje nije, nego vu szlobodnem Nehotenyu vupirasze; anda Szlobodnozt na Meztu nepreprechenom shetatisze liztor na Szvojnozt neshetajuchegasze zpada vre pako Dugovanya szamo tugya, a ne laztovita: Oztarenya Predversek jeszu.

4-ich Miraz naredbzki 1ae 78. §. 5. Chertka *ond.* Meje 1ae 85. Imanya negibucha pri neplemeniteh ali ztranzkeh, kajti ovi z-takvemi ladati neszmeju. Mogu vendar y!takva po Oztarenyu, zadobiti Kaptolomi Klostri y Duhovniki drugi, iz Odkr. Vechnicze Kralyevzke, vu Pravdi *Ferencza Dacsó* proti Kaptolomu glavnomu Ostrogonzkomu, ovoga vu Oztarenyu zajachejuchega. Odkud nazopet nit szvetzkem vu Imanyih Czirkveneh Oztarenye prechitisze nemre.

5-ich Delenye bratinzko 1ae 78. §. 5. Zato vu Imanyih, na obodvoji Zpol zpadajucheh, more takaj za zto Let y vishe, Zpol Senzki prosziti Jusha Jednakozt, y po ove Doszugyenyu potrebuvatl Delenye josh nigdar nimano, kajti ako vre jenput Delenye imaleszu, onda na Delenye mahom Pravdu podichi mogu, nit treba je vu ovom Pripadu na Jednakozt Jusha-Pravdu pocheti.

§. 136.

Izninke Oztarenya proti Kervi

Medtem y proti Kervi Oztarenye dopuschasze

1-ich vu Imanyih, iz Korena szamo na Zpol muski zpadajuchih, vu oveh najmre Ladanye ak³ Senzke vlezleszu, y ona chez Let 32 bi dersale bile, potlam vishe izta od Senzkeh, kakti gledech Imanya ovakva ztranzkeh, Muske nazad dobiti nemogu. D. 16. p. 82.

2-och Za zvershenem med Brati Delenyem, Brat od Brata Imanye kupujuchi, ali z-Mochjum zavjechi, y ono potlam 32 Leta mirovno dersechi, Jush Valuvitela oztareti, tak pri szebi chini, da Valuvitela Decza Imanye izto od Decze Valuvnika nazad imati nemogu. D. 17. p. 34. Za Odomrenyem vendar Brata Oztaritela, Imanya oztarjena, z-drugemi ovoga Brata Imanyi,

vu Delu doblyenemi zkupa, na Brata, Oztarovnika povernutisze imaju 1ae 46. §. 6. y ne na Fiskusha dozpeti.

3-ich Vu Dugih y Pregreskih: t. j. Brat Duga szvoga proti Bratu ne ischechi, ali zaradi Pregreske vuchinyene Kastigu nepotrebujuchi chesz czelo Oztarenya Vreme, vre Tusbu poszle podichi vishe nemre: kajti nit Dugi, nit Pregreshke iz Delenya neizhajaju, anda zverhu oveh obodvo-jeh za Zkupdelnike dersatisze Brati nemogu, nego liztor za ztranzke 1ae 78. §. 5. Dapache ako taki Dug iz iztoga Delenya bi dohajal v. P. ako vu Del Bratu Obligatoria koja dana je, od ove pako chez czela 32 Leta Interesh niszte plachal, tak ov Dug takaj pri Bratu oztari, kajti za Delenyem, kak ozde pod 2-och rekliszmo, Brat bratovoga Dela po Oztarenju dobiva. D. 14. p. 34.

§. 137.

2) *Vu Techaju varasko.*

Medtem za vdilyiti Oztarenje zmeshanoga Ladanja vishe treba nije, nego szamo takaj varasko zadoztno je, t. j. koje po Napeldniku zvershujesze, poleg onoga, kaj gdo po drugom chini, to po szebi szamom vchiniti szudisze. Zato

1-ich ako gdo Imanyje tugye z-Mochjum zavjeto, y chez Leto jedno vu Miru dersano drugomu zatem vu Zalog na 32 Leta, ali vu Arendu predal bi, Zalosnik ov ali Arendator poklamkam Imanyje izto chez 31 Let bi dersal, Oztarenje onda na Ztran Zalositela ali Arenditela zpunyavaszze tak, kak da ov szam, chez czelo Vreme ovo, Imanyje izto naravzki bi dersal bil. Jednakem Nachinom

2-och ako gdo Imanyje tugye z-Mochjum za-

vjeto, ali kuplyeno, y potlam chez 31 Let vu Miru ladano, trejtomu zatem za naveke bi prodal, Valuvnik ov za Letom jednem mirno obavlyenem Imanye izto pri szebi oztareti y pak nachinya. Kajti Valuvnik (fassionarius) po Valuvashu czeloga Valuvitela Jush dobiva, anda y one 31 Let Ladanye, k-kojem zato Leto Ladanya Valuvnika pridati, ter Oztarenye kruto zpunitisze more. Szuprotivno

3-ich koji vu Medvremenu Ladanya Ime Ladanyzta premenil bi, v. P. Imanye z-Mochjum zavjeto, y poklam 20 Let mirovno ladano, akoszi zatem ono od Szvojnika bi valuyati dal, takov za 12 Let, Tusbi na Potiranye Valuvasha po Doshzhtnikih Valuvitela podignyene Oztarenye proti ztaviti nemre: kajti jedne izte Fele Ladanya Udilenye menyka, ar perveshe mochno bilo je. potleshnye pako pravedno poleg Valuvasha dersano.

§. 138.

II. Techaj Oztarenya miroven.

Ladanye mirovno velisze ono, koje vu Techaju Oztarenya preterglasze nikad ni: je pak Pretergnyenye ovo jedno

1-ich *naravzko*: koje po Putu Mochi zvershavasze. Moresze vendar Chin ov y zalichiti, t. j. za nepravednoga y mochnoga ako Chin izti po Szuczu bisze znashel, onda on izti za nezvershenoga dersisze. Jedno je

2-och *varasko*: koje po Szuprotgovorenyu pred Meztmi verevrednemi ztavlyenom biva, ali po Zabranenyu (inhibit.), ali Opominanyu, budi po Pershone szudbene predanem, budi priatelyzkom — nego priatelyzko szamo vu Dugih Ozta-

renye pretergnuje 729: 37, §. 1. — ali po Prayde Podignenyem 1ae 46. §. 4. 1ae 79. §. 2. Medtem

3-ich Szuprotgovor poszebni, proti Valuvashu po Pavlu y Janushu napravlyenemu, ztavlyen, Oztarenye proti Valuyashu Petra, akoprem onel Brata, y akoprem od izteh Falatov nachinyenomu ne pretergnuje. Zato ako Pravda na Potiranye Valuyasha Petrovoga podignulasze bi, vu ovoj Oztarenye z-Hasznum bisze proti ztavlyalo. D. 5. p. 32. Zato

4-ich proti vszem Valuvashom po kojemgoder zmed Pregyih, y kadagod zyerhu dedovneh napravlyenem vu obchinzkom szuprotrech i vno-go bolye je: ar y takva Szuprotrech prijemlyesze, ako taki nit Imanya vu nyoj poszebno imenuvalasze, nit Vandatki Valuvashev, kojem vu obchinzkom szuprotgovorisze, vu Szuprotrech napiszanu, poztavlyalisze nebi. D. 4. p. 32.

§. 159.

III. Chesz ztavlyeno Vreme pretegnyen.

Vreme, chez koje Oztarenye techi mora, po leg Razluchnozti Predyerska razluchno * takaj je: Tak

1-ich vu Praviczah Kr. (razmevajusze meny she), ar Velichanzke oztareti nemogu (§. 135.), za Oztarenye izpuniti, 100 Let odregyeno je. 1ae 23. §. 1. 78. §. 2.

2-och Czirkvena oztaruju chez 40 Let 1ae 78. §. 2. ne vendar Bogu odluchena (sacræ), koja iz Terstva chlovechanzkoga chizto vanznetaszu. D. 10. p. 14.

3-ich Imanya plemenitaska za Oztarenye potrebuju 32 Let 1ae 78. §. 2. Szim zpadaju takaj: I. Imanya pokolenyzka, tak Kr. Szvetlozti, vu kojeh Kraly liztor Pershonu plemenitu napelduje,

onu vu oszobnom, od koje ona kupil je, kak II. Czirkvenikov, koja ovi ne kakti Czirkveniki, nego kakti plemeniti derse, koja oni bi imali, ako taki nit Czirkveniki bili nebi. III.) Szlobodneh y Kr. Varashev, kajti y Varash je oszoba plemnita. Medtem Dugovanya na Varashe zpadajuca chizto tesko ali nigdar oztaruju, pokehdob da zverhu takveh, pri Rukah mozbit tugeyh nahagyajuचेhsze, Fiskush Varaski vszako Leto szuprotrechi Dusnozt ima.

4-ich Dugi chijehgoder y pri kem goder oztaruju chez Leta takaj 32. 729: 37. §. 1.

5-ich Druga Dugovanya tak Varaschanov, kak muska oztaruju vre za Letom jednom zpunyenem y Danom jednom 1ae 78. §. 4. 3ae 15.

* Okolo predszielanih Dugovanyih Oztarenye chizto zabztunysze bi dopuschalo, ako za dovershenem Oztarenym zverhu izteh Dugovany, Tusbu ali pochati, ali nyu na dalye pelyati (continuare), vendar bi szlobodno bilo. Odkud od szamoga szebe zpelyavasze, da proti Tusbam takaj, izta Dugovanya, Oztarenye brani t. j. za Oztarenym zpunyenem, proti ovem Dugovanyam, nit Tusbu podichi, nit vre podignyenu nadalye popelyati, vishe mochi nije 3ae 15. §. 4. 1ae 78. §. 3. Dapache Pravde nekoje, ako taki vu Vremenu Oztarenya Szuprotrechi y ztavilaszeje, vendar za dovershenem Oztarenym vishe nedopuschajusze. (§. 116. Odsz. I.)

§. 140.

Vsivanya z-Oztarenym Navuk.

Okolo Vsivanya z-Oztarenym szledechi je Navuk:

1-ich Ako Oztaritel za podichi imal bi Tusbu, kajti iz Ladanya Dugovanya pri szebi oztarenoga van zhitchen je, onda nyu on, vu Ladanyu pred imanem temelyiti, a ne vu Oztarenyu mora: ar ovo daje szamo Vanznimku (exceptionem) a ne Tusbu. (§. 132.) Ako pako

2-och proti Oztaritelu (præscribentem) iz Korenitozti Pravda bi naztajala, onda z-Oztarenym kruto van ziti treba je, nad Nachin Vanzimke, y Oztarenye pokazatisze ima. Pokaznyegov biva ovak: ako Pochetek Ladanya, y Ladanye vezdashnyega Vremena pokasujesze; ar za pokazanemi zkradnyemi ovemi Vremeni, Ladanye Vremena szrednyega poufasze dotlam, dok Szuprotproba od Protivnika ne ztavisze. D. 13. p. 34. Medtem

3-ich z-Oztarenym van zhajati prehitro ne szvetujesze, nego onda szamo, kad Prob' drugeh visho bilo nebi, tak zato, kajti jako tesko dokasujesze, pokedob da y skomno szuprotrechchi mochi je, kak y zato kajti z-Oztarenym branechisze Praviczu Protivnika zpoznava, ar nyu po Oztarenyu zatertu szamo veli. Zato vu oszebnom

4-ich vu Pravde na Potiranye Valuvasha, proti Oztaritelu podignyene, Oztaritel najpre z-Razumnoztjum Valuvasha branitisze, y szamo za potertem Valuvashem, onda ztopram k-Oztarenyu vtechisze ima, ar z-Oztarenym branechisze, Jush Tusitela ne taji, nego z-Oztarenym da'on prehichen je, szamo ztavlya, vre pako Jush Tusitelov zpoznajuchi z-ovem iztem, y Valuvasha zkupa za nerazumnoga dersi, kajti szamo nerazumni Valuvash Jush Tusitelu nazad daje. Vendar

5-ich prehitro z-Oztarenym branechisze Falingu ovu szvoju josh more popraviti, ako najpre proti Oszude nyega obszugyujuche Prepovedje ztavi, y zkupa Pravdopravnika nazad poziva, ar poleg ovoga Vrachtva pravednoga Branitelztva zamugyena y pak osivaju. D. 6. p. 34.

§. 141.

Oztarenje dobru Veru ne trebuje.

Vre da vidimo jeli dobre vere k-Oztarenju treba je? Pravicze vugerzke nyu pri Oztarenju ne potrebuju: ar

1-ich vu 1ae 23. §, 1. velisze, da Jush Kr. vu Imanjih z-zlum Verum Ladavczev Let 100 dura, anda za zpunenemi Letmi 100 preztaje; odkud Oztarenje z-zlum Verum vu iztom Jushu Kr. dopuschasze, anda bolye josh vu Praviczah Szamoszvojczev obtzati mora.

2-och Oztarenje dopuschasze takaj vu Imanjih z-Mochjum zavjetei 1ae 46. §. 5. 78. §. 5. vre pako Mochnik z-zlum Verum barache.

3-ich Brat Brata vu Delu vkañechi, Dela krivoga za 32 Leti zazaruje tak, da za Letmi ovemi Brat okvarjeni nit na Zjednachenje, nit na novo Delenjo vishe pomisliti neszme 729: 36. §. 1. Vre pako krivo baratati y povkvaniti y pak zlu Veru kase. K-tomu

4-ich Oztareti izti chizti Dugi dajusze 729: 37. §. 1. vre pako, koji chez 32 Let nigdar od Duga ochiveztnoga Interesha platiti hotel nije, takov da z-dobrum Verum bil bi baratal, gdo to rechi bi mogel?

§. 142.

Zabztunyzko Vtechenje k-Praviczam 1) czirkvenem.

Szuprot velisze, da nit Pravicze czirkvene Dugovanya z-zlum Verum oztareti nedopuschaju, anda nit Pravicze vugerzke Oztarenju zlu Veru prikazati nemogu. — Ali gde poglavito ne barachasze od Zvelichenya Dushe, nego od Dugovanya vremenitoga, onde Praviczam czirkvenem predpóztavlyajusze Pravicze vugerzke, drugach

Knigu Pravicz nasheh vugerzkeh zapreti chizto, y zvan czirkveneh Pravicz drugo nikaj chteti bi imali. K-tomu izte Pravicze czirkvene Oztarenye z-Verum zlum vu Pripadih nekojih dopuschaju, vu oszebnom:

1-ich Czirkvenik po Szvetzkem vu Chazt czirkvenu vpelyatisze dati, pod Kastigu Zgublyenya izte Chazti propovedasze, y vendar pri nyem Chazt izta oztareti more, vre pako proti Praviczam baratajuchi vu Veri dobri kak bi ztal? y Oztarenye nyemu vendar haszni C. 11. x. de jure Patr.

2-och Czirkvenik po Krivnye szvoje zgubechi Chazt, ako nyu z-Mochjum bi nazad poprijel, y Oztarenye zatem vu nyoj zpunil, nyu potlam vishe nezgubiva, vre pak mochno Poprijemlenye z-dobrum Verum nezvershavasze. C. 2. de Præs. in 6. y da po Peldih vishe nepretešemosze, to josh naj bu zadozta, da

3-ich pobosno Czirkvenichtvo vugerzko k-Naredbam nashem, Oztarenye z-zlum takaj Verum dopuschajučem, Privolenye szvoje priztranchilo nebi bilo nigdar, ako vpucheno vu tom chizto bilo nebi, da Oztarenye z-zlum Verum, takaj Pravicze czirkvene, zevszema ne zahitchuju.

§, 143.

2) *K-naravzkem:*

Protivniki dalye Naredbe, koje zlu Veru pri Oztarenyu terpe, za krivichne ztavlyaju, ar poleg takveh Naredbah vele:

1-ich Da Varaschani Imanya jeden drugomu povzimati Selyu bi dobivali. — Ali Velenye ovo vre zato obztati nemre, kajti Naredbih, koje Povzimanye mochno kastiguju, ima. Vele

2-och da Naredbe takve Szvojnozt nehotechemu povzimlyu, pokehdob da pri Oztarenyu Privolenye Gozpona menyka — Ali pitasze jeli on privoliti takaj neszudisze, koji Preszuda szvojega z-Muchanyem zakriva? Vele dalye

3-ich da Privolenye poufano lztiniztozti Meztu vszigdar odpuschatu mora, anda kad Gozpon to bi probuvati mogel, da Praviczi szvojoj odrekel nije, naj menyve vu Pripadu ovom Muchanye nyemu skoditi szmelo nebi, vre pako Naredba nasha Probu ovu krachuje, kad z-zlum Verum Oztarenye obchinzki dopuscha, y tak nehtechemu vendar Szvojnozt vzimlye, odkud Naredba nasha Oztarenye z-zlum Verum dopushajucha nepraviczna josh oztaje. — Ali pitasze y pak, jeli Pravicza izvishena (eminens), kad Pogublenye Obchinzstva (reipublicæ) drugach nepreprechlyivo, z-nyum szlusicisze zapoveda, Podlosniku Szvojnozt nebi mogla vzeti? vre pako Zla ona, koja iz dopuschene, za Vremenom Oztarenya zle vere Probe, bi izhajala, Drustvo varasko zakapala nebili chizto? anda Naredba nasha, Oztarenye takaj z-zlum Verum dopushajucha, kriviczna rechisze nikak nemre.

§. 144.

Izto Varasha Porushenye proti vojuje.

Varasha pokopajucha Zla ova vu oszëbnom jeszu: da

1-ich Varaschani, ako takaj za dovershenem Oztarenym, Pitanye zverhu Nachina zadoblyenoga Ladanya, napraviti bisze moglo, iz Neszegurnozti zutrashnyega Ladanya vu Nezkerblyivozt, y Nemarlyivozt bi prepadali.

2-och Varaschani bisze Szvojnozti szvoje nepravichno mentovali: ar Valuvashi mogu vu

Vremenu duseshem po Neszreche vszakojachke lahko poginuti; ovo pako kadsze bi zaizto pripechalo, vu Pravdi iz Korenitozti zatem podignylene, z-chem onda Valuvnik branilsze bude? pokehdob da poleg nemane, Korenitozti, z-Napervodonashanyem jedino Valuvasha, akoga zgubil bil nebi, branitsze bi bil mogel. Bude anda Imanya, akoprem najpravichneshe, t. j. po Valuvashu valyanom zadoblyena po neizgovorlyive Kri- viczi zgubiti moral.

3-ich Varaschani prez Haszne vu Pravdesze bi zapletavali: ar zaradi preteske zle Vere Probe jedni, drugi pako od Fusbe bi odpadali zato, kajti pri Rukah obtusenoga Valuvash nahajati josche bisze mogel, po kojega Napervodonashanyu Tusitel Ztroske y pak zabztunyszi bi zrokuval, ar vu takvom Pripechenyu na Pravdu, Valuvasha potirajuchu, napuchjesze.

4-ich Varaschani bi vu Sziromastvo prepapali: ar Pravda teseshu Probu potrebujucha, kakva je zle vere Proba, y predugo terpi, y Ztro-skov prevnogo potrebuje, anda y Dugi preteski bisze napravlyati imali, za koje izplatiti Imanya Oztaritelu z-Mukum iztergnyena, Egsekuczii no- voj podverchisze y pak bi morala. Y kajti

5-ich Ufanye Imanya zadobiti prejako pri- vablyuje, zato Varaschani vu Pravde takve prez Broja zpuschavalisze bi, y prez Broja takaj bi Szi- romaki poztajali, po Pravdah nikaj nehasznecheh:

§. 145.

Szuprotrechja Nemoguchnozt Oztarenyu vendur skodi.

Ako taki Oztarenye, takaj z-Verum zlum, po- leg Pravicz vugerzkeh ztalo bi, zaradi Privolenya poufanoga Szuprotrechji zamudechega, nazopetno vendar Szuprotrechja Nemoguchnozt Oztarenyu

takaj pohaszneti nemre nikaj. Zato od Oztarenya van znimlyusze Vremena szledecha:

1-ich Vremena puntarzka vu oszebnom I. Boja *Zápolyianzkoga* od 29. Auguztusha 1526, do pervoga Martzusha 1542, *Let 15*, y Pol. 1542: 22. D. N. II. Boja *Botskajianzkoga*, od 1592 do 1613. *Let 18*. 1622: 58. III. Boja *Gyuro Rákoczyanzkoga* od 1642 do 1649. *Let 7*. 1649: 93. IV. Boja *Tökölyanzkoga* od 1670 do 1686, y Vremena ona, vu Techaju kojeh Szudi oszminzki tak pred, kak za Bojom ovem dersalisze nishu, *Let vsze zkupa 50*, t. j. od 1650 do 1700, kaksze iz 29: 681. y iz Karloviczkoga z-Tökölyjem szlosenoga Mira vuchimo. V. Boja *Ferencza Rákoczi*, *Let 8*, od 1703 do 1711, tak 715: 70.

2-och Vremena, vu kojeh Szin Ocza iz Domovine pretiranoga vu Bitju overa bi batrivel 1ae 79. §. 1.

3-ich Doha Sziroticze po Szmerti Ocza, ali Matere, gledech Imanyá mazerinzka, do zpuncynoga 16. Leta. 729: 36. §. 3.

4-ich Vreme nepriatelyzkoga Szusanztva. 1ae 56. 79. Pr.

5-ich Vreme ono vsze, vu kojem Szamoszvojecz Oztarenye proti Szamoszvojczu dovershil je, vu Oztarenye proti Fiskushu Kr. takaj nerachunasze, nego za Dotergnyem Oztarnika, Oztaritel chez noveh 100 Let, Ladanye izto, da Pravicza Fiskusha Kr. takaj oztari, podusiti mora: kajti doklam Dotergnyen josh med sivemi zadersavasze, Fiskush Kr. nad Imanyem nyegvem Praviczu josh nikakvu nima, Nemoguchnozt anda zdushna, nyega josh za onda szuprotrechi prechi. D. 16. p. 34.

§. 146.

Oztarenya Szén.

Vu Vremenih oveh szad izbrojeneh Oztá-

renye da zpi velisze: ar vu Vremenih izteh Oztarenye nit pochetisze, nit vre pochetu podusitisze nemre, pokehdob da Vremena izta Oztarenyu pache. Zato od Pretergnyeya Oztarenya, ovoga Zpanye prevnogosze luchy: ar Oztarenye pretergnyeno pochetisze ima znovich; vu Oztarenyu pako zazpavajuchem, Leta pred Zazpavanyem dovershena, z-Letmi za Zazpavanyem zkupzvezati, y Oztarenye tak, chizto zpunyavati dajesze. Anda

1-ich kada Imanye Pavlovo chez 30 Let Peter bi dersal bil, ako Pavel zatem vu Szusanztvo nepriatelzko bi prepal, y 20 Let ondi bisze nahajal, Imanye vendar ono, koje po Oztarenyu dobiti Pavel nakani, ako za Szusanztvom takaj Pavlovom chez dve josh Leta ladal bi, Oztarenye pravedno zpunyava. Szuprotivno

2-och za Ladanyem tudyega, ako taki 31. Leto vre imanem, ako Szvojnuk vu Letu, ako taki ztopram 32, bi szuprotrekel, vendar Szuprotrech ova Oztarenye pretergnyuje tak, da vsza ona 31 Leta na nikaj idu, y Ladanye izto chez nova 32 Leta podulitisze ima, tak y ne drugach Oztarenye zpunyavasze, akoprem pred Pretergnyem Dan neg jeden szamo josh za zpuniti Oztarenye bi pofalel bil. Odkud

3-ich za Oztaritela vnogo bolye je, da zpava, neg dasze pretergnyuje Oztarenye.

§. 147.

Oztaritela Oztarnik dosheztjuje.

Josh znatisze ima, gdo Oztaritela dotergnyenoga dosheztjuje? vidisze ne Fiskush Kr.* nego Oztarnik: ar

1-ich Vreme Naredba nikakvo neztavlya, med kojem Oztarenye szvoje Fiskush Kr. zpuniti bi

imal, vre pako prez Vremena Oztarenye nit razmetisze nemre.

2-och Na Szvetu Kralyeytva Korunu Imanya szamo iz Nevornozi, ali Dotergnenya zpazti mogu. Kada pako Oztarnik josh dotergelsze ni, Pokolenye Darovnika dotlam ne odomira.

3-ich Oztarenye, ne na dobro Fiskusha Kr. nego liztor Szamoszvojczev ztavlyasze, anda vre y zato Fiskush Kr., na Zpodobu Statuczie zapuschane, ali falingazte na Oztarenye pozvatisze nemre. D. 2, p. 55.

4-ich Fiskush Kr. iz Oztarenya, po Szamoszvojczu zpunyenoga, Nepriliku nikakvu imati neche, kajti Szamoszvojecz, ako taki proti Szamoszvojczu Oztarenye bi vre zpunil bil, vendar po Dotergnenyem Oztarnika josche chez czeléh 100 Let Ladanye izto podulyiti mora (§. 145.), anda nit Haszen koju, iz Oztarenya szamoszvoichyoga izkati nemre, kajti ova dvoja nazopetna jeszu.

* Nit szuprotztavlyaj I. Oztarenye tak Praviczu chverztu, kak chverztu Donaczia podaje, iz Dotergnenya pako Darovnika. gdo drugi neg Fiskush Kr. dosheztjuje? odgovarjasze: kad Oztaritel dotergnyuje sze onda josh Darovnik dotergelsze ni. II. Oztarenye je Valuvash z-Zaporkum *nullum jus*: vre pako Valuvitel pod Zaporkum ovum, akopremsze josh dotergel bil nebi, vendar iz Dotergnenya Valuvnika Fiskush Kr. Doshezt ima? Odvrachasze: da Oztarenye z-takvem Valuvashem Zpodobu nima: ar 1ae 46. §. 6. razlichito odregyuje, da za Dotergnenyem Brata Oztaritela Imanya oztarena na Brata Oztarnika nazadsze povernu. (§. 136.) Nit neztoji III. da Odregyenye ovo szame Brate szlisha, niti da Brati drugach vu Oztarenyu poszebnoga nikaj imali nebi: ar Razluka med Brati y drugemi vu Oztarenyu oztaje ona vendar, da Brat Oztaritel dotergnujuchisze od oztareneh Imany odregyuvati nemre, more pako Oztaritel ztranzki vu Dotergnenyu nahagyajuchisze, kajti proti takvomu Naredbe nikakve ni.

D E L O V
ODSZEKA II. ZTR. I. KNIGE II.

K a z i t e l.

	<i>Ztran.</i>
Prehod vu Odszek - - - - -	3 — 4
<i>Del I.</i>	
Od Testamentuma - - - - -	4 — 35
<i>Del II.</i>	
Od Doshezti naredbzke - - - - -	35 — 74
<i>Del III.</i>	
Od Zaveruvanisha - - - - -	74 — 83
<i>Del IV.</i>	
Od Dobichka y Kvara Bratov ne- razdelyenih - - - - -	83 — 88
<i>Del V.</i>	
Od Delenya - - - - -	88 — 96
<i>Del VI.</i>	
Od Zjednachenya Delenya, y no- voga Delenya - - - - -	96 — 106
<i>Del VII.</i>	
Od Zkladnozti Vsivanya zkupnih Dobrochinztvih - - - - -	106 — 112
<i>Del VIII.</i>	
Od Megyih - - - - -	112 — 122
<i>Del IX.</i>	
Od Krivnye vregyenoga Velichan- ztva, y od Znamenye Ne- vernozti - - - - -	122 — 130
<i>Del X.</i>	
Od Korunichtva Imany - - - - -	130 — 132
<i>Del XI.</i>	
Od Oztarenya - - - - -	152 — 148

<i>Ztr.</i>	<i>Pot.</i>	<i>Falinga.</i>	<i>Popravi.</i>
10	5	Izminzka	Iznimka
—	8	Zazherbnik	Zazkerbnik
11	25	zudobiti	zadobiti
23	28	veudar y Navadu	takaj y Navadu
24	17	Ztranke	Ztrani
25	17	vu szame	na szame
26	23	av	ar
31	2	z-Odvechinu	z-Odvechinum
34	9	Testamentum bi bil	Testamentuma bi bilo
38	19	tenzke	senzke
40	8	znamenjuče	znamenujuče
45	18	Vdove	Vdovi
46	7	z-veksze	z-vekshe
48	9	zapiszna	naplachna
51	14	daruvanyzka <i>pridaj</i>	y kameralzka
62	1	<i>vu gibuchih</i>	<i>vu negibuchih</i>
74	1	<i>zvan Ladanya</i>	<i>izvan Ladanya</i>
80	25	drugorogyeni Imbrih	drugorogyeni, y za- tem Imbrih
82	27	Zayeruvanische	Zaveruvanische
85	32	tahaj	takaj
88	12	Krivnya pako <i>pridaj</i>	naj lehksa
92	27	Dakazu	Dokazu
93	15	zvan	izvan
98	19	preperplyival	preterplyival
105	10	Zkupdelnikov, koji	Zkupdelnikov koji,
113	26	Szudedov	Szuszedov
118	15	izrechne	izrechene
121	1	koja	koje
—	3	Ztranka	Ztran
—	14	ondasze	onda

*Dusni Zpomenek Gozpode, koji k-perve-
shem pripisalisze jeszu.*

B.

Benuczi Stefan. Pleb.
Draganechki.
Brovet Stefan. Kotara Chubarzkoga Dekan, Pleb.
Gerovechki, y doszluse-
ni Kapelan vojnichki.

F.

Fabianecz Josef. Pleb. Ther-
menzki.
Ferketich Janush. Kasznar
nyih Exc. Vdove Grof.
Jos. Erdödy.

G.

Gvozdanovich Marko. Prev.
Zt. Banzk. Protokolista,
y prisz. Pravdopravnik.

K.

Koztich. Gozp. Zemelyzki.
Kupinich Ferencz. Szl.
Varm. Kris. Szudecz
Kotarzki, y Szl. Varm.
Posechke Asheshor.

L.

Laczkovich Mihály Pleb.
Vinogorzki.
Lukinacz Anton. Szl. Varm.
Kris. Exactor, y tak
ove, kak Szl. Varm.
Varasd. Asheshor.

M.

Mihich Mihály. Pleb. Ber-
dovechki.

N.

Nemchich Imbrih. Szl.
Varm. Kriv. V-Szudecz.

R.

Rubido Pater Gelash. Admi-
nistrator Fare Klanecz.

S.

Shvegier Andrash. Pleb.
Voloderszki.
Spanich Juraj. Pleb. Lu-
dinzki y Szl. Varm. Po-
sechke Asheshor.

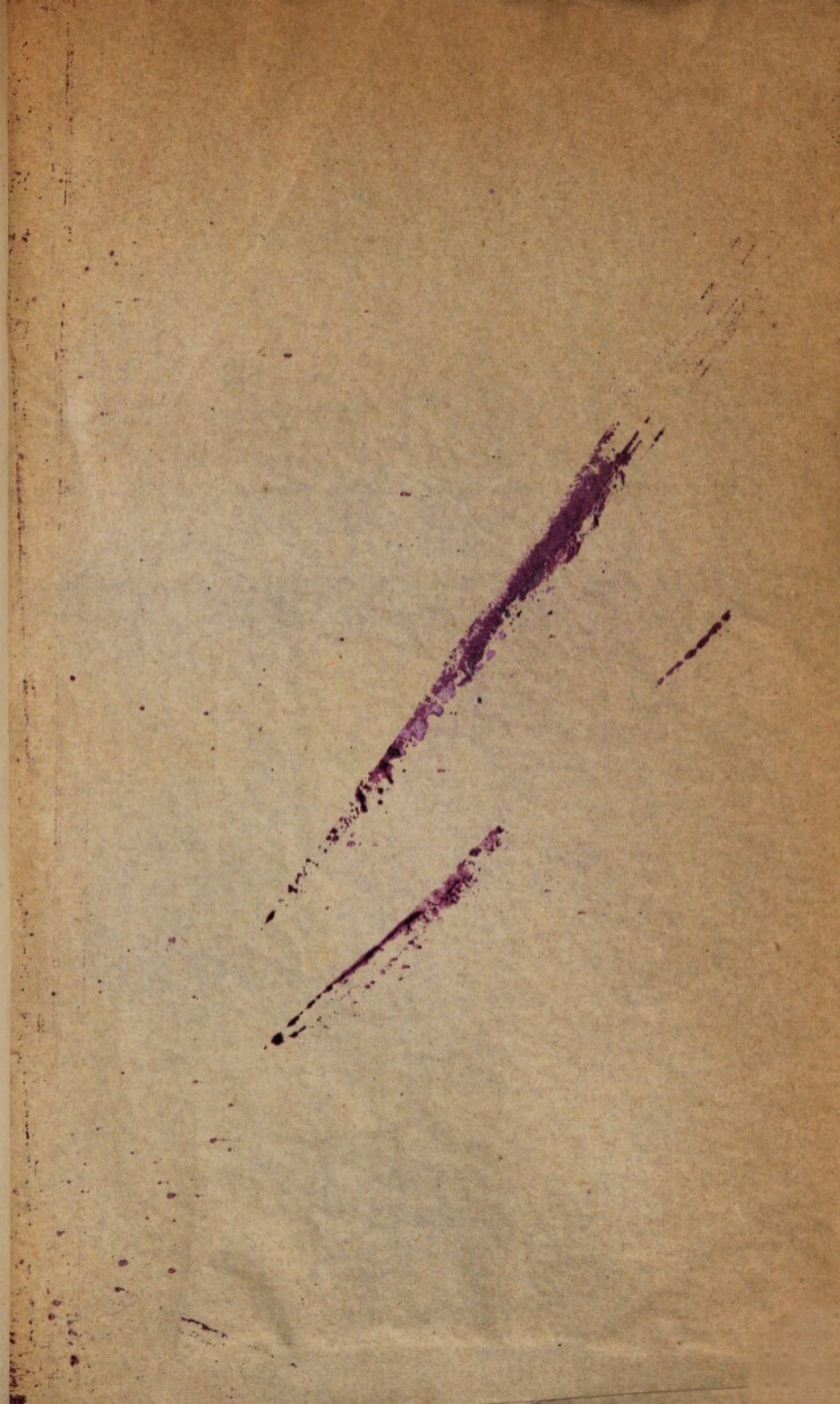
Inventar der Bücher der Bibliothek
des Gymnasiums zu
Lüneburg

I.	II.
1. Luther'sche Bibel 2. Luther'sche Bibel 3. Luther'sche Bibel 4. Luther'sche Bibel 5. Luther'sche Bibel 6. Luther'sche Bibel 7. Luther'sche Bibel 8. Luther'sche Bibel 9. Luther'sche Bibel 10. Luther'sche Bibel	1. Luther'sche Bibel 2. Luther'sche Bibel 3. Luther'sche Bibel 4. Luther'sche Bibel 5. Luther'sche Bibel 6. Luther'sche Bibel 7. Luther'sche Bibel 8. Luther'sche Bibel 9. Luther'sche Bibel 10. Luther'sche Bibel
11. Luther'sche Bibel 12. Luther'sche Bibel 13. Luther'sche Bibel 14. Luther'sche Bibel 15. Luther'sche Bibel 16. Luther'sche Bibel 17. Luther'sche Bibel 18. Luther'sche Bibel 19. Luther'sche Bibel 20. Luther'sche Bibel	21. Luther'sche Bibel 22. Luther'sche Bibel 23. Luther'sche Bibel 24. Luther'sche Bibel 25. Luther'sche Bibel 26. Luther'sche Bibel 27. Luther'sche Bibel 28. Luther'sche Bibel 29. Luther'sche Bibel 30. Luther'sche Bibel
21. Luther'sche Bibel 22. Luther'sche Bibel 23. Luther'sche Bibel 24. Luther'sche Bibel 25. Luther'sche Bibel 26. Luther'sche Bibel 27. Luther'sche Bibel 28. Luther'sche Bibel 29. Luther'sche Bibel 30. Luther'sche Bibel	31. Luther'sche Bibel 32. Luther'sche Bibel 33. Luther'sche Bibel 34. Luther'sche Bibel 35. Luther'sche Bibel 36. Luther'sche Bibel 37. Luther'sche Bibel 38. Luther'sche Bibel 39. Luther'sche Bibel 40. Luther'sche Bibel
31. Luther'sche Bibel 32. Luther'sche Bibel 33. Luther'sche Bibel 34. Luther'sche Bibel 35. Luther'sche Bibel 36. Luther'sche Bibel 37. Luther'sche Bibel 38. Luther'sche Bibel 39. Luther'sche Bibel 40. Luther'sche Bibel	41. Luther'sche Bibel 42. Luther'sche Bibel 43. Luther'sche Bibel 44. Luther'sche Bibel 45. Luther'sche Bibel 46. Luther'sche Bibel 47. Luther'sche Bibel 48. Luther'sche Bibel 49. Luther'sche Bibel 50. Luther'sche Bibel

Österreichische Nationalbibliothek

+Z185620208

Fr. Hollnast
k. k. Hof-Buchh.
in
WIEN
Alservorstadt, an
N° 191 im rothen

